

Še brez dokončne besede

Obisk medobčinskih funkcionarjev v KZ Novo mesto –
Še negotovost glede hladilnice in predelovalnice

V torek, 25. novembra, je skupina funkcionarjev raznih medobčinskih organizacij, ki jo je vodil Loize Ratajc, vodila pogovor s predstavniki novomeške župnice. Šlo je za obravnavo načrtov za novi srednjeročni plan, predvsem pa za usmeritev zadruge v take dejavnosti, da se bo oklebrala prebivalstva na domačem terenu izboljšala.

Najdlje so se zadržali pri gradnji hladilnice in predelovalnice, pa tudi pri ni padla končna beseda. Kljub temu da je bilo tej gradnji in investiciji samo v zadnjem času posvečeno nekaj deset sestankov po raznih ravneh, je še ostalo marsikaj nedorečenega. Največje vprašanje pa je, kako priti do 200 milijonov dinarjev, kolikor jih zahteva projekt. Odločiti se je bodisi za združeno sredstvo v združenem delu ali pa za občutno zmanjšanje projekta, nekakor pa je nujno vedeti vnaprej, kakšno rentabilnostjo gre pri investiciji računati, oziroma koliko let bo hladilnica poslovala z izgubo, kar

so tokrat ocenili kot gotovo dejstvo. Obširneje bomo o tem sestanku in zadružnih načrtih še pisali.

VLAK BRATSTVA TUDI V LETU 1981

Medobčinski koordinacijski odbor slovenskih občin, ki sodelujejo v pripravah vlaka bratstva in enotnosti, je na nedavni seji v Celju sprejel pobudo koordinacijskega odbora SR Srbije, da bi vlak bratstva in enotnosti, ki ga organizirajo vsako drugo leto, krenil na pot tudi v prihodnjem, jubilejnem letu 1981, in sicer naj bi šel na pot v oktobru iz Slovenije v Srbijo. Tako bi z vlakom, eno najbolj množičnih manifestacij bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, počastili vrsto jubilejev naše revolucije v prihodnjem letu – 40-letnico revolucije, 40. obletnico prvih množičnih transportov slovenskih izseljencev v Srbijo in 20-letnico prvega vlaka bratstva in enotnosti.

DELAJSKI DOM V KRŠKEM BO NOSIL KARDELJEVO IME

Letošnji praznik republike posvečajo občani krške občine spominu velikega sina revolucije Edvarda Kardelja in njegovi ustvarjalni sti. Po njem bodo jutri, 28. novembra, poimenovali delavski dom v Krškem. Svečanost bodo združili z odkritjem doprsnega kipa Edvarda Kardelja in odprli razstavo o njegovem življenju in delu.

JARM, CERNAČ IN KOŠIR RAZSTAVLJAJO V KOČEVJU

Dve uri ob 18. uri bodo v kočevskem Likovnem salonu odprli razstavo del akademskega kiparja Staneta Jarma ter slikarjev Janeza Cernača in Boštjana Koširja. Pozivatelj razstave, ki bo odprta do 14. decembra, je Gozdno gospodarstvo Kočevje.

PROSLAVLJANJE DNEVA REPUBLIKE

Osrednja svečanost ob letošnjem dnevu republike za kočevsko občino bo danes, 27. novembra, ob 18. uri v Šeškovem domu v Kočevju. Na njej bo govoril predsednik občinske konference ZSM Milen Simičič. V kulturnem programu bodo nastopili mladi iz kočevskih šol. Proslave bodo tudi v nekaterih krajevnih skupnostih in po vseh kolah.

Mladi potrjujejo ugled

V Kostanjevici so v soboto odprli 6. grafični bienale jugoslovanskih otrok na temo „Družina“

„Naša grafika sodi v svetovni vrh in prav nič se ne bojimo, da bi njena kvaliteta in ugled upadla. Med mladimi je mnogo takih, ki ju bodo znali ohraniti,“ je poudaril beograjski akademski slikar in grafik Boško Karanović, preden je 22. novembra dopoldne na dvorišču Lamutovega likovnega salona v Kostanjevici prižgal festivalno plamenico na čast 6. grafičnemu bienalu jugoslovanskih otrok, ki ga je ta dan odprl predsednik izvršilnega odbora republiške izobraževalne skupnosti Jože Deberšek. Na otvoritveni slovesnosti je sodeloval tudi pionirski pevski gbor kostanjeviške osnovne šole pod vodstvom Ernesta Jazbeca.

Fanfara so zatem številne udeležence, ki so prišli na otvoritev, povabile na ogled (v Lamutov likovni salon in galerijo v Krškem) 149 grafičnih listov, ki so jih izdelali učenci 96 osnovnih šol iz vse Jugoslavije na temo „Družina“, izbrala pa strokovna žirija pod vodstvom Vladimira Malekovića, umetnostnega zgodovinarja in grafika iz Zagreba, izmed 1.600 grafik, ki so prispele iz 139 jugoslovanskih osnovnih šol. Ob razstavi je izšel tudi katalog.

Del sobotne slavnosti je bil v prostorih kostanjeviške osnovne šole, kjer je Boško Karanović podelil diplome udeležencem in nagrajencem 6. grafičnega bienala.

PLAMENICA ZA OTROŠKE GRAFIKE – Takole je beograjski akademski slikar in grafik Boško Karanović na sobotni slavnosti na dvorišču Lamutovega likovnega salona v Kostanjevici prižgal festivalni ogenj.

**Bralcem
in naročnikom
našega lista**

**čestitamo
za
dan republike!**

SLOVESNO OB ŠTRIDESETLETNEM JUBILEJU – Proslave v Dolenjskih Toplicah so se udeležili mnogi predstavniki slovenskega družbenopolitičnega življenja in nekateri udeleženci topliške partijske konference izpred štiridesetih let: (spodaj od leve na desno) Anton Henigman, Jože Vidic, Vilma Pirkovič, Jože Ravbar, Štefan Ekra, Vida Tomšič, Rudo Zupanc, Angelca Henigman-Sakelšak, Niko Šilih, Pepca Henigman-Peršina, Pavel Henigman. (Foto: Janez Pavlin)

Nov rod prevzema častno breme

Proslava 40-letnice partijske konference novomeškega okrožja v Dol. Toplicah

S slavnostno sejo občinske konference Zveze komunistov Novo mesto so 21. novembra v Dolenjskih Toplicah počastili 40-letnico partijske konference novomeškega okrožja, ki je bila v Henigmanovi hiši 8. septembra 1940.

V Domu kulture so se zbrali mnogi udeleženci partijske konference izpred štiridesetih let, borci in aktivisti narodnoosvobodilnega boja in gostje France Popit, Viktor Avbelj, Franc Leskošek-Luka, Vida Tomšič, Mara in Bogdan Osolnik, Marko Bulc, Vilma Pirkovič, Jože Borštnar, Franc Jerele in drugi. Zbrance je najprej pozdravila predsednica OK ZKS Novo mesto Vilma Manček, ki je dejala, da mladi z vso odgovornostjo prevzemajo na svoja ramena težko in častno breme predvojnih partijskih delavcev in revolucionarnega gibanja, ki je pred štridesetimi leti razplamtel Dolenjsko in med katerimi so zrastle preverjeni vodniki med NOB, ki je zrasel v zmagovito socialistično revolucijo. Zveza komunistov se je v zadnjih letih močno okrepila, saj v njene vrste stopajo predvsem mladi in ima že več kot 3000 članov.

Slavnostno sejo v Domu kulture je spremljal tudi ubran kulturni program, ki so ga spletili združeni pevci Dolenjskega in Sentjernejskega okraja, zbor „Maks Henigman“ iz Dolenjskih Toplic, zbor osnovne šole iz Smihela in Dolenjskih Toplic ter recitatorji.

J. P.

Izpolnjena izvozna obljava IMV

Počastitev 25-letnice dela Industrije motornih vozil Novo mesto

V torek, 25. novembra, se je na novi Tovarniški avtobusni postaji poleg nekajstočnega kolektiva tovarne IMV v Novem mestu ob 25-letnici obstoja tovarne udeležila slava še množica gostov iz federacije, republike in občine. Bili so predstavniki poslovnih partnerjev iz tujine in domovine, med gosti pa sta bila tudi Viktor Avbelj, predsednik predsedstva SRS in narodni heroj Franc Leskošek-Luka.

Prehajeno pot 6.000 članskega kolektiva, ki je pred četrtil stoletja začel v mali delavnici s 34 zaposleni-

mi, je orisal Milan Kukovec, predsednik centralnega delavskega sveta, zatem pa je generalni direktor Jurij Levčič spregovoril o uspehih in težavah, ki so se nakopičile zlasti v zadnjih dveh letih ob administrativno zadrževanih cenah avtomobilov. Med drugim se je javno opravičil kupecem, ki čakajo na vplačana vozila in prosil za razumevanje.

Omenil je tudi nadaljnjo rast tovarne v srednjeročnem obdobju. Navzoči so pozdravili direktorjevo izjavo, da je IMV pred dvema letoma dano obljubo o nekajkrat povečanem izvozu letos tudi izpolnila. Na tuji trg bo do konca leta prodanih za 120 milijonov dolarjev izdelkov.

Na proslavi, ki sta jo popestrila s kulturnim programom domači mešanjski pevski zbor tovarne in pa Sentjernejski oktet, so prebrali tudi imena jubilarov iz kolektiva in zaslužnih družbenopolitičnih delavcev, ki jih je kolektiv s pismenimi priznanji in spominskimi značkami nagradil za njihovo delo.

R. B.

VREME

V drugi polovici tedna bo spremenljivo vreme, precej oblačno, vmes večkrat padavine in hladneje bo.

Avnojski svetilnik

Edvard Kardelj je zapisal, da se avnojska federacija bistveno razlikuje od drugih federacij v svetu, ki so velikokrat plod kompromisa med vladajočimi in zatiranimi narodi, ki so v taki meri razvili svoje osvobodilno gibanje, da so morali vladajoči narodi pristati na nekakšno sožitje. Nasprotno je nova Jugoslavija nastala kot sad lastnega samostojnega boja jugoslovanskih narodov, samostojnega reševanja nacionalnega vprašanja, lastne državnosti in pravic do samoodločbe.

Socialistična in neuvrščena Jugoslavija je rezultat prepričanja naših narodov in narodnosti, da je federativna skupnost najboljša in najbolj trdna skupnost za zavarovanje svobodnega razvoja slehernega od njih. In zanimivo je, da smo bili vselej, ko so nam bila pred očmi ta vodila, najbolj uspešni, imeli smo najmanj stranpoti, pretresov in nesoglasij. Ko je bilo kaj narobe, ko je bilo treba obračunati z najrazličnejšimi škodljivimi izmi, smo se vedno vračali k avnojskim sklepom. AVNOJ je bil in je jasen izziv vsemu nedemokratskemu, nehumanemu med ljudmi in narodi, vsemu praživelemu, AVNOJ je odgovor birokratski in dogmatski logiki s tujih in domačih logov, filozofiji tehnokratske in liberalistične nadvlade nad ljudmi in proizvodnjo, nekritičnemu prepisovanju in spogledovanju s slabimi tujimi vzori.

Množica uspehov, ki so tudi rezultat doslednega spoštovanja avnojskih načel, pa nam ne sme prikrivati jasnega pogleda na slabosti, zlasti gospodarske. Razpeti med željami in dejanskim stanjem množično zanamiramo surovo realnost števil. Kjer sta potrebni vzajemno razumevanje in sporazumevanje, prevečkrat pustimo sebičnim interesom: če dobro pretehtamo naše sedanje težave, niso vse objektivno pogojene, kot tako radi in zlahka rečemo.

Zakaj o težavah, čeprav smo mimogrede in načelno, v sicer „posvečenem“ prepražničnem času? Zato, ker smo vedno gledali resnici v oči, zato, ker smo prepričani, da nam tudi tokrat ne manjka volje za resnične preobrate. Imeli smo že teža gospodarska stanja, presegali smo jih z jasno politično naravnostjo, dosledno akcijo, zaostroeno odgovornostjo, z vero v ustvarjalno sposobnost samoupravljanja in seveda z delom.

Naš napredek bo morda nekoliko počasnejši, vendar bolj klen. Vedno znova smo dokazovali, kljub odstopanju, zastoiem, krizam – morda ravno zaradi njih – nepremagljivo moč in jasnost naše revolucije. In ob tem je AVNOJ nepogrešljiv temelj zgodovinske zavesti presnavljajoče se jugoslovanske družbe in izhodišče vseh miselnih tokov o smotnosti in nujnosti skupnega življenja ter skupnega jugoslovanskega, našega boja za zmago socialističnih načel človeškega sožitja.

MLADI V POMOČ – Tako živahno je bilo na Meniških stelnjkih preteki petek, ko so v pomoč pri obiranju letošnjega pridelka koruze prišli tudi dijaki iz novomeške strojne in gradbene srednje šole. Na poljih je ostalo le še nekaj koruze, ki pa jo bodo lahko obrali strojno. Več o akcijah še na novomeški strani. (Foto: J. P.)

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Svet, ki mnogokje temni pod nevarnimi oblaki nape-
tosti in vojne, ter vloga ne-
uvrščenih v njem sta bila
poglavitni temi razgovorov,
ki sta jih imela nepalski
kralj Birenda Bikram Sah
Deva in predsednik predse-
dstva SFRJ Cvijetin Mijatović
med dvodnevnim obiskom
gosta iz daljne, toda prijateljske
himalajske dežele. Ločeno sta se pogovarjala
tudi jugoslovanski zvezni
sekretar za zunanje zadeve
Josip Vrhovec in njegov nepalski kolega K. B. Sahi.

Državi že dogla leta zelo
prijateljsko sodelujeta, teme-
lje temu pa sta postavila
predsednik Tito in kralj
Mahendra, oče sedanjega nepalskega suverena.

Obisk prijatelja iz Nepala

Zlasti podrobno so raz-
pravljali o ministrskem se-
stanku neuvrščenih v
Delhiju, ki bo v začetku
prihodnjega leta in pri tem
poudarili, da morajo biti pri-
prave nanj kar se da temelji-
te, položaj v svetu – in tudi
v gibanju neuvrščenih – bre-
menilo številna odprta in ne-
rešena vprašanja in neuvršče-
ni bodo morali vložiti veliko
razuma ter akcijske sposob-
nosti, če naj se razmere po-
pravijo.

Zato bi bilo treba še bolj
okrepiti dejavnost neuvršče-
nih, ki sicer v Združenih
narodih in drugod lahko pomembno
prispevajo k utrditvi
miru ter premagovanju in
odpravljanju nevarnih žarišč
spopadov ter napetosti.

AMAN: NEGOTOVOSTI OKOLI VRHA

Sestanek voditeljev arab-
skih držav v jordansem
glavnem mestu Amanu se
začenja v precejšnji nego-
tovosti tako glede udeležbe
kot tudi izida. Sirija je skle-
nila, da se ga ne bo udeležila,
ker na ministrskem se-
stanku arabskih držav niso

sprejeli njenega predloga, naj
vrh odloži.

Do sestanka na vrhu pri-
haja v zelo zapletenih okoli-
ščinah, saj so se razdori v
arabskih vrstah še poglobili z
iransko-iraško vojno. Zdi se,
da je najbolj v zadregi
Palestinska osvobodilna
organizacija. Sirija je namreč
njen najbolj dragocen opor-
nik – toda udeležba Pale-
stincev na vrhu bi za marsi-
koga (ne nazadnje za Sirijo)
pomenila, da Palestinska
osvobodilna organizacija ravn-
a v opreki z željami svojega
zaščitnika.

Prevladuje prepričanje, da
vrh ne bo mogel storiti nič-
esar za rešitev trenutno naj-
bolj nadležne zadrege arab-
skkga sveta: iransko-iraške
vojne, ta bo pa vseskozi pri-
sotna v Amanu.

Sirija in Irak nimata naj-
boljših odnosov, nekatere
arabske države (Libija deni-
mo) pa podpirajo Iran in v
krogu nekdanjih in sedanjih
prijateljev ter zavezništev
je položaj Palestincev še toli-
ko bolj neprijeten, ker tvega-
jo, da bi se z dobrimi odnosi
z enimi – zamerili drugim.

MADRID: PREVERJANJE

Madridski sestanek Evropske
konference o varnosti in
sodelovanju nadaljuje svoje
delo zasedanjih petih komi-
sij.

To bo pravzaprav prever-
janje uresničevanja Helsin-
ške listine hkrati pa se bodo
nadaljevala tudi plenarna za-
sedanja konference.

Ena izmed osrednjih tem
na razpravah zadnje dni je
bilo sklicanje posebne kon-
ference o vojaškem popuščan-
ju napetosti in razorožitvi v
Evropi. Tudi glede tega so
bila mnenja zelo deljena, saj
so se izoblikovali kar štiri
predlogi: vzhodni, zahodni
(dala ga je Francija), švedski
in finski. Sovjetska zveza zelo
močno vztraja, da bi kon-
ferenco o razorožitvi sklicali
čimprej in celo (dasi ne na-
ravnost) postavlja to kot po-
goj nadaljevanja procesa po-
puščanja napetosti in razoro-
žitve v konferenci o
varnosti in sodelovanju.

JANEZ ČUČEK

Za stanovanje je potrebno varčevati

Skoraj ni družine, ki bi lahko z lastnimi
sredstvi kupila stanovanje ali zgradila
hišo, zato bi vas želeli seznaniti z
možnostmi namenskega varčevanja za
stanovanje pri temeljnih bankah
združenih v Ljubljansko banko.

Varčujete lahko z rednimi mesečnimi
pologi ali z enkratnim pologom.

Varčevati je potrebno vsaj dve leti.
Pravico do posojila za stanovanje si
lahko pridobite tudi s prodajo

prihranjenih deviznih sredstev in vezavo
njihove dinarske protivrednosti ali z
vezavo dinarjev.

Če se odločite varčevati za stanovanje
ali hišo z rednimi mesečnimi pologi,
dobite npr. po štirih letih na
privarčevani znesek kar 200 % posojila
in še 40 % za ohranjanje realne
vrednosti hranilne vloge.

Na vsa vprašanja o varčevanju vam
bodo odgovorili v vaši banki.

Ljubljanska banka

Tepe nas predvsem razdrobljenost

Zgovorne izkušnje naših sosedov avstrijskih kmetijev kažejo, da zviševanje odkupnih cen ni rešitev za vse težave – Bolj potrebna je ustrezna organizacija

Med našimi poročili o pomanjkanju živine, pšenice, sladkorne pese in še nekaterih kmetijskih pridelkov naletimo kdaj pa kdaj tudi na vesti o velikih presežkih takega blaga v zahodnoevropskih državah. Kako tam lahko pridelajo toliko? Naši kmetovalci so prepričani, da je to moč doseči le z visokimi odkupnimi cenami. Primerjave cen pa tega ne potrjujejo.

Kmet v Zvezni republiki Nemčiji dobi za kilogram mla-

dega pitanega bika okrog 3,50 marke – 1 marka je okrog 15 din – kar v dinarjih ni nič več, kot plačajo nekateri naši odkupovalci za enako žival. Avstrijski kmet dobi 24 do 25 šilingov – 1 šiling je 2,15 din – in za najboljšega mesnatega prašiča do 23 šilingov, slabši pa so tudi cenejši od 20 šilingov. Za liter dobrega mleka dobi avstrijski kmet le malo več kot 3 šilinge.

Pri takih cenah – lahko bi jih primerjali še v drugih državah – avstrijski kmetje spijo ne le dovolj, temveč za domače potrebe preveč prašičev. Imeli so preveč svinine, čeprav je bila lani in še v prvi polovici tega leta odkupna cena prašičev po 20 šilingov za kilogram. Preveč imajo tudi drugega mesa in mleka, masla. Država omejuje kmetijsko proizvodnjo s predpisi, da kmetje ne smejo graditi hlevov, ki bi presegali določeno število stajišč. Tudi za perutnino. Kdor hoče zgraditi pitališče piščancev, ki bi bilo večje kot za 20.000 kljunov, mora dobiti posebno dovoljenje ministrstva za kmetijstvo. Pri kokoših nesnicah velja omejitev na 10.000 kljunov. Odkupna cena jajc pa je bila v začetku novembra 1 do 1,50 šilinga, na tržnici v Gradcu pa so jih prodajali po 1,80 do 2 šilinga.

Kaj torej spodbuja ali sili avstrijske kmete, da pri takih cenah redijo toliko živine? Menda ne nagajivost do države ali delavcev, češ zdaj pa pokupite vse, kar vam nudimo. Od izgub v kmetijstvu – pri nas radi pravimo: večja proizvodnja, večja izguba! – se tudi ne da živeti. V čem je torej njihova skrivnost? Ali ne v veliki proiz-

vodnji? Z njo si kmetje menda bolj zvečajo dohodek kot z zahtevo po višjih cenah.

Za primerjavo vzemimo mleko. Avstrija je trikrat manjša od Jugoslavije, tako po površini kot številu prebivalstva, po številu kmetov pa je razlika še večja, pa so lani prodali mlekar-
na 2,168.000 ton mleka, vsi jugoslovanski živinorejci pa le 1,405.000 ton. Ker cene ne morejo zvišati, si želijo zvečati dohodek z večjo prirajo. Enako pri prašičih, perutnini in drugem. Povedati pa je tudi treba, da kmetijska zemlja v Avstriji ni razdrobljena tako kot pri nas.

Iz tega bi lahko sklepali, da je našim kmetom bolj potrebna ustrežnejša organizacija kmetijske proizvodnje kot še nadaljnje zviševanje odkupnih cen. To je tudi nujno za boljše življenjske razmere naših kmetov in oskrbo delavcev z živili, izkušnje pri sosedih pa kažejo, da je uresni-
čljivo.

JOŽE PETEK

tedenski mozaik

V SVETOVNI JAVNOSTI
ŽE DOLGO ni bilo takega zam-
anjanja za kak sodni proces, kot
ga vzbuja te dni sojenje v Pekin-
gu in razlog je seveda na diani-
na zatožni klopi je vdova pred-
sednika Mao Zedonga liang Ging
z devetimi drugimi nekdanjimi
uglednimi osebnostmi Ljudske
republike Kitajske. V resnici gre
za dva procesa, civilnega in voja-
škega – slednji pa je namenjen
petim generalom kitajske ljudske
armade, ki jih obtožnica med
drugim bremeni, da so priprav-
ljali državni udar proti pred-
sedniku Mao. Generali se za za-
branje z že „klasičnim“ zagovo-
rom, da so jim namreč (pred-
vsem pa nekdanji obrambni mi-
nister Lin Biao) ukazali, naj sto-
rijo, kar so potem storili –
pripravljali državni udar... Kul-
tura revolucija je imela več
vidikov...

PRECEJ VROČE PA JE TU-
DI v veliki kitajski sosedni
jugu, Indiji. Tu so nekateri opo-
zijski voditelji v zadnjih dneh
obtoževali predsednico vlade
Indiro Gandhi, da želi uvesti
predsedniški sistem in s silo zru-
šiti več levičarskih vlad v nekate-
rih indijskih zveznih državah.
Indira Gandhi, ki je pred leti
doživljala hude čase zaradi uved-
be izjemnega stanja (zaradi česar
je tudi izgu bila predsedniške vo-
litve), zatrjuje, da obtožbe opo-
zicije ne držijo. Predsednica
trdi, da opozicija izrablja objek-
tivno težke pogoje, v katerih je
Indija (med drugim naraščanje
cen in nezaposlenosti, pomanj-
kanje hrane) za osebne napade
nanjo... v čimveč imajo opozi-
cijski voditelji že kar dolgo in
uspešno prakso...

TACAS PA SE V AFRIKI
VEČA VZNEMIRJENJE zaradi
znova pogostih novic, da Južna
Afrika izpopolnjuje svoje zaloge
jedrskega orožja. Za zdaj sicer še
nihče ni uradno dokazal, da
Južna Afrika res ima jedrsko
bombo, toda neuradno je o tem
v svetovni javnosti govora že dalj
časa. To pot so bile obtožbe
tako resne, da je reagirala tudi
skupščina Združenih narodov in
z velikansko večino glasov spre-
jela resolucijo, v kateri svetovna
organizacija izraža svojo za-
skrbjenost ob napovedih, da
ima Južna Afrika možnost za
izdelavo jedrskega orožja... Se-
ena resolucija, ki ne pomeni
dosti glede na močne (in za obe
strani koristne) gospodarske vezi
Južne Afrike z nekaterimi drža-
vami zahoda...

TELEGRAMI

NEW YORK – Na pobudo ne-
uvrščenih sta bila političnemu ko-
miteju generalne skupščine OZN
predložena predloga dveh resolucij,
ki naj bi prispevali k uresničevanju
sklepov prvega posebnega zasedanja
o razorožitvi in k učinkovitejšemu
delovanju komiteja za razorožitve.
Obe je predstavljal v imenu njenih
avtorjev jugoslovanski predstavnik
Dragomir Djokić. Prva, ki jo predlo-
ga 24 držav, ugotavlja, da je nujno
začeti z uresničevanjem sklepov po-
sebnega zasedanja OZN o razoro-
žitvi, ki je bilo leta 1978. Ta resolu-
cija poziva vse države, še posebej pa
jedrske sile, naj nehajo z oborož-
valno tekmo. Druga resolucija, ki jo
predlaga 23 držav, pa zahteva od
komiteja OZN za razorožitve, naj
nadaljuje že začete in začne nove
vsebinske pogovore o prioritetah
problemih, da bi pripomogli k
ustvarjanju vzdušja za drugo po-
sebno zasedanje generalne skupščine
OZN o razorožitvi, ki naj bi bilo leta
1982.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Predsednik CK ZKS France Popit je na
minuli seji centralnega komiteja – namenjena
je bila idejnopolitičnim vprašanjem razvoja
Slovenije – med drugim poudaril:

Pred Zvezo komunistov Slovenije in Jugo-
slavije je zelo pomembna naloga: z neposredno
idejno in akcijsko dejavnostjo med delovni-
mi ljudmi – na podlagi analiz dosedanjih
družbenoekonomskih gibanj, – sooblikovati
idejnopolitične opredelitve, kako naprej v
našem družbenem in gospodarskem razvoju.

Izkoristimo možnosti

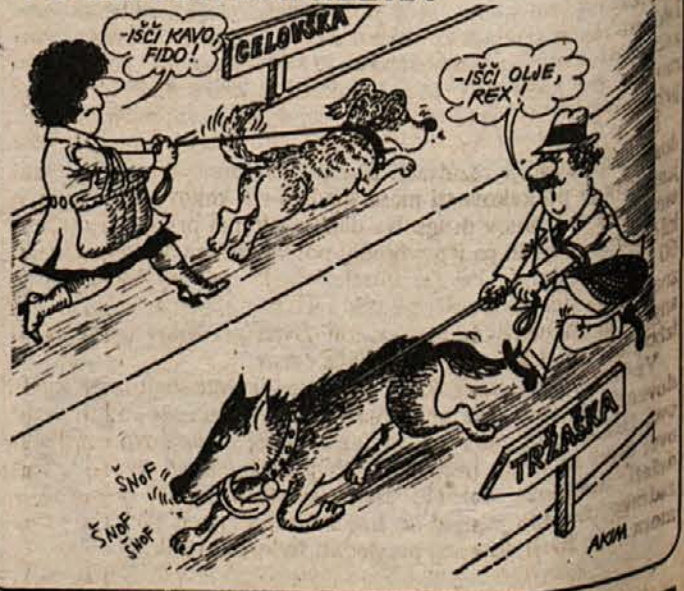
Te opredelitve morajo izražati stvarne, ne
namišljene, možnosti in potrebe razvoja so-
cialistične republike Slovenije v celoti razvojni-
nih usmeritev socialistične, federativne repub-
like Jugoslavije v prihodnjih petih letih. Izra-
žati morajo bistveno vsebino plana s poudar-
kom na uresničevanju politike ekonomske
stabilizacije in hitrejšega razvoja samoupravi-
nih družbenoekonomskih odnosov in zmanjševanja
ekonomske odvisnosti od inozemstva. Za to imamo vse možnosti, samo aktivirati
moramo vse razpoložljive objektivne materialne
in ustvarjalne zmogljivosti naše družbe. V
kar največji meri moramo izkoristiti dosežke
dosedanjega razvoja, vse vire, vse rezerv, vse
znanje naših ljudi, poznavanje in obladovanje
proizvodnih sredstev in tehnologije, uveljaviti
racionalnost v gospodarjenju, posebej s surovi-
nami in energijo, ter obvladati tržišče. Učin-
kovitejšo moramo izrabiti celotno inovacijsko
verigo – od znanosti in raziskovalnega dela do
inženiringa in drugih kakovostnih dejavnosti
– ter izkoristiti prednosti, da smo neuvrščena
država in nismo v sponah blokovskih ali
multinacionalnih podjetniških politik.

Odgovornost za gospodarjenje zaostruje
dejstvo, da bo obseg sredstev za naložbe, ki
moremo z njimi realno računati v naslednjem
planskem obdobju tako iz lastnih kot iz tujih
virov, sorazmerno manjši. Razmere v družbeni
proizvodnji in reprodukciji nam namreč ne
dopuščajo, da bi še naprej prenapenjali g
gospodarski razvoj z nepokritimi sredstvi in
krediti iz tujine. Edinole preusmeritev razvoja
na trdne, stabilne osnove, torej na ustvarjeni
dohodek, vodi k trdnemu, stabilnejšemu
gospodarjenju v celoti. V prehodnem času bo
neizogibno vplival tudi na zmanjšanje stopnje
rasti družbenega proizvoda in s tem na zmanj-
šanje sredstev za naložbe. Na to bodo močno
vplivala tudi odplačila v preteklosti najetih
tujih kreditov.

Odgovornost za gospodarjenje s sredstvi
družbene reprodukcije močno zaostrujejo tu-
di potrebe po reševanju nekaterih perečih
strukturnih vprašanj v naši proizvodnji in
reprodukciji. Po eni strani si moramo zagoto-
viti trdnje, stabilnejše in zanesljivejše vire
surovine, energije, reprodukcijega materiala in
hrane, po drugi strani pa moramo ustvariti
pogoje za modernizacijo, za povezovanje in
sodelovanje organizacij združenega dela, za
spremembe v proizvodnih usmeritvah in pro-
gramih ter za boljše kakovost proizvodov. To
pa terja združevanje in usmerjanje sredstev za
naložbe v modernizacijo, izboljšanje in razširite-
v proizvodnih zmogljivosti ter dopolnitev
proizvodnih programov in izboljšanje kakovosti
proizvodnje surovin, polizdelkov in hrane v
slovenskem in širšem jugoslovanskem prostoru.
S tem bomo omogočili ekonomsko smot-
nejšo delitev dela, produktivnejšo uporabo
sredstev in sodobnih metod dela, racionaliza-
cijo vseh stroškovnih del itd.

Iz zadnjega Pavihe

PO SLEDEH NAPREDKA

INDUSTRIJI 20 VAGONOV – V nasadih krškega Agrokombinata so pridelali 230 vagonov jabolk in 115 vagonov hrušk. Mraz, ki je sledil prvemu snegu, je naredil precej škode. Dvajset vagonov prvovrstnih jabolk morajo odposlati v predelavo. (Foto: J. Teppy)

RIBIČI PREGLEDALI DELO – Ribiči RD Brestanica-Senovo, ene boljše ribiških družin pri novomeški zvezi, so na nedeljski prvi konferenci pričeli z novo delegatsko samoupravno organiziranostjo. Pregledali so uspešno gospodarjenje in zelo kritično spregovorili o posegih v okolje.

KAKŠNA JE ZDAJ SAVA – Kar 58 let 74-letni Maks Šibilia iz Krškega vsak dan meri toploto in višino Save. Te dni ima 2,4 m visoka Sava le 3 stopinje. Nič izjemnega, Maks pa se še dobro spominja, ko je Sava ledenela in je bila visoka kar 7,68 m. (Foto: Vlado Podgoršek)

ZDRAVSTVENA POSTAJA – Za Vinico in okoliške slovenske in hrvaške kraje bo nova zdravstvena postaja velika pridobitev. Medtem ko zobozdravnici že imajo, si Viničani želijo, da bi z novimi prostori dobili tudi stalnega splošnega zdravnika.

VELIKI NAČRTI VOZOVNIH DELAVNIC

Tozd za vzdrževanje železniških voz v Dobovi želi v novem srednjeročnem obdobju še izboljšati kakovost popravil in delovne pogoje zaposlenih. Za delavnicami, ki obsegajo 2.600 kvadratnih metrov pokritih prostorov želijo v drugi fazi izgradnje sezidati še nove objekte za vzdrževanje in skladiščenje, stare pa obnoviti in jih sodobneje opremiti.

S tem nameravajo zagotoviti sodoben način dela, skrajšati roke za popravilo voz in izboljšati kvaliteto opravljenega dela.

V bančništvu odpraviti hibe

Problemski konferenci ZK Slovenije o idejnopolitičnih vprašanjih samoupravne preobrazbe bank in gospodarjenja z denarjem – Za dejansko odločanje o rezultatih dela

Na problemski konferenci ZK Slovenije pretekli teden so obravnavali idejnopolitična vprašanja samoupravne preobrazbe bank in gospodarjenja z denarjem, saj sedanji odnosi opozarjajo, da so prav na tem področju največji zaostanki za ustavnimi in zakonskimi opredelitvami. Z vsebinsko preobrazbo družbenoekonomskih odnosov pri gospodarjenju s sredstvi družbene reprodukcije pa moramo ustvariti dejanske možnosti in pogoje, da bodo delavci odločali o vseh rezultatih svojega dela.

minjanje odnosov pri gospodarjenju z denarjem pa mora potekati skladno z uresničevanjem ekonomske stabilizacije.

Med stališči, sprejetimi na konferenci, izstopajo še nekatera. Komunisti morajo na podlagi ocene razmer opredeliti svoje naloge v okviru organizacij, ustanov in organov, pri usklajevanju planskih dokumentov za naslednje obdobje pa moramo izhajati iz ustavno opredeljenega položaja delavca ter spoznanih dohodkovnih možnosti. Planske usmeritve morajo izražati zavestno opredelitev delavcev, da bodo pri gospodarjenju z dohodkom upoštevali prevzete obveznosti iz družbenih planov, z novimi oblikami in spodbudami za združevanje dela in spredstev pa je treba

skupnosti Slovenije) podpisali pomemben samoupravni sporazum.

Z njim zagotavljajo denar za gradnjo čistilnih naprav, s katerimi krška tovarna ne bo več onesnaževala savske vode. Načrt, ki je s podpisom sporazuma pripravljen za uresničitev, je označen za ta čas kot največji v okviru prizadevanj, da bi našo najdaljšo reko postopoma očistili. Zato se zavzemajo tudi vse občine v njenem porečju v Sloveniji, Hrvaški in Srbiji, ki so podpisale poseben sporazum v okviru Stalne konference jugoslovanskih mest in občin. Za čistilne naprave, ki bodo stale nekaj več kot 310 milijonov, dinarjev bodo podpisniki sporazuma prispevali vsak po tretjino potrebne vsote. S tem zagotavljajo, da bodo s fizičnimi deli pričeli že v zgodnji pomladi prihodnjega leta in končali v pozni jeseni istega leta.

Načrt za čistilne naprave tovarne „Djuro Salaj“ v Krškem je že narejen, pri njegovem nastajanju pa so vse od začetka sodelovali ne le strokovnjaki podpisnice sporazuma, marveč tudi iz nekaterih drugih slovenskih in jugoslovanskih ustanov.

Z. SEBEK

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Hrvaške izkušnje

Nadaljujem z opisovanjem Požeške kotline, tega zanimivega hrvaškega vinorodnega predela, ki se v marsičem razlikuje od pogojev in razmer razvoja in oskrbe vinogradništva in vinogradov pri nas, kar velja zlasti za naše, po površini majhne doljnske vinograde.

Po obširnih vinogradih te velike delovne organizacije smo se doljnski vinogradniki z vodičem inž. Hruškarjem vozili z avtobusom in se na več mestih ustavili ter si ogledali skrbno obdelane, zdrave in bogato obložene trte.

Vinograde gnojijo le z umetnimi gnojili. Gnojijo z mešanico umetnim gnojilom NPK 7:14:21, in to v povprečju 600 kg na hektar vinograda. Umetni gnoj trojijo s traktorjskimi trosilci, podobno kot delajo poljedelci. Hlevskega gnoja za gnojenje vinogradov sploh ne uporabljajo, niti ne pri sajenju trt. Za tako obširne vinograde hlevskega gnoja tudi ni na voljo, da ne upoštevaajo pri tem visokih stroškov za hlevski gnoj.

Vmesni prostor med vrstami trt obdelujejo z navadnimi traktorji – gumijaši. Plevel pod trtami v vrsti, kamor s traktorji ne morejo, pa uničujejo s škropljenjem s herbicidi; pretežno rabijo herbicid caragard. Ob ogledu vinogradov so bili vinogradi čisti, obdelani, brez plevela.

V 300 ha velikem, mladem, rodnem vinogradu je posajeno 80% laškega rizlinga, ki mu Hrvatje pravijo graševina. Ostalih 20% vinogradov je posajeno z rizvancem, štajersko belino (ranfol), modro frankinjo in portugalico; torej je izbor sort trt podoben našemu izboru. Povprečno pridelajo (kar velja zlasti za laški rizling) 15000 kg grozdja na hektar (okrog 10000 litrov vina), pri štajerski belini pa pridelajo tudi po 18000 kg grozdja.

Razdalje sajenja so enotne na celi površini in znašajo 2,8 m med vrstami, razdalje trt v vrsti pa povprečno od 80 cm do 90 cm. Tu se vidi, da z zemljo niso razmetavali, česar pa ne moremo trditi o za naše pojme preširokih poteh in obračalskih med posameznimi tablam vinograda.

Zelo so poenostavili sajenje trt. Zakoličili so le razdalje vrste od vrste na 2,8 m. V smeri vrste so s traktorjem zaorali globoko brazdo. Razdalje trt v vrsti sploh niso zakoličili. Jam za trte ni bilo treba kopati, ker je delavec v jarek brazde sadil trte v razdalji 80 cm do 90 cm. Tako je en delavec posadil v 10 urah 500 trt. Pri sajenju trt niso uporabljali ne komposta in ne hlevskega gnoja. Delavec je korenine trte pri sajenju zagnil le z zemljo, gornji del trte pa je zagnil traktorist s pluciom. V prvem letu po sajenju trta sploh nima opore (količa) in mlade mladike rastejo po tleh. V drugem letu pa že postavijo žično oporo. Uporabljajo betonske stebre kot nosilce žice. Višina vzgoje je 1 m do največ 1,2 m nad zemljo. Vzgoja trte je dvošparonska s krajšimi, menjajočimi se šparoni. (Dalje prihodnjič)

Zanimalo nas je, koliko delavcev potrebujejo za obdelavo in oskrbo tako velikega, 300 ha obsejajočega rodnega vinograda. Povedali so nam, da imajo na 300 ha velikem vinogradu redno zaposlenih le 30 delavcev, kar pomeni, da je na 10 ha vinograda redno zaposlen le en delavec. Le pri trgatvi tem delavcem pridejo v pomoč ostali delavci kolektiva, po potrebi pa tudi šolarji bližnjih šol. Razen obrezovanja trt in trgatve je vse delo v vinogradu mehanizirano. Za primer povem, da je znani avstrijski vinogradnik Moser, prav tako pri popolni mehanizaciji del v vinogradu, imel zaposlenega enega delavca za 4 ha vinograda. Da pri nas v Sloveniji potrebujemo znatno več delavcev (pri pretežno ročnem delu 1 do 2 na 1 ha) v vinogradih vemo vsi.

Vinograde so letos v PPK Kutjevo škropili 8-krat, pretežno z najcenejšim zaščitnim sredstvom proti peronospori bakrenim antracolum in cuprablaom, držče se resničnega dejstva, da najdražje zaščitno sredstvo ni vedno najboljšje. Pri 300 ha vinograda je zato prihranek izdatkov za zaščitna sredstva precejšen in ga ne kaže zanemarjati. Osnovnem fungicidu proti peronospori so vedno dodali cosan kot zaščitno sredstvo proti oidiju. Poleg tega so proti oidiju trte dvakrat na suho žveplali z žveplom v prahu, in to 15 kg na 1 ha. Pri zadnjih štirih škropljenjih so osnovnemu škropivu proti peronospori in oidiju dodali še ronilan kot sredstvo za zaščito proti gnilobi (botritisu).

Proti toči se borijo s streljanjem z raketami podobno, kot je pri nas organizirano v severno-vzhodni Sloveniji. Z mrežo strelščev raket proti toči je zaščiteno širše območje tega kraja in ne samo vinogradi te delovne organizacije.

Sejmišča

NOVO MESTO: Otoplitev vremena je oživila sejmišče. Naprodaj je bilo 406 pujskov in 26 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa 302. Pujski so stali 1.500 do 2.100 din, starejši prašiči pa 2.200 do 3.400. Zaradi dneva republike prihodnji ponedeljek sejma ne bo.

BREZICE: Tudi tu je kupčija kar lepo cvetela, saj so kupci lahko izbirali med 562 pujski in 20 nad tri mesece starih prašičev. Kupili so 464 pujskov po 75 do 78 din in 14 nad tri mesece starih prašičev po 58 do 62 din kilogram žive teže. Vodstvo sejmišča sporoča, da bo zaradi praznikov sejem dan poprej, to je v petek, 28. novembra.

Kmetijski nasveti

Mesna kriza budi rejo ovc

Končno se je le začelo premikati. Na suhokranjskih in belokranjskih košenicah je mogoče videti prve trope ovc, upajmo, da znanilce bolj razmahnjene reje, za katero imamo še velike, neizkoriščene naravne možnosti. Pomanjkanje mesa, ki se ga zaradi velike porabe in še vedno ne dovolj spodbudne reje govoda še lep čas ne bomo otresli, utegne spodbuditi tudi ovčjerejo in odpravljati krivičen predsodek o vrednosti ovčjega mesa (ki ga, mimogrede povedano, na razvitem zahodu ne poznajo).

Ovčje meso bi lahko precej obogatilo izbiro mesa in obtežilo številne prazne kline v naših mesnicah. Žal je pri Slovencih malo cenjeno in to je bil tudi pomemben vzrok, da smo tako lahkomišelnost poklali slovensko ovčjo čredo in moramo zdaj začeti znova. Vedeti pa je treba, da je tudi ovčje meso možno po kakovosti zelo izboljšati s krmo in s primerno pripravo jedil. Okusno je predvsem mlado meso, mlad pitanec.

Na Primorskem so naredili poizkus in v organizirani reji dosegli spodbudne rezultate. Kar tri četrtine spomladanih jančkov je po kakovosti mesa spadalo v I. kakovostni razred in samo ena četrtina v drugi. Na dan so pitanci priraščali za četrtilogram, pojedli pa v povprečju pol kilograma dobrega sena in 60 dkg močnega krmila (starterja). Povprečna kakovost je znašala 55 odstotkov. Z rejo bodo nadaljevali; še več: z uvozom angleških in nemških plemenskih živali – ovmov nameravajo izboljšati genske zasnove domače črede.

Večina kmetovalcev, ki bi lahko redili ovce, najbrž ne ve, da slovenska živorejska poslovna skupnost denarno podpira rejo ovc. Določeno je, da rejec, ki ima najmanj 20 na novo kupljenih ovc, dobi za vsako ovco 380 din premije. Mora pa se pri tem držati nekaterih določil: mora imeti posebno pogodbo z zadrugo, ženskih jagnjed ne sme oddati v zakol, ob nakupu pa mora nove živali obvezno pregledati živinozdravnik.

Inž. M. L.

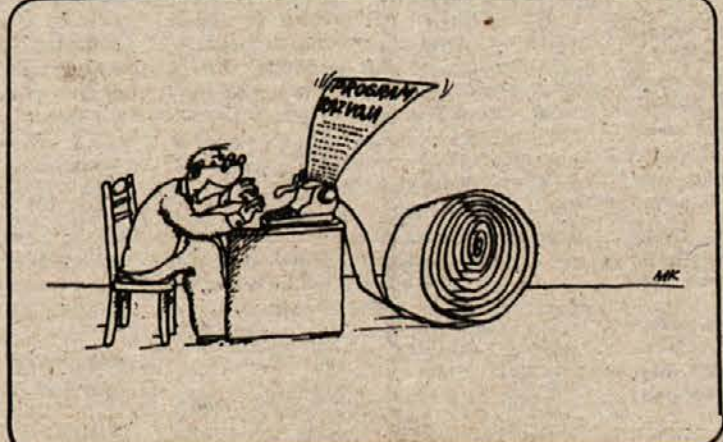
hitreje nadomeščati sedaj prevladujoče kreditne odnose in vse večjo odvisnost ozdov ob bank. Izpopolniti je treba sistem plačilnega prometa, saj je hitrejši in bolj nemoteno kroženje sredstev pogoj smotnejšega gospodarjenja z denarjem.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

Reševanje Save

V Krškem podpisali sporazum za gradnjo čistilne naprave tovarne celuloze in papirja

24. novembra so v prostorih krške občinske skupščine predstavniki tovarne celuloze „Djuro Salaj“, jedrske elektrarne, Območne vodne skupnosti Dolenjske (Zveze vodnih

V novembru, mesecu boja proti alkoholizmu

Sobotnega delovnega zbora članov medvojnih odborov OF, komitejev KPS in SKOJ v Novem mestu se je udeležilo preko 200 še živčnih aktivistov — Ohranjati dragocenosti revolucije

22. novembra so se v Domu JLA v Novem mestu zbrali na delovnem zboru člani medvojnih rajonskih, podokrožnih in okrožnega odbora OF, komitejev KPS in SKOJ, ki so se ga udeležili tudi predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij.

Po izvolitvi delovnega predsedstva — vodil ga je Franc Pirkovič — in komisij so preko 200 zbranih aktivistov, ki so v težkih časih narodnoosvobodilne borbe delovali v novo-

meški in trebanjski občini, pozdravili novomeški pionirji. O razvoju in sedanji družbenopolitični problematiki v občinah Trebnje in Novo mesto je udeležencem zbora spregovoril Boris Gabrič, sekretar Medobčinskega sveta ZKS, in takoj v začetku poudaril, da je prav trebanjska občina lep primer, kako se pri nas da doseči napredek, saj je bilo to območje do konca 2. svetovne vojne in še precej časa potem v objemu nerazvitosi. Ko je govoril o sedanjem gospodarskem stanju v obeh občinah, je poudaril, da še manjka zavesti, da je izvoz naša nuja, da moramo uvozne materiale v največji meri zamenjati z domačimi, urediti zunanjetrgovinsko bilanco itd. Kljub pomankljivostim in težavam, s katerimi se srečujemo, pa bo treba storiti vse, da dobimo bitko za stabilizacijo.

O vlogi dela aktivistov med vojno, predvsem pa o delu okrožnega odbora aktivistov OF od prejšnjega zbora, je govoril Jože Ravbar. Odbor kot ena od oblik organizacije, ki naj ohranja dragocenosti dolenskega revolucionarnega gibanja oz. dela aktivistov v času NOB, si je v tem času zadal neposredno nalogo ohranjanja pristnih človeških vezi med nekdanjimi sodelavci, sorboci, med njimi in sedanjo družbo.

• Ena osrednjih nalog je bila tudi zbiranje dokumentov in gradiva o delu SKOJ, Društva kmečkih fantov in deklet itd., pri čemer se srečujejo s številnimi težavami, saj npr. za čas do leta 1942 na Dolenjskem ni nobenih dokumentov, ampak samo spomini, ki pa bi se jih morali lotiti zgodovinarji, da bi revolucionarno gibanje in delo aktivistov na Dolenjskem dobilo mesto, ki mu gre v zgodovini.

V teh letih je bilo podeljenih tudi več domicilnih listin, odbor je sodeloval tudi pri označevanju ulic ter pri izdelavi scenarija za postavitev muzejske zbirke v Novem mestu, še prelo pa je bilo storjenega za obeležištev hiš in krajev v obeh občinah, kjer so se v času vojne odigrali pomembni dogodki. Marsikaj so udeleženci zbora razjasnili še v kasnejši razpravi, v kateri je Bogdan Osolnik poudaril, da je pomembno, da se ohrani vse, kar spominja na NOB, kot posebno pomembno pa je ocenil delo pri izdelavi krajevnih kronik in zbiranje gradiva za muzejsko zbirko, da se ohrani vse, kar pomeni pričevanje o NOB.

Na zboru so udeleženci dali razrešnico dosedanjemu odboru in izvolili novega, ki bo deloval kot sekcija pri OK SZDL Novo mesto, ter nov sekretariat. Z. L.—D.

BORCI O FILMU — Del udeležencev razširjene seje predsedstva vojaškega šolstva NOV in odbora XV. (Belokranjske brigade)

Spačena podoba partizanstva

V Metliki so govorili o vojaškem šolstvu NOV in POS, o tradicijah NOB in vsebini filma „Na svidenje...“

Zadnjo soboto je bila v Metliki skupna seja predsedstev Skupnosti vojaškega šolstva NOV in POS ter Odbora 15. (Belokranjske) brigade. Zbrani so si najprej ogledali Belokranjski muzej in ugotovili, da ta premore zelo malo gradiva o vojaškem šolstvu, točneje, o oficirski šoli, ki je delovala v Metliki. To pomanjkljivost naj bi odpravili s preslikanjem gradiva, ki ga hranijo nekdanji predavatelji. Na seji so se dogovorili, naj bi dr. Drago Stepišek do 1982 spisal monografijo vojaškega šolstva NOV; da bi tako delo pokrilo vso Slovenijo, so imenovali odbore za posamezne šole, katerih naloga bo zbiranje gradiva, predlagali pa naj bi tudi, kje

postaviti spominska obeležja. Govorili so še o drugih oblikah ohranjanja in negovanja tradicij NOB, razpravljali pa so tudi o vsebini novega slovenskega filma „Na svidenje v naslednji vojni“, ki ga že vrtiljo v Ljubljani. Udeleženci metliške seje so izrazili protest zoper posamezne neresničnosti v tem filmu. Menijo, da partizanska vojaška taktika ni bila takšna, kot jo kaže film. Zasede so prikazane neustrezno, sekretarji okrožij v resnici niso nosili činov. Tudi odnosi med partizani so bili drugačni, bolj človeški. Film kot celota zato dela veliko krivico partizanstvu, pači njegovo pravo podobo. BRANKO BLENKUS

Starost ni naplavina življenja

„Starost ni nahrbtna stran življenja, karikatura mladosti, ampak prav obraz družbe same. Mi, ki delamo na vprašanjih humanizacije, socializacije, aktivnosti dela starejših oseb, rizične bolne populacije in odvisne od pomoči in skrbi zanje, moramo usmerjati celovito odgovornost za mnoga življenjska vprašanja. Niče od naših starejših prijateljev ne želi ostati ali pa postati oorek svojega in predvsem skupnega življenja,“ je poudaril v odmevnem nastopu na nedavnem gerontološkem kongresu v Splitu direktor Doma Impoljica dr. Cveto Gradišar.

Ob zanimivi misli se nehoti vprašamo, kako pa je z domskim varstvom pri nas in kakšen je položaj starejših oseb. Za Posavje govorijo številke, da je domsko varstvo nadovpreno razvito, saj zajema okoli 13 odstotkov oseb, starih nad 65 let (SRS — 11 %). Kar štiri petine starostnikov je življenjsko aktivnih in psihofizično sposobnih. Značilno pa je, da 60 odstotkov ostarelih ljudi živi v manjših naseljih, skoraj polovica jih živi sama, okoli 35 odstotkov pa ima ustrezne življenjske pogoje. Okoli 14 odstotkov je takih, ki bi zaradi kroničnih obolenj morali imeti redne zdravstveno varstvo. Sem sodijo obiski in nega na domu pa tudi ambulantni pregledi. Gerontološki koncept narekuje, naj domovi prerastejo bivalno hotelsko-hospitalno dejavnost. P. PERC

Z. L.—D.

PLANSKI DOKUMENTI NA REŠETU

Seja vseh zborov občinske skupščine Kočevje je sklicana za sredo, 3. decembra. Vsi zbori imajo na dnevnem redu razpravo o planskih dokumentih za naslednjih 5 let, volitve in imenovanja ter delegatska vprašanja in odgovore nanje. Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa bosta razpravljala in sklepala še o zahtevku za zvišanje cene vode in o predlogu odloka o cenah za geodetske storitve.

Nedorečeni srednjeročni načrti

Planski dokumenti na medobčinskem rešetju — Evidentirajo možne kandidate za novega predsednika MS SZDL, ker sedanji kandidira za predsednika Obs Kočevje

Razprave o planskih dokumentih na območju občin ljubljanske regije potekajo zadovoljivo in so zajele širok krog ljudi. Žal pa marsikje ni uspelo delovnim ljudem in občanom prikazati celoten pregled obveznosti občanov, saj bi bile tako razprave še bolj živahne, stvarne in plodne. To so ugotovili na zadnji seji medobčinskega sveta SZDL Ljubljanske regije, ki je bila minul teden. Med razpravo o pripravi srednjeročnih planskih dokumentov so nadalje ugotovili, da bodo nekatere pristojnosti prenešene z medobčinskih in republiških SIS na občinske ter da je zato treba hkrati ustrezno spremeniti tudi prispevne stopnje. Pri razpravah o uvedbi novih krajevnih samoprispevkov je treba upoštevati, da v načrte ni treba le vnesti denar, ki je potreben za gradnjo raznih novih objektov, ampak tudi zagotoviti denar za njihovo delovanje. V dosedanjih razpravah je bil dan velik poudarek delitvi dohodka, potrebno pa ga je dati predvsem ustvarjanju dohodka oz. družbenega proizvoda, saj bomo lahko porabili

le tisto, kar bomo ustvarili. Nekateri so v razpravi poudarili tudi, da so planski dokumenti zdravstvene skupnosti razmeroma nedorečeni, oziroma da v nekaterih občinah sploh niso bili pripravljani do razprave. Zato so na seji sklenili, da bo še poseben posvet o letošnjem položaju zdravstva ter o njegovih prihodnjih nalogah in organiziranosti.

Ko so razpravljali, kako je potekala razprava o osnutku družbenega dogovora o financiranju KS, so ugotovili, da so prišle pripombe prav iz vseh občin. Najti je treba še precej rešitev, zato bo sedanji način finansiranja („glavarina“) veljal še leto dni. Sprejeli so še okvirni program

Na zadnji seji Medobčinskega sveta SZDL ljubljanske regije so sklenili, da bodo uvedli postopek za izvolitev novega predsednika tega sveta. Sedanji predsednik Jože Novak je namreč kandidat za predsednika občinske skupščine Kočevje. Evidentiranje za novega predsednika MS SZDL se je začelo, predloge iz občin pa bodo zbirali do programske seje, ki bo v decembru.

J. PRIMC

ZBOR SKUPNOSTI BORCEV 15. DIVIZIJE

V soboto, 6. decembra, bo ob 17. uri v domu JLA v Ljubljani zbor skupnosti borcev 15. divizije. Na zboru bodo obravnavali in sprejeli pravilnik o nalogah, organiziranosti in poslovanju skupnosti borcev ter izvolili odbor. Po zboru bo tovariško srečanje. Odbor borcev 15. divizije vabi, da se zbora udeležijo borci Gubčevci, Cankarjevi, 12. in 15. SNOUB, 1. artilerijske brigade, jurškega bataljona in štabnih enot.

ČRNOMELJ; JUTRI O NOVI PETLETKI

Črnomaška kulturna skupnost bo, kot kaže, med prvimi na našem območju dobila plan za obdobje 1981 — 1985. Napovedano je, naj bi ta dokument obravnavali in sprejeli na jutrišnji seji skupščine kulturne skupnosti v Črnomlju. Za izvedbo naloga bodo potrebovali do leta 1985 več kot 37 milijonov dinarjev, v posameznih letih pa po 7,2 do 7,9 milijona dinarjev. V prvih dveh letih nove petletke računajo na pomoč republiške solidarnosti.

Po sledovih vojnega zločinca Franca Frakeljina

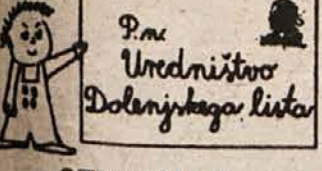
Po teh besedah sva z ženo še bolj pobledele in začela trepetati. Frakelj je bil brez srca, brez usmiljenja. „Moje trpljenje v tujini“ takole opisala ure groze v barjanski šoli: „V šoli na Barju, kamor so nas zaprli, je bilo že mnogo ljudi. Tu sta bila petnajstletna kurirka Verica Škrba in njena mama. Kolikokrat sva z Verico opravljali naloge, ki nama jih je zaupalo narodnoosvobodilno gibanje, Osvobodilna fronta! Pa sestri Lojzka in Ivanka Lenarčič, tudi kurirki. Ždeli smo brez besed. Le sestrična Anica in teta Marija sta se pogovarjali, kaj bo z domom in 12-letno Faniko. Ostala je sama. Najraje bi jo vzela s seboj. Na slami, tam pod oknom, so bili stric Franc, sedemnajstletni bratranec Slavko in brat Bojan. Ko sva se z očetom približala Bojanu, sem ga tiho vprašala, kaj mislijo storiti z nami. „Slabo je, Marica, pravijo, da nas bodo vse pobili“, je rekel. Umolnil je, ker ga je dušil jok. „Če tebe ne bodo, pojdi po svetu, in ko se vrneš, vse pozdravi.“ Povesel je pogled in premišljeval. Čez čas se je obrnil k očetju: „Ata moj, povem ti, da sem ves pretepen. Od bolečin se ne morem ganiti, dvigniti. Dve uri so me tepli s štirimi jermeni. Ali so kaj dobili doma? Mislim, da ne, ker sem vse previdno skrtil. Če padeva, se bodo že drugi maščevali.“ V sobo je stopil komandant Skalar, ki je zarjul: „Zakaj sedite? Ni že čas, da vstanete? Mislili ste, da boste pomagali partizanom, ki hočejo s svojimi kremplji uničiti našo zemljo. Sedaj ste v mojih pesteh in boste videli, kaj znamo napraviti s takimi ljudmi.“ Vsi v slami leželi so se začeli premikati in vstajati. Brat Bojan ni mogel vstati. Hotela sem mu pomagati, pa mi je prekleto Skalar prepovedal. Pobral nam je legitimacije in odšel. Ko se je vrnil, jih je odbral. Dvanajst na eno in dvanajst na drugo stran. „Dobro vem, da grem na strelišče,“ mi je rekel oče. Hotela sem z njim, a me niso pustili. Oče mi je naročil: „Četudi ti bo hudo, vztrajaj, da se boš, ko bo svoboda, vrnila domov in povedala o izdajalcih, o Skalarju in njemu podobnih. In mamu pozdravi, sestram pomagaj.“ Na drugi strani so se začeli dvigati. Ivanka in Lojzka se stisneta. Dvajset in osemnajst let imata. Verica kot da ne ve, da so to njeni poslednji trenutki. Tudi 21-letna Štefica Vidmarjeva veselo pogleda sestro Fani. Mar misli, da gre na zasišanje? Ata in Bojan imata spet solzne oči. Za njimi gredo blede kot zid stric Franc, teta Marija in bratranec Slavko. Tudi Angela Modic, 45-letna mlekarica, pri kateri doma je bila pomembna javka, ne misli na smrt. Tone Škrba, Karla Vilfanova... Vrata se zapro. In žalostna kolona počasi izgine v noč. Čez pol ure, bilo je okrog pol šestih zjutraj, so v zloglasni Kozlarjevi gošči zaregljale strojnice... Dvanajst so jih ubili, pet Melikov...“

Marija Melik se je hudo bolna vrnila iz taborišča Auschwitz in leto dni po svobodi umrla v zdravilišču, bolnici Valdolet. Pred smrtjo je polnila očetovo zadnjo željo: njeni dnevi ne bo na sodišču močna obtožba proti morilecu Francu Frakeljnu in njegovim morilski tolpji. Komaj so se ohladila trupla dvanajstoročje žrtve iz Črne vasi in Barja, že je Peter Skalar — Franc Frakelj pripravil spisek nove skupine. Mizlega decembrskega popoldneva je Marija Verbič z Jezera pri Podpeči hitela k Branceljnu v Podkraj pri Tomišlju. Z možem Ivanom, železničarjem, sta imela deset otrok, a jih je polovica umrla že v mladosti. Kadarkoli je šla proti Tomišlju, je njen obraz oblija temna senca in v očeh so se ji zalesketale solze. V trenutku otožnosti je bila najraje sama in ob takih prilikah se je izogibala družbe. Solze ji je venomer izvil žalosten spomin na sina Ivana, ki so ga decembra 1941 skupaj s petimi tovariši, med njimi je bil tudi narodni heroj Ljubo Šercer, ustrelili blizu Tomišlja. Kako mlad je moral umreti, je razmišljala, pa tako veselega značaja je bil. Kdo ve, kje so jih pokopali? Pri Branceljnu v Podkrajju je oddala cigarete in pošto za partizane. Ni se zadrževala, le skodelico čaja je popila in že je hitela domov, kamor pa ni prišla nikoli več. Franc Frakelj je namreč javil na domobransko postojanko v Podpeč, naj jo aretirajo in pripeljejo na Barje. Patuljja jo je srečala, ko se je vračala iz Tomišlja. Prvi dan je bila zaprta v domobranski postojanki v Podpeči, kjer so jo mučili in zasliševali domačini: Leopold Pristavec, veletgovec iz vasi Jezero (po vojni obsojen na smrt in ustreljen), Tone Uršič (padel kot domobranec), Janez Jurček (obsojen na smrt), Jože Modic, Janez Cimperman, Janez Zalar in še nekateri. Naslednjega dne so Verbičevo izročili Frakeljnu. Ko jo je ta zagledal, je dvignil

prst in s tem dal svojim apostolom tajno znamenje, da je prispela prva žrtev nove skupine, ki bo kmalu zbrana in poslana v Kozlarjevo goščo. Franc Frakelj — Peter Skalar je namreč imel izbranih točno 12 morilcev, ki jih je sam oklical za apostole. Marija Brancelj je bila hčerka siromašnega cerkovnika iz Tomišlja. Očetu in mami je pomagala pri čiščenju cerkve in župnišča, pasla krave in hodila na dnino k bogatejšim kmetom. Poročila se je z revnim vaškim fantom Jožetom, s katerim je imela devet otrok. Eden je umrl že v rani mladosti, odrasli so štiri fantje in štiri dekleta, cvet vasi. Fantje so bili samouki zidarji in tesarji. Doma so imeli par konj in z njimi so opravljali razne prevoze. Takrat so bili tovrstniki še redkost na naših cestah, posebno na Barju. Prišla je vojna in že 1942. leta so trije Branceljnovi odšli in partizane, za njimi pa še sestra. Franc je bil pomočnik intendanta 18. divizije, Jože je spomeničar, Lojze upokojen podpolkovnik. Njihova sestra (partizanka) Justina je poročena s Tržačanom, ki je v boju za osvoboditev Trsta izgubil obe roki, in živi z možem v Trstu. Še pred italijansko okupacijo se je v Tomišlju močno razpela belogardistična golazen. V vasi je bila vaška straža, kateri je poveleval Franc Frakelj pod tajnim imenom Peter Skalar. S pojavom skrivnostnih moritev in ugrabitev v ljubljanski okolici sta se Branceljnovi oče in mati preselila k hčerki Francki v Ljubljano in tam pestovala vnuka Jožeta in Olgo. Pred vojno je vaščan Jože Grum rad oprezal za Francko. Kamorkoli je šla, povsod je bil za njo. Hodil je k Branceljnu v vas, trkal na Franckino okno in ji pihal na dušo. Objubljajal ji je gradove v oblakih in raj na zemlji. Francka se ni zmenila zanj. V njegovih megljenih očeh je opazila uklenjene strasti in bala se je, kaj bo, ko se bodo spostile. Tedaj se ni mislila na vojno, menila je le, da bo Grum pokazal svoj pravi obraz šele po

poroki. Nasploh ji Grumovo dvorjenje in vedenje ni ugajalo. Sedmi čut je ni izdal, ni se zmotila. Francka se je poročila z drugim in se preselila v Ljubljano. Med vojno je bil Grum drugi Skalarjev apostol. S tem se mu je ponudila priročnost, da se maščuje Francki in njenim staršem. „Štirje Branceljnovi so v partizanih, treba jih bo kaznovati...“ je namignil šefu. Skalar je zadovoljno prikimal in drugi dan je patrolja pod vodstvom Jožeta Gruma že hitela v Ljubljano. „Jože, pogled moja dva majhna otroka,“ ga je prosila Francka, „usmili se ju in me pusti doma.“ Iz njegovih oči je sikalo sovraštvo, želja po maščevanju. Vedela je, da pred njo stoji po značaju povsem drug človek in ne tisti, ki jo je nekoč ljubil. V zapor v barjansko šolo je Grum pripeljal Francko in njena starša. Skalar je dvignil štiri prste kot znamenje, da so zaporu že štiri žrtve, kandidati za Kozlarjevo goščo. Kmalu bosta pripeljali še dva žrtvi in Skalar se bo spet lahko napil krvi. V soboto, 18. decembra 1943, je gostilničar Anton Jesih z Iga vpregel konja v voziček in se odpeljal v Ljubljano. Na voz sta prisledla še njegova sestra Ivanka in gostilničar Jože Javornik. Peljali so se proti Lavrici in od tam naprej po Dolenjski cesti. Na bloku na Rudniku so jim pregledali dokumente in prtljago. Jože Javornik je bil kot gostilničar in mesar znan daleč naokrog. S prvo ženo je imel sina in hčer, z drugo pa še sedem otrok. V roški ofenzivi je vsa družina zbežala v gozdove. Italijani in belogardisti so jih preganjali, ker je bil sin Vilko v partizanih. Med ofenzivo so jih zajeli, zapeli in nato izpustili nazaj domov na Ig. Ko so se tistega decembrskega jutra peljali z vozom v Ljubljano, je Javornik rekel Jesihu, naj zapele do Mokarjeve gostilne. (Nadaljevanje prihodnjaj)

OTVORITEV SOLE V TRŽIŠČU

V soboto je bila v Tržišču otvoritev nove šole, ki smo jo vsi že dolgo pričakovali. Stara šola, zgrajena leta 1888, je bila že dolgo premajhna za vseh osem razredov. Zato so imeli vsi razredi pouk dopoldne, nižji pa popoldne. Ob menjavni izmenjen je bila na hodniku vedno velika gneča, še posebno, ker nimamo garderobe. Tudi kuhinja je bila veliko premajhna. Nova šola ima veliko kuhinjo, jedilnico, garderobo, telovadnico in moderno opremljene razrede. V njej se bodo učenci prvih štirih razredov dobro počutili, višji razredi pa ostali v stari šoli. Čeprav vsi razredi ne bodo imeli pouka v novi šoli, smo jo vseno vesel, saj bomo imeli več prostora za izvenšolske dejavnosti.

EMILIJA KOREN
nov, krožek
OŠ Tržišče

SEMINAR O INFORMIRANJU

OO ZSMS Doma Majde Šilc je nedavno organizirala seminar o informiranju, ki ga je vodil Samo Mihelin, strokovni sodelavec pri Centru za informiranje na RK ZSMS. Seznanili smo se s sredstvi javnega obveščanja. Zanimalo nas je predvsem oblikovanje radijske oddaje, pa ureditev oglasnih desk in biltena, saj so te oblike obveščanja v našem domu najpogostejše. Z zanimanjem smo poslušali, kako se sploh pride do informacije, o kateri želimo napisati sestavek. Samo Mihelin nam je pripovedoval tudi o izkušnjah, ki jih je dobil pri svojem delu. Seminar je uspel, zaradi omejenega časa je manjkalo le več praktičnega dela. Zato smo sklenili, da bomo tovariša Sama še povabili v Dom.

JANJA MOČAN
Dom Majde Šilc,
Novo mesto

PREGLEDALI DELO

Učenci 8. razredov smo imeli pretekli teden oddelčne konference, ki so se jih udeležili tudi naši učitelji. Na konferencah smo prebrali poročila o našem delu, se pogovarjali o različnih problemih ter izrekli pohvale in graje. Sklenili smo, da bomo do polletja izboljšali svoj učni uspeh in disciplino.

PETRA DRŽAJ
OŠ Črnomelj

PELI SMO V NOVI MESTU

Pevski zbor OŠ Mirana Jarca, Črnomelj, je dobil vabilo, da se udeležimo kviza Tito-partija-revolucija v domu JLA v Novem mestu. Iz Črnomlja smo se peljali z avtobusom, do nastopa pa čakali v avli, saj je v dvoranah bilo prostora. Naš zbor je v programu zapel dve pesmi: Mi in Tito ter Bilečanko. Obiskovalci in Tito ter Bilečanko. Obiskovalci pridivde so nam zelo ploskali.

JANA MATKOVIČ
OŠ Mirana Jarca Črnomelj

OB OBLETNICI SMRTI

Ob obletnici smrti Stane ta Rozmana smo se izbrani učenci petih, šestih, sedmih in osmih razredov naše šole odpravili s kombijem na Lokve. Pri spomeniku našemu narodnemu heroju smo pržigali sveče in v vazo dali rože. Naloga nas mladih je, da skrbimo za spomenike herojem, ki so nam priborili svobodo.

JOŽICA BRODARIČ, 7.c
OŠ Črnomelj

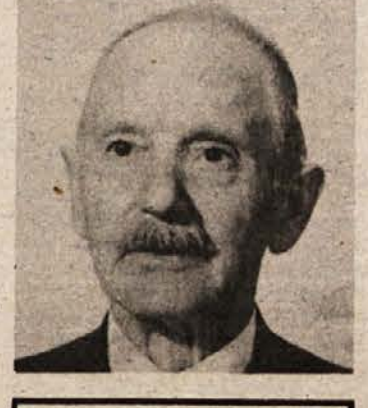

VPATA SOLE ODPRTA - V soboto, 15. novembra, so se odprla vrata težko pričakovane nove šole v Tržišču. Na otvoritvi je navzoče pozdravil Jože Bavec, predsednik OK SZDL Sevnica, o napredku Tržišča pa je spregovoril predsednik KS Igor Malus. Za prijetno vzdušje je poskrbela godba na pihala iz Sevnice. (Foto: Loko)

Svoboda je naše bogastvo

Vsak človek in vsa živa bitja na svetu si želijo živeti v miru in svobodi. Kljub temu pa nas vsak dan pretresajo poročila o vojnah in trpljenju v svetu, ki so plod nesporazumov med narodi. Mir in svoboda sta lahko le tam, kjer se zanjo vsi prizadevajo. Tudi živali so nesrečne, če jim kratimo svobodo. V ujetništvu raje poginejo, kot pa da bi živele v kletki. Kljub vsemu premišljevanju zato ne morem razumeti, zakaj se vojne ne prestopijo ponavljajo.

V maju 1945 je bila osvobodena naša domovina. Med vojno je bilo porušeni mnogo hiš in tovarni v vladala je velika revščina. Po vojni smo komaj zagotovili najnujnejšo obleko in hrano vsem ljudem in številnim sirotam. Pod vodstvom to-

Mihael Ožbolt

Te dni so se številni prebivalci Suhe krajine in sosednje kočevske občine poslovlili od Mihaela Ožbolta s Smuke.

Rodil se je 1891. leta v Brežah pri Ribnici. Že v mladosti je spoznal težave proletarskega življenja. Udeležil se je prve svetovne vojne, kjer je bil ranjen, kasneje pa se je v večjo skupino vojakov predal in prešel v rusko ujetništvo. Tam se je seznanil z idejami oktobrskere revolucije. Po vrnitvi domov se je pridružil prstovoljcem za severno mejo, Maistrovin borcem. V drugi svetovni vojni so mu najprej kočevski Nemci požgali hišo, kasneje pa se Italijani v času roške ofenzive. Uredil si je zasilno zatočišče v bližnjem Kotu in ta njegov skromni dom je postal zbirališče partizanov ter zatočišče partizanske tehnike z radijsko postajo. Sam je ves čas aktivno in organizirano vodil narodnoosvobodilni boj, v tem pa so mu sledili tudi njegovi otroci. Bil je tih, skromen in delaven mož in zato priljubljen pri ljudeh.

V. DRAGOŠ

Iz republiške ceste nastala kozja steza

Občani, ki prebivamo ob cesti Kot - Gaber, smo se veselili otvoritve Partizanske magistrale, saj smo mislili, da nam ne bo treba več požirati prahu in da se bodo naše težave zmanjšale. Bolj pa se je bližala otvoritev, bolj nam je upadal optimizem. Med gradnjo Partizanske magistrale in modernizacijo drugih cest na območju Črnomeljске občine je bil omenjeni odsek ceste močno obremenjen in poškodovan. Po njej so težki tovornjaki vozili gradbeni material za vse okoliške ceste. Ker cesta za takno obremenitev ni primerna, je prišlo do hudih poškodb; polomljene so cevi, zamašani so kanali, poleg tega so graditelji Partizanske magistrale nasuli na cesto debelo kamenje in speljali odtočne kanale tako, da sedaj voda odnaša cestnišče. Ponekod so tudi do 40 cm globoki jarki.

Stekla je Partizanska magistrala in cesta Kot - Gaber se je spremenila iz republiške ceste v kozjo stezo. Danes se krajani sprašujemo, čigava je pravzaprav ta cesta. Na republiški skupnosti za ceste so nam povedali, da so ta odsek ceste dali v upravljanje in vzdrževanje občini Črnomelj. Na občini pravijo, da so cesto prepustili krajevni skupnosti. Kaj nam je torej preostalo? Sami smo poskusili poskrbeti za popravilo, da bi si zagotovili dostop od doma na moderno cesto. Krajevna skupnost je omogočila brezplačno nabavo 150 m³ gramozja, pri domačinih pa smo zbrali denar za prevoz materiala. Ko smo zbrali potreben denar, je nenadoma zmanjkalo gramozja. Za silo smo vseeno zasuli jame in skopali obcestne jarke. To je le začasna rešitev. Sprašujemo se namre, kaj bo pozimi, kdo bo spluzil cesto in kaj se bo zgodilo, ko jo bodo zdri spomladanski nalivi. Cesta je še vedno zelo prometna. Po njej namreč ne vozijo samo domačini, ampak tudi drugi, saj je to še vedno najkrajša pot na železniško postajo Semič. Kdo jo je torej dolžan vzdrževati?

I. V.

Obiskali smo Titov grob

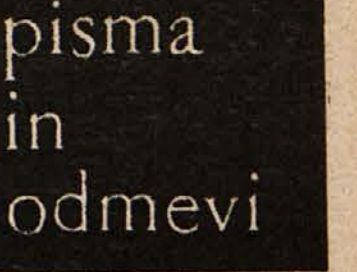
Konec oktobra je Društvo invalidov Sevnica organiziralo izlet v Beograd z namenom, da počastijo sponin na največjega sina naših narodov - tovariša Tita.

Ko smo v zgodnjih jutranjih urah prispeli z avtobusom na Dedinje, so bile tam že kolone avtobusov, ki so prispeli pred nami. Le kdor sam doživi, lahko verjame, kako dolge kolone ljudi potrpežljivo čakajo, da se zvrste ob Titovem grobu. Mi invalidi, nekateri tudi na vozičkih, smo imeli prednost. Bolj ko smo se bližali grobu našega dragega Tita, bolj so obrzi postajali žalostni, brez besed in marsikomu se je utrnula solza. Po ogledu Hiše cvetja smo obiskali še muzej 25. maja, muzej ljubezni naroda do svojega velikega voditelja. Čeprav nam je nagajalo vreme, smo se odpravili še na krožno vožnjo po Beogradu in na Avalo. Vračali smo se utrujeni, vendar z zavestjo, da smo obiskali preprost, a veličasten grob človeka, ki je z nami živel, delal, nam zapustil bogato zapuščino - našo Jugoslavijo, ki uživa v svetu velik ugled. **B. DEBELAK**

POCOZDOVALI SO

Učenci 8. razredov OŠ Mirana Jarca v Črnomlju so pomagali pogozdovati. Na travnikih in obronkih gozda so zemljo najprej obdelali z lopatami, kar je bilo precej naporno. Ko je bilo to opravljeno, so dobili smrekova drevesca, da so jih posadili.

JANJA MATKOVIČ

TRGOVCI POČASTILI DAN REPUBLIKE

Pred prazniki bodo trgovine prepolne in trgovci ne bodo utegnili slovesno počastiti dneva republike. Delavci brežijskega tozda Gostinstvo v DO Emona-Posavje smo to storili že zadnjo soboto. Skupina petih delavcev je pripravila prirčno slovesnost, priložnostno besedilo in skrbno izbrane recitacije so pokazale našo pripadnost domovini, ki mora ostati svobodna, neodvisna, močna. **ERNA ROŽMAN**

DAN REPUBLIKE

29. novembra je rojstni dan republike Jugoslavije. Na ta dan leta 1943 so šli vsi voditelji naših narodov na shod v Jajce. Hoditi so morali daleč in po ovinkih, saj so bili povsod fašisti. Tja so prišli vsi lačni in prezebljeni. Na zasedanju, ki je bilo zaradi varnosti skrivno, je govoril tovariš Tito. Govoril je o zmagi nad sovražnikom in o novi Jugoslaviji. Na zasedanju je slikar Božidar Jakac tovariša Tita tudi naslikal. Dan republike je naš največji praznik. **MIRA HUSIČ**

Visok standard - stane

„Krajani nismo glasovali za tako drago gradnjo!“

V zadnji številki Dolenjskega lista je na strani 17 pod sliko zdravstvenega centra napisano, da moderna stavba zahteva veliko stroškov za vzdrževanje in „da so želje krajanov graditi, ne da bi pomislili, kdo bo zagotavljal denar za poslovanje z visokim standardom“.

Res je, da smo krajani želeli lepiši zdravstveni dom, kot je bil stari, še bolj pa so ga želeli zdravstveni delavci, ki so delali v starem domu. Zato smo se tudi „odločili“ za gradnjo novega doma, nabeđen pa nas ni vprašal, če smo za tako „visoko standardno“ gradnjo, kot se je navedzadnje pokazala na koncu. Se vam ne zdi, da bi bilo lahko vse skupaj precej skromnejše? Le pojdite pogledat in se kritično ozrite po velikih neizkoriščenih hodnikih - dvoranah z vrsto nikdar zasadenih modernih stolov! Ali pa preštejte in

premerite številna okna, ki se vrstijo drug za drugim na vseh koncih in krajih stavbe, skozi katere „veselo“ uhaja tako draga toplota! In še marsikaj bi se našlo.

Verjamite, da krajani nismo glasovali za tako drago gradnjo. Zadolvoljni bi bili z veliko skromnejšim zdravstvenim domom, za katerega gotovo ne bi bilo potrebno toliko denarja za poslovanje.

Odgovorni, ki pa seveda nočejo biti nikdar „odgovorni“, bi morali na to pomisliti takrat, ko so odločali o gradnji „odgovorni“ ne najdejo, je najlaže vse zvrčiti na krajan.

Sicer pa zdravstveni center ni edina stavba „visokega standarda“ v Novem mestu in tudi v teh stroških za vzdrževanje verjetno niso majhni. **T. G.**

Premalo posluha za uporabnike

Podjetje za PTT promet bi se moralo bolj približati uporabnikom - Težave z dostavo

Dvoboji med potrošniki in Podjetjem za PT promet se nadaljujejo. Teško je pač hladnokrvno prenesti pripombe. Sicer smo ljudje res pogosto nezadovoljni, najraje pa je kritizirati, vendar je marsikatera kritika upravičena in bi lahko spodbudila k izboljšanju razmer.

Poštni delavci se sicer trudijo, da bi iz svoje stavbe naredili čimveč. Paketni oddelek so preselili v klet, denar sprejemajo in izdajajo na več okencih kot včasih itd. Vendar je vse to še premalo. Pošta rabi nove prostore, saj dela za okrog 20 tisoč prebivalcev ena sama. Ko pa je na

istem območju živele le 2 tisoč prebivalcev, smo imeli tri pošte - v centru, Bršljini in Šmihelu. Prav o zadnji bi rad spregovoril. Ko so jo zapirali, smo se krajani temu upirali. Odgovorili so nam, da pošta nima prometa, da nimajo ljudi, da bo boljše delovanje v mestu itd. Danes ima ta predel mesta - KS Šmihel, KS Regerca vas in del KS Drska ter Gotna vas - že več kot 2 tisoč prebivalcev (brez stanovalcev v dijaskem domu, domu za starejše občane), pošte pa ni.

Težave so številne. Dostava šepa, ni telefonov itd. Za primer: Svet knjige v svojem propagandnem ma-

terialu obljublja „knjigo na dom“. Pa ni tako. Dobim samo obvestilo, po knjigo pa moram na pošto 4 kilometre daleč. Pa računaj za telefonsko uporabnino! Zakaj ne bi kar poštar na domu pobral denar, kot to dela za časopise, ne pa da izgubljamo čas pred okencem na pošti?

Mislím, da bi moralo poštno podjetje le kaj ukreniti in včasih dati prav tudi potrošniku. Saj poštné usluge niso tako poceni. Taksa za plačilo je večja kot na bankah, vse dražje pa so tudi znamke, telefonski im pulz in druge storitve. **FRANC ŠEGEDIN**

Navje ali problem našega barbarstva

Dramatik Ivan Mrak se s pozivom in stališčem slovenskih pisateljev obrača na našo kulturno zavest

Na nedavni seji Društva slovenskih pisateljev smo soglasno ugotovili, da nima nihče in pod nobenim pogojem pravice, da se dotakne Navja, tega enkratnega kulturnega spomenika, kjer je bodisi pokopana, bodisi zaznamovana s prvotnimi ploščami in nagrobnimi spomeniki večina naših pisateljev, glasbenikov, slikarjev, znanstvenikov, izumiteljev in narodnih buditeljev iz prejšnjega stoletja.

Ce so na spomenik Josipa Jurčiča njegovi sodobniki zapisali: „Svoje pisatelju prvobornemu postavil hvalečni narod slovenski“, potem bi bilo smatrnato in neodpušljivo, če bi mi danes v svobodni domovini ta pomnik izničili. Nikakor ne bomo dovolili, da se ti, nam vsem tako dragocen objekt preseljujejo po mil volji. Skatka: to ni zadeva nekih forumov, temveč je to zadeva

vsega naroda. Na naš zgoraj omenjeni sklep v Društvo slovenskih pisateljev smo prejeli kratek anonimni odgovor na slovenski televiziji v dnevniku 1. nov. t. l., češ da nima pomena, da se vodijo po časopisih o tem žolčne razprave, temveč da se dajmo o zadevi pametno pogovoriti. V istem hipu je bila dana že kar „rešitev“ tega „problema“, in sicer naj bi se plošče z imeni zaslužnih mož vzišdale v cerkveni zid stare pokopališke cerkve na Zalah, ostale spomenike pomembnih mož (kdo bo določil kriterij?) pa bi se razvrstilo v okolici cerkvice. Vse nadaljnje spomenike in arhitekture pa bi se zavrglo ozir. „dalo v depo“. Pri tem se seveda ni nič omenilo, da je pokopališka cerkva (sedaj župniška) predvidena za rušenje, ker je postala premajhna za potrebe nove župnije s področja tega dela Ljubljane. Torej kakšna „rešitev“ naj bi to bila?

Kaj se dejansko naklepa? Naj za tistega, ki na Navjo še nikoli ni bil, povem, da je to čudovito in skrbno urejen spominski park

izmer približno 25 x 140 m, z lepimi brezami in drugim drevjem, krog in krog ograjen, s severnimi vrati in arhitektonsko lepo izvedenim južnim vhodom, ki se zapira z umetniško kovanimi vrati. Po zelenici so na redko postavljeni obeliski in pomniki, ob vzhodnem zidu pa stojijo niše s ploščami (napisi), kar se zaključuje na južnem delu z arkadami v grškem slogu, pod katerimi so pokopani za našo kulturo v preteklosti najbolj zaslužni možje: Jernej Kopitar, Janko Kerninc, Jožef Ressel, Gregorij Rihtar, Anton T. Linhart, Ivan Grohar, Fran Maselj-Podlimbarski, Franjo in Jožef Cimperman, Matija Čop, Simon Rutar, Anton Askerc, Fran Gestrin, Fran Levstik, Andrejkov Jože Podmilšak, Josip Jurčič, Josip Stritar, Emil Korytko, Valentin Vodnik etc. etc. Severni zid krasijo in zaključujejo štirje edinstveno lepi visoki stolpi. Vse to je v celoti in po pooblastilu ter z denarjem našega naroda domislil in sezidal nekaj let pred vojno naš do sedaj največji umetnik-arhitekt Jože Plečnik. Ta park leži vzhodno

od Gospodarskega razstavišča, ki je bilo sezidano na mestu nekdanje bežigradske cerkve in starega ljubljanskega pokopališča. Navje je kot celota velik slovenski umetniški in kulturni spomenik, ki je povsem urejen park in zelenica (za katere se vsi neprestano borimo z urbanisti), ki ne potrebuje nobenih dodatkov ali sprememb. To je v skopih črtah podoba našega slovenskega Panetona, edinega, ki ga imamo.

Naj ponovim besede, ki sem jih izrekel na Društvo slovenskih pisateljev v pogovoru o Navju.

Ali se Slovenci odpovedujemo prilastoma kulturnega in zgodovinskega naroda, kajti nenehno po logiki breždušnega tehnokratizma rušimo svoje narodne spomenike, za kar ni nobene in nikakršne opravičbe. Ob razširitvi sedanje Titove ceste je že po Prešernu apostrofirano poslopje bivše nemške Kazine obstalo, medtem ko je bilo brez pomisleka porušeno poslopje prve slovenske čitalnice - paradoksa brez primeri! Kako globok posluš imamo za zgodovinsko kontinuiteto! Po isti logiki

je bil razrušen Jakopičev paviljon, ki bi ga vsak kulturne narod pestoval po rokah. Pa bo kdo rekel, saj „Jakopičev paviljon“ imamo, celo v lep, velik, moderni stavbi. Kolikšna preproščina! Mi vsi vemo, pod kako težkimi in edinstvenimi pogoji je Jakopič gradil svoj paviljon in s tem odprl obdobje našega impresionizma. Kakšno pomanjkanje zgodovinskega čuta v najbolj osnovnih primerih, kakšna sramota za nas, našo kulturo, kakšna nenadomestljiva izguba, da nismo hoteli ohraniti tega paviljona. Po podobni logiki je padla dragocena Kozlerjeva hiša, edinstveni spomenik renesančnega stavarstva na Slovenskem, ki so jo takrat, pred dvema desetletjema (!) naši tehnokrati sveto obljubljali postaviti na novo v arboretumu Volčji potok. Je kdo sploh resno mislil na to, ko je obljubljal? Je naša spomeniškarstvena služba zgolj na papirju? Sredi Firenc, med najpomembnejšimi ulicami, med največjim hrupom tega mesta leži angliškansko angleško pokopališče ki je že dolgo časa za nove pokopne zaprti, docela varno pred kakršnim koli tehnokratskim posegom. Kako vabljiv prostor za naše tehnokrate!

Bomo vnovič klonili pred barbar-skimi apetiti tehnokratov? Se ne bodo tehnokrati že enkrat naučili spoštovanja naše kulturne dediščine in s tem, da bodo pri svojih načrtovanjih upoštevali vse, kar nam je dragocena, da to obidejo, da to

poudarijo, ne pa kratkotalno izničijo?!

Učimo se pri bratih Srbih, ki turistično obisku Hiše cvetja na Dedinju usmerjajo na Oplenac, ki v Saborni cerkvi v Beogradu hranijo v dragocenih krstah trupla despotov: carja Dušana Silnega, kralja Uroša in drugih, v istem območju Vuka Karadžića in ostalih, učimo se pri bratih Črnogorcih, ki so s pomočjo vse Jugoslavije postavili mogočni mavzolej Njegošu! Zakaj? Učimo se pri njih zgodovinske kontinuitete, brez katere smo kot narod zapisani smrti.

Opozarjam tudi na to, da se je pojavila v zadnjih tridesetih letih oblika člankov in apelov, naj se odgovorni zgnejo in poskrbe, da se bo Navje dostojno vzdrževalo. Pod težo teh pritiskov iz baze se je pred leti nekaj postavilo, sedaj pa je zadeva z Najvem presenetljivo zopet postala: vprašljiva, in to v celoti. Mar ni sramota za nas vse, da se Navje znova in znova postavlja pod vprašal? Mar ni naša dolžnost, da proti temu protestiramo? Zahtevamo, da se ta spomenik ohrani, kjer je in kakršne je, ter omogoča nam in bodočim rodovom vedno vnovičen živ dialog, živ in tih dialog s preteklostjo, z vsemi tu pokopanimi, tu označenimi - s koreninami naše narodne existencije. Edino na ta način se kot narod lahko samopotrjujemo in ohranjamo.

IVAN MRAK, LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 28. XI.

1
8.45 TV V ŠOLI: Koledar, TV vrtec, Ruščina, Energija vode
10.00 TV V ŠOLI: Angleščina, Risanka, Zgodovina, Zgodba, Izobraževalna reportaža, Zadnje minute
16.05 POROČILA
16.10 PRAVLJICE IZ LUTKARJEVEGA VOZIČKA
16.35 PAN TAU
17.05 OBZORNIK
17.15 ISKRA OLIMPIJA: CIBONA, prenos košarkarske tekme

18.45 TELESTART 80, 4. oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 7+7, zabavnoglasbena oddaja
21.05 V ZNAMENJU
21.20 WASHINGTON ZA ZAPRTIMI VRATI
22.30 MED STRAHOM IN DOLŽNOSTJO, slovenski film

Film z gornjim naslovom je po romanu Karla Grabeljska pred petimi leti posnel režiser Vojko Duletič, znani filmski prirejevalec literarnih del. Dogajanje filma, ki ga bodo televiziji vrteli v počastitev dneva republike, je postavljeno v čas zadnje vojne. Nekatere polhograjskih hribov je majhna kmetija, na skopi zemlji se z revščino in drugimi tegobami otepata priletna lastnika. Mimo domačije prihajajo različne vojske, ki ropajo še tisto malo, kar pridelata.

Toda njuna volja, da bi preživela, je močna. Živita v prepričanju, da zlo, ki ga prinašajo sovražniki, ne more zmagati in biti večno. Vztrajata na svojem kosu zemlje, trpita ponižanja, se soočata s smrtno nevarnostjo o... in kljubujeta. Za vlogo kmetice je Marjeta Gregorčič dobila srebrno areno v Pulju 1976, ob njej pa igra moško vlogo Boris Juh.

2
17.45 Test - 18.00 Zagrebška panorama - 18.45 Odramba in zaščita - 19.15 Mali koncert - 19.30 Dnevnik - 20.00 Gost urednik: Jakob Blažević - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.15 Bilečanka (glasbena oddaja) - 22.00 Portreti: Boro in Ramiz - 22.30 Recital za alt saksofon

SOBOTA, 29. XI.

1
8.55 POROČILA
9.00 ZA PRAZNIČNO DOBRO JUTRO: KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA LJUBLJANSKEGA ARMADNEGA OBMOČJA
9.30 LADARICE, glasbena oddaja
10.00 PISATELJI IN OTROCI O SVOBODI
10.30 LEPA SI, ZEMLJA MOJA, pesniška oddaja
11.30 CESTA BRATSTVA IN ENOTNOSTI, dokumentarna oddaja
12.00 GLASBENA MLADINA
12.55 DINAMO: ŽELJEZNIČAR, prenos nogometne tekme
14.45 MUPET SHOW (gostuje Alice Cooper)
15.10 PRIMORJE: HONVED, pre-

nos vaterpolske tekme
16.10 OD RATEČ DO GEVGELJE, potopisna reportaža
Humorist Tone Forzezi-Tof je pripravil karavano desetih kolesarjev, ki so na dveh kolesih obiskali važne zgodovinske pomnike. Pot od skrajnega slovenskega konca do južne Makedonije simbolizira tudi povezanost krajev, pokrajin in republik, skozi katere so kolesarili udeleženci karavane.
16.40 SINOVI SONCA, dokumentarna oddaja
17.05 BOŠKO BUHA, jugoslovanski film
Zgodbo o življenju heroja, pionirja iz Virovitice, je režiral Branko Bauer najprej posnel kot televizijsko nadaljevanje, po tem pa je sestavil še igrani film. Glavne vloge igrata Ivan Kujundžić, Dragan Bjelogrič, Milena Dapčević. Ljubša Samaržić in drugi.
19.05 ZLATA PTICA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 SREČANJA

21.35 J. Dietl: BOLNIŠNICA NA KONCU MESTA
22.25 POROČILA
22.30 HIŠA IZ BAMBUSA, ameriški film
Film, ki ga je 1955 posnel Samuel Fuller, govori o skupini Američanov, ki v Tokiu pripravljajo veliko akcijo - seveda ne zastoj, prinesla naj bi jim precej denarcev. Toda stvari ne gredo kot po maslu, kajti pojavi se poseben ameriški agent, ki skuša akcijo onemogočiti... Zgodba se razplete dokaj nenavadno, glavne vloge pa so prepričljivo odigrali Robert Stack, Robert Ryan, Shirley Yamagouchi in še kdo.

NEDELJA, 30. XI.

1
8.20 POROČILA
8.25 OD VSAKEGA JUTRA RAS-TE DAN: JESENICE
9.00 ČEBELICA MAJA
9.25 BELI KAMEN
9.55 KDO BO ZMAGOVALEC, češki dokumentarni film
10.15 Bjoern Borg, francoski dokumentarni film
10.35 VRNITEV ODPISANIH
11.35 TV KA ŽIPOT
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 JUGOSLAVIJA, DOBER DAN
13.35 POROČILA
14.15 NAGON PO SAMOOHRANITVI
Nizozemski režiser Bert Haanstra je velik mojster kratkih in dokumentarnih filmov. Na malih zaslonih bo to nedeljo popoldne moč videti njegovo stvaritev, ki na dokumentaren način govori o samoohranitvenem

nagonu številnih živih bitij na vseh koncih sveta.
15.55 POROČILA
16.00 CORDILLERA BLANCA
Dokumentarni film Andreja Velčkoviča pa bo prikazal Limo, glavno mesto Peruja, pa mestice Huaraz, ki leži pod vznožjem 6738 metrov visokega Huascarana, najvišjega perujskega vrha. Videli bomo še več perujskih znamenitosti, se seznanili z ljudmi, ki živijo pod gorami, slišali legende, ki krožijo med Perujski, itd.
16.25 VOJNA IN MIR, 3. del sovjetskega filma
17.45 ŠPORTNA POROČILA
17.55 CRVENA ZVEZDA: PARTIZAN, prenos košarkarske tekme
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 M. Smoje: VELIKO MESTO
Miljenko Smoje, znan kot scenarist televizijske nadaljevanke o Našem malem mestu, je spisal scenarij tudi za Veliko mesto, nadaljevanke v štirinajstih delih, od katerih bo vsak dolg poldrugo uro. Delo bo govorilo o življenju in političnem dogajanju na slovenskem jugu v letih od 1910 do 1946. Skozi kroniko nekega mesta bo prikazano: prva svetovna vojna, nemirno obdobje dveh

desetletij v skupni jugoslovanski državi pa stremjenja po boljšem življenju, ki ga prinese boj med zadnjo vojno. Nadaljevanje je deloma posneta po resničnih dogodkih, ni pa ne humoristična ne dramska ne dokumentarna ali kaj podobnega. Scenarist pravi, da je taka kakor življenje samo: je hkrati smeh in jok. Za zagrebške televizije jo je režiral Joakim Marušić sodelovalo je blizu 300 igralcev, glavne like pa so upodobili Boris Dvornik, Boris Buzančić, Zdravka Krstulović, Fabijan Šovagović in drugi.
21.30 POZDRAV IZ TOLMINA, dokumentarna oddaja
22.00 V ZNAMENJU
22.20 ŠPORTNI PREGLED

PONEDELJEK, 1. XII.

1
8.00 POROČILA
8.05 MALI GODCI V GLASBENI DEŽELI
8.20 S. Makarovič: Polh si sposodi hrško
8.35 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
8.45 KLESAR IN SINOVA
9.15 POLETA VČEK
9.45 VZPON MADSA ANDERSENA
10.25 DELAJ Z GLAVO: O SPO-MINU
10.55 PO SLEDEH NAPREDKA
11.25 DOKUMENTARNA ODDAJA
11.55 POROČILA
14.30 VRTEC NA OBISKU: DEŽELA CVETLIČNIH LONČKOV

14.45 ŽIVALSTVO AVSTRALIJE, poljudnoznanstvena oddaja
15.15 FESTIVAL, REVOLUCIJA IN GLASBA - D. Božič: XIV. DIVIZIJA
16.15 DNEVNIK PODRUŽNIČNE SOLE, japonski film
V japonskih gorah Iwate stoji majhna podružnična šola, ki jo obiskuje dvajset učencev. Učita mlada zakonca, žena šele začena učitelj-

ska pot, mož pa že ima nekaj izkušenj. Sosilke razmere so težke, prijazni vaščani in želje šolarjev po znanju pa pripomorejo, da učitelja premostita zagate. Pride vest, da bodo šolo ukiniteli; to se tudi zgodi, učenci se morajo voziti v bližnje mesto, učitelja pa se odpravita po deželi iskat novo podružnično šolo in učence. Film je zrealiziral Isao Kumagai, igrajo pa Tsubehiko Kamijo, Mitsuko Oka, Satoshi Terao, Hisao Dazai, Tanie Kitabayashi in drugi.

17.55 POROČILA
18.00 3-2-1... SMUK!
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 I. Cankar: LEPA VIDA, posnetek predstave SLG Celje
21.50 V ZNAMENJU
22.05 MINIATURE: MEMENTO GUERNICA
O usodi Guernice, španskega mesteca, ki so ga Nemci zbombardirali, je Pablo Picasso ustvaril znamenito likovno umetnino, ki je že dolga desetletja v New Yorku, zdi pa se, da bo končno našla razstavo mesto v Madridu. O mestu, o tem, kako je zraslo na novo, pa bo govorila oddaja, obogatili jo bodo verzji Garcie Lorca.

2
15.30 Mirko in Slavko (jugoslovanski igrani film) - 17.00 Posnetek z mladinskega festivala v Subotici - 18.45 Športna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 S. Gajin - I. Brešan: Dva zaboja dinamita (televizijska drama) - 21.05 Glasbeni trenutek - 21.10 Kultura v objektivu - 21.55 Dnevnik - 22.10 Glasbena oddaja

TOREK, 2. XII.

1
9.00 in 10.00 TV V ŠOLI
16.15 ŠOLSKA TV: Tehnika in upodabljanje, Živa voda
17.15 POROČILA
17.20 DIMNIKARČEK SE POTEPA PO SVETU
17.30 PISANI SVET
18.00 PRVO SREČANJE SLOVENSkih TAMBURAŠKIH SKUPIN

SREDA, 3. XII.

1
9.20 in 10.00 TV V ŠOLI
16.10 SMUK ZA ŽENSKO, posnetek iz Val d'Isera
17.15 POROČILA
17.20 S. Makarovič: HRČKOVA POGAČA
17.35 UKROČENO OKO, kulturno-dokumentarna oddaja
18.05 PRIMORSKA POJE, 3. del oddaje
18.40 OBZORNIK

ČETRTEK, 4. XII.

1
9.00 in 10.00 TV V ŠOLI
14.20 ŠOLSKA TV: Tehnika in upodabljanje, Živa voda
Solarji, ki jim v torek ni uspelo ogledati si dva prispevka iz niza šolskih oddaj, lahko to storijo danes. Najprej bo govor o tehniki freske, mozaika in okenskega slikarstva, nato pa o vodi, viru življenja, oz. o t. i. prehrabeni varigi v vodi.
15.15 POROČILA
15.20 VELESALOM ZA ZEN-SKE, posnetek iz Val d'Isera
16.25 OLIMPIJA: JESENICE, prenos hokejske tekme (med drugim odmorom OBZORNIK)

V vasi Cirkovce pri Ptujju je bilo 19. oktobra prvo srečanje slovenskih tamburaških skupin. Namen srečanja, na katerem je nastopilo 19 skupin, ki so bodisi samostojne ali pa igrajo pri folklornih skupinah, je bil prikaz tovrstne ljubiteljske dejavnosti, izmenjava izkušenj, notnega gradiva pa pogovor o nadaljnjem delu. Nastopov vseh skupin televiziji niso posneli, med tistimi, ki bodo nastopile v pričujoči oddaji, bo tudi skupina Ivan Navratil iz Metlike.
18.30 OBZORNIK
18.40 OBRAMBA IN SAMOZASČITA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

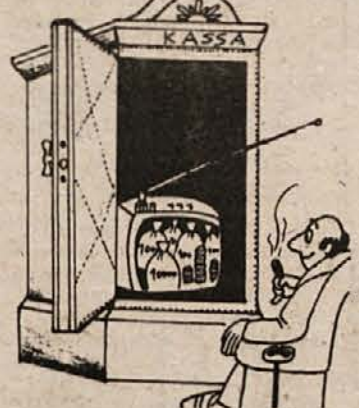
19.30 DNEVNIK
20.00 AKTUALNA ODDAJA
20.55 B. Ibancz: TRSJE IN BLATNO
21.45 V ZNAMENJU
22.00 PIRANSKI GLASBENI VEČERCI

2
17.10 Dnevnik v madžarščini
17.30 Dnevnik - 17.45 Palčki na majo pojma - 18.15 Knjige in majo - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zabavnoglasbena oddaja - 20.40 Včeraj, danes, jutri - 21.00 Družina in družba - 21.45 Poezija

2
17.15 Bosna: Crvena zvezda (prenos košarkarske tekme) - 18.45 Na obisku - 19.30 Dnevnik - 20.00 Televizijska drama - 21.25 Včeraj, danes, jutri - 21.45 Franjo Bosnanić - 22.15 Koncert izven abonmaja

18.55 NE PREZRITE
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: JUNAKOVE PUSTOLOVŠČINE (po filmu POGOVOR O FILMSKEM FESTIVALU V KARTAGINI)
Junak filma, ki ga je zrealiziral tunizijski filmski režiser Merzak Allouache, dokaj umorno kaže življenje v sodobnem afriškem svetu. Gre za pripoved o afriškem plemenu, ki želi dobiti svojega junaka. Ljudje verujejo, da bo junak imel posebno znamenje že ob rojstvu. Zato neki kmet svojemu sinu ob rojstvu vtetovira tako znamenje. Če leta prevara pride na dan, toda sin se noče odreči svojemu posebnemu položaju, zato prijatelja,

18.40 ZELENI OBLAKI
19.10 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 V ŽIVO

21.35 V ZNAMENJU
21.50 GLASBENI MAGAZIN

2
17.10 Dnevnik v madžarščini
17.30 Dnevnik - 17.45 Ptičje strahlo - 18.15 Znanost - 18.45 Dnevnik jazz - 19.30 Dnevnik - 20.00 Na posredni stiki - 22.00 Včeraj, danes, jutri

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE NOVO MESTO in SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE „PIONIR“ NOVO MESTO

razpisujeta

evidentiranje kupcev stanovanj, ki bodo zgrajena v okviru družbeno usmerjene gradnje v stanovanjski soseski Novo mesto - Cesta herojev

- V stanovanjskem objektu „A“ skupine bo zgrajenih skupno 109 stanovanj - rok graditve konec leta 1981
Struktura stanovanj:
11 garsonjer, površina 27 m²
31 enosobnih stanovanj, površina od 45 do 49 m²
52 dvosobnih stanovanj, površina od 53 do 68 m²
11 dveiposobnih stanovanj, površina 73 m²
4 trisobna stanovanja, površina od 77 do 108 m²
- Orientacijska izhodiščna cena oktobra 1980 je 22.902,88 din za 1 m² stanovanjske površine.
- Prijave zbira in daje informacije SGP „PIONIR“ - TOZD TKI Novo mesto - Novo mesto, Ljubljanska 3/1.
- Rok prijave: do 20. decembra 1980
- Pisnimi prijavi mora bodoči kupec priložiti dokazila o zagotovljenih sredstvih za nakup stanovanj (izjavo pristojnega samoupravnega organa o lastnih sredstvih oz. potrdilo banke, če bo kupil stanovanje z bančnimi posojili).
- Pogoji nakupa:
a. evidentirani kupec mora skleniti predkupno pogodbo za nakup stanovanj najkasneje do 31. 1. 1981;
b. ob sklenitvi predkupne pogodbe mora kupec plačati 30 % vrednosti kupljenih stanovanj;
c. ostali del kupnine plača kupec v treh tranšah do meseca novembra 1981.

TO-MO-DI
TOPLI
MONTAŽNI DIMNIK
Z GIBLJIVO
KISLOODPORNO
OGNJESTALNO
SAMOTNO CEVJO
Uporablja se za peči in kole od 4 000 do 100 000 kcal/h

Proizvajala:
MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 Ljubljana, Opekarska 13
Tel.: 22-113 20-641
Telex: 31420 YU KIP
Prodaja
in strokovni nasveti:
OPEKARNA ZALOG
Tel.: 21-403, 22-291

Ekspresno FOTOKOPIRANJE
dokumentov, knjig, katalogov, not, zapiskov, računov itd. v formatih A3, A4 in A5, vsak dan razen sobote od 7. do 12. ure in od 13. do 16. ure. Priporoča se Nace Gregorčič, fotokopiranje, Prešernov trg 7, Novo mesto.

		OVALNA SKLEDA	NAS DNEVNIK	KANAL	UČINEK LOMLJENJA	LETOPISEC	TOP	AM KROKODIL
		ODPADNA VODA						
		MOČNO USPAVALO						
		NEM PLEME						
		DEL KROZNICE			GAJ			
					FR. REKA			

		FOSFOR		VEČANJE	STARI SLOVAN
		VRSTA PSA			

		MARX	PRITOK VOLGE	DOLGA OS	DEL MIKALNIKA			

		PRITOK SAVE	ANTIFEVEČE NAR. OSLOV. JUGOSLAV.		

		ZORAN SLAVNIC	
		KRAMPEŽI	

					STRUPE-NOST			
					KONJENIK			

KOMPAS JUGOSLAVIJA

KOMPASOVA NAGRADNA KRIŽANKA

Pred nami so trije praznični dnevi, ko bo več prostega časa tudi za reševanje križank. Letošnje po nagradah izjemno bogato vam poklanja Kompas Jugoslavija - tozdr Domači turizem, Ljubljana, ki je prispeval tudi prvi dve nagradi. Reševalce, ki jim bo naklonjen žreb, čakajo naslednje nagrade in knjižna darila:

1. nagrada - 7-dnevno bivanje za eno osebo v hotelu Eden v Rovinju v februarju 1981
2. nagrada -

Zadnja beseda tehnologije

Elektronske napajalne naprave so postale vsakdanji spremljevalec sodobnega človeka posredno ali neposredno. Ko dvignemo telefonsko slušalko, nam pomaga vzpostaviti zvezo elektronika, avtomobilski akumulatorji bodo ostali neuporabni brez polnilcev kot sta Poli ali Pobi, korektorja napetosti korigirajo električno napetost v meje, ki so še dopustne za nemoteno delovanje. Vse bolj se uveljavlja elektronika tudi v kmetijstvu — sodobne paše si ne moremo več predstavljati brez električnega pastirja. Velikih elektronskih sistemov aparatov pa si sodobna tehnologija ne predstavlja več brez napajalnih naprav, ki skrbijo za nemoteno in neprekinjeno delovanje z dovajanjem električne napetosti.

Značilnost proizvodnega programa novomeške Iskrine Tovarne napajalnih naprav je prav v tem, da oskrbuje tržišče doma in v svetu z napajalnimi napravami za široko potrošnico in profesionalno uporabo.

POLNILCA AKUMULATORJEV POBI IN POLI

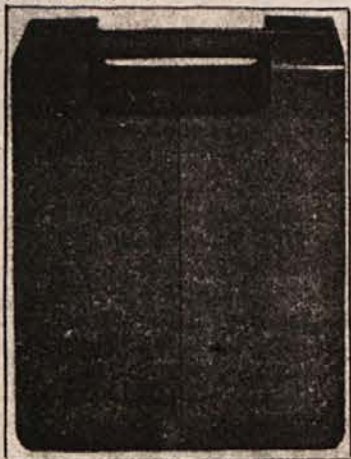
Pobi je namenjen polnjenju 6-ali 12-voltnih avtomobilskih akumulatorjev in za napajanje otroških električnih igračk z enosmernim električnim izvorom 4,5 ali 9,5 voltov. Pobi kot polnilca akumulatorjev zagotavlja vedno poln akumulator posebno v zimskem času, ko imajo težave z vžigi predvsem tisti lastniki avtomobilov, ki nimajo garaž. Pobi kot napajalna naprava otroških igračk pa zagotavlja nemoteno delovanje motorčkov, predvsem pa varnost otrok pri igri.

Polnilca Poli služi za polnjenje in dopolnjevanje 6-, 12-in 24-voltnih svinčnih akumulatorskih baterij s tokom do 10 amperov. Uporabljamo ga v mehaničnih in remontnih delavnicah, garažah, servisih postajah, prevoznih podjetjih. Napaja pa tudi druge uporabnike v okviru svojih zmogljivosti.

ELEKTRIČNI PASTIR NADOMEŠČA ZIVEGA

Pri Iskri pravijo tej zlata vredni napravi sicer električni pašni aparat „Kekec“ — vendar se je pri uporabnikih udomačilo ime „električni pastir Kekec“. To je naprava dokaj skromnega, a lepega videza, ki v nekaj kilometrov dolgi ogradi varno „paše“ kar veliko čredo, pa naj bodo to goveja živina, konji, drobnica, svinje ali pa celo pernate živali. Vse dvo ali štirinoge

živali, ki bi hotele iz ograde ali pa v njo, so ob dotiku z žico z močnimi električnimi enakomernimi sunki opozorjene, da je tam „prepovedano“ obmo-

čje. „Kekec“ je uporaben tudi za zaščito pred divjadjo v sadovnjakih, plantažah, ob avtocesti in drugod.

S KOREKTORJEM NAPE- TOSTI DO LEPŠE SLIKE NA EKRANU

Le redki televizijski gledalci se lahko pohvalijo, z res lepo sliko. Večina pa je prepuščena na milost in nemilost distribucijski mreži, ki ne zagotavlja povsod dovolj visoke napetosti. Ker ni druge pomoči kot nakup TV color korektorja, si oglejmo nekaj njegovih karakteristik. Kadar omrežna električna napetost 220 voltov tako pade, da ogroža normalen sprejem, jo korektor TV color dvigne nazaj na 220 voltov. Če pa je padeč le prehud, pa korektor „popravi“ napetost v meje, ki so še dopustne za nemoteno delovanje televizijskega pa tudi radijskega sprejemnika.

PROFESIONALNE NAPA- JALNE NAPRAVE

Kot pravijo v Iskri je proizvodnja profesionalnih napajalnih naprav deležna največje po-

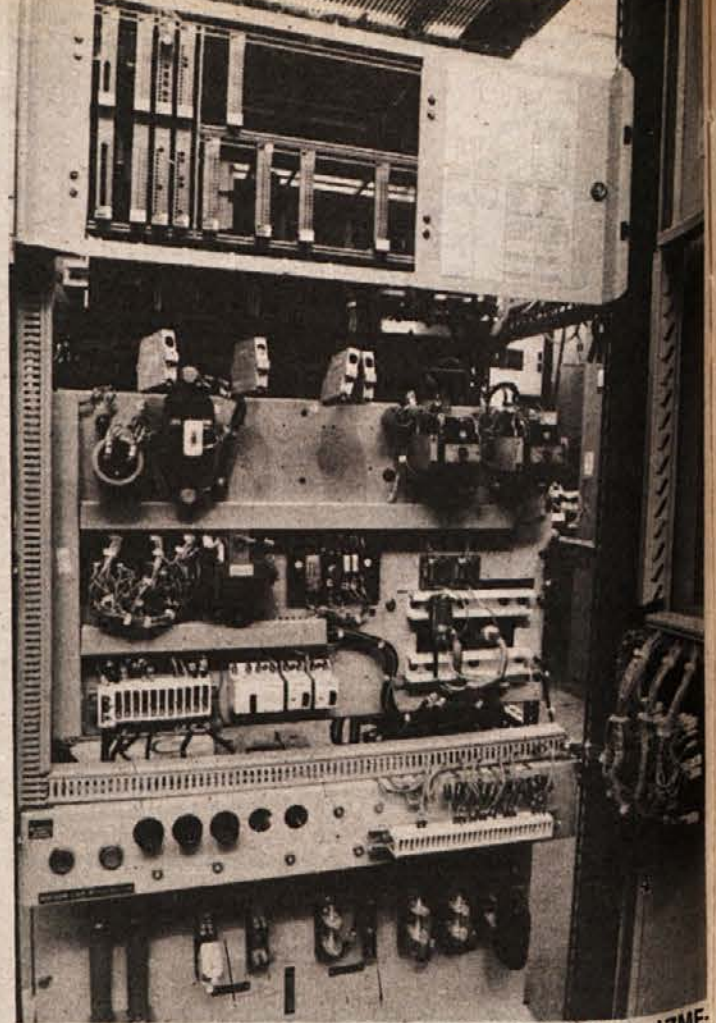
zornosti, razvoja in vlaganj v razvoj. Dosedanji program je obsegal napajalne naprave za napajanje hišnih in javnih telefonskih central, napajalne naprave v elektrokemičnih procesih, v elektroenergetiki, za opremo delavnic, za rezervno napajanje, napajalne naprave v ladjedelništvu in za posebne namene. Seveda pa vlaganje v razvoj ne pomeni samo vlaganje, ampak tudi skrb, da razvijejo nove sodobne napajalne naprave.

EVROPSKA VRHUŠKA TEHNIKA

Eden izmed Iskrinih dosežkov, ki stopajo v korak z evropsko vrhunsko tehniko so tudi brezprekinitveni sistemi napajanja. V družino teh sistemov sodijo razsmerniki, ki tvorijo z akumulatorsko baterijo in pripadajočimi usmerniški napravami brezprekinitveni sistem izmeničnega napajanja (BSN), ki ni odvisen od stanja (izpadi) in odstopanja parametrov razdelilnega omrežja. Razsmerniki so vodeni z internim oscilatorjem in dovoljujejo fazno — frekvenčno sinhronizacijo z omrežjem.

Če porabniki dovoljujejo prekinitve napajanja, se lahko napajajo iz omrežja. Ob izpadu omrežne napetosti bodo s krajšo prekinitvijo (nekaj 100 ms) preklopljeni na vzporedno tekoči — neobremenjeni razsmernik.

Zahtevni porabniki (procesni sistemi, avtomati, klinična instrumentacija ipd), ki ne dovoljujejo nobenih prekinitvev, bodo trajno priključeni na razsmernik. Ker kljub visoki za neseljivosti obratovanja niso iz-

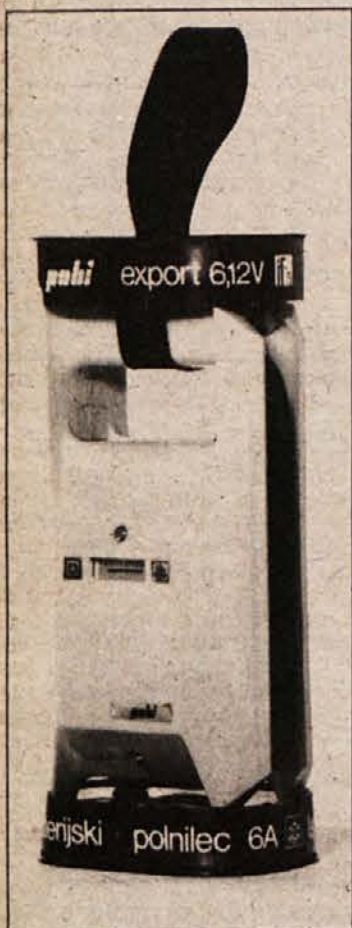
RAZSMERNIK ZA BREZPREKINITVENO IZMENIČNO NAPA- JANJE — Brez te naprave si ne moremo misliti brezhibnega in stalnega delovanja življenjsko važnih aparatov v bolnišnicah.

ključne motnje v delovanju razsmernika, se za višjo stopnjo zanesljivosti uporablja tiristor-skoelektronsko preklonno stikalo EPS. EPS v primeru motnje na razsmerniku preklopi porabnike brez prekinitve na omrežje. Najvišjo stopnjo zanesljivosti predstavlja redundančno vzporedno delovanje dveh ali več razsmernikov. Ob okvari prevzame napajanje porabnikov redundančni razsmernik.

Razsmerniki so zgrajeni v sodobni polprevodniški tehnologiji. Program razsmernikov predstavljajo naslednje konceptne izvedbe:

— enofazni razsmerniki z magnetno (feroresonanco) stabilizacijo do moči 3 k VA
— enofazni razsmerniki z elektronsko regulacijo za moči nad 2,5 kVA
— trifazni razsmerniki z elektronsko regulacijo v vsaki fazi za moči nad 16 kVA.

Mnogostranska uporabnost BSN je optimalno izkoriščena z različnimi sistemskimi pristopi za specifične zahteve potrošnikov. V okviru tovarne napajalnih naprav deluje skupina strokovnjakov, ki glede na potrebe naročnikov projektirajo optimalno izvedbo neprekinjenega napajalnega sistema.

POLNILEC POBI

KOMPASOVA SMUKA '81

KRAJ HOTEL

KRANJSKA GORA
hotel Kompas

BOVEC
hotel Kanin

PAMPEAGO
hotel Pampeago
hotel Rododendro

NEVEGAL
hotel Oliver
hotel Olimpo

PASSO TONALE
hotel Victoria
hotel Eden

ALLEGHE
hotel Coldai

PASSO PORDOI
hotel Pordoi

OBERTAUERN
hotel Winter

AVORIAZ — MORZINE
hotel Snow
apartmaji

CHAMONIX
apartmaji Vacans

COURCHEVEL
hotel Corcheneige

LA TOUSSUIRE
planinska kočica

ODHODI

10., 11., 16., 17., 21.,
24., 26., 31., januar

10., 17., 24., 31. januar

10., 17., 24., 31. januar
21., 28. marec
3., 10., 17., 24., 31. januar
7., 14., 21. marec

10., 17., 24., 31. januar
10., 17., 24., 31. januar

10., 17., 24., 31. januar
10., 17., 24., 31. januar

10., 17. januar

17., 24. januar

17., 24. januar

10., 17., 24., 31. januar

10., 17., 24., 31. januar

14. marec, 15. april

14. marec

7., 14., 21. marec

CENE V DINARJIH NA OSEBO ZA TEDEN DNI

od 2.300 do 4.300

3.200

od 5.500 do 7.950
od 5.900 do 8.750
od 4.800 do 7.250
od 5.000 do 7.850

od 4.900 do 6.750
od 4.500 do 6.350

od 5.500 do 8.150
od 4.500 do 7.150

od 4.100 do 8.100

od 8.200 do 8.700

od 5.950 do 8.350

od 5.200 do 8.900
2.500

od 1.900 do 2.300
cene naknadno

cene naknadno

8.580

ke, s tem da mora biti zadnji obrok plačan 3 dni pred odhodom.

Pri Kompasovih aranžmajih za bližajočo se zimo sodelujejo tudi znane slovenske tovarne športne opreme ELAN, tovarna obutve ALPINA in tovarna pletenin RAŠICA z različnimi koristnimi nagradami. Med drugim bo vsak udeleženec

prejel lepo pleteno smučarsko kapo.

Če ste se ogreli za katerega od aranžmajev, je najbolje, da stopite v najbližjo poslovalnico KOMPASA.

emona globtour
novo mesto

Z GLOBTOUROM NA BELE SMUČINE
od 3. januarja do sredine februarja 1981

APARTMAJI Avstrija:

Gerlitz, Innerkrems, Klippitzthoerl, Koralpe, Weissbriach, Nassfeld (Mokrine), Lienz, Sillian, Bad Hofgastein, Eben im Pongau, Kleinarl, Mauterndorf, St. Gilgen, Ramsau.

Italija:

Kronplatz, Stefansdorf, San Martino di Castrozza, Sella Nevea.

HOTELI Avstrija:

Bad Kleinkirchheim, Innerkrems, Klippitzthoerl, Nassfeld, (Mokrine), Peče, Reichenfels, Lienz, St. Jakob, Sillian, Mauterndorf, Weissbriach.

Italija:

Meransen, Andalo, Rasen, San Giorgio, Veneto — Falcade, Ravascletto.

Kam za Novo leto?

Z avtobusom v PRAGO IN BRATISLAVO in v HOTELE PO DOMOVINI: Portorož, Koper, Poreč, Opatija, Pula, Rab, Hvar, Čateške in Dolenjske Toplice, Gozd Martuljek, Jezerško. Za silvestrovanje na Češkoslovaškem je pripravljen poseben program, cene za silvestrovanje v domačih hotelih za 4 polne penzione in silvestrska večerja. Cene pa se gibljejo od 1.700 do 3.320 din.

INFORMACIJE IN PRIJAVE:

GLOBTOUR NOVO MESTO, Cesta komandanta Staneta 19, telefon: 068/25-125, 25-789.

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

BOHINJ — Zaprti so hoteli Bellevue, Skri hotel in Kompas Stane Žagar. Za Dan republike je še dovolj prostora v hotelu Pod Voglom in v zasebnih sobah, nekaj pa še v hotelu Zlatofog in v brunaricah. Cena penziona je med 220 do 310 dinarjev. V času med 26. in 30. novembrom bo odprta planinska kočica na Uskovnici.

Samo še do jutri, 28. novembra, ne vozi žičnica na Vogel. Smučarski center KOBLA v Bohinjski Bistrici redno obratuje.

KRANJSKA GORA — Zaprti so hoteli Slavec, Erika, Lek in Alpina. V ostalih hotelih in zasebnih turističnih sobah je dovolj prostora.

JEZERSKO — V hotelih Kazina in Planinka je dovolj prostora. Za praznike priporočajo rezervacijo.

KRVAVEC — V brunarici Krvavec je za Dan republike prostih še približno 40 ležišč, v dvo-, tro- in štiriposteljnih sobah. Za bivanje med 3 dni znaša cena penziona za 1 dan od 300 do 350 dinarjev. Cene za prenočevanje pa se gibljejo med 140 in 160 dinarji.

MARIBORSKO POHORJE — Dovolj prostora je v vseh hotelih, penzionih, kočah in domovih. Za Dan republike rezervacija ne bo odveč.

20. XI. — 1. XII. 1980
PREDPRODAJA:
INEX: TITOVA 25
LJUBLJANA

V LJUBLJANI GOSTUJE SE DO 1. 12.

S Kostelci v srcu

Matija Glad, kipar iz Kočevja, ima v delu novo skulpturo. „Klešem orglarja s kopo,“ pravi. „V tem ni nič nenavadnega, saj me kot ustvarjalca še vedno, in kot se mi zdi, tudi čedalje bolj vznemirajajo poklici, včasih tako razširjeni v moji rodni Kostelski dolini. Zastavil pa sem si, da mora biti kip iz enega kosa, s čimer bi rad še bolj poudaril nerazdružljivost človeka in njegovega dela.“

Matija Glad

Glad dela počasi, premišljeno. Med delom se mu porajajo nove zamisli. Tako „med orglarjem“ že misli na

drvarja. „Naložil sem si, da bom v seriji kipov upodobil in ovekovečil vrsto starih kmečkih poklicev, ki počasi izumirajo: kosce, žanjice, pletarje, sekače pa krošnjarje oziroma vse po vrsti. S kipi želim opozoriti in napejljati gledalca k razmišljanju o življenju, ki je bilo, o raznovrstnosti kmečkih opravil, skratka o tem, da boj za kos kruha ni bil lahak. Veliko tega sem že naredil, mnogo pa še nameravam.“

Svoje stvaritve je Glad že večkrat pokazal na razstavah. V zadnjem času nastopa skupaj s slikarjem Radom Megličem. Razstavljal sta v Kočevju, Ribnici, Črnomlju, Novem mestu, pri rojakih na Tržaškem, na Reki, oktobra letos tudi v brežiškem Domu JLA. Prihodnje leto imata v načrtu skupne razstave v Karlovcu in Zagrebu. Tako se sloves Kostelske doline širi iz kraja v kraj tudi po zaslugi Gladovih del, saj na otvoritvah ne pozabijo omeniti, da navdihuje njegovo kiparstvo okolje, kjer je preživel svojo trpko mladost.

I. ZORAN

Izšle so Prešernove

Sesta knjiga v zbirki — nagrada za zvestobo

Te je je v skupni nakladi 23.000 izvodov izšlo šest knjig redne letne zbirke Prešernove družbe. V zbirki so: Prešernov koledar za leto 1981, slovenske otroške pesmi pod naslovom „Naj mi sije sončce, naj mi poje srčece“, „Delovni dan sestre Marje“ izpod peresa Antona Ingoličiča, „Velika zmeda“ Stevana Jakovljeviča, „Zdravje v družini“ prof. dr. Mihe Likarja in „Blodni ogenj in planem“ Maxa von der Gruena, ki ga bodo dobili najzvestejši člani Prešernove družbe brezplačno. Celotna zbirka stane vsega 190 dinarjev (vezana v platno 240 dinarjev).

V zbirki Ljudska knjiga pa je v skupni nakladi 4000 izvodov izšlo šest prevedenih romanov iz tuje književnosti. To so: R. Riva „Obsedno stanje“, H. Troyata „Pajek“, W. S. Maughama „Tesno domovanje“, J. Hena „Jakohama“ in K. Vonneguta „Mačja zibka“. Knjige te zbirke, ki stane 440 dinarjev, so vezane v platno.

GRIBELJSKI USPEH

Kulturno društvo Nika Županiča v Gričah je imelo 22. novembra občni zbor. Ugotovili so, da je bila kuturna bera minule sezone uspešna, saj se je društvo izkazalo tako z nastopi kot z organizacijo najrazličnejših prireditvev. Od naslednje sezone veliko pričakuje gribeljski pevski zbor, ki ima novega pevovodjo.

Do mreže le s sodelovanjem!

Načrtovanje mreže šol usmerjenega izobraževanja razkrilo, da so vezi med dolenjsko in posavsko regijo preslabotne — Na Dolenjskem mreža odraz potreb

Razprava o usmerjenem izobraževanju in priprava vsega potrebnega za prehod na to izobraževanje naslednje jesen sta opozorili, da teh vprašanj ne bo Dolenjskem in v Posavju ne bo moč ustrezno in zadovoljivo urediti brez dobrega sodelovanja obeh regij. Da vezi med njima niso trdne in da obstajajo zaradi neuskajenosti pogledov in interesov med regijama nevarne razpoke, se je pokazalo tudi med načrtovanjem tako imenovane mreže šol.

Posavci so kar brez ovinkov povedali, da jim Dolenjci odtegujejo nekatere usmeritve izobraževanja, do katerih so sami bolj upravičeni, ker imajo v šolanju tradicijo in tudi zadostne domače zmogljivosti za učence od drugega. Dolenjci ne kažejo s prstom na Posavce, pač pa utemeljujejo svoje zahteve, da morajo biti take in drugačne usmeritve pri njih, na potrebah in izjavljanju združenega dela. Med takimi je tudi zahteva po naravoslovno-matematičnih oddelkih usmerjenega izobraževanja v okviru novomeške

gimnazije. Tovarna zdravil „Krka“ namreč vidi prav v izvajanju takega programa v Novem mestu možnost, da dobi ustrezen profil kadrov, ker tega predlagana rešitev izobraževanja v okviru Izbrazovalnega centra za tehniške stroke v Novem mestu ne bi omogočala.

Delovni skupini CK ZKS, ki sta prejšnji teden obiskali Dolenjsko in Posavje, sta prišli do podobnih ugotovitev, akoravno nista imeli namena „izsiliti“ od sogovornikov mnenja o kratkih stikih med regijama in posledicah, ki se kažejo tudi pri načrtovanju usmerjenega izobraževanja. Želeli sta predvsem dobiti odgovor na vprašanje, kakšne so idejnopolične razmere v zvezi s preobrazbo vzgojno-izobraževalnega sistema, pri čemer je usmerjeno izobraževanje le eden od pomembnih in tačas morda le najbolj aktualnih delov. Ugotovili sta, da idejnopoličnih odporov proti šolski reformi in usmerjenemu izobraževanju ni, da pa se odkloni in odporni lahko kažejo pri rito, ko gre za uresničevanje akcij-

skih programov in drugih nalog v pripravah na začetek usmerjenega izobraževanja.

Na skupni seji delovnih skupin je bilo slišati, da je dolenjska regija v pripravah na prehod na usmerjeno izobraževanje precej pred posavsko. Pri tem so posebej podčrtali, da je na Dolenjskem usmerjeno izobraževanje že seglo do delavcev, medtem ko so marsikje v Posavju komaj zadovoljivo informirani direktorji tozdrov. Porabniki in izvajalci v posavskih občinah stojijo preveč ob strani, tako da aktivnost poteka predvsem na politični ravni.

Tudi enot PIS (posebnih izobraževalnih skupnosti) še niso ustanovili, medtem ko bodo na Dolenjskem prav zdaj zaživele. Za obe regiji pa velja, da se združeno delo prepočasno vključuje v priprave, da preobrazbe vzgoje in izobraževanja ni došlo kot celote, pa tudi njegove lastne potrebe po kadrih še niso dovolj trdno „obsele“ na papirju.

I. Z.

VSELEJ DOŽIVETJE — Razstava otroške grafike je svojevrsten napoj enkratnega domišljjskega sveta. Tako tudi ta, ki so jo pravkar odprli v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici in kjer so zbrana najboljša dela 6. grafičnega bienala jugoslovanskih otrok. (Foto: I. Zoran)

„Grupa 69“ v Novem mestu

Razstavo del te skupine v Dolenjski galeriji bo jutri ob 18. uri odprl Franc Šali

V Dolenjski galeriji bodo od jutri dalje na ogled dela deseterice slovenskih članov „Grupe 69“.

To so: Janez Bernik, Andrej Jemc, Gabrijel Stupica, Adriana Maraz, Riko Debenjak, Drago Tršar, Slavko Tihec, Franc Rotar, Štefan Planinc in Jože Ciuha. Po uvodni besedi Zorana Kržišnika, ravnatelja Moderne galerije v Ljubljani, bo jutri ob 18. uri odprl razstavo Franc Šali, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS.

„Grupa 69“ slavi desetletnico delovanja. Kot je zapisal Marjan Tršar, predstavlja tisti nepogrešljivi del naše umetniške panorame, ki bi brez nje izgubila svojo izrazno izjemenost. Kajti njeni člani so samosvoje, zrele umetniške osebnosti z nezamenljivimi sporočilnimi vsebinami. „Grupa 69“ je združba zanesenih likovnih raziskovalcev, mimo vseh zunanjih videzov in anličij prenikajočih do globoko skritih edino resničnih podob stvari,“ pravi Tršar.

V Semiču že tretjič

Na letošnjem tednu domačega filma bodo predvajali sedem filmskih celovečernikov

S predvajanjem jugoslovanskega filma „Dvoboj za južno progno“ se bo v Semiču v soboto, 29. novembra, začel že tretji teden domačega filma. Na otvoritveni slovesnosti bo še dodaten kulturni program, ki ga bodo izvedli mladinci Semiča, mladi delavci iz Iskre in osnovnošolci.

V okviru filmskega tedna, ki ga tudi tokrat prireja kino sekcija semiškega Prosvetnega društva Jožeta Miheličiča, bodo na sporedu še: 30.

novembra „Ubij me nežno“, 1. decembra „Iskanja“, 2. decembra „Prestop“, 3. decembra „Tistega lepega dne“ in 4. decembra „Na svoji zemlji“. Teden domačega filma se bo končal 5. decembra s predvajanjem slovenske novitete „Na svidenje v naslednji vojni“.

Prireditelji računajo, da bodo predstave obiskane podobno dobro kot na prvih dveh tednih domače filmske ustvarjalnosti.

F. D.

O društvu, ki ga je rodila svoboda

Brestaniško delavsko kulturno društvo Svoboda slavi 35-letnico delovanja

„Vsaka ped svobode, ki si jo pribori ljudstvo, je korak naprej v kulturi,“ je nekoč zapisal Ivan Cankar in ta njegova misel se je potrdila tudi v Brestanici. Že prvo leto življenja v svobodi so se namreč najbolj navdušeni ljubitelji slovenske besede, pesmi in glasbe v tem kraju združili in

ustanovili delavsko kulturno društvo. Društvo, ki so mu pri rojstvu dali ime Svoboda, se je z dejavnostmi razraslo in se v celoti vtaklo v kulturno razrast večjega dela Posavja.

Zgodovina brestaniške Svobode, ki z različnimi prireditvami prav ta mesec slavi 35-letnico ustanovitve, je pestra. Pot, po kateri je šlo društvo, ni bila gladka in ne ravna. Zato je moč govoriti o letih bolj ali manj uspešnega delovanja, kar velja za vse sekcije. Ohranjena dokumentacija pove, da so se z izjemno vpleto in voljo do dela vplegli prav prvo leto svobode.

Dramska sekcija, ki je začela delovati takoj po ustanovitvi društva, je npr. že leta 1945 uprizorila štiri igre. V tih desetletjih in pol je naštudiral nad 50 celovečernih predstav in z nemajhnim uspehom gostovala v številnih posavskih krajih. Iz kronološkega pregleda je razvidno, da ni manjkalo ne igralcev ne režiserjev in ostalega osebja za pravo predstav. Vsekakor je značilen podatek, da je majhen kraj premogel nad 15 režiserjev, od katerih kronika do leta 1972 največkrat omenja Pavlo Zajčnik, z imenom katere je povezano tudi delovanje lutkovne skupine. V spomin brošuri, izšli za jubilej, lahko preberemo, da dramska sekcija, v okviru katere deluje več skupin, dosega svoj namen. Ta pa je: širiti med ljudmi umetniško besedo, ohranjati ljudsko igro in vključevati vse ljubitelje igrice, recitacije in petja, od mlajših do starejših.

Moški pevski zbor se je prvič oglašil, „ko nihče več ni mogel utišati naših grl, ki so pela o veliki ljubezni do domovine — slovenske zemlje“. Sprva je štel 15 članov. Pod vodstvom Vinka Avsenaka so vadili v Kocjanovi hiši, na trgu v stari občini, bivšem Sokolskem domu, gostilni Pod lipo in rdečem koticu pred nekdanjim vhomom v elektrarno, dokler se niso dokončno

kultura in izobraževanje

Sevniške freske tudi za javnost

Jutri na sevniškem gradu tudi otvoritev razstave Partizanske grafike in risbe

Danes ob 17. uri bodo v sevniškem gradu odprli za javnost znamenite freske, ki jih je restauriral in konserviral Viktor Povše, akademski slikar in restavrador iz Celja. Uvodno razlago s filmom bosta imela skupaj vodja teh del Viktor Povše in dr. Anica Cevc, ravnateljica Narodne galerije v Ljubljani.

Tri četrt ure pozneje bodo v galeriji na sevniškem gradu odprli razstavo „Partizanske grafike in risbe“. O pomenu te dejavnosti bo govoril prof. Izток Durjava. Kulturni spored se bo nadaljeval ob 18.30 v Lutrovski kleti, kjer bodo nasotopili: pevski zbor Lisca, folklorna skupina prosvetnega društva „Anton Umek — Okiški“ iz Boštanj in recitatorji sevniškega Odra mladih.

Baročne freske, ki na kakih 100 m² zalegorično predstavljajo letne čase, je odkrila, restaurirala in konservirala skupina pod vodstvom Viktorja Povšeta od leta 1978 dalje.

Na razstavi partizanskih grafik in risb bo izbor bogate partizanske likovne tvornosti. Razstavljena bodo dela Božidarja Jaka, Nikolaja Pirnata, Franca Miheliča, Doreta Klemenčiča, Draga in Nandeta Vidmarja pa Alenke Gerlovič, Iveta Subica in drugih, ki so začeli svojo umetniško pot med NOB. A. F.

KRŠKI NASTOP V ZAGREBU

V Slovenskem domu v Zagrebu bodo drevi odprli razstavo slik Viktorja Zemljaka iz Krškega. Na otvoritveni slovesnosti bo pel moški pevski zbor DPD Svoboda iz Brestanice pod vsodstvom dirigenta Janka Avsenaka. Ob razstavi so prireditelji izdali zloženko s spremno besedo dr. Ceneta Avguština, predsednika Zdrženja likovnih skupin Slovenije.

Prof. Ludvik Tončič

„V Dolenjskem muzeju smo vse delo podredili oblikovanju in urejanju stalnih zbirk. Od teh bomo prvo, v novem oddelku NOB in ljudske revolucije, odprli za javnost to leto, i druge pa po temle vrstnem redu: arheološka, etnološka in kulturno zgodovinska,“ pravi ravnatelj prof. Ludvik Tončič.

Nova, za potrebe oddelka NOB in ljudske revolucije postavljena in pred dvema letoma odprta muzejska stavba, ki bo šele zdaj začela služiti svojemu namenu, je Dolenjskemu muzeju omogočila hitrejšo in smotrnejšo ureditev drugih zbirk oziroma prostorov za druge oddelke.

Prednost stalnim zbirkam

Urejanje muzejskih zbirk in oddelkov v Dolenjskem muzeju poteka po petletnem programu

V Ropasovi hiši, kjer je toliko let brezperspektivno vedril oddelk NOB, bo nameščena etnološka zbirka. V stavbi, ki so jo letos zadovoljivo usposobili za tako dejavnost, so štiri primerne razstavne dvorane. S čim jih napolniti, ne bo zadrege, saj ima muzej nemalo ustreznega gradiva. Poleg tega bo po daljšem času to delo spet vodeno strokovno, naloženo pa je mladi diplomirani etnologinji Ivici Anžič, ki je prišla v Dolenjski muzej v prvo službo v začetku letošnjega septembra. Po mnenju ravnatelja bo moč etnološko zbirko dokončno urediti in odpreti za javnost ob koncu leta 1983, torej šele v drugi polovici novega srednjeročnega obdobja in muzejeve petletke.

Trenutno pa še vedno potekajo preureditvena dela v Križatiji. „Nadaljujemo, oziroma dokončujemo adaptacijo prostorov v pritličju te stavbe, ki bodo v celoti služili arheologiji in kjer je načrtovana nova postavitev arheološke zbirke, in sicer po zamisli inž. arh. Jova Grobovška.

V pritličje se bodo preselili tudi arheološki predmeti iz prvega nadstropja Križatije in drugi, ki so v depozju. Prizadevamo si, da bi preurejeno arheološko zbirko odprli čimprej, vsekakor pa že v letu 1981, kar je napisano tudi v srednjeročnem planu muzeja. Seveda nam bodo datum otvoritve določile razpoložljive vsote denarja, saj adaptacija ni poceni. Že za dosedanja dela, brez osvetlitve, vitrin in podobnega, je bilo treba odšteti okoli 160.000 dinarjev.“

Stalna arheološka zbirka bo zasedla štiri sobe in bo v njej moč razvisti gradivo po konceptu, ki ga je pripravil kustos arheolog Tone Knez. Tako bi bilo v vsaki sobi predstavljeno eno obdobje s poudarki na izjemnih zanimivostih. Od sobe do sobe bi se zvrstile: bronzasta doba, halštatska doba (situlska umetnost), keltska doba in rimsko obdobje. Poleg ustreznega gradiva (najdb) bi bile smiselno razstavljene ilustracije in najrazličnejša ponazorila.

I. ZORAN

POTA IN STRAŠNA VLOMPOTA

Smrt pod traktorjem pred domačo hišo

42-letni Jože Lamovšek iz Galske gore nova žrtev

Ponovno je traktor zahteval smrtno žrtev. Tokrat je smrt kosila na Galski gori pri Sentjanju.

V ponedeljek ob 5. uri zjutraj je 42-letni Jože Lamovšek prižgal motor traktorja z namenom, da se kot vsako jutro z njim odpelje do avtobusne postaje, od tam pa naprej na delo v krmeljsko Metalno. Na dvorišču hiše je spjel 11 metrov v klanec, tu nameraval prestaviti v drugo prestavo, pri tem pa je traktor zdrsel nazaj in se ob meji prevrnil ter pri tem pokopal pod seboj voznika. Za Lamovška ni bilo več pomoči.

PEŠAKINJA KONČALA V BOLNIŠNICI

V nedeljo ob 14.15 je prišlo v Smarju pri Sevnici na mostu preko Sevnice do hujše prometne nesreče, ki jo je zakrivil 22-letni voznik osebnega avtomobila Stane Bunderšek s Podboršta. Ta je na omenjeni most zapeljal prehitro in po levi trčil v nasproti vozeče vozilo Stanislava Pompeta iz Sevnice. Pri nesreči je Bunderšek odbilo v desno, kjer je podrl pešakinjo Zofijo Senico, 37 let, iz Sevnice, ki je bila pri tem poškodovana in so jo prepeljali v bolnišnico. Škode na vozilih je bilo za 25.000 din, ugotovljen pa je nadalje, da je Bunderšek vozil vinjen.

dežurni poročajo

OB KASETOFON – 17. novembra je bilo vlomljeno v osebni avto, parkiran pri kmetijski šoli na Grmu. Vozniku Stjepanu Lavrekoviču je vlomilec odnesel kasetofon, tako da je oškodovan za 5.000 din.

VINJEN RAZGRAJAL DOMA – Črnomaljski miličniki so prejšnjo sredo pridržali do izteznitve 30-letnega Franca Kobeta iz Učakovca, ker je pod vplivom alkohola razgrajal v domačem stanovanju. Pri tem je celo razbijal pohištvo in stahoval domače. Zakaj, bo skušal razložiti sodniku za prekrške.

TAT ODNESEL MOTORNO ŽAGO – Plantanovi iz Osrečja pri Smarjeti so prejšnji teden ugotovili, da jim je tat odnesel motorno žago, ki so jo hranili na podstrešju v stano vanjske hiše. Plantanovi so oškodovani za najmanj 7.000 din.

RAZGRAJAL IN SE NEDOSTOJNO OBNAŠAL – Metliški miličniki so v nedeljo zvečer pridržali do izteznitve 21-letnega Ivana Klariča iz Kaštela. Ivan je razgrajal v gostišču Na Dragah in se nedostojno obnašal. Caka ga pot k sodniku za prekrške.

PROMETNA RAZGLEDNICA – Kljub novomeški prometni gneči, ki jo je dvojna rumena črta še povečala, nekateri še vedno niso za prometni red. Včasih je res škoda, da ni več pajkov, čeprav niso bili posebno priljubljeni. (Foto: M. Bauer)

TRČIL V TOVORNJAK

Branko Tarbuk iz Jagodnjaka se je v nedeljo proti večeru peljal s tovornjakom s prikolico osješke registracije iz zagrebške smeri proti Ljubljani. Pri Mačkovcu je prehitel drug tovornjak, ko mu je nasproti s osebnim avtom pripeljal Franc Požes iz Dolnjega Podboršta pri Trebnjem. Pri trčenju se je Požes poškodoval in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, grotne škode pa je bilo kar za 40.500 din.

TRČIL V BETONSKI JAREK IN OGRAJO

Branko Križman iz Blatnika pri Črnomlju se je v četrtek dopoldne peljal s tovornjakom od Velikega Nerajca proti Malemu Nerajcu. Med vožnjo mu je nasproti pripeljal drug tovornjak, zato se je Križman umikal na rob ceste, pri tem pa je zapeljal v jarek, trčil v betonski jarek pod dovozno potjo in nato še v betonsko ograjo. Na pločevini je nastalo za 70.000 din škode.

Dirka po vagonih z nožem v roki

Zakaj je imel brzi vlak med Beogradom in Ljubljano natanko 43 minut zamude? Najprej nad sprevoznika, nato še nad potnika in njegovo ženo

Zaradi nevsakdanjih in skoraj tragičnih dogodkov na vlaku, ki je v petek ob 0.06 pripeljal na železniško postajo v Dobovi, so morali brežiški miličniki ob drugi uri pridržati 43-letnega državljana Gorjane Volte Abila Bobo Coulibalya, ki zaradi študija začasno živi v Beogradu. Boba so kasneje predali preiskovalnemu sodniku.

Pozne nočne ure na dobovski železniški postaji so bile res pestre. Boba, ki se je peljal na brzem vlaku med Beogradom in Ljubljano, je v Dobovi obiskal sprevoznik Šefik Huskić, delavec ZTP Ljubljana in zahteval od njega vozno karto. Ta mu je namesto karte pomolil pest, skočil s sedeža in sprevoznika udaril v obraz. Ko se je ta pričel braniti, je Bobo potegnil nož na vzmet, ga odprl in z njim zamahnil proti Huskiću. Ta se je seveda ustrašil in pričel bežati po vagonu, Bobo pa za njim. Ključem sprevoznika na pomoč: se je odzval potnik Božidar Stojil-ković, ki je na začasnem delu v

Avstriji, in je hotel preprečiti pregon po vlaku. Tudi državljan pa je zamahnil tudi proti njemu, tako da je sedaj bežal Stojil-ković, Coulibaly pa je tekkel za njim. Dohitel ga je šele v drugem vagonu. Pri tem je Stojil-ković padel, Bobo pa mu je nastavil nož na vrat. Takrat je možu pritekla na pomoč žena, ki je vpila in rotila Bobo, naj moža vendar pusti na miru. Vendar se ta za grožnje ni kaj prida zmenil, pač pa je tudi Stojil-kovićevi ženi zagrozil, da jo bo za bodel. Ta kratki dialog je urno izkoristil Stojil-ković in skočil skozi okno vlaka. Nadaljnje ogrožanje potnikov sta potem Bobu preprečila zagrebška miličnika, končni postopek, vključno z odvzemom noža, pa

sta izpeljala moža postave z brežiške postaje milice.

Zaradi omenjenih dogodkov je imel brzi vlak na progi med Beogradom in Ljubljano natanko 43 minut zamude.

PO DOLENJSKI DEŽELI

Novomeški miličniki so morali prejšnji teden za nekaj časa pridržati 19-letno Mileno Sarić, doma iz okolice Prmajov. Milena je nekaj časa popotuje med Novim mestom in Ljubljano. Vse bi bilo lepo in prav, če bi ženska imela v torbici kakšen dinar in vsaj začasno streho nad glavo.

Milana Hudorova iz Dobrave je te dni menda tako strahovito bolela zob, da si je hotel sedež pri črnomaljskem zobozdravniku izsiliti kar z nožem. Sboriteža so ukrotili, zapisknik pa ne poroča, če ga je ob tem tudi nehali boleti zob.

V petek ob uri strahov so miličniki iz Črnomalja pridržali do izteznitve 24-letnega domaćina Borisa Žuglja. Zalotili so ga, ko je hodil po Ulicah na utrdbah in v pitjem kršil nočni počitek stanovalcev. Šele miličniki so mu pojasnili, da je tisto „Še kikklo prodala bom“ pel na vižo „Hej, brigade“. Le kaj bo zapel sodniku za prekrške?

Pojavljajo se nove vrste lovci. V noči na 19. ali 20. novembra je bilo namreč vlomljeno v lovsko kočjo LD Brežice v Dobravi. Neznani vlomilec je odnesel večji luster iz rogov, nekaj luči in več lovskih trofej. Vnučkom bo lahko napletel zanimive lovske zgodbe.

Pretep zaradi nesporazuma o kopanju jarka

Lopate in krampe za medsebojno obračunavanje

Nevskadanji je bil povod pretepa, do katerega je prišlo v petek ob 7.30 na železniški postaji na Blanci. V lasce sta si skočili skupini delavcev, vsi pa so doma iz Kosovega.

Kot je bilo pojasnjeno kasneje, je do prepira prišlo zaradi spora, kateri skupini gredo pravice do kopanja jarka. Prišlo je tudi do ne tako nedolžnega pretepa, v katerem sta jo s hudimi poškodbami odnesla Jamzai Šečet in Edvirin Bečiraj, ki sta končala v brežiški bolnišnici. Sicer pa nič čudnega, saj delavci niso prav nič štedili s krampi in lopatami, le da so jih tokrat uporabili za medsebojno obračunavanje.

PRETEPAL ŽENO. GROZIL MILIČNIKOM

Prejšnji teden je sevniška postaja milice pridržala do izteznitve 51-letnega Sandija Peca z Vrha nad Boštanjem. Pec je doma razgrajal in pretepal ženo, vjuden pa ni bil niti do miličnikov. Ko sta moža postave v hodniku potrkala na njegova vrata, ju je nadrl s kletvico, nato pa nendoma odprl vrata in planil z nožem nad miličnika Sama Mohorka. Hotel ga je zabosti, vendar se mu je Mohorko spretno izognil, skupaj s kolegom pa sta napadca obvladala in mu odvzela nož. Mimogrede sta napisala še ovadbo javnemu tožilstvu.

TRI DNI GOST MILIČNIKOV

Krški miličniki so 17., 18. in 19. novembra gostili 25-letnega Draga Sekulića iz Trdinove 8 v Krškem. Sekulić je prvega dne razgrajal in razbijal opremo v gostilni „Murko“ v Krškem, naslednja dva dni pa je razgrajal in oviral železniško osebje na krški železniški postaji.

S KOLESOM ZADEL PEŠCA

57-letni Ivan Vavtar iz Male Loke je šel prejšnji sredo zvečer peš ob desnem robu ceste proti Veliki Loki. Pri Stefanu se je za njim pripeljal na kolesu s motorjem 30-letni Adolf Pucelj iz Radohove vasi, ta krat pa je nasproti pripeljal tudi osebni avto. Pucelj se je zategadelj umikal na rob ceste, pri tem pa je zadela pešca in ga zbil po tleh. Pri nesreči sta se oba poškodovala in so ju prepeljali v novomeško bolnišnico. Na kolesu je za 2 tisočaka škode.

KAKO JE IZGINILO VINO

Vinko Grubić iz Dobrave 8 pri Podbočju je v nedeljo prijavil, da mu je to noč nekdo vlomil v zidnico na Šuterskem vrhu, predtem boja še v zidnico sorodnika in odnesel več vina. Ugotovili so, da je izginilo 60 litrov vina in nekaj drugih predmetov. Ali je vino šlo skozi vrata v žlezdih ali steklenicah, še ni znano. Še istega dne je UJV Krško prejela od PM Ljubljana—Moste obvestilo, da so storilec že na sledi in da bodo kmalu prijeli.

KJE STA KOVČKA, VREDNA 60.000 DIN?

V petek ob 17.15 je na krški postaji milice Drago Kljajić iz Bosanskega Broda prijavil, da mu je nekdo iz prtlačnika osebnega avta, parkiranega pred gostino Tratinik na Gmajni, ukradel dva kovčka z oblačili in tehničnimi predmeti, vredna 60.000 din. Na prtlačniku ni bilo znakov nasilja, vse ostale podrobnosti pa bo razkrila nadaljnja preiskava.

POŽES PODLEGEL POŠKODBAM

O hudi prometni nesreči, ki se je pripetila v nedeljo zvečer, poročamo že na drugem mestu. Le nekaj ur po nezgodi pa je iz novomeške bolnišnice prišla vest, da je hudo poškodovani voznik osebnega avtomobila, 24-letni Franc Požes iz Dolnjega Podboršta pri Trebnjem, že čez nekaj ur podlegel poškodbam.

SLABO „PLAČAN“ VLOM

V noči na minuli petek je bilo vlomljeno v osnovno šolo v Vavti vasi. Vlomilec je vdrl skozi okno v pritličju, nato pa v prvem nadstropju obiskal še pisarno. Razmetal je vse in nasilno odpiral predale. Obiskal je tudi kuhinjo, med drugim celo knjižnico, za seboj pa pustil velik nered. Očitno je iskal kaj vrednega, vendar se je moral na koncu zadovoljiti z 270 din drobiža.

V drugo pravičnejša delitev?

Zbor delovne skupnosti in kasneje še senat novomeškega sodišča združenega dela odločila, da se razpis ponovi – Kršen pravilnik – Brez gradbenih dovoljenj

Tudi dodelitev posojil za stanovanjsko izgradnjo ali obnovo je lahko vzrok spora pred sodiščem združenega dela. Tako je moral novomeški senat pred dnevi obravnavati zahtevek Silve Kužnik iz Novega mesta, ki se ni strinjala s postopkom dodelitve posojil, še manj pa s kasnejšim sklepom zbora delovne skupnosti novomeške Regionalne zdravstvene skupnosti.

Kužnikova je pred časom v omejeni stanovi zaprosila za posojilo in stanovanjska komisija ji je odobrila

30.000 din, enako kot sodelavki Miški Krevs, ki pa ni izpolnjevala zahtevanih pogojev. Kužnikova se je zato pritožila na zbor delovne skupnosti, ki pa je odločil njej v škodo, saj je razveljavil delitev in sprejel sklep, da se razpis ponovi. Kužnikova se seveda s tem ni strinjala, saj je po njenem izpolnjevala vse zahtevane pogoje za pridobitev posojila.

Regionalna zdravstvena skupnost je v bistvu potrdila vse zapisano, dodala je le še, da so Krevsovi dodelili posojilo s pogojem, da v dveh mesecih pridobi vso potrebno dokumentacijo. No, na pritožbo Kužnikove pa je zbor delovne skupnosti ugotov-

vil, da komisija ni ravnala po pravilniku o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil, in zato sklenila, da se razpis ponovi.

Temu je pritrnilo tudi sodišče, saj v pravilniku jasno stoji, da mora imeti prosilec za pridobitev stanovanjskega posojila gradbeno dovoljenje. Tega pa ne le da ni imela Krevsova, ampak tudi Kužnikova ne. Vsaj v času, ko je odločala stanovanjska komisija, ne. Senat le zato pritegnil odločitvi zbora delovne skupnosti Regionalne zdravstvene skupnosti Novo mesto, da se razpis za stanovanjska posojila ponovi, postopek pa, seveda, izpelje brez takšnih spodsrljajev.

TRČIL V DREVO, NATO SE V AVTO

17-letni Stefan C. se je v četrtek popoldne peljal na kolesu z motorjem skozi Suhadol. V ovinku je zapeljal na levo, vozil nekaj časa po bankini, trčil v drevo, za nameček pa še v avtomobil, parkiran pred hišo. Pri nesreči se je kolesar poškodoval in so mu pomoč nudili v novomeški bolnišnici. Grotne škode je za nekaj stotakov.

KRONIKA NESREČ

PRI ZAVIRANJU GA JE ZANESLO – Konrad Majer iz Cerknice se je 18. novembra dopoldne peljal z osebnim avtom iz zagrebške smeri proti Ljubljani. Pri Poljanah je zaviral, pri tem pa je vozilo zaneslo, tako da je voznik tovornjaka, ki je vozil za Majerjem, Mirko Peljhan, trčil v osebni avto. Pri nesreči se je poškodovala Tončka Maier iz Cerknice; odpeljali so jo v novomeško bolnišnico. Materialne škode je bilo za 90.000 din.

kom iz zagrebške smeri proti Ljubljani. Zaradi del na cesti pri Ribnici je bil promet izmenično urejen enosmerno, kar je bilo označeno tudi s prometnimi znaki, urejal pa ga je tudi delavec cestnega podjetja. Prav v času, ko je bila smer za Ljubljano zaprta, je pripeljal Milašinović, ki vozila zaradi prevelike hitrosti ni utegnil pravi čas ustaviti. Zapeljal je v levo in silovito trčil v nasproti vozeči tovornjak, ki ga je upravljal Karlovčan Ignac Silić. Pri nesreči se je slednji hudo poškodoval in so ga prepeljali na zdravljenje v brežiško bolnišnico. Grotno škodo so ocenili na 280.000 din.

PREHITRO PO ZAPRTI CESTI – 17. novembra se je Ljubljanc Ranko Milašinović peljal s tovornja-

Gazijo vse leto

Vaščani Zihovega sela se upravičeno hudujejo zaradi slabe in nevdrževane poti – Včasih zaleže le traktor

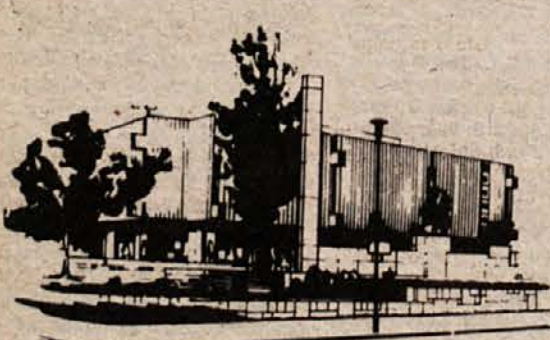
Zihovo selo je majhna vas, vsega kilometer oddaljena od Otočca, prav ta kilometer pa je za vaščane, katerih večina jih je zaposlena v novomeških delovnih organizacijah, velika ovira.

krajevne skupnosti, da ga zaprosijo za gramoz, ta pa je dobesedno odvrnil:

„Bomo že. Če ste že toliko časa hodili po blatu, boste pa še nekaj časa.“

Cesta, bolje rečeno kolovoz, med Zihovim selom in Otočcem je polna blata in luž in navzlic vsem prizadevanjem vaščanov, da pot vsaj malo popravi, se stanje do danes ni izboljšalo. Krajski so večkrat zaprosili pri krajevni skupnosti za gramoz, nazadnje pa predlagali, da pot razširijo. Zbrali so izjave, oziroma dovoljenja krajanov, da odstopijo del zemljišča, in vse to že sredi poletja poslali krajevni skupnosti. Od tam pa doslej še ni bilo odgovora. Še več: ker ustne intervencije niso zalegle, je nekaj vaščanov šlo 16. novembra ponovno k predsedniku

Svoje pa je k ogorčenosti vaščanov Zihovega sela prispeval primer, ko je neki posameznik del gramoznega namenjenega za posipavanje najmu nejšeje dela poti, razvozil kar po svojem dvorišču. Vse ima svoje meje, pa tudi potrpljenje. Vaščani Zihovega sela se sprašujemo, kdaj bo konec igre z nami, saj je konec koncev ogrožen tudi naš kruh, ki ga služimo v mestu! Po poti, kakršna je sedaj, se dolgo ne bo dalo več hoditi. Če danes smo včasih odvisni le še od traktorja.

nama

Leto se poslavlja in novega bomo spet pospremili na pot z najlepšimi željami.

ZDRUŽITE PRIJETNO OPRAVILO S HUMANIM DEJANJEM:

Zaželite vaša noveletna voščila na **UNICEF VOŠČILNICAH!**

Letošnja kolekcija **UNICEF** noveletnih voščilnic je v veleblagovnici **nama KOČEVJE** že v prodaji.

Kolektiv veleblagovnice **nama KOČEVJE** čestita vsem potrošnikom in poslovnim sodelavcem ZA DAN REPUBLIKE!

V zadnjih minutah ob točki

Nesrečen poraz novomeških košarkarjev z Mariborom — Za zmago je potrebno igrati vseh 40 minut — Možnost napravili že v prvem polčasu

V slabem tednu so Novomeščani doživeli že drug nesrečen poraz, potem ko so bili tokrat v športni dvorani v srečanju z mariborsko Timo blizu uspeha. Revanša za poraz v pokalnem srečanju pred dobrim mesecem je tako padla v vodo, v veliki meri pa so tega krivi Novomeščani sami. Skoraj celo tekmo so imeli igro in rezultat popolnoma v rokah, potem pa kot da jim je zmanjkalo moči in hrabrosti. Škoda, kajti z dvema novima točkama bi lahko pred težkimi nastopi v naslednjih kolih svobodneje zadihali.

Sicer pa se nekako ne moremo znebiti občutka, da so zmago napravili Novomeščani že v I. polčasu. Ob prekinitvi v 8. minuti, ko se je poškodoval tokrat najboljši mož v novomeški vrsti, Slavko Seničar, so domačini vodili z 12:8, že v 11. minuti pa je na semaforju stalo 22:12 za domače. Takrat je na klopi odšel eden boljših v domači vrsti, Ivančič, ki si je nabral že 4 osebne napake, vendar so Novomeščani nadaljevali z izredno igro in povsem nadigrali goste, 6 minut pred pol-

časom so vodili že s 26:12, malo zatem pa je bilo že 14 košev prednosti za Novomeščane. In namesto da bi takrat zaigrali še bolj zbrano in zavzeto, jih je visoko vodstvo uspalovalo, kar so izkušeni Mariborčani izkoristili in uredili svoje vrste. V dobri minuti so zmanjšali prednost na vsega pet točk razlike.

Domačini so tudi v nadaljevanju dobro igrali, vendar jim ni uspelo ponoviti izredno igro iz srede prvega polčasa. Nekaj pred koncem pa, kot da so se ustrašili dveh točk, ki sta se jim nasmihali. Igro so popolnoma prepustili Mariborčanom, ki so v zadnjih minutah celo povedli s 6 koši razlike in si tako zagotovili izredno dragoceno zmago. Kaj več kot zmanjšati razliko Novomeščanom navzlic presingju ni uspelo. V novomeški vrsti gre tokrat pohvaliti Muniha za izredno igro v prvem polčasu in Slavka Seničarja, ki je bil tudi najučinkovitejši v domači vrsti.

Novomeščani so s tem porazom znova padli na prvenstveni lestvici, kaj bolje pa verjetno ne bo niti po sobotnem kolu, ko potujejo v goste k vodilni ekipi Juga. Na morebitne nove točke bodo morali Novomeščani počakati do obračunov s slovenskimi ekipami Branikom, Fructalom in Ježico, ki so tudi najresnejši kandidati za dno lestvice.

Prvenstvo se je nadaljevalo tudi v drugih slovenskih ligah, kjer naj-

večje uspehe dosega ekipa Podbočja, ki je po treh kolih na vrhu lestvice. Lep uspeh je v soboto uspel tudi Kočevcem, ki so v gosteh po podaljških ugnali Cerknico.

B. B.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

II. ZVEZNA LIGA, MOŠKI — 5. KOLO: NOVO MESTO — TIMA MARIBOR 71:72 (41:35).

NOVO MESTO: P. Seničar 6, Skube 8, Munihi 19, Ivančič 8, S. Seničar 20, Župevec 2, Plančan 8.

LESTVICA: 1. Jug 8, 9. Novo mesto 4.

V 6. kolu gostujejo Novomeščani pri vodilni ekipi Juga. II. SKL — vzhod: STRAŽA — PODBOČJE 61:82 (30:37), BREŽICE — DRAVOGRAD 69:97 (31:43).

Vodi Podbočje s 6 točkami. II. SKL — zahod: CERKNICA — KOČEVJE 97:98 (86:86, 47:46).

Kočevje je 2. s 4 točkami. V 4. kolu igrajo: Zlatorog — Brežice, Podbočje — Pomurje, Drava — Straža in Kočevje — Postojna.

SOL — zahod, moški — 5. kolo: TRIGLAV — PIONIR 0:3 (-5, -6, -4)

Vodijo Novomeščani, še brez izgubljene točke in niza.

V naslednjem kolu ugrajo doma z ekipo Save.

SOL — ženske, 5. kolo: KRKA — BRANIK (ml) 0:3 (-6, -2, -11).

Novomeščanke so zadnje, v 6. kolu pa gostujejo pri ekipi Taborn.

SNL — zahod; zadnje kolo: STOL — BELA KRAJINA 3:1 (3:0), ELAN — JESENICE 0:2 (0:0) in KOČEVJE — TABOR 0:3 (0:2).

JESENSKA LESTVICA: 1. Primorje 21, 6. Bela krajina 7, 7. Elan 6 in 8. Kočevje 4.

V prvem spomladanskem kolu igrajo: Elan — Stol (1:3, 5:1), Kočevje — Primorje (0:6, 0:5), Bela krajina — Tabor (2:0, 2:0).

ZA LAS OB ZMAGO — Po nesrečnem porazu v prejšnjem kolu je tudi tokrat sreča Novomeščanom obrnila hrbet. Na posnetku eden boljših mož v novomeški vrsti S. Seničar (z žogo) v akciji. (Foto: B. Budja)

Niz stane 150 tisočakov

O dveh skrajnostih novomeške odbojke

Se zdaleč nima teh nekaj vrstic namena razvednotiti dela in prizadevanj za uveljavitev neke športne panoge (čeprav bodo nekateri mislili tako), pač pa v neki novi luči prikazati dejstva, ki nikakor ne govorijo v prid zdravim in razumnim odnosom v telesni kulturi. Že tako se Dolenjska ne more postaviti z reprezentativno športno zvrstjo (izjema je atletika), med najvišje domete uvrščamo drugoligaške nastope, tajoj z njimi pa tekmovalja v slovenskih ligah.

Pa še dosežki v republiških tekmovanjih so od zvrsti do zvrsti različni. Medtem ko za moško odbojko ugotavljamo, da se je s trdnim in načrtnim delom drom povsem postavila na noge, tega za dekleta ne moremo trditi. Rezultati ženske vrste dajejo vse kaj drugega kot zagotovilo, da bo odbojka med dekletih resnično zaživela in šla po stopinjah moške vrste. Se več: po polovici odigranega jesenskega dela prvenstva so dekleta v vseh nastopih osvojila en sam niz, da pa nekaj

naslednjih vrstic ne bo izzevnolo v prazno obsojanje, velja zapisati, da je avtor tega zapisa videl tudi nekaj treningov novomeških odbojkaric. Mirno lahko zatrdim, da razen ene ali dveh posameznic ni dekleta, ki bi bila sposobna resneje udariti žogo čez mrežo. Resda je kvaliteta ženske odbojke v Sloveniji še dokaj šibka, zagotovo pa nastopi v republiški ligi zahtevajo precej več od povsem rekreacijskega zaganja. In ko govorimo o stabilizacijskih prizadevanjih v telesni kulturi, bi morali imeti pred očmi tudi to.

Nenazadnje pa ista vrsta novomeške Krke pobere letno od ZTKO 80.000 din, od tovarne zdravil 50.000 din, skupaj s fanti prispeva blizu 40.000 din za najemnino dvorane, z 10.000 din krije stroške trenerja, skratka, za sodelovanje v slovenski odbojkarici ligi porabi uradno registriranih preko 150.000 din. To pa je nečvomno denar, ki bi moral imeti za svoje kritje kaj več od doslej enega edinega osvojenega niza na prvenstvenih nastopih.

BOJAN BUDJA

BREŽIČANOM JESENSKI DEL

Končal se je jesenski del posavske nogometne lige, v kateri je nastopalo 8 ekip, tekmovalje pa jih je zaključilo 7. Vrstni red po jesenskem delu: Brežice 11 točk, Sentjernež 8, Rudar 6, itd. Najboljši strelc je Brežičan Mirkac s 7 zadetki, toliko jih je dosegel tudi Lešnik iz Sentjerneja.

ŠESTI V SUPER MARATONU

Izreden podvig je pred dnevi uspel 28-letnemu delavcu iz Tovarne pohišstva v Brežicah, Ivanu Kopu iz Tranja pri Brežicah. Na pivenstvu Jugoslavije v supemaratonu, dolgem kar 100 kilometrov, je zase del odlično 6. mesto z izrednim časom 8 ur in 34 minut. Sicer pa Kopa Brežičani že dobro poznajo, saj je že večkrat sodeloval na raznih maratonih.

KEGLJAŠKA REVIIJA

Zmagovalec tradicionalne kegljaške revije ob Dnevu republike je letos Drago Badovinac, član IMV, ki se je uvrstil pred Bartoljem iz Merkatorja in Rustjo iz Gozdarja.

KEGLJAŠKI TURNIR V SEVNICI

3. in 4. decembra ter 6. in 7. decembra bo Kegljaški klub Rudi Kapa iz Sevnice skupaj z Gostinskimi podjetjem Sevnica organiziral velik kegljaški turnir v poCastive 15. obletnice kegljanja v Sevnici na asfaltnih stezah. Za pokal hotela Ajdovec se bodo pomerili moški in ženske v posamezni konkurenci.

Zmaga le vprašanje časa

Pionirjevi odbojkarji brez težav nadaljujejo zmagoviti pohod — Za dekleta kaj malo upanja

V slovenski odbojkarici ligi stara pesem. Medtem ko fantje nadaljujejo z zmagovitim pohodom, ki postavlja le vprašanje, v kolikšnem času bodo opravili z nasprotnikom, pa dekleta niso imela porazov.

Slabih 50 minut je bilo tokrat potrebnih pionirjevcem, da stro odpor borbenih domačinov v Kranju. Odbojkarji Triglava so prikazali eno boljših iger v prvenstvu, vendar se zmeraj daleč premalo, da bi kakorkoli ogrozili zmago Novomeščanov.

Rezultati setov govore, da le bilo sobotno srečanje vnovič bolj podobno treningu, kakršnih bodo Novomeščani za nastopanje v II. zvezni ligi še kako potrebovali. Sicer pa bi naj po vseh napovedih najzanimivejša srečanja letošnjega prvenstva videli že v naslednjem kolu 6. decembra, ko bodo Novomeščani imeli v gosteh ekipo Save.

O dekletih pa le beseda, dve. Tudi po odigranih 5. kolih ostajajo krepko na dnu lestvice z vsega enim osvojenim nizom in prav nič ne kaže, da se bodo do konca prvenstva rešile zadnjega mesta. Kajti kvaliteta njihovih iger je pod povprečjem prikazane odbojke v ligi.

SEVNIŠKI VETERANI V UMAGU

V počastitev Dneva republike bo 29. in 30. 11. ter 1. 12. v Umagu že 11. državno prvenstvo rokometarjev — veteranov. Iz Dolenjske in Posavja bo sodelovala (že petič zapovrstjo) samo Sevnica. Iz Slovenije bodo v Umagu še veterani Slovana, Celja, Rudarja 64, Slovenj Gradca, Soštarja in Menereve. V konkurenci nad 30 ekip iz vseh republik sodelujejo igralci, stari 34 ali 35 let, ki prenehajo z aktivnim udejstvovanjem. Bogato izkušnje pa starejši rokometarji radi prenašajo na mlajše rodove.

ZA OBČINSKE NASLOVE

V prostorih SK Novo mesto bo 5. decembra člansko šahovsko prvenstvo Novega mesta, na katerem se bo igralo po švicarskem sistemu, pravico do nastopa pa imajo vsi registrirani člani SK I. in II. kategorije, nekaj mesta pa bo odprtih tudi za tretjekategorijce. Prijavitelje se lahko s podpisom na oglasni deski najkasneje do četrtega, 4. decembra.

Družno zimovanje na dnu lestvice

Končno tudi jesensko prvenstvo nogometarjev — Kot je bilo pričakovati, se dno lestvice ni spremenilo — Korenito spremeniti odnos do dela in gledalcev

Po krajšem premoru so nogometarji v slovenskih ligah odigrali že zadnje prvenstveno kolo, ki pa vsaj na začetku (to nas Dolenjsce tudi najbolj zanima) ni prineslo nikakršnih sprememb. Na zimsko spanje se Kočevje, Elan in Bela krajina odpravljajo s skromno zalogo točk, ki jim tudi spomladi ne daje kaj prida upanja, da se bodo odlepili z dna lestvice.

Tako so morali Novomeščani prekiniti zimski dopust in se podati na stadion Bratstva in enotnosti, da pomerijo moči z ekipo Jesenic. Po nezanimivem prvem polčasu so gostje v nadaljevanju bolje zaigrali in dosegli dva zadetka, kar je bilo dovolj za zanesljivo zmago. Nič bolje se ni godilo Kočevcem, ki so gostili kvalitetno dokaj šibko ekipo Tabora. S tremi zadetki v mreži so morali gostom priznati premoč in se tako še bolj utrditi na zadnjem mestu na lestvici z res zanimivo razliko v zadetkih 8:33. Še pogled v Kamnik, kjer so gostovali nogometarji Bele krajine. Po prvem polčasu je kazalo na pravo katastrofo gostov, saj so domačini vodili že s 3:0, vendar so se nogometarji Stola v nadaljevanju povsem zadovoljili s tem vodstvom, gostom pa dovolili celo, da so preko vratarja dosegli častni zadetek. Iz enajstmetrovke seveda.

Kaj še reči po končanem jesenskem delu? Razen točkovno nepričakovane izkupička so dolenjske enajsterice z neborbenostjo postadion Bratstva in enotnosti, da pomerijo moči z ekipo Jesenic. Po nezanimivem prvem polčasu so gostje v nadaljevanju bolje zaigrali in dosegli dva zadetka, kar je bilo dovolj za zanesljivo zmago. Nič bolje se ni godilo Kočevcem, ki so gostili kvalitetno dokaj šibko ekipo Tabora. S tremi zadetki v mreži so morali gostom priznati premoč in se tako še bolj utrditi na zadnjem mestu na lestvici z res zanimivo razliko v zadetkih 8:33. Še pogled v Kamnik, kjer so gostovali nogometarji Bele krajine. Po prvem polčasu je kazalo na pravo katastrofo gostov, saj so domačini vodili že s 3:0, vendar so se nogometarji Stola v nadaljevanju povsem zadovoljili s tem vodstvom, gostom pa dovolili celo, da so preko vratarja dosegli častni zadetek. Iz enajstmetrovke seveda.

Kaj še reči po končanem jesenskem delu? Razen točkovno nepričakovane izkupička so dolenjske enajsterice z neborbenostjo postadion Bratstva in enotnosti, da pomerijo moči z ekipo Jesenic. Po nezanimivem prvem polčasu so gostje v nadaljevanju bolje zaigrali in dosegli dva zadetka, kar je bilo dovolj za zanesljivo zmago. Nič bolje se ni godilo Kočevcem, ki so gostili kvalitetno dokaj šibko ekipo Tabora. S tremi zadetki v mreži so morali gostom priznati premoč in se tako še bolj utrditi na zadnjem mestu na lestvici z res zanimivo razliko v zadetkih 8:33. Še pogled v Kamnik, kjer so gostovali nogometarji Bele krajine. Po prvem polčasu je kazalo na pravo katastrofo gostov, saj so domačini vodili že s 3:0, vendar so se nogometarji Stola v nadaljevanju povsem zadovoljili s tem vodstvom, gostom pa dovolili celo, da so preko vratarja dosegli častni zadetek. Iz enajstmetrovke seveda.

ROKOMETNI TURNIR V SENTJERNEJU

V Sentjerneju je bil 23. novembra ženski rokometni turnir ob otvoritvi nove športne dvorane, ki so se ga udeležile ekipe Olimpije in Slovana iz Ljubljane, Lisce iz Sevnice in Sentjerneja. Prvo mesto je osvojila ekipa Olimpije, druga je bila ekipa Sentjerneja, tretja Slovan in četrta Lisca. Rezultati tekem: Olimpija — Lisca — 24:5, Sentjernej: Slovan — 21:16, Slovan: Lisca — 16:13 in Olimpija: Sentjernej — 21:15. Vse ekipe so prejelo spominske pokale. Turnir si je ogledalo okrog 200 ljubiteljev rokometarjev.

USPEŠNA MLADINSKA PARA

Pred dnevi se je v Ajdoviščini končalo mladinsko kegljaško prvenstvo v parih. Novomeška para Vukšinič — Stepec in Fink — Popovič sta dosegla drugo in tretje mesto za vodečim parom Cruk — Nabregoj iz Ajdoviščine.

ZA MEMORIAL RUDIJA KEPE

V soboto in nedeljo bo na kegljišču hotela Ajdovec v Sevnici tekmovalje v spomin Rudija Kepe. To tradicionalno tekmovalje prva velika številna najboljših kegljačev, tudi letos pa se bodo za vodilna mesta potegovali Trebanjci, Sevničani in Novomeščani.

KEGLJAŠKE VESTI IZ TREBNJEGA

Trebanjski kegljači so na svojem klubskem prvenstvu prišli do zadnjega nastopa. Pred njim vodi Franci Lavrič s 5854 podrtimi keglji, sledita mu Goleš in Fliser, lepe izgleda za drugo mesto pa ima tudi Gričar. Pri dekletih vodi Milena Veber pred Vencljevo in Fliserjevo. Pred dnevi se je končalo sindikalno prvenstvo trebanjske občine, na katerem je sodelovalo 11 moških in 8 ženskih ekip. Kot je bilo pričakovati, je pri moških zmagala ekipa TRIMA, drugo mesto je zasedla KZ Trebnje, tretje pa SO Trebnje. Med ženskimi ekipami je bila najbolj uspešna KZ Trebnje pred ekipo TRIMA in Donitom iz Velike Loke.

Kam gre telesnokulturni dinar?

Ivan Kapš o načinu delitve sredstev novomeške ZTKO

Vprašanje, kam in kako v Novem mestu razdamo denar, namenjen za telesnokulturno dejavnost, je začuda v Novem mestu vse glasneje postavljeno. Oglašajo se atleti, košarkarji, rokometarji, smučarji, plavalci, nogometarji, letalci, košarkarji, odbojkarji itd.

večina z bolj ali manj jasno postavljenimi dvomi o ključu delitve sredstev, namenjenih posamezni panogi. Da govorec ne bi izvenle kar tja v en dan, obsodbe pa seveda ostale, je na pomoč priskočil Ivan Kapš, sekretar ZTKO Novo mesto. O delitvi sredstev posameznim športom, načinu in ključu, je povedal:

„Sredstva posameznim telesnokulturnim dejavnostim delimo po pravilniku, ki temelji na sprejetih portoroških sklepih in ki namenja množičnemu športu 55 odstotkov sredstev, vrhunskemu pa 45. V okviru teh števil pa potem odobro za množičnost in vrhunski šport daje ta denar klubom in društvom. Seveda so za delitev izdela-

ni posebni kriteriji. Tako odbor za množičnost sklepa na podlagi naslednjih meril: množičnost, uspešnost dela, organiziranost in pomen za SLO in družbeno samozáščito. V ta namen so klubom in društvom poslani posebni vprašalniki, na podlagi katerih dobimo pač vse zelene podatke. Seveda predlog delitve sredstev med panoge potrdi še skupščina ZTKO, medtem ko delitev znotraj samih panog opravijo posebne komisije pri odboru za množične športe.“

Toliko o 55 odstotkih sredstev ZTKO, namenjenih množičnosti. Nihče ne trdi, da ob tem ne prihaja do napak, da kakšen klub dobiva danes glede na rezultate, ki jih dosega, preveč sredstev (o tem govori tudi današnji športni komentar), zato bi bilo potrebno kriterije pogosteje preverjati in prav nobena škoda ne bi bila, če bi kakšen klub ob koncu tekmovalne sezone ostal tudi brez posebnih telesnokulturnih dotacij.

O vrhunskih in perspektivnih posameznikih, ki jih imamo v Novem mestu 23, pa tole: „Športnike s takšnim statusom je določil strokovni svet ZTKO, denar zanje pa dajemo klubom. Tudi tu gre za izdelane kriterije, ki ne dopuščajo nikakršnih dvo-

Lep kupček denarja pa ZTKO namenja tudi šolskim športnim društvom, vrtcem, vse na podlagi posebnega pravilnika, pa rekreacijski dejavnosti, trim akcijam, krajevnim skupnostim, delavskim

TRETJI POLČAS

o Novomeškim košarkarjem ni uspela revanša za poraz v pokalnem srečanju z vrsto Time. Čeprav so domačini že v prvem delu vodili s 14 koši razlike, jim je neizkušenost odnesla bolj ali manj pričakovani točki. Sicer pa je že nekako nepisano pravilo, da Novomeščani zmagujejo takrat, ko bi to od njih najmanj pričakovali. Tako danes nihče ne upa pomisliti na morebiten sobotni podvig v Dobrevniku ...

O Upajmo, da novomeški nogometarji ne bodo zahtevali kakšnega posebnega dodatka, ker so morali v nedeljo prekiniti zimski dopust in dobro uro in pol tekat na prvenstvenem srečanju z ekipo Jesenic. Žogo so bolj po redko zadeli, kar priča tudi končen rezultat.

Mnogi označujejo predzadnje kolo slovenske odbojkarice lige med Pionirjem in Savo za derbi prvenstva. Kolikor poznamo trenutno razmerje moči v tej ligi, bo to eden najkrajših derbijev. Praviloma Novomeščani nasprotnikom ne posvetijo kaj več kot 40 minut. Pozabiti pa ne smemo, da Sava breogve podira.

Nasprotno pa odbojkaricam tudi domači sodnik ni pomagal k drugemu osvojenemu nizu v prvenstvu. Verjetno bi za tak podvig potrebovale tudi bolj domačo ekipo.

Ivan Kapš: „Za vsako dotacijo klubu ali društvu imamo kriteje.“

športnim igram ipd. Tudi tukaj stroški, ki jih zahtevajo športni objekti, kadri, organizacije tekmovalnj in še kaj, niso majhni.

Konec koncev pa je poglobitvega pomena predvsem dejstvo, da telesnokulturni denar ni razdan kar tjavdan, da za to obstajajo pravila in kriteriji in da, kot pravi Ivan Kapš, o tem dinarju odločajo posredno in neposredno ne le športniki, pač pa vsi, ki jih telesna kultura v takšni ali drugačni obliki zanima.

B. B.

Domače delo je še boljše

Po zaslugi Franca Okleščena ima „Krka“ manj stroškov pri obdelavi encimov pa še prihranek v devizah

Med inovatorji, ki jih je občinska raziskovalna skupnost včeraj nagradila z vsakoletnimi nagradami, je tudi Franc Okleščen, vodja vzdrževanja naprav v oddelku kemijske sinteze tovarne Krka. Leta 1950 je prišel v Krko kot prvi strojni ključavničar, potem pa...

„Doma sem z Uršnih sel. Takoj po vojni sem bil leto dni kurir na okraju, potem sem šel v Maribor v šolo in se izučil za strojnega ključavničarja. Naredil sem mojstrski izpit, leta 1959 pa sem se zaposlil v Krki. Tovarna me je solala ob delu, da sem končal srednjo strojno šolo, zadnjih osem let pa sem s skupino desetih sodelavcev raznih obrtnih poklicev prispeval že k marsikateri izboljšavi. Sani smo opravili montažo vseh 24 reaktorjev, kar je zelo zahtevno in tudi nevarno delo. Bil sem v Nemčiji na specializaciji, tako da lahko zdaj sami reaktorje popravljamo.“

Franc Okleščen: „Najbolj sem vesel, da je novi način tesnjenja tudi boljši, ne samo mnogo cenejši.“

„Vse novitete na naših napravah so pod stalno kontrolo posebne komisije iz Zagreba, tako da ne smemo sami napeljati niti metra k abla, ne da bi od njih dobili dovoljenje. Prav vsak novi postopek je prej pregledan in ocenjen od omenjene komisije.“

— Za katero inovacijo ste prav za prav dobili visoko občinsko priznanje raziskovalne skupnosti?

„Pri popraviljanju reaktorjev in naprav v obratu kemijske sinteze smo imeli vsa leta ežave. Rezervni deli so vsi iz uvoza, popravila pa so opravljali tujci. Bilo je veliko stroškov. Naj povem, na primer, da samo en ležaj stane 40.000 dinarjev. Jaz sem naredil načrt, da smo predelali na nov način tesnjenja oparjalnik in sušilnik „Luwa“. Ker je naprava pod zelo visoko temperaturo, je bilo potrebno tudi intenzivno hlajenje, ta sistem pa smo naredili s pomočjo vode, ki jo pridobivamo iz Krke. Je poceni. Ne samo, da smo tako rešili vprašanje dragih popravil in rezervnih delov, z domačo izboljšavo smo dosegli tudi izredno visok vakuum, zato na izdelkih ni okvar. Na novem sistemu dela stroj dva meseca v treh izmenah in v tem času še ni bilo nobene okvare.“

— Kakšne izboljšave ste še dosegli na vašem oddelku z vašo pomočjo?

„V zadnjih osmih letih smo razen tega naredili še okrog 500 raznih manjših izboljšav, od predelave centrifug do elektromotorjev itd. Vse to se je izkazalo za dobro in mnogo cenejše. Po postopku, ki smo ga zdaj uvedli na sušilniku Luwa, bomo v prihodnje predelali še druge stroje.“

— Ker je pri vseh delo stalno v nevarnosti pred eksplozijami, ali se ne bojite, da bi poizkusništvo morda privedlo do napake?

„Vse novitete na naših napravah so pod stalno kontrolo posebne komisije iz Zagreba, tako da ne smemo sami napeljati niti metra k abla, ne da bi od njih dobili dovoljenje. Prav vsak novi postopek je prej pregledan in ocenjen od omenjene komisije.“

R. B.

SPREJEM ZA MATERE PADLIH — Svet za spremljanje družbeno-ekonomskega položaja in političnega položaja žensk pri OK SZDL v Novem mestu je v okviru praznovanja občinskega praznika pripravil 22. novembra v hotelu Metropol tradicionalno srečanje staršev in žena in mater padlih borcev, ki se ga je letos udeležilo 180 žena iz vse občine. Kulturni program so pripravili pionirji OŠ „Milke Šobar-Nataše“. (Foto: J. Pavlin)

Ne bo boljše, kvečjemu slabše

Novomeška industrija je močno odvisna od uvoza surovin, zato so težave in pričakujejo, da bodo v začetku leta 1981 še hujše — Usmertev na domače vire

Zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala je v novomeški industriji ponekod že prišlo do motenj v proizvodnji. Marsikje so delavce nekaj dni zaposlovali z drugimi deli, dokler potrebnih surovin ali delov ni bilo. Večina industrije v novomeški občini je odvisne od uvoza reprodukcijskega materiala, razen izjem, kot je Opekarna Zalog, ki proizvaja iz domače gline, zato tu ni bilo nikakršnih težav.

Konfekcija v Novoteksu, Labod, Industrija obutve pa so slabo založeni s potrebnimi su-

rovinami za redno in nemoteno proizvodnjo, onemogočen uvoz zaradi omejitev pa onemogoča običajno dobavo iz tujine. Kritično je bilo nekajkrat tudi že v šentjernejški in žužemberški Iskri, pa tudi tovarna vezanih plošč v Straži in Novolesov tozdr stilnega pohištva sta imela motnje zaradi malenkosti. Medtem ko sta ta dva proizvajalca založena z osnovno surovino, z lesom, pa jima je manjkalo bodisi uvoženega lima ali laka, tako da izdelkov ni bilo možno dokončati.

Očitno je, da bo potrebno prizadevanje iskati možnosti za oskrbo iz domačih virov, kjer

ZAČASNA SKLADIŠČA?

Založenost trgovin je na splošno slaba, to je bilo znova ugotovljeno. Ker v Novem mestu ni skladišč, kamor bi trgovinske delovne organizacije lahko shranjevale večje količine artiklov, ki jih občasno zmanjkuje, se pa včasih dobe, tudi ni bilo možno porabiti nekaj sredstev, ki jih je proračun namenil za blagovne rezerve. Akcija za gradnjo skladišč in hladilnice je v teku, preden pa bo to zgrajeno, bo minilo nekaj let, medtem pa se založenost ne more bistveno popraviti, če ne bo blaga kam shranjevati.

Da bi v letu 1981 novomeške potrošnike le malo bolje oskrbovali kot letos, se dogovarjajo za adaptacijo dveh opuščanih vojaških skladišč v Žabji vasi za potrebe blagovnih rezerv, ki so, mimogrede rečeno, določene tudi s predpisi.

pa to nikakor ne bo možno, lahko tudi v prihodnje računajo s težavami. Se več: v komiteju za družbeni razvoj novomeške občine računajo na hujše težave v začetku prihodnjega leta. Takrat bo najbrž zmanjkalo reprodukcijskega materiala iz zaloga, ne bo pa še novih pošiljk iz uvoza. S takimi nevarnostmi gre računati pravočasno. Vse kaže, da bodo v nekaterih delovnih organizacijah morali razmišljati celo o spremembi proizvodnih programov za srednjeročno obdobje, ker je znano, da v prihodnje zlepa ne bo deviz na primer za proizvodnjo luksuznih predmetov.

VEDNO NOVI ZADRŽKI

V novomeški občini je letos v gradnji 450 stanovanj, povsod pa gradbinci zamujajo in stanovalci čakajo. Pred kratkim je bilo z zamudo vseljenih 10 vrstnih hiš na Drski, v Bršljinu se gradnja 82 stanovanj vleče ko jara kača, v Straži pa bi 55 stanovanj tudi že moralo biti zdaj naj naseljenih. Tu gre za petmesečno zamudo. Kar pa zadeva bršljinjske bloke, je očitno, da zadnji čas pionirjevci hitijo, ker je obdobje podpisnikov sporazuma zavrnilo prošnjo za novo podaljšanje gradbenega roka. Zdaj je upanje, da bo pred iztekom leta 1980 bršljinjski kompleks blokov dokončan.

T. V.

»Dolenjski list« v vsako družino

UDARNIŠKO OBIRANJE KORUZE — Pred dnevi, ko je mraz rezal do kosti, so dijaki III. b letnika srednje kmetijske šole Grm v prostovoljni akciji obirali koruzo na šolski njivi pri Gotni vasi. Da ne bi slabo vreme s snegom naredilo škode, so navzlic slabemu vremenu obirali. (Foto: R. Bačer)

Močnejši od strojev

Mladi iz Šentjerneja in Novega mesta v pomoč pri obiranju koruze — Koruza pospravljena in jesenska setev opravljena

Lahko zapišemo, da je bitka za letošnji pridelek in setev tudi v novomeški občini dobljena. Velike zasluge za zmago pa za zagotovo lahko pripisemo mladim, ki so se v velikem številu odzvali in delali tam, kjer so bili stroji v blatnem in razmočenem terenu nemočni.

V četrtek, 20. novembra, so se javili na enodnevno pomoč obiranja koruze mladinci osnovne šole Martina Kotarja iz Šentjerneja. Prek stotih jih je na njivah v Dobruški vasi obralo rekordnih 6 ha površin, kar kaže, da je tamkajšnja mladež še vajena kmečkih del. Vodstvo KZ Krka je že obljubilo, da bo pridnim delavcem primaknila nekaj sredstev za končni izlet. Konec tedna so začeli v Draškovcu tudi strojno obirati koruzo. Stroj bo delal od ranega jutra do poznega večera in upamo, da bo preostalih 48 ha obranih v petih dneh. Na šentjernejških poljih so delavci tozdr „Brazda“ opravili že tretjino jesenske setve rži in pšenice. Po letnem planu so posejali 78 ha rži in 61 ha pšenice. Kmetijski inštitut jim je zagotovil, da bo setev uspešna, pridelek pa bo zaradi kasne setve za 25 odstotkov manjši.

Z obiranjem so hiteli tudi v meniških stelnjkih pri Dolenjskih Toplicah, saj so pred snegom obrali že 45 ha koruze, prav toliko pa je še

KDAJ BO KOMBI?

Letošnji začetek male šole na mirnopoški osnovni šli spremlja vsakdanja skrb za prevoz otrok. Šolski kombi je star in tako zdelan, da ga vsak dan sproti popravljajo, preden gre na vožnjo po vaseh, da pobira in razvaža otroke. Zaradi tako negotovega prevoza so starši v skrbeh in dogaja se tudi, da kombi ne pride pravočasno. Šola ima že dolgo naročeno novo vozilo pri IMV, toda doslej še ni bilo dobavljeno.

Novomeška kronika

RAZSVETLJAVA Z LUNE — Stanovalci naselja na Drski so bili štiri dni brez cestne razsvetljave. Zvečer so hodili domov v popolni temi, ki jo je tu in tam pretregala le svetloba Lune, ko je pogledala izza oblakov. Dolgo je trajalo, preden je bila okvara popravljena!

SE EN BIFE — Pred dvema tednoma je v avli Športne dvorane začel poslovati stalen bife. Odprl ga je zasebnik iz sosednje republike. Strankam strežejo kot drugod do 22. ure zvečer.

OB NOVI CENI SPET IZBIRA — V novomeških trgovinah so imeli nedavno tega že zelo pičlo izbiro keksov in čokoladnih izdelkov, zadnje dni pa so počasi spet polne tega blaga. Z odobritvijo nove cene tudi pri dobaviteljih ni bilo več zadržkov za dobavo.

EN SAM DEČEK — Minuli teden je Novo mesto postalo bogatejše za enega samega občanca. Rodila je Aleksandra Blatnik z Ragovske ceste 14 — Boruta.

TA TEDEN BOLJŠE — Lepo ponedeljkovo jutro je privabilo na

Stari zdravstveni dom zra-ven francišanske cerkve sameva prazen, odkar se je zdravstvena dejavnost preselila v Kandijo. Kmalu bo leto dni! Ker je stavba namenjena Glasbeni šoli in še nekaterim dejavnostim, ki vse komaj čakajo na prostor, se zdi občanom nerazumljivo, zakaj leto dni ni možno izpeljati preselitve.

Zataknilo se je pri kurjavi! Odbor za gradnjo šol ima projekte za malenkostno notranjo preureditev stavbe, kar ni sporno, pač pa je

Ob pomanjkanju prostorov — prazno

prišlo do navzkrižnih mnenj glede ogrevanja. Novi naseljenci stavbe so predvideli centralno kurjavo in postavitev kotlarne na dvorišču, tega pa služba spomeniškega varstva ne dovoli, ker bi s tem posegli v prostor, ki je zaradi kulturnih vrednot zaščiten. Oni so predvideli na zdaj zanemarjenem dvorišču lep atrij, kjer bi lahko posedali učenci, ne pa kotlovnice. Predlagali so, naj bi stavbo začasno ogrevali tako kot bivši zdravstveni dom: na drva in premog. To pa bodo čiš naseljenci stavbe odklanjajo, češ da bi bili preveliki stroški z obvezno preložitvijo lončenih peči in najetjem delovne sile, ki bi skrbeli za kurjenje.

Problem je v tem, ker je v tem koncu mesta še več interesentov za centralno kurjavo, pa nihče ne ve, kje naj bi postavili kotlarne. Gre za rotovž in vse urade v njem pa za Mladinsko Knjižnico in še Novoteks, ki kupuje Ivanetičovo hišo za trgovsko dejavnost. Najbrž vsak zase ne bo postavil kotlarne, za vse skupaj pa bi morali najti ustrezno rešitev.

Trajalo je vse leto, da so se pred dnevi na izvršnem svetu sešli predstavniki obeh strani na pogovor. Zdaj je bilo končno dogovorjeno, da bo Zavod za družbeno planiranje do srede decembra ugotovil energetske potrebe v tem delu starega mestnega jedra in predvidel, kje bi bilo možno zanje postaviti skupno kotlarne. Šele nato se bodo lahko sestali bodoči uporabniki centralne kurjave in se začeli dogovarjati o skupnem vlaganju itd. Skratka: še bo preteklo precej vode, preden bo stavba vseljena. Ob tem primeru pa bi lahko prišli do izkušnje za bodoče, kajti učenje zmeraj na istih napakah je predrago.

Občani dajejo velik delež

Topliška krajevna skupnost nadaljuje akcijo za asfaltiranje cest

Z referendumom, ki je izglasoval 1—odstotni prispevek občanov in še z dodatnim prispevkom, ki ga daje vsako gospodinjstvo, se je več vasi na območju krajevne skupnosti Dol. Toplice odločilo posodobiti ceste. Obstaja natančno izdelan petletni komunalni program (1979 do 1984), po katerem pa naj bi širša skupnost sofinancirala modernizacijo važnih cest, ki povezujejo naselja. Del tega programa se že uresničuje, saj je položen asfalt na občinski cesti Dol. Toplice—Dobindol v dolžini 2,2 kilometra. Ta cesta povezuje pet vasi.

Ce bi se lepo vreme letos nadaljevalo, bi lahko asfaltirali še del ceste med Gorenjim in Dolenjim Poljem v dolžini 350 metrov, medtem ko je asfaltiranje odcepa za Gor. Gradišče predviden prihodnjo spomlad.

Največja akcija, ki bo končana leta 1981, najkasneje pa v 1982. letu, pa je modernizacija in asfaltiranje občinske ceste, ki povezuje vasi Gabrje, Soteska in Drenje, v dolžini 1600 metrov. Cesto uporabljajo še občani drugih vasi pa tudi vikendarij

in razni lastniki zemljišč. Za priključek na omenjeno cesto, ki pelje v peskokop, pa bo poskrbelo GG—tozdr Gradnje Novo mesto. Ureditev tega priključka je njuna tudi zato, ker je zraven več objektov, v pristojnosti spomeniškega varstva. Pri vseh teh delih nosijo krajanj

STABILIZACIJSKO OB NOVI LETU

Izvršni svet novomeške občinske skupščine je namesto novoletnih čestitk namenil 1.000 dinarjev v sklad za boj proti raku, predlagal pa je tudi, naj se preko SZDL začne akcija v združenem delu, da bi tudi tam ravnali tako. Izvršni svet predlaga, naj delovne organizacije namesto čestitk nam nijo sredstva v sklad za druge medicinske instrumente pri občinski organizaciji RK v Novem mestu.

Društvo za pomoč duševno prizadetim delavno — Do prihodnje jeseni delavnice — Primanjkuje jim sredstev — V Krki že uspešno teče akcija pridobivanja novih članov

Društvo za pomoč duševno prizadetim v novomeški občini deluje 6 let in je do nedavnega štelo 148 članov, ljudi, ki želijo pomagati prizadetim osebam. Namen društva je skrb za duševno prizadete, ki niso sposobni za redno delo, tako rekoč od rojstva do smrti, je v pogovoru povedala sedanja predsednica društva Avgusta Lai, ortopedagoginja na osnovni šoli Dragotin Kette s prilagojenim programom, za izgradnjo katere si je tudi društvo veliko prizadevalo.

V šolo so se učenci vselili pred dvema letoma; sedaj pa imajo na njej tudi tri oddelke za delovno usposabljanje srednje in težje duševno prizadetih otrok do šestnajstega

TABORNIŠKE NOVICE

ČETA JUTRANJE ZARJE na zdravstveni šoli v Novem mestu je ob zadnjem sestanku staršev pridelala razstavo taborniških in drugih ročnih del, taborniške literature in modelov nekaterih objektov. Mnogo staršev je z zanimanjem pogledalo delo prizadevanih tabornikov na zdravstveni šoli.

ODRED DOBRE VOLJE iz Ljubljane je v nedeljo obiskal Dolenjski muzej, si ogledal njegove zbirke, nato pa je prof. Marjan Dobovšek 50 ljubljanskim tabornikom razkazal zgodovinske in druge zanimivosti mesta ter njegovo najbližje okolico; Fantje in dekleta iz Ljubljane so se nato podali še na Trško goro.

SENTJERNEJSKI TABORNIKI so pretekli petek prvi v občini na redni letni konferenci pregledali enoletno delo in si načrtali pot za naprej. Za njimi je prvi samostojni letni tabor ob Kolpi in polni novih pobud se prizadevno lotevajo novih nalog.

NA OSNOVNI ŠOLI Grm v Novem mestu je medtem znova steklo delo v taborniški četi. Novi staršina čete je Jože Bračička, načelnica pa Alenka Suhodolnik.

S. H.

vitev delavnic pod posebnimi pogoji, ki bodo nudile varstvo in primerno zaposlitev prizadetim, ko se konča njihovo delovno usposabljanje v šoli, seveda glede na njihove sposobnosti. Center za socialno delo je že izdelal analizo o 56 prizadetih osebah, od katerih jih je 20 primernih za delo v teh delavnicah. Inicijativni odbor za ustanovitev delavnic pospešeno dela, imajo pa velike težave pri skanjanju ustreznih prostorov. Če jim bo uspelo rešiti jih, računajo, da bi delavnice lahko začele z delom prihodnje jesen.

V društvu se zavedajo tudi potrebnosti mobilne ortopedagoške službe, ki bi obiskovala prizadete po domovih, vendar finančno tega ne bodo zmogli. Nameravajo pa organizirati posvetovalnico, v kateri bi strokovnjaki dajali staršem prizadetih otrok nasvete glede vzgoje in zaposlovanja otrok. Še eno akcijo vodijo: da bi se v društvo včlanilo čimveč ljudi iz delovnih organizacij, saj bi tako lažje pomagali prizadetim in njihovim družinam. V tem prav sedaj dosegajo lepe uspehe v Tovarni zdravil Krka, v kateri deluje pokroviteljski odbor OŠ Dragotin Kette s prizadevanjem predsednice Milice Jakopin. V Krki so že pridobili preko 300 novih članov dnu štva, ne bi pa bilo narobe, če bi se tudi drugi ljudje zavedali pomena dela tega društva in v včlanjenjem pripomogli k razširitvi njegovega dela.

Z. L. - D.

14. novembra popoldne smo se na šmihelskem pokopališču poslovili od sovaščana Jožeta Krašovca iz Žabje vasi. Spoštovali so ga sosedje, sokrajani in stanovski prijatelji, kar se je potrdilo tudi z udeležbo na pogrebu. Krajevna skupnost in krajevna organizacija SZDL sta se poslovili od pokojnega Krašovca s toplimi besedami, pričakovali pa smo tudi besede slovesa in zahvale od njegovega delovnega kolektiva - Keramike, kjer je začel in končal svoje delo.

Toda ni bilo delavca iz vodstva tovarne ne od sindikata, kjer je pred leti aktivno deloval. Ali je do neizpolnjene zadnje naloge do Jožeta Krašovca prišlo zato, ker ni več sodelavcev njegove generacije, ali pa zato, ker je bil preprosto pozabljen? Naj tak vzgled ne vleče, ker je boleč!

PM

TURNIR OB DNEVU REPUBLIKE

Novomeški šahovski klub pripravlja za četrtek, 27. novembra ob 17. uri, odprto hitropotezno šahovsko prvenstvo v Domu JLA. Prijavitelje lahko v avli doma med 16. uro in 16.45.

Vedno isti obrazi

Na Mestnih njivah novi blok, trgovina in zaklonišče

Sestindvajset krajanov je premogla problemska konferenca SZDL več kot tisočlanskega naselja Mestne njive v Novem mestu, ko je v ponedeljek zvečer razpravljala o preteklem in bodočem delu. V soseski, kjer je bilo po 13 letih lani zgrajeno otroško igrišče, se ljudje bojijo, da bi bilo le-to uničeno ali hudo poškodovano, ko bodo v bližnji bodočnosti med četrtim in petim blokom začeli graditi novo stanovanjsko stavbo, v kateri pa bo tudi trgovina.

Velika pridobitev za naselje in krajanje b o zaklonišče, ki pa ne bo služilo le potrebam v izrednih razmerah, temveč bo hkrati prostor za družbenopolitične organizacije, seje in pisarno krajevne skupnosti. Ta objekt bo postavljen v ozek pas za desetimi blokom.

Problemska konferenca je s kritičnim očesom pogledala na delo delegacij in organizacij na svojem terenu, prav tako pa ocenila delo potrošniškega sveta. Ta se je doslej le dvakrat sestel, še to bolj formalno kot zavoljo koristi.

Kot osrednji problem, ki se na sestankih tega predela pojavlja zagotovo že osem let, če ne več, se je tudi tokrat izkazala neurejenost Koštialove in Lamutove ulice. Občani so dobili pojasnilo, da bosta ti dve vaški cesti postali prvi ulici v novem srednjeročnem obdobju, v kolikor ne bo zapletov pri odmerjanju trase, ko bo treba žrtvovati na tem ali onem vrtičku nekaj zemlje.

Niso med molčečimi delegati

Delegacija krajevne skupnosti je kar uspešna, so pa težave, ker delegat ne more z javnim prevozom na seje

Prosvetni delavec Tone Perko je v Mirni peči predsednik delegacije v občinskem zboru krajevnih skupnosti, in kot je nedavno tega izjavil, brez težav tudi njihova delegacija ne dela. Navedel pa je nekaj koristnih izkušenj.

„Redno sklicujemo seje delegacije, da obravnavamo gradivo za občinsko sejo. Navadno se po en član 9-članske delegacije pripravi za posamezno točko, jo na seji razloži, da se lahko opredelimo. Če bi vsi študirali vse, bi se trajale še dlje kot sicer. Tudi udeležba na naših sejah je kar dobra, saj je vedno prisotnih tri četrtine delegatov. Tudi s prisotnostjo na občinskih sejah smo lahko zadovoljni, kar je razvidno iz statistike.“

Imamo pa težave zaradi tega, ker so včasih seje v Novem mestu ob 12. uri, takrat pa večina naših delegatov ne more iti, ker ni prevoza. Ne avtobusa ne vlaka ni, ki bi iz Mirne peči peljal v mesto v dopoldanskem času, tako da je delegat vezan na lasten prevoz ali na „stop“ vožnjo, ki pa ni zanesljiva. Zaradi tega razloga sem moral lani največkrat sam na občinske seje. Letos so se drugi nekajkrat žrtvovali, da so si organizirali prevoz ali pa šli v mesto že zjutraj z vlakom in tam čakali na sejo.“

„Ali je mirnopaška delegacija aktivna v skupščini zbora krajevnih skupnosti? Se oglašajo s kakšnimi pripombami?“

„Večkrat smo bili glasni zaradi vprašanj, ki so za naš kraj življenjskega pomena, pa njih

razrešitev ni odvisna od nas. Tako smo postavljali delegatska vprašanja s komunalnega področja in zaradi odprtja ambulante.“

„Kako povratna informacija pride med krajanje? Kako in na kakšen način oni izvedo, kaj je delegat na seji opravil in kaj je bilo sklenjeno?“

„Povratna informacija je navadno v zamudi, je pa vselej podana na sejah. Ko skličemo razpravo o novem gradivu, se

najprej pomenimo o poročilu delegata, ki je bil na prejšnji seji. Če pa gre za pomembno sporočilo, ga ta delegat posreduje meni in še drugim članom delegacije takoj po prihodu s seje.“

„Je težko biti predsednik delegacije?“

„Težko ni, pač pa resno delo vzame veliko časa. Tega pa nam vsem skupaj čedalje bolj zmanjkuje.“

R. B.

POLJSKA POT POSTAJA CESTA — Krajevna skupnost Dolenjske Toplice je z lastnimi sredstvi in sredstvi vaščanov Polja pričela širiti cestni odsek od Polja do Dol. Polja v dolžini 2 kilometrov. Razširitev ceste od dveh na štiri metre in položitev asfaltne plasti bo veljala okoli 600 tisoč dinarjev. (Foto: J. Pavlin)

Premajhna skrb za krajanje

Na problemski konferenci KK SZDL Bršljin kritično — Dve gradnji v zraku

Na problemski konferenci krajevne konference SZDL Bršljin 19. novembra je bil govor o preteklem delu v tej krajevni skupnosti, pregledali pa so tudi načrte za naprej.

Predsednik KK SZDL Bršljin Mijo Kurpes je v uvodnem poročilu kritično ovrednotil preteklo delo in hkrati posebej poudaril nujnost vključevanja vseh v boj za stabilizacijo, katere breme se mora enakomerno porazdeliti na vse. Ko je ocenjeval delo delegatov v krajevni skupnosti — o tem so obširneje spregovorili tudi v razpravi — je poudaril premajno zanimanje krajanov za delo v krajevni skupnosti. Težko je sploh dobiti ljudi, da sprejmejo funkcijo, potem pa še premalo delajo, ne čutijo prave odgovornosti in nimajo stika s svojo bazo, ki se ne zgame, dokler se ne pojavi kak problem, ki jih neposredno zadeva. Kot da problemov ni! Organizirali so tudi izobraževanje za delegate, vendar so bila predavanja izredno slabo

obiskana. Temu in pa kadrovanju bodo morali v bodoče posvetiti več pozornosti. Pri delu pa se srečujejo tudi s prostorskimi težavami.

V krajevni skupnosti jim tudi ni uspelo najti stik z delovnimi organizacijami, da bi z njimi reševali žgoča vprašanja varstva in urejanja okolja, prostorskega planiranja, ohranjanja okolice osnovne šole in igrišča, ki si ga pogosto lastijo Pionirjevi delavci, itd. Skrb za preko 4.000 zaposlenih v KS Bršljin in okrog 2.300 krajanov je premajhna, je bilo slišati, posebej slaba pa je preskrba ljudi, za kar so največ krive premajhne trgovinske zmogljivosti — delo potrošniškega sveta tako ostaja na mrtvi točki — kar pa se tudi v prihodnje verjetno ne bo izboljšalo, saj za gradnjo trgovine, za katero so krajanje izgla-

sovali samoprispevek, ne morejo dobiti investitorja. Zaradi zaostrenih ekonomskih razmer je zelo negotova tudi gradnja zdravstvene postaje — za katero se prav tako zbira samoprispevek — in dveh igrišč, tako da zaenkrat v srednjeročnem programu do leta 1985 ostaja jasna le ureditev pločnikov od Cestnega podjetja do Javnih skladišč, javne razsvetljave, asfaltiranje ulic, napeljava telefona, urediti pa bi morali tudi avtobusno postajališče. Kritika je padla tudi na račun preslabega dela hišne samouprave, mladina pa je kljub prostorskim težavam izvedla precej akcij, pri čemer pa bi bilo pričakovati več pomoči OK ZSMS Novo mesto.

Spregovorili so tudi o solidnem delu društva, krajevnega odbora RK in KO ZZB ter opozorili na naloge v akciji NNNP.

Z. LINDIČ — DRAGAS

Kaj je zaščiteno in kaj ni

KS Otočec je z delegatskim vprašanjem opozorila na odprta vprašanja v zvezi z zaščito parcel okrog Starega gradu, znan pa ie tudi odgovor

Na zasedanju zbora krajevnih skupnosti in zbora združenega dela 29. septembra letos je delegacija z Otočca pismeno predložila naslednjo pobudo:

„Prosimo, da pristojna strokovna služba izdela karto, ki bo določala, katere parcele okrog Starega gradu spadajo pod zaščito. Nadalje je potrebno natančno določiti, kakšni posegi se na tem področju dovoljujejo in kaj ne. Lastnike parcel je potrebno o tem obvestiti osebno, da bodo lahko načrtovali gospodarjenje z zemljiščem tako v kmetijske namene kot za druge namene. V krajevni skupnosti Otočec je teh „zaščit“ že toliko, da resno ovirajo razvoj in slabo vplivajo na odnose med občani, organi krajevne skupnosti in občino, zato je opredelitev do razvoja nujna. Mnenja smo, da organi, ki dali pobudo za zaščito,

niso opravili vsega dela, zato naj napako čimprej popravi-jo.“

Zavod za družbeno planiranje je otoški delegaciji obširno odgovoril na treh tipkanih straneh, mi pa povzemamo le najvažnejše misli:

„Po občinskem odloku je okolica Starega gradu razdeljena na širše in ozje območje. Meje posameznih območij so razvidne iz elaborata Zaščita spomeniškega ambien- ta Stari grad“ iz julija 1967, ki se nahaja na občinskem uradu za urbanizem. V ožjem območju je prepovedana vsaka sprememba zemljiških površin in vsaka gradnja, razen dopolnitev na spomeniškem objektu Stari grad. Na širšem območju pa se morajo ohraniti specifične značilnosti okolice in vasi, zaradi česar je prepovedana gradnja počitniških namemo o umestnosti delegatskega vprašanja.

selij in drugih gradbenih objektov, razen s posebnim soglasjem pristojne spomeniške službe. Na celotnem varovanem območju je brez predhodne odobritve spomeniške službe prepovedano vsakršno sekanje drevja, prepovedana sta lov in ribolov.

Znano je, da Zavod za družbeno planiranje pripravlja urbanistično planske dokumente za območje Otočca, o čemer bodo prve smernice v javni razpravi že novembra 1980. Če bo to gradivo odobrila tako krajevna skupnost Otočec in skupščina občine Novo mesto, bo hkrati razveljavljen tudi odlok iz leta 1969, ki je bil v zadnjih letih že tolikokrat kršen, da je izgubil smisel.

O delu in strokovnih postopkih v zvezi s tem so predstavniki KS Otočec podrobno seznanjeni, saj so imeli z delavci našega zavoda samo v letu 1980 že osem sestankov in se zato sprašu-

salon pohištva novoles komandanta staneta 38 tel.: (068) 25 - 091

Bo uspelo načrtovano?

V Zabji vasi kljub mnogim opravljenim nalogam ni razloga za zadovoljstvo; preveč prepuščeni sami sebi

Pred dnevi so se sešli na programski konferenci SZDL krajanje Žabje vasi. Iz poročila in razgovora je bilo razbrati, da je bilo opravljenih vrsta nalog, pa vendar ljudje niso zadovoljni. Več bi lahko storili na področju delovanja delegatov in delegacij pa v delovni vmei in zagnanosti vodstva krajevne skupnosti.

Več bi lahko naredili tudi s tem, če bi zunanji dejavniki malo bolj uresničevali obljube in dogovore, tako Cestna skupnost Slovenije, občinska komunalna skupnost, Novograd tozr Vodovod in kanalizacije in še kdo. Ti svojih obveznosti do krajevne skupnosti Zabja vas niso v celoti izpolnili. Ne le o teh bolečih rečeh, tudi o vrsti drugih je še tekla. beseda. Na

primer: v Zabji vasi želijo svoj krajevni praznik v spomin na odhod v partizane večje skupine vaščanov leta 1942. Načeli so vprašanje zahtevnosti in aktivnosti dela sveta potrošnikov, odgovorili so se, kako najbolje izpeljati vajo NNNP, in se kot zadnje čase vselej pogovarjali o prostorih v Agroservisu. Tu organizacije še vedno gostujejo, ker od upravnega organa občine še niso dobili že zdavnaj obljubljenih prostorov.

P. M.

Berite »Dolenjski list«

od delegatov za delegate

Ogroženi, dokler ne bo nasipa

Prizadeto prebivalstvo poplavnega območja težko čaka na zavarovanje savskega brega – oktobra letos so narasle vode podvojile lansko škodo v brežiški občini

Težko je gospodariti in si opomoči, če naravne nesreče prepogosto uničijo sadove vložnega dela. Tako je na primer v brežiški občini zaradi neukročene Save ogroženih veliko kmetijskih površin. Poplava je zdaj že drugo leto zapored napravila ogromno škodo, pa ne samo na njivah, ampak tudi na cestah, v skladiščih, na stanovanjskih in gospodarskih poslopih in vodnogospodarskih objektih.

Lanska škoda je znašala 23,4 milijona dinarjev in je pobrala 2,51 odst. družbenega proizvoda v občini. Oktobra letos je bila škoda dosti večja. Po podatkih, ki jih je dobil izvršni svet, je ta preseгла vsoto 49,2 milijona dinarjev, kar predstavlja 3,9 odst. družbenega proizvoda.

Ob takem obsegu škode je razumljivo, da je občina brez pomoči širše družbene skupnosti ne bo mogla odpraviti. Razen tega vsak njen ukrep lahko odpravi le trenutne težave, ne more pa preprečiti naslednje povodnji. Dokončno rešitev bo prinesla šele izgradnja nasipa ob levem bregu Save. Zanj doslej nikoli ni bilo denarja, zdaj pa je

končno le dobil mesto v srednjeročnem programu. Mnogim je to vtilo novo upanje. V obdobju 1980–1985 je predvidena šele prva faza izgradnje nasipa, ki naj bi obvaroval slabo tretjino poplavnega območja. Do dokončanja bo vzdolž Save še vedno ogroženih 70 odst. površin.

V kmetijstvu je po oktobrski poplavi največ škode utrpel zabsni sektor (nekaj manj kot za 20 milijonov dinarjev). Pod vodo je bilo 690 ha koruze, 110 ha pšenice, 70 ha drugih poljščin, zelje, pese, krmnega ohrovtja, korenja ipd. Z ozimnimi žiti je bilo do popolave posejanih tri četrtine površin. Voda je uničila posevke in na 110 ha morajo ponovno zasejati pšenico. Z njiv, ki so jih kmetje šele pripravljali za zimsko oranje, je voda odnesla gnoj, plodno zemljo, na travnike pa je nanosila sviža in gramoza, kar bo oviralo rast, košilo in spravilo krme. Dolgotrajna voda je močno razmočila koruzo, tako da normalno uskladičenje sploh ni mogoče. Morali bi jo umetno dosuševati, za kar v brežiški občini ni na voljo nobene sušilnice. V kletih, shrambah, na dvoriščih in drugod je poplava uničila kmetom že pospravljen letino (žito, korenje, jabolka,

otavo, krompir, žito), umetna gnojila, steljo ipd.

Družbeni sektor kmetijstva je utrpel za pol milijona dinarjev škode. Močno je bilo prizadeto cestno omrežje, kjer znaša koda 19,8 milijona dinarjev. Na stanovanjskih in gospodarskih objektih je škode za 1,6 milijona dinarjev, na objektih vodnega gospodarstva za 5,9 milijona in v kemični industriji „Kamnik“ za 1,4 milijona dinarjev. Povsod hitijo odpravljati posledice, kolikor trenutno zmorejo. Nak teže je kmetom, ki nimajo od kod dobiti denarno nadomestilo, zato upravičeno pričakujejo čim prejšnjo pomoč družbe v kakršnikoli obliki.

JOŽICA TEPPEY

POČITEK – Obiranci jabolk v nasadu ob jedrski elektrarni so si oddahnili. Za letos so opravili svoje delo in vreme jih ne more več presenetiti. Posnetek je iz nasada ob jedrski elektrarni. Agrokombinatu potrebuje za pospravljanje pridelka veliko delovnih rok, saj ima z jablanami zasajenih 155 ha, s hruškami 87, z breskvami 33 in z jagodami 15 ha. Pomaga si s sezonce in s šolarji. (Foto: Jožica Teppey)

Zelo draga šola z embalažo

Pri obiranju sadja jih je prehitel sneg – V nasadih Agrokombinata je pobelil 40 vagonov jabolk – Polovico jih morajo poslati v predelavo industriji

Prvi sneg je to jesen močno presenetil sadjarje. V nasadih Agrokombinata v Krškem in Kostanjevici je bela odeja prekrila okoli 40 vagonov jabolk, zato so sprva računali na štirimilijonski izpad dohodka. Na srečo so jabolka dobro prenesla dve mrzli noči in tako bo škoda le polovična.

Kmetijcev se res drži smola. Spomladi je za tri tedne zakašnila vegetacija in zdaj je tri tedne prezgodaj zapadel sneg. Ta jih ne bi presenetil, če bi imeli dovolj embalaže, tako pa se je obiranje jabolk močno zavleklo. Nekaj težav so imeli tudi zaradi pomanjkanja obiralcev.

Na račun embalaže so doživeli pri Agrokombinatu veliko očitkov. Morali bi jo imeti na

zalogi, to pa pomeni osem do deset milijonov vezanih sredstev za leto dni. Zaradi pomanjkanja obratnih sredstev se za nakup niso odločili, vendar si kaj takega ne bodo smeli več privoščiti.

V podobnih okoliščinah bi jih lahko reševale tudi box palete, žal so bili tudi to investicijo prisiljeni odlagati iz leta v leto. Zdaj jo imajo v programu za naslednje srednjeročno obdobje. Kmetijstvo je imelo namreč prednost le v besedah. Pri kreditih se natanko vidi, kako mačehovski odnos imajo banke do te panoge. Posavska banka na primer namenja za vse tri občine komaj 10 milijonov dinarjev.

Zaradi takega odnosa prizadeti težko sprejemajo očitke samo nase, čeprav je res, da bi se škodi lahko izognili, če bi imeli na zalogi potrebno embalažo ali pa box palete, za katere bi prav tako morali odšteti okoli 10 milijonov dinarjev. Žal jih niso imeli kje vzeti.

Polovico sadja, ki je ostalo pod snegom, bodo še vedno lahko prodali kot manjvredno blago preko detajlistov na zagrebški tržnici, drugo polovico

pa kot industrijsko sadje v Danilo, Fructal in druge tovarne.

Predvidena škoda se je zmanjšala od štirih na dva milijona dinarjev, saj se je pokazalo, da so bile bolj sladke sorte manj prizadete in da so izredno dobro prenesle dve mrzli noči, enkrat 6 in drugič 9 stopinj pod ničlo.

Do škode tudi ne bi prišlo, če bi naročena embalaža prihajala v Krško po dogovoru. Dobavljali sta jo dve srbski tovarni. Dnevno bi je morali dobiti štiri vagoni, sprejeli pa so je le po en vagon na dva ali tri dni. Kombinatu si je pomagal iz zadrege tako, da si je izposojeval embalažo iz depojev kmetijskih organizacij po Sloveniji in jo spet dovažal s kamioni. To je embalažo tudi močno podražilo, saj jo bodo morali vračati.

JOŽICA TEPPEY

IMENOVANA JE POPISNA KOMISIJA

Za prihodnje leto je spet napovedan popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj. Občinska skupščina v Krškem je na seji 21. novembra imenovala občinsko popisno komisijo. Predseduje ji Jože Cvar, člani pa so: Franc Jenič, Ivica Božič, Andrej Kovačič, Jožica Kopina, Janez Uršič in Majda Amšek.

Poplava je odnesla 53 milijonov dinarjev

Doslej največja škoda v krški občini

Nedavna povodenj je v krški občini povzročila veliko škodo. Ocenjujejo jo na 53.697.000 dinarjev. Razbesnela Sava je najbolj prizadela jedrsko elektrarno, kjer je poškodovala hidravlične naprave za dviganje zapornic na jezovni pregradi. Že ni bil prevzet in so ga še preizkušali. Projektanta oziroma graditelje je Sava tokrat močno presenetila, saj s tako ogromnim in tako nepričakovanim naraščanjem niso računali. Po dosedanjih opazovanjih se je pretok Save povečal največ za 100 kubičkov v sekundi, zdaj pa se je to povečanje več kot podvojilo. Okvara na jezcu po zagotovitvi generalnega direktorja JE Janeza Dularja ne bo vplivala na rok za zagon elektrarne. Rekonstrukcija jezcu z izboljšavami bo veljala 50 milijonov dinarjev.

V Tovarni celuloze in papirja „Djuro Salaj“ je narasla Sava napravila za 935 tisočakov škode. V tej vsoti je upoštevan izpad proizvodnje papirja in strošek za črpanje vode iz proizvodnih prostorov.

Med komunalnimi objekti je bil zaradi hudourniške vode močno poškodovan vodovod Senovo – Brestanica, ki kar 12-krat prečka Dovški potok. Za sanacijo in za dovoz pitne vode prebivalstvu bodo morali odšteti 1.477.000 dinarjev.

Kmetijske površine so bile najbolj prizadete na območju Pijavškega in ob Krki. Škodo ocenjujejo na okoli 835 tisoč dinarjev. Posledice poplav so očitne tudi na cestah, kjer je voda sprožila več plazov, zato še ni mogoče dokončno določiti škode. Za zdaj računajo s 450.000 dinarji, med popravitvijo pa se bo gotovo pokazalo še kaj več.

J. T.

Besede, besede...

Kako škoda, da besede, napisane in izrečene, tolikokrat zgrešijo cilj! Poplava informacij ne doseže tistih, ki jim le namenjena. Tako se je na primer pri sicer dolgotrajnih razpravah o usmerjenem izobraževanju pokazalo, da ga mnogi delavci v združenem delu poznajo bolj kot aktivistično parolo, o vsebini pa le malo vedo.

Potemtakem jim niti sestanki niti tisk, niti radio, televizija niso mogli dopovedati, za kaj gre. O šolanju po novem vedo nekaj več predvsem starišer sedanje osnovnošolske generacije, o vlogi in dolžnostih delovnih organizacij v usmerjenem izobraževanju pa že veliko manj.

Celo tam, kjer so kolikor toliko seznanjeni z zakonom in kjer so že do sedaj gojili tesne stike z nekaterimi politikimi, srednjimi in drugimi šolami, sprejemajo to z vrsto pomislekov, izvirajočih iz bojazni, da njihovi bodoči delavci ne bodo dobili tiste strokovnosti in praktičnega znanja, s katerim zdaj zagotovo računajo.

Dosti jasnejše so predstave o potrebah po krajevni razporeditvi šol, zato so tudi razprave o šolski mreži jutrišnjega dne veliko bolj stvarne in prizadete. V brežiških in vseh posavskih kolektivih se počutijo ogrožene, ker se ob odpiranju enakih šol v novomeški regiji bojijo za obstoj šolskih centrov v Brežicah in v Krškem. Sporazumevanje med regijami ni dalo nobenih sadov, čeprav v Posavju trezno ugotavljajo, da se bo velik del mladine še naprej izobraževal v Novem mestu. Ne morejo pa razumeti, da se dijaki v eno smer lahko vozijo 40 kilometrov daleč, v drugo pa ne, če že razglašamo potrebo po nacionalnem izkoriščenju obstoječih šolskih prostorov. Tako je danes, jutri bo morda drugače, saj se obe regiji razvijata in z njima tudi šolstvo.

J. TEPPEY

POLNE VREČE STEKLENIC – Prizadeti šolarji iz Globokega so zbrali velike količine za tovarne nadvse dragocene steklene embalaže, katere zdaj nihče ne vzame. Je bilo zaradi tega vredno skaziti sicer vzorno urejeno okolico šole? Učenci si namreč pod stabilizacijo predstavljajo tudi dejanja. (Foto: Janko Hotko. Foto krožek OŠ Globoko)

SREČANJE S SLIKARSTVOM ZORANA DIDKA

Na včerajšnji otvoritvi Didkove slikarske razstave je Posavski muzej povabil basista Ladka Korošca, tenorista Rajka Koritnika, sopranistko Sonjo Hočevarjevo in harmonikarja Milana Stanteta. Dela slikarja, pedagoga in oblikovalca Zorana Didka je muzeju posredovala Moderna galerija iz Ljubljane. Razstava bo odprta do 14. decembra.

V skladu z določili 5. in 8. člena pravilnika o podeljevanju Priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda in o delu Zirijske razpisuje Zirijska za podeljevanje Priznanj Osvobodilne fronte slovenskega naroda občinska konferenca SZDL Brežice

15 priznanj Osvobodilne fronte za leto 1981

Priznanja so namenjena posameznikom in organizacijam za njihovo delo in prispevek k dosežkom trajnejšega pomena pri:

- razvijanju naše samoupravne socialistične družbe,
  - uresničevanju ustavno opredeljenih družbeno-ekonomskih in političnih odnosov na posameznem področju družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, še zlasti pri razvijanju delegatskega sistema in uveljavljanja samoupravne organiziranosti temeljnih samoupravnih skupnosti,
  - krepitevi SZDL kot fronte delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil,
  - neposrednem uveljavljanju delovnih ljudi in občanov kot nosilcev odločanja na vseh področjih družbenega življenja in dela.
- Predloge lahko oblikujejo organizacije SZDL, organizacije združeneza dela in druge delovne in samoupravne skupnosti, vodstva družbenopolitičnih organizacij ter družbene organizacije in društva.
- Predloge z obrazložitvijo in utemeljitvijo naj predlagatelji pošljejo Zirijski za podeljevanje Priznanj OF pri Občinski konferenci SZDL Brežice, Prvih borcev 24, NAJKASNEJE DO 15. FEBRUARJA 1981.

ZIRIJA ZA PODELJEVANJE PRIZNANJ OF PRI OK SZDL BREŽICE

NOVO V BREŽICAH

SE BO DINOS SELIL? – Najbrž bo prejel ali slej moral pobrati šila in kopita in si poiskati prostor zunaj mestnega območja. Štirnjen med železniško postajo, progno, cesto in stanovanjske hiše že dolgo nima dovolj življenjskega prostora. Razen tega kupi odpadkov kvarijo podoba tistega dela Brežic. Moten je tudi promet, saj vozovi in avtomobili parkirajo kar na cesti pred vhodom na dvorišče.

SOLARJI NA POLJIH – Letos so učenci višjih razredov osnovne šole pomagali v vinogradih, za trgatvijo pa so se prostovoljci prijavi tudi za pomoč pri spravilu koruze. Njihovega odziva so bile kmetje nadvse veseli.

BANKO BLIŽE OBČANOM – Kaže, da ni več tako daleč čas, ko bo tudi Dobova dobila poslovno bančno enoto. Temeljna posavska banka kaže pripravljenost za njeno ustanovitev in pričakovati je, da bo

lahko uresničila ta svoj načrt v začetku nove petletke, če se bo pokazalo, da imajo v Dobovi zares vse pogoje za tak razvoj.

BRIGADIRJI NA BIZELJSKO?

– Bizeljsko območje za svoje vodovode nima še zadostnih vodnih virov, zato je občina naročila študijo za raziskavo pitne vode. V akciji za napeljavno vodovoda Bizeljsko – Pišce naj bi sodelovale tudi mladinske delovne brigade, vendar ne samo iz domače občine. Gre namreč za nezaviti krajevni skupnosti na obrobju Kozjanskega, ki izpolnjujeta vse pogoje za to, da jima prisločijo na pomoč z republiško delovno akcijo. Pobudo zanjo so dali člani občinske konference ZK in mladina sama, podprle so jo druge politične organizacije in izvršni svet občinske skupščine, ki bo psokrbel, da bo republiška konferenca ZSMS pravočasno dobila na spogled srednjeročni razvojni program občine.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKE NOVICE

JUBILEJ NA GRADU – „Galerija samorastnikov“ krškega kluba likovnih amaterjev domuje na brestaniškem gradu že deset let. Ob njenem jubileju so v njej pripravili klubsko razstavo; takih in drugačnih pa je bilo tamkaj doslej že več kot 50. Zapišimo še to, da so njene prostore dali likovnim amaterjem tedanji upravljalci gradu, brestaniško turistično društvo.

GTROKE SO POHVALILI! Eno-dnevna delovna pomoč učencev krške osnovne šole Jurija Dalmatina

pri pospravljanju jesenskih sadežev in poljščin je bila več kot samo simbolična. Se posebej so jo pohvalili zasebni kmetovalci v krajevnih skupnostih Zdole, Gora, Dolenja vas ter v kmetijskih predelih krške. Učenci od 4. razreda naprej so se izkazali za pridne delavce, kmetovalci pa poudarjajo, da je bila njihova akcija pomembna predvsem zato, ker so se tudi sami seznanili, kako težko je včasih delo na kmetiji. Krška osnovna šola bo tako delo poslej vključila v redni letni delovni program!

KRŠKI TEDNIK

Gospodarstvo naj kroji porabo!

Sevnica poziva k večji enotnosti pri urejanju družbenih vprašanj

Gospodarstvo ne sme biti bolj obremenjeno kot v minulem obdobju - to je bila temeljna in odločna zahteva številnih delegacij, predvsem večjih organizacij združenega dela v sevniški občini na skupščinah občinskih SIS, ki so se zvrstile minuli teden.

Po aktivnosti in tehtnosti pripomb so zopet izstopali delegati Jutrjanke. Delegacije vseh tozdov in DSSS te največje tovarne otroške konfekcije v Jugoslaviji imajo na skupno porabo, izraženo v osnutkih sporazumov o temeljih plana občinskih SIS za obdobje 1981 - 1985 pripombo, da morajo biti sporazumi usklajeni z rasto družbenega proizvoda.

Da ne smejo SIS dodatno obremenjevati gospodarstva, je nedvoumno razbrati tudi iz stališča delegacije „Lisce“ tozda Krojilnica, povedanega na skupščini kulturne skupnosti, češ - „podprli bomo le obveznosti v dosežani višini.“ Delegati Jutrjanke so poudarili, da se bodo o posameznih programih lahko izrekli šele tedaj, ko bodo znane vse obremenitve;

torej tudi za republiške SIS in davek za manj razvite.

Na splošno pa je doživelo največ odobravanja mnenje, da bi morala solidarnostna načela vse bolj delovati, ne pa, da so ljudje v provinci kaznovani, ker ne živijo v centrih. Enotno bi morali, so ugotavljali, rešiti šolstvo, otroško varstvo, zdravstvo, socialno skrbstvo in še kaj, ne pa preveč obveznosti preveliti na občine, ki so gospodarsko slabo razvite.

Tako, kot bi rade občinske SIS bolj odprle pipo republiške

solidarnosti, se v občinskih programih želijo videti tudi izvajalci in uporabniki iz krajevnih skupnosti. Na skupščini kulturne in telesnokulturne skupnosti so Krmeljčani zahtevali pomoč pri izgradnji dvorane v luči rešitev za večnamensko dvorano v Sevnici. Ker pa so se tej izmuznili republiški krediti (k temu je verjetno prispeval tudi neuspeh referendum za uvedbo samoprišpevka) bosta obe negospodarski naložbi čakali boljših časov.

Sicer pa bodo o večnamenski dvorani pripravili za delegate iz črno poročilo.

PAVEL PERC

PREDSTAVNIKI CK ZKS V SEVNICI - Zaključni sestanek delovne skupine CK ZKS in posavskih družbenopolitičnih organizacij v Jutrjanji o usmerjenem izobraževanju v Posavju. (Foto: Pavel Perc)

Dobro uskladi le strpnost

Z zaključnega sestanka ob obisku delovne skupine CK ZK o usmerjenem izobraževanju, ki je bil v Jutrjanji

Katera vzgojno-izobraževalna vprašanja so na določeni stopnji, med drugim tudi mreža usmerjenega izobraževanja, in kakšni so pogoji za vsebinske spremembe za usmerjeno izobraževanje, je le dvoje vprašanj, na katere je skušala dobiti odgovore delovna skupina CK ZKS med tridnevni bivanjem (od 17. - 20. 11.) v Posavju.

Na zaključnem sestanku v sevniški Jutrjanji, udeležili so se ga tudi predstavniki medobčinskih družbenopolitičnih organizacij, je vodja skupine Boris Feldin ugodno ocenil odkrito izražanje, menil pa je, da je bilo malo preveč prisotno ponašanje istih dokazov. Način pristopa pa v obeh regijah v informiranju niso pripomogli k rešitvi stvari. O mreži je bilo preveč razprave po vrhovih, tako da združeno delo ni 100-odstotno „zadaj“.

V večjih delovnih organizacijah so dobro dojel usmerjeno izobraževanje (za primer so navajali dobra kadrovska prizadevanja v krški tovarni „Djuro Salaj“ in tudi Jutrjanjo), slabše je v manjših kolektivih. Ti se vse preveč zanašajo na „velike“, češ „bodo že oni za nas postorili, če pa bomo kadre rabili, bomo več plačali.“ Zanimivi utegnejo biti odgovori, koliko OZD je že pripravilo realne kadrovske plane za leto 1981 in če so OZD podpisniki sporazumov za posebne izobraževalne skupnosti. V OK ZKS bodo morali v

najkrajšem času ugotoviti, v koliki meri so v osnovnih organizacijah ZK doprinesli k preobrazbi vzgoje in izobraževanja.

Posavje ne želi širiti mreže šol, želi le bogatiti vsebino. Dali so kadrovske in gnotni pogoji. Zanemariti ne gre niti dejstva, da je Posavje ena najbolj odprtih regij, saj je kar 75 odst. tozdov povezanih izven regije. Uveljavljanje načela strpnosti in da mreža ni nekaj dokončnega, je bilo ocenjeno kot strpno stališče. Med obema regijama bodo še potrebni usklajevalni postopki oz. totalna konfrontacija s svinčnikom v roki,“ so poudarili člani skupine CK.

P. PERC

PRVA SEJA KONFERENCE ZK

Odkar je bila pred pol leta izvoljena nova OK ZKS, se še ni sestala. Zato zbujajo toliko večjo pozornost seja, napovedana za sredo, 3. decembra, na kateri bodo obravnavali gospodarske rezultate v sevniški občini za prvih devet mesecev. V tem času potekajo v OO ZK razprave o gospodarjenju v luči stabilizacijskih prizadevanj in o planskih dokumentih za prihodnje srednje-ročno obdobje. Zato je pričakovati, da bo občinska partijska konferenca lahko celovito ocenila družbenoekonomske trenutke in dala tudi določene usmeritve.

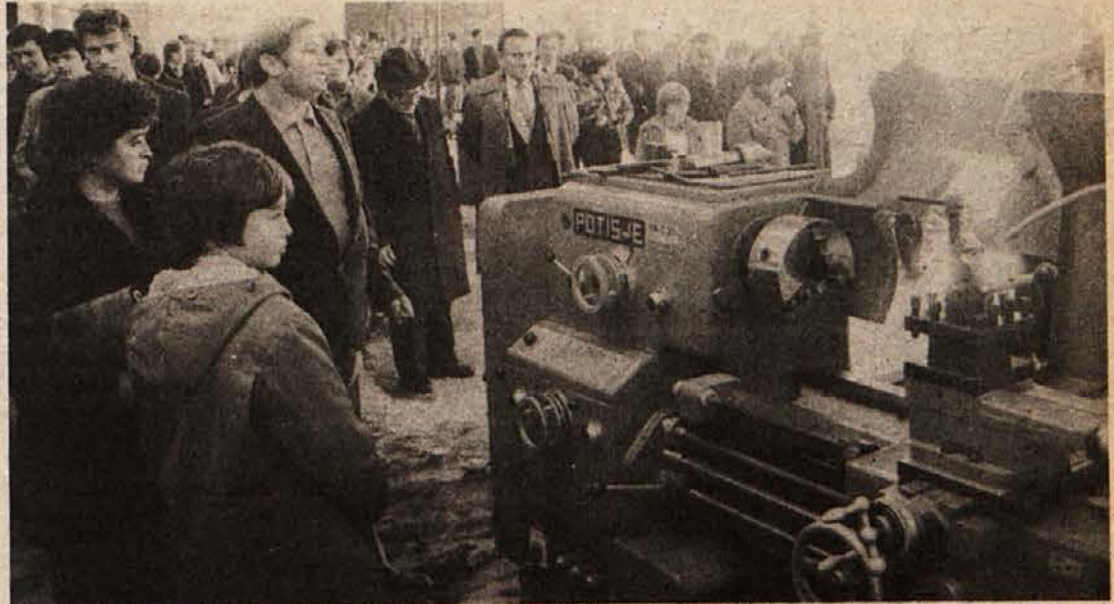
SEVNIŠKI PABERKI

SKLADIŠČE V BOŠTANJU - Obrtna zadruga „Bohor“ je v srednje-ročnem obdobju 1981 - 1985 predvidela gradnjo skladišča. Predračunska vrednost je 8 milijonov, sredstva pa naj bi ob sevniški zadrugi združevalo še občinske samostojnih obrtnikov, ki bi našli prostore pod isto streho.

Skladišče v sklopu obrtne cone v Boštanju bo olajšalo poslovanje zadruge pri prekrbi reprovizivnih in odpremi gotovih izdelkov na tržišče.

DELAVNICE DOSEGLE NAMEN - Delavnice pod posebnimi pogoji v Sevnici že ustvarjajo, stroški se ne povečujejo, obremenitev družbe tudi ne. Razveseljivo uspevitev zadnje skupščine občinske skupnosti socialnega skrbstva pa nekoliko pomrači dejstvo, da nekateri delovni kolektivi niso izpolnili obljub; delavnicam naj bi nanreč, prenese, oz. pogodbeno odstopile enostavne faze dela. Zaenkrat pa še vedno nekateri popoldne delajo, zato v delavnicah tega dela še ne dobijo.

SEVNIŠKI VEŠTVNIK

VELIKA PRIDOBITEV ZA ŠENTRUPERT - Z izgradnjo Agrostrojevega obrata v Šentrupertu so se tamkajšnjim domačinom izboljšale možnosti za zaposlovanje v domačem kraju. Vsaj sto delavcem se ne bo treba vsak dan voziti v nove meško IMV ali v ljubljanski Litostroj. Hkrati bo obrat garant večjega in hitrejšega napredka te krajevne skupnosti, ki je že doslej pokazala veliko pripravljenost za izboljšanje življenjske ravni svojih krajanov.

Šentrupert dobil Agrostrojev obrat

V Agrostrojevem obratu v Šentrupertu bo dobilo zaposlitev okoli 100 delavcev - Nova tovarna je velika pridobitev za kraj; na leto bo proizvedla za 100 milijonov izdelkov

V počastitev dneva republike, 30 - letnice samoupravljanja in 35 - letnice ljubljanskega Agrostroja so v nedeljo v Šentrupertu slavnostno predali namenu nov industrijski obrat. Slovesnosti so se poleg številnih krajanov Šentrupeške krajevske skupnosti in delavcev Agrostroja iz Ljubljane udeležili tudi številni gostje, med njimi narodna heroja Stane Semič-Daki in Miloš Zabukovec ter podpredsednik republiške gospodarske zbornice Rudi Šepič.

Krajanom Šentruperta in okolice se tako uresničujejo

DOPRSNI KIP MILANA MAJCNJA - Na pobudo krajevnih organizacij in občinskega odbora Zveze borcev se bo novi obrat v Šentrupertu imenoval po narodnem heroju Milanu Majcnu. Njegov doprsni kip je na pročelju obrata odkril narodni heroj Miloš Zabukovec. (Fot: J. Simičič)

JESENI MANJ KRVOĐAJALCEV KOT SPOMLADI

Krvodajalska akcija, ki jo je pred tednom pripravil občinski odbor Rdečega križa iz Trebnjega, je uspešna, čeprav ne tako kot spomladi. Med krajanje se je najbolj odrezalo Trebnje, kjer se je na akcijo javilo 251 krvodajalcev, med delovnimi organizacijami pa Trimo, kjer se je javilo 72 krvodajalcev, pa tudi mokronoška Iskra ni bila tako slaba, saj se je klicu RK odzvalo 36 krvodajalcev.

„Jaka“ odpade

Namesto 110 ton so na Trebanjskem pridelali le 45 ton semenskega krompirja „jaka“

Letošnjega pridelka semenskega krompirja nove slovenske sorte Jaka bo za več kot polovico manj od načrtovanega. Tako so se pričakovanja o uspešnosti te sorte nekako izjalovila, k čemur je prispevalo svoje tudi letošnje izredno dolgotrajno slabo vreme.

Pridelek semenskega krompirja Jaka bi moral letos znašati 110 ton, izkopenega pa je bilo le 45 ton. Kot pravijo strokovnjaki, je temu poleg dolgotrajnega deževja prispevala virusna okužba v nasadih elite. Ta okužba se je prenesla potem tudi na trebanjske njive, kjer pa kmetje niso v celoti upoštevali navodila, da je treba nagniti gomolje izpuliti. Seveda zaradi izpada pridelka semenskega krompirja trpe škoda tudi kmetje, ki so se odločili za takšno pridelovanje. Ko je bilo sklenjeno v trebanjski kmetijski zadrugi, bodo vsak kilogram elitega krompirja regresiral s petimi dinarji.

Glede na letošnje slabo sezono in pa glede na preveliko občutljivost tega krompirja, ki terja bolj izpopolnjeno tehnologijo, „bodo trebanjski kmetovalci še naprej vse karte stavili na stari dobri in preizkušeni igor, „Jaka“ pa bo ostal kot nekakšna rezerva, ki žal ni upravičila vseh pričakovanj.

sko in proizvodno zaključena enota, je sodobno opremljen, v njem pa bodo tudi dobri delovni in življenjski pogoji za delavce.

Ob otvarjanju obrata, je narodni heroj Miloš Zabukovec odkril doprsni kip narodnega heroja Milana Majcna, po katerem bo obrat nosil ime. Pobudo za poimenovanje obrata po Milanu Majcnu so dale krajevne in občinske organizacije Zveze borcev.

Otvoritev novega obrata je spremljala proslava, na kateri so se poleg učencev šentrupeške osnovne šole predstavili še pevci Koroškega okteta in igralec Rudi Kosmač.

J. S.

Iskra se ne bo vdala

Mokronoški Elektroliti imajo zastoje v proizvodnji - Manj kakovostne domače surovine - Letos manjši izvoz

Čeprav tako imenovani krizni štab v Iskri stalno spremlja stanje preskrbe z materialom v tozdih in to stanje tudi rešuje, pa so težave v tej industriji kar precejšnje. Tudi mokronoška Iskra, ki naj bi z novo tehnologijo v novi tovarni povečala proizvodnjo, je v podrobnih težavah kot ostali.

Kot pravi direktor tozda Elektroliti Tone Hočevar, imajo do konca leta materiala dovolj za normalno obratovanje, za drugo leto pa bi ga potrebovali v primerjavi s prejšnjimi obdobji v dvojnih količinah, vprašanje pa je, če jim bo uspelo dobiti toliko materiala. Tudi letošnja slaba oskrba s surovinami, zlasti pa prepozno obratovanje nove tovarne so vplivali, da fizični obseg proizvodnje ne bo dosežen, tako da bodo položaj tovarne v resnici reševale samo višje cene.

V mokronoškem tozdu se zavedajo, da ne morejo čakati samo in izključno na pomoč od zunaj, to je na uvoz in na intervencije, zato so storili vrsto ukrepov, da bi prišli do surovin na domačem trgu. Žal pa se vse prevečkrat dogaja, da je na domačem trgu težko najti ustrezne materiale, ker so tudi dobavitelji vezani na uvoz. Po drugi strani pa so domači materiali pogosto neustrezne kvalitete, ki ni primerna za nove japonske stroje.

Tako bodo težave z nabavo materialov in zastoji v proizvodnji, ki so posledica domačih surovin, v precejšnji meri prispevali ne samo k manjšemu obsegu fizične proizvodnje, marveč tudi k d anjšemu izvozu, kot bi ga lahko dosegli. Ta bo letos za 100.000 dolarjev manjši od načrtovanega. To sa-

mo po sebi niti ne bi bilo tako hudo, če ne bi v nemajhni meri prekinjalo izvozne posle, ki jih je na zunanem trgu tudi precej težko dobiti. Zato je razumljivo, da si v tem kolektivu prizadevajo z vsemi sredstvi prebroditi težave, pri čemer ne pozabljajo tudi na ukrepe znotraj kolektiva.

J. SIMČIČ

KULTURNEGA DOMA V TEM SREDNJEROČNEM OBDOBJU NE BO

Med trebanjskimi kulturnimi delavci je zadnje dni najbolj šokantno odjeknila vest, da so ostri zobje stabilizacije tako načeli proračun republiške kulturne skupnosti, da je med drugim odpadla tudi gradnja novega kulturnega doma v Trebnjem. Trebanjci so namreč računali na 360 milijonov dinarjev republiške pomoči, že prej pa so naročili tudi ustrezen projekt in zbrali potreben denar. Zdaj bodo vsi ti načrti, vsaj tako kaže, za nekaj časa obležali na policah,

ŠOLA BO DOBILA IME PO PARTIZANSKEM ODREDU

V petek, 28. novembra, bodo na Mimi ob 11. uri dopoldne pripravili pri osnovni šoli slovesnost, na kateri bo ta šola dobila ime po Zahodnodolenjskem odredu, ki je deloval na tem področju. Prireditel, ki bo hkrati posvečena prazniku republike, bosta skupaj pripravila osnovna šola in Stalni odbor Zahodnodolenjskega odreda.

TREBANJSKE NOVICE

Še podcenjevano prostovoljno občanovo delo

Mnenja Leopolda Krnca, kmeta, ki mu ljudje zaupajo

„Če drug ne bo speljal akcije, jo bo Polde zanesljivo,“ pravijo vaščani najmanjše, prmoške krajevske skupnosti za Leopolda Krnca, dvainšestdesetletnika z Gornjih Impolj 3. Ni čudno, da mu potemtakem vedno znova zaupajo odgovorne družbene naloge tudi v sevnških občinskih družbenopolitičnih organizacijah.

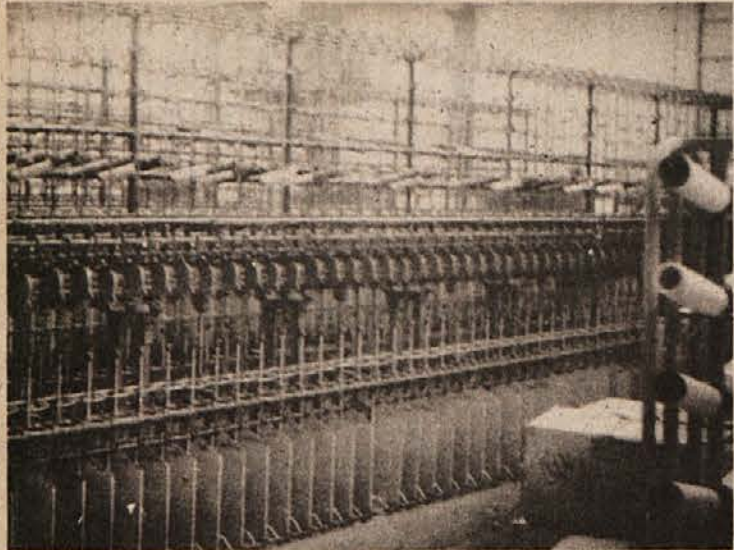
Dolgoletni odbornik, predsednik KS Primož in že drugi mandat predsednik KK SZDL Polde, se je zavzemal za hitrejši napredek vasi. „Po vodi in elektriki je zdaj v ospredju ureditev cestnih povezav,“ pravi Leopold. Na obrazu zlahka opazim rahlo zadržano grenkobo, in ko ga vprašam, odkrito pove: „Ob zadnjem uspešnem referendumu za ceste smo zbirali tudi obveznice, da bi se čimprej bolj odprli. Še krajevne ceste le težka vzdržujemo, nemočni pa smo, ko gre za regionalno cesto oz. za njeno posodobitev. Obljube so bile dane, zato so pogosti očitki vaščanov razumljivi. Najraje bi pustil vse!“

Vzroke za slabo voljo gre iskati v neustreznem družbenem vrednotenju prostovoljnega dela vaščanov. Pred petimi leti je samo družina Krnc opravila čez 600 udarniških ur, ko so širili cesto iz vasi proti regionalni v Impoljskem potoku. Vaščani, večinoma kmetje, vajeni trdega dela, želijo, da bi se bolj upoštevali njihovi načrti. Leopold Krnc, kooperant sevnškega Kmetijskega kombinata, se lahko tako „razdaja“ tudi zato, ker doma ob ženi pomaga še mlajši sin Polde. Starejši sin in mlajša hči delata v Švicji, starejši hči pa se je omožila v soseščini. Čeprav precej oddaljeni, se otroci pogosto zberijo pri starših. Postavili so lep dom, pred šestimi leti pa zgradili novo gospodarsko poslopje. To sprejme 9 glav goved, prostor je tudi za nekaj prašičev. „Imel sem pet krav, zdaj pa samo še dve, ker slabo plačajo mleko. Prei sem oddal letno 8 do 9000 litrov mleka, letos bo morda okoli 4000 l. Izven kooperacije pa redim 4 bikce,“ omeni Leopold Krnc, kmet, ki mu vaščani zaupajo.

P. P.

TIHI STROJI – Takole so prejšnji teden samevali sodobni stroji v novi Kodranki. Pomanjkanje surovin iz uvoza delavce te temeljne organizacije Beti pesti že vse od otvoritve za lanski občinski praznik. Edina rešitev je začetek proizvodnje Julona, ki pa zamuja že eno leto. Ko bo stekla proizvodnja v Julonu, se bo Kodranka popolnoma rešila odvisnosti od uvoza.

Otežen uvoz ustavlja Kodranko

Zaradi pomanjkanja osnovne surovine iz uvoza težave v proizvodnji tozda Beti Kodranko – Yulon že zamuja eno leto – Kljub težavam celo dobiček

Največja nalozba v metliški občini, za lanski občinski praznik odprta nova Kodranka, tudi najbolj občuti bremena stabilizacije oziroma močno otežen uvoz. Zaradi pomanjkanja poliamidnih vlaken Kodranka že od otvoritve ne dela v povprečju z več kot 70 odstotki kapacitet.

Hujše težave so imeli spomladi, ko so morali delavci marca na šestdnevni „prisilni“ dopust, ker niso imeli kaj delati. Prejšnji teden je bila velika proizvodna dvorana spet precej temna, saj res ni bilo razloga, da bi gorele vse luči: od 30 sodobnih strojev sta delala samo dva. V Kodranki je zaposlenih 240 delavcev, ki so jih sedaj razporedili na delo v druge tozde Beti oziroma na druge delovne faze v Kodranki.

Kodranka bi za nemoteno proizvodnjo potrebovala 120 ton filamentov na mesec, od tega okoli 80 odstotkov iz uvoza, v glavnem iz Nemčije in Italije. Kaže, da se bo zadeva izboljšala in bo Kodranka do konca leta delala bolj normalno. Te dni so dobili uvoženo

surovino, ki je dva tedna stala na carini.

Glavni krivec za težave Kodranke pa je nedvomno Yulon, od koder bodo dobivali za proizvodnjo potrebna poliamidna vlakna. Yulon s pričetkom proizvodnje zamuja eno leto, ko so zgradili novo Kodranko, pa so računali, da bodo od uvoza odvisni samo pol leta. Yulonova zamuda in otežen uvoz sta vse postavila na glavo. Yulon naj bi pričel obratovati prihodnje leto.

Na take težave so v Kodranki računali že od samega začetka, saj so izgubo pričakovali. Tako so za letošnjih devet mesecev planirali 7 milijonov dinarjev izgube, vendar kljub velikim težavam ne samo da niso poslova-

SEMINAR SE ZA SEMINARJEM VRSTI

Delo v novi Kodranki „Beti“ je zadnje dni zaradi pomanjkanja surovin iz uvoza skoraj povsem zaostalo in so morali delavci poprijeti za delo v drugih tozdih. Kjer pa ni dela za proizvodne delavce, ga verjetno ni tudi za vodilne. Vsaj tako bi lahko sklepali ob dejstvu, da je bil direktor prav v tem času na 14-dnevem seminarju v Škofji Loki. In kaj naj toliko časa brez direktorja počne tajnica? En teden je bila na seminarju na Bledu. Morda pa so se na teh seminarjih ukvarjali tudi z vprašanji, kaj storiti, kadar se pojavijo težave pri uvozu potrebnih surovin. To pa je že tema za nov seminar.

li z izgubo, marveč so ustvarili celo 1,30 milijona ostanka dohodka, pri tem pa v Kodranki poudarjajo, da bi bil ostanek dohodka, če bi imeli dovolj reprodukcijskega materiala, gotovo okoli 10 milijonov dinarjev. Za v teh razmerah dobro gospodarjenje Kodranke gre na račun vračevanja z materialom, visoke produktivnosti, v ne majhni meri pa tudi na račun višjih cen njihovim izdelkom, ki so se v letošnjem letu zaradi višjih uvoznih cen surovin in devalvacije povečale za skoraj 50 odstotkov.

A. BARTELI

OBRTNIŠKA SEJNA SOBA

V spodnjih prostorih metliškega obrtnega doma si tamkajšnje obrtno združenje ureja sejno sobo, ki jo bosta poleg združenja uporabljala društvo obrtnikov in obrtna zadruga. Računajo, da bodo delo končali do skupščine obrtnega združenja konec tega ali v začetku prihodnjega leta.

NOGOMET PO ŠOLI – Lepe in tople poznojesenske dni metliška mladež rada izkoristi za igranje nogometa na igrišču pod šolo na Pungartu. Pot iz šole se tako včasih zavleče tudi na uro in več. Bodo pa v bolj turobnih in mokrih dneh „nadomeščali“ te tako prijetno preživete urice.

PEVSKA JESEN

Pevci metliškega mešanega pevskega zbora si ne morejo niti do-obra ohladiti grl. Kar štiri nastope so imeli ali jih bomo imeli te dni. Tako so peli jubilejntom dela v menzi v Beti, nastopili ob 20-letnici Kometa, na Suhorju ob občinskem prazniku, slišali jih bodo v kulturnem domu, ki je bil te dni poimenovan po Edvardu Kardelju.

EDINA ŠIVILJA V OBČINI

V celi metliški občini do pred kratkim ni bilo niti ene same šivilje, ki bi imela prijavljeno redno obrt. Pred kratkim je v Metliki začela delati šivilja, ki je prišla iz Črnomlja, lokal pa ima v prostorih bivše Mur-nove slaščičarne. Čeprav šivilja še nima izveska, ji dela ne manjka, tako da misli menda zaposliti še pomočnice.

O DELOVANJU OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZK

V soboto so se v Beti zbrali sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov iz metliške občine na seminarju, na katerem so obravnavali idejnopolično, organizacijsko in kadrovsko usposabljanje Zveze komunistov. Vsa ta vprašanja in delovanje ZK v vseh strukturah političnega sistema so obravnavali zlasti z vidika delovanja osnovnih organizacij.

Viniška konfekcija gre v denar

Dobro 9-mesečno poslovanje Novoteksovega tozda v Vinici – Letos 322 tisoč parov hlač in kril, konec srednjeročnega obdobja s 60 zaposlenimi več že 510 tisoč

S poslovanjem v devetih mesecih letošnjega leta so v Novoteksovi temeljni organizaciji Konfekcija v Vinici, edini tovarni v tem kraju, zelo zadovoljni, saj so ustvarili 8,63 milijona dinarjev ostanka dohodka, kar je največ doslej, v poslovni sklad pa namenili skoraj 6,5 milijona dinarjev.

Na tako ugodno poslovanje so po besedah vodilnih delavcev viniškega tozda vplivali dobra organizacija dela v proizvodnji ter za konfekcijske izdelke dokaj dobre razmere na trgu, kjer so Viničani s svojimi izdelki tako, kar se kvalitete in cene tiče, konkurenčni. Njihova prednost je tudi specializirana, nerazdobljena proizvodnja, saj že vseskozi izdelujejo v glavnem le klasične moške hlače in ženska ter dekliška krila.

Od 253 tisoč parov hlač in kril, kolikor so jih izdelali v devetih mesecih, so jih 48.000 izvozili. Pri izvozu gre v glavnem za tako imenovani „John posel“ za Nemčijo, prizadevajo

pa si za čim večji klasični izvoz, da ne bi prodajali samo delo, marveč tudi Novoteksovo blago, svojo tehnologijo in znanje.

Proizvodnja v devetih mesecih je za 4 odstotke nad zastavljenim planom in kar za 8 odstotkov nad lansko proizvodnjo v enakem obdobju. Dobro poslovanje se pozna tudi pri osebnih dohodkih 235 zaposlenih, od katerih je tri četrtine žensk; letošnji povprečni osebni dohodek znaša 5.433 dinarjev. V Novoteksu se zavedajo, da je to še vedno malo, vendar so letošnji osebni dohodki za tretjino večji kot lanski.

V načrtu imajo razširitev proizvodnje; zgraditi nameravajo še eno dvorano za proizvodnjo in skladišče. Tako bi zaposlili okoli 60 novih delavk, medtem ko bi režija, ki je že

sedaj majhna in res vezana zgolj na proizvodnjo, ostala ista. Tako naj bi se njihova proizvodnja od letošnjih 322.000 parov hlač in kril ob konca prihodnjega srednjeročnega obdobja povečala na 510.000 izdelkov na leto. Od tega naj bi več kot polovico izvozili.

A. BARTELI

VSAK DAN MANJKA 22 DELAVCEV

Povprečna starost zaposlenih v viniškem tozdu Novoteksa je dobrih 27 let. Ker je večina zaposlenih žensk, kar polovica vseh bolniških izostankov odpada na porodniški dopust. Kljub temu da so v primerjavi z lanskim letom število bolniških izostankov precej zmanjšali, je še vedno v povprečju vsak dan na bolniški (sem so všteti tudi porodniški dopusti) 9 odstotkov zaposlenih, kar pri okoli 235 zaposlenih pomeni, da vsak dan manjka 22 ljudi.

Obkolpska televizijska nerazvitost

Nerazviti so prikrajšani tudi za spremljanje slovenskega TV programa

Da so prebivalci odmaknjenih in nerazvitih krajev (pa naj gre tu za občino, krajevno skupnost ali vas) pri skoraj vsaki stvari, od zdravstva, šolstva, kulture, priskrbe, infrastrukture v primerjavi z ljudmi, ki žive v razvitih središčih, res prikrajšani, da do vseh dobrin družbenega standarda pridejo težje in z veliko več svojega dela in denarja kot njihovi enakopravni sodržavljeni, jasno govori tudi na videz taka malenkost, kot je spremljanje televizijskega programa.

Prav to že vseskozi razburja prebivalce nerazvitih obkolpskih krajev v nerazviti črnomaljski občini. V obkolpskih vaseh namreč ne morejo gledati slovenskega televizijskega sporeda. Medtem ko na primer Ljubljanci lahko gledajo menda kar pet ali celo več televizijskih programov, ljudje iz obkolpskih vasi pa tudi še iz nekaterih drugih, na primer Doblič, dobijo zgolj prvi program RTV Zagreb. Plačujejo pa seveda enako naročnino kot Ljubljanci. Zato so zagrozili, da bodo prenehali plačevati naročnino, saj se jim zdi neumno plačevati za nekaj, česar ne dobiš. Ljudje so o tem pripravljeno sprožiti celo ustavni spor.

Vendar kaže, da se bo zadeva vsaj delno uredila, kajti viniška krajevna skupnost se je z ljubljansko televizijsko hišo dogovorila, da bodo prihodnje leto dobili pretvornik, ki jim bo omogočil gledanje prvega ljubljanskega programa. Vsekakor bi se morali vsi zavedati, da ima slovenska beseda na mejnem jezikovnem obkolpskem območju še poseben pomen.

Seveda bodo morali prebivalci teh krajev za razliko od ostalih televizijskih naročnikov precej sami prispevati, da bodo lahko gledali en slovenski televizijski program. Televizijska hiša naj bi dala stolp in aparature, krajevna skupnost pa mora za betonirati temelje za postavitev stolpa, urediti hišico za instrumente, napeljati elektriko in do pretvornika urediti cesto ter seveda priskrbeti vsa dovoljenja. Če pa bi hoteli gledati tudi drugi program, bi morali vse plačati in narediti sami.

A. BARTELI

DELA VEDNO DOVOLJ – V Novoteksovem tozdu Konfekcija na Vinici imajo dela vedno dovolj, tako da so kapacitete polno izkoriščene. Zato se jim res ni treba bati, da ne bi dosegli za letos zastavljenega plana: 322.000 hlač in kril.

KONCERT ZA PRAZNIK

Osrednja občinska proslava v počastitev dneva republike bo jutri ob 19. uri v črnomaljskem kulturnem domu. Nastopila bo domača godba na pihala, ki bo izvedla celovečerni koncert, sodelovali pa bodo tudi recitatorji.

ŠOLA V ŠTREKLJEVCU OBNOVLJENA

Adaptacija podružnične šole v Štrekljencu je stala 1,5 milijona dinarjev. Šola ima centralno ogrevanje, štiri učilnice, manjšo telovadnico, kuhinjo in kabinet. Ker je v matični šoli v Semiču velika stiska s prostori, vozijo v šolo v Štrekljencu vsak dan 47 otrok. Tako imajo v Štrekljencu pouk trije od delki tretjega razreda in kombiniran oddelek 1. in 2. razreda.

PISČANČJA FARMA NA KRASINCU

Črnomaljska Kmetijska zadruga ureja na Krasincu piščančjo farmo. Dela naj bi bila končana prihodnji mesec, celotna investicija pa bo veljala 15 milijonov dinarjev, od tega 2,40 milijona sredstev KZ, ostalo pa so združena sredstva in kredit banke. Kapaciteta farme na Krasincu bo 85.000 piščancev na leto.

PRODAJALNA SEMEN

V Beli krajini so dolgo pogrešali specializirano trgovino s semeni, saj je dobra letina v veliki meri odvisna od dobrega semena. Željki Belokranjci je sedaj ustreglo podjetje Seme iz Beograda – enota Maribor, ki je v prenovljenem lokalu nasproti Rojčevemu gostilne v Črnomlju odprlo trgovino s semeni, v kateri bodo prodajali tudi vsa zaščitna sredstva.

F. DERGANČIČ

ČRNOMALJSKI DROBIR

PAPIR, PAPIR – Za večerajšnje in dananjše seje desetih skupščin interesnih skupnosti so skupne službe interesnih skupnosti razposlale 60.000 strani gradiv. Da so vse to lahko razmnožili, so morali uporabljati tako rekoč vse ciklostile v Črnomlju, ki so bili tako vsaj enkrat res polno zasedeni. Po mestu so ob tem govorili, kako bi jim sedaj prav prišli tisti tiskarski stroji, ki so že leta zaprti v grajskem gradu. Nekateri pa so pristavili, da bi bila prav tako dobrodošla kakšna tovarna nahrbtnikov, v katerih bi delegati na seje nosili obsežno gradivo.

ZELENO, KI TE HOČEM ZELEN – Ta Lorcov verz bi lahko prilepil na celoletno karto za zeleni vlak, ki so jo skupaj kupile črnomaljske družbenopolitične organizacije in s tem pripomogle, da bo ta vlak še vozil vsak dan iz Črnomlja v Ljubljano. Karta je veljala 33.800 dinarjev, že v enem mesecu pa je „povmila“ tretjino te cene. Sedaj je moč pogosto videti tega ali onega črnomaljskega družbenopolitičnega

delavca, kako jo zjutraj okoli šeste ure maha na železniško postajo, popoldne malo pred četrto, ko zeleni vlak pripelje spet v Črnomelj, da je taka domov. Vsi se strinjajo, da je taka vožnja udobnejša, hitra, vamejša, zlasti pa cenejša kot z avtom.

VEČ GODBENIKOV KOT POSLUŠALCEV – Znova se je potrdila že tolikokrat neprijetno skušana resnica, da dobra kulturna prireditev poredko privabi zadovoljivo število gledalcev v črnomaljski kulturni dom. Na nedeljskem koncertu pihalnih godb iz Velenja, Trbovelj in Raven na Koroškem je bilo 160 godbenikov in še enkrat manj poslušalcev, v glavnem starejših ljudi. Take usode pa gotovo ne bi doživeli Take usode pa gotovo ne bi doživeli neki „Rokri s Moravu“, ki pa jih v soboto, kot so napovedovali plakati, menda zaradi boleznih sploh ni bilo v Črnomlju. In takšni ljudje dvakrat stali v vrsti: najprej za karte, potem pa, da so dobili denar nazaj. Pa se to: koncert godb na pihala ki sodijo med boljše celo v Evropi, je bil brezplačen.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

Dohodek porastel, težave pa tudi

Dohodek višji za tretjino izgube za 11 odstotkov, kupci pa dolgujejo vedno več

V prvih devetih mesecih letos je gospodarstvo kočevske občine kljub mnogim težavam poslovalo razmeroma uspešno in doseglo v primerjavi z istim obdobjem lani za tretjino višji dohodek, celotni prihodek pa je porastel za nekoliko manj (30,3 odst.).

Dohodek je porastel najbolj v gozdarstvu, gradbeništvu, kmetijstvu in gostinstvu, najmanj pa v stanovanjsko-komunalni dejavnosti in prometu. Pri porajljajih sredstvih so najhitreje naraščali stroški za surovine, material in energijo. Občutno je porasla tudi amortizacija po predpisani stopnji, in sicer za 30 odst., njen delež v porablje-

nihi sredstvih (4,8) pa je nizek, kar pove, da je tehnološka opremljenost kočevskega gospodarstva slaba in zastarela.

K hitrejši rasti dohodka je letos pripomoglo predvsem gospodarnije trošenje energije in reprodukcijskega materiala in manjša rast proizvodnih uslug. Ustvarjeni dohodek je bil razdeljen tako: tozdom ga je ostalo 52,8 odstotka, kar 47,2 pa so ga delavci združili izven tozdom (16,9 odst. za skupne potrebe, 1,9 odst. za splošne potrebe in 28,9 odst. za ostale namene).

Največ čistega dohodka je bilo porabljenega za čiste osebne dohodke (478,8 milijona ali približno polovico), nadalje za davke in prispevke iz osebnih dohodkov (211 milijonov), za skupno porabo (116 milijonov); v odstotku pa so najbolj porasla sredstva za razširitev materialne osnove dela (za 79 odst. in so znašala 140,5 milijonov din) in za rezerve (za preko 55 odst. in so znašala preko 33 milijonov din). Izgube so bile letos večje za 11 odst.: v Mesariji so znašale 2,3 milijona dinarjev, v Avtu -tozd Tovorni promet 1.264.000 din in v Hydrovodu 1.168.000 din.

Močno so porasli dolgovi kupcev kočevskemu gospodarstvu, zaradi tega so imele nekatere OZD težave z likvidnostjo

oz. obratnimi sredstvi, kar velja še posebno za predelavo kovin, kemično in tekstilno industrijo. J. P.

Ali že veš...

Nekaj misli iz srednje-ročnega načrta 1981/85

... da bo dana na področju industrije prednost naslednjim naložbam: tovarni ivernih plošč LIK Kočevje, posodobitvi in razširitvi kemične industrije in gradnji proizvodnih obratov v Strugah (Itas) in Predgradu (Oprema)?

... da bodo imele na področju kmetijstva prednost naslednje investicije: gradnja hlevov na Mlaki za 500 krav, posodobitev ali izgradnja hlevov za 500 pitalcev, preusmeritev in posodobitev najmanj dveh kmetij na leto, posodobitev klavnice v Kočevju, posodobitev mešalnice umetnih krmil v Kočevju in posodobitev živinorejske proizvodnje v Starem Logu?

... da je pri cestnem gospodarstvu predvideno nadaljevanje gradnje oz. posodobitve ceste Kočevje-Dvor, Livold-Brezovica, Mirtoviči-Zamost, posodobitev Ljubljanske ceste v Kočevju, pričela se bo tudi gradnja obvoznice za Kočevje?

... da bodo novi prodajni prostori zgrajeni v Stari cerkvi, v Kočevju pa v Turjaški ulici, na Trati in v Mestnem logu?

V VRTCU JE ŠE PROSTOR - V vrtcu v Loškem potoku, ki so ga odprli letošnjo jesen, je 10 otrok. Zmogljivost vrtca je 20 otrok, poln pa bo predvidoma čez dve leti ali tri. (Foto: Jože Primc)

Ukrepati proti preplačevalcem

Klavnice, ki bodo plačevale za živino več, kot je dovoljeno, naj bodo ob nadomestilo za izgubo - Inšpektorji kljub prijavam ne ukrepajo - Ostreje tudi proti črnim zakolom

Izvršni svet občine Ribnica je izglasoval sklepa, da bodo plačevali nadomestilo klavnicam (ker imajo izgubo), in sicer po 3,60 din za kg juncčjega mesa in po 4,20 din za kg svinjskega mesa. Prav tolikšno nadomestilo bo izplačevala klavnicam še živinorejska skupnost.

sicer, in tako kravo za zakol prodal dražje, kot je vredna plemenska krava. Razpravljalci so menili, da v takem primeru kazen 10.000 din (stari milijon) ne pomeni nič in da bi bilo učinkovito le, če bi žival zaplenili. Ukrepati pa je treba tudi proti neukinkovitim inšpektorjem, kajti če ukrepov ne bo, tudi v mesnicah mesa ne bo.

Kam z betonarno?

Zidar Kočevje, ki vedno več gradi tudi v ribniški občini in ki namerava zato tu ustanoviti svoj tozd, je pred kratkim predlagal, naj bi mu določili prostor, kjer bi postavil betonarno. V tem predlogu so nakazali, da bi bil za betonarno najprimernejši prostor na Bregu, kjer so skladišča INLES itd., ali pa pri RIKO, in sicer že kakih 20 m od tovarniške ograje.

Nadomestilo za proizvajalce mesa je bilo ukinjeno ob nedavni podražitvi mesa in zvišanju odkupnih cen živine, uvedeno pa je bilo nadomestilo za klavnice, ker poslujejo za izgubo. Kljub tem ukrepom se oskrba z mesom ni posebno izboljšala. Glavni vzrok za slabo oskrbo je, ker nekateri odkupujejo živino po višjih cenah, kot so določene, in tako pokupijo živino, ki bi jo sicer tiste klavnice, kjer se drže dogovorjenih cen. Taki odkupovalci so zasebniki, ki odkupujejo živino za v skrinje, in nekatere klavnice. Take odkupe naj bi preprečevali predvsem veterinarska in tržna inšpekcija.

Vode primanjkuje

Različna mnenja strokovnjakov o kočevskem vodovodu

Nekajkrat smo že poročali o pritožbah prebivalcev Šalke vasi in Rudnika pri Kočevju, da je oskrba s pitno vodo zelo neudobna in da pogosto dobijo vodo le ponoči.

Zaradi teh pritožb so pred leti obnovili cevovod do Šalke vasi, nakar se je oskrba s pitno vodo nekoliko izboljšala. Po dograditvi farne bekonov v Klinji vasi pa se je stanje spet močno poslabšalo. Zato so napeljali poseben cevovod do farne, vendar se kljub temu oskrba Šalke vasi z vodo ni izboljšala.

O tej zadevi je bilo izrečenih več strokovnih mnenj, nekatera pa si med seboj celo nasprotujejo. Nekateri predlagajo, naj bi zgradili še dodatni vodni zbiralnik, ki bi bil višje od sedanjega. Drugi menijo, da je treba cevovod, ki teče mimo LIK do farne bekonov, priključiti na napajalni vod, s čimer bi dosegli večji vodni pritisk na tem območju. Kaže pa, da se je končno tudi nekdo spomnil in pogledal v vodni zbiralnik nad Kočevjem. Zadnje ugotovitve namreč povedo, da ta zbiralnik ni nikoli poln, saj se ne napolni niti preko noči. Iz tega se da sklepati, da je pojava vode v Kočevju in okolici za sedanji cevovod od Obna do Kočevja že prevelika ali pa da so izgube vode (ker pušča cevovod) tolikšne, da je treba obnoviti celoten vodovod, oziroma zamenjati cevi z novimi, ki bodo imele tudi večji presek.

Zaradi nasprotujočih si strokovnih in nestranskih mnenj je treba pred dokončno odločitvijo napraviti meritve in izračune za vse omrežje. Šele potem bo možno zadevo dokončno rešiti. Ker pa praksa kaže, da do rešitev prihajamo počasi, bodo Šalkovaščani verjetno še precej časa čakali na redno oskrbo z vodo.

Zahteva za dražjo vodo

Podražila naj bi se več kot za enkrat - Taka podražitev pa pomeni kršenje dogovora o cenah - Kmalu odločitev

Hydrovod Kočevje-Ribnica, ki oskrbuje s pitno vodo kočevsko in ribniško občino, zahteva, naj bi zvišali sedanjo ceno vode 2,50 din za kubik (za gospodinjstva, zavode, gostinstvo in obrt) oz. 2,90 din za kubik (za inudrijo) na enotno ceno 5,50 din za kubik.

smela biti v celoti višja od 18 odstotkov. Izračun izvršnega sveta kaže, da bi z osvojitvijo zahteve Hydrovoda veljala oskrba z vodo namesto sedanjih 4,7 milijonov din kar 9,5 milijonov ali nad enkrat več (103 odst. več), kanališčina pa namesto sedanjih 833.000 din kar 1.691.708 din (tudi 103 odst. več), medtem ko se je za 30 odstotkov že podražili odvoz smeti in pogrebne storitve. Ob tem je teba upoštevati tudi, da se stanarine letos sploh še niso podražile.

Razen cene vode bremeni potrošnika še prispevek za širjenje vodovodnega omrežja, ki znaša za gospodinjstva 1,50 din od kubika vode, za ostale potrošnike pa 2 din. Povišanje cene vode pa bi pomenilo, da bo treba precej več odriniti tudi za kanališčino, saj se ta po veljavnem predpisu obračuna v odstotku (35 odst.) od zneska vodarine.

Po izračunih izvršnega sveta občine bi osvojitve predloga Hydrovoda pomenila, da bi cene komunalnim storitvam v občini porastle letos za 39 odstotkov. Na osnovi veljavnega dogovora o izvajanju politike cen proizvodov in storitev v Sloveniji pa rast teh cen ne bi

O zahtevi Hydrovoda bodo razpravljali na seji zborov občinske skupščine v sredo, 3. decem bra.

Izvršni svet, ki je predlog Zidarja pred kratkim obravnaval, je menil, da obe predlagani lokaciji nista najboljši: prva zaradi bližine naselja, druga pa zaradi bližine RIKO (razen tega je tu nezavarovan prehod preko železnice, cesta je slaba itd.).

Predstavnik KZ pa je izvršni svet opozoril, da inšpekcije kljub prijavi ne ukrepajo proti kmetom, ki prodajajo zasebnikom živino za v hladilne skrinje. Inšpektor je bil obveščen o treh primerih, še preden je bila žival zaklana, ukrepal pa ni. Kmet je tak iztržil pri enem govedu za okoli 18.000 din več, kot bi

Premisliti investicijo

Pred urejanjem kamnoloma preračunati, koliko bo veljal kubik kamna oz. peska - Dobiti tudi sovlagatelje

Raziskave o količini in kakovosti kamna v Petračevem lazju pri Ribnici, kjer bodo odprli novi kamnolom, so končane. Izvršni svet občinske skupščine je že izdal soglasje za pridobitev lokacijske odločbe.

čili za investicijo, sicer pa bodo morali kamenje in pesek v občino uvažati od drugod. J. PRIMC

DROBNE IZ KOČEVJA

PODRAŽENA PREHRANA - Abonenti restavracije NAMA so dobili obvestilo, da se je kosilo od 15. novembra dalje podražilo od 40 na 48 din. Abonenti so podražitev v glavnem razumeli, ker se je podražilo vse, najbolj pa prehrana, razen tega je kosilo v NAMI vedno dobro in obilno.

prodajajo vse mogoče knjige in noveletne čestitke. To je dobro za odročne kraje, kot je tudi Kočevje. V Kočevju imamo knjigarno Državne založbe, kjer si občani lahko nabavijo tudi knjige ali pa jih naroče.

KOLENDAR IN KNJIGE - Prešernova družba bo za leto 1981 izdala Prešernov kalendar in še štiri zanimive knjige. Broširane knjige in kalendar bodo veljali 190 din, naročite pa jih lahko pri Mariji Andoljšek v osnovni šoli, Vilmi Hiti v Melaminu in Dragu Podreberšku na Roški cesti.

JASEK KONČNO POKRIT - Jasek kanalizacije na Roški cesti nasproti Veterinarske postaje je končno pokrit z litoželeznim pokrovom. Večmesečne pritožbe so končno zalegle. Hoja po pločniku ni več nevarna.

PLOČNIKI ZATRPANI S SNEGOM - Pločniki po mestu so bili dolgo, nekateri pa so še zatrpani s snegom, ki so ga tja napužili s ceste. Nekaj snega je stopil sneg, nekaj pa ga bo še. Tako bo ta naš večni dobitnik spet pripomogel k manjšim stroškom za pluzenje in s tem tudi k naši gospodarstvi stabilizaciji.

Odgovori delegatom

Od kod denar za vrtec?

Vprašanje: Zakaj je imenovan namestnik predstojnika Geodetske uprave na seji občinske skupščine, namestniki drugih upravnih organov pa ne?

Odgovor: Po veljavnih predpisih ima predstojnik upravnega organa lahko namestnika, ki ga imenuje in razrešuje občinska skupščina na predlog izvršnega sveta. Področje dela Geodetske uprave je znatno razširjeno z novimi nalogami, zato je IS menil, da je umestno imenovati tudi namestnika predstojnika.

Vprašanje: Negospodarstvo bo za leto zvišalo osebne dohodke za 16 odstotkov, kaj se bo zgodilo, če gospodarstvo ne bo moglo dvigniti za toliko osebne dohodke?

Odgovor: Če gospodarstvo ne bo doseglo načrtovane rasti družbenega proizvoda, mora biti tudi rast osebnih dohodkov v negospodarstvu pod načrtovano, to je pod 16 odstotki.

Vprašanje: Bi lahko iz samoprispevka namenili za gradlo otroškega vrtca v Turjaški ulici toliko denarja, kolikor ga še manjka?

Odgovor: Poraba samoprispevka je določena s programom. Noben organ ne sme spreminjati namembnosti teh sredstev. Iz samoprispevka je že namenjen del denarja tudi za gradnjo otroškega vrtca, ostali manjkajoči denar pa bo treba zagotoviti iz drugih virov.

Vprašanje: Kdaj bo začela delovati čistilna naprava?

Odgovor: Po programu konec novembra letos.

Vprašanja delegatov na seji zborov občinske skupščine in odgovore nanje smo občutno skrajšali. Spustili smo tista vprašanja in odgovore, na katera smo že odgovorili v posebnih sestavkih.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCE

KJE IZGINJA VODA? - Ob dosežanih razpravah o predlogu Hydrovoda za pokrivanje izgube, ki je posledica neustrezne cene vode, v ribniški občini niso sprejeli še nobenih dokončnih odločitev. Ugotovili pa so med drugim, da so vzrok za izgubo tudi zapletljivi z imenovanjem novega direktorja Hydrovoda. Nekateri so predlagali, naj bi Hydrovod zvišal pavšal za vodo, saj bi bilo potem večje zanimanje za vgraditev števec, s tem pa bi bile tudi izgube vode manjše.

pred snegom pospravili pridelke. Na nekaterih njivah je videti le še zelje in konuznico, medtem ko so konuzo potrgali. Podobno kot v dolini je tudi v Loškem potoku, kjer sneg ni naredil druge škode, kot da so bili tri dni brez avtobusne zveze s svestom.

KDAJ TENIŠKO IGRIŠČE? - Ribniška mladina predlaga, naj bi namenili zemljišče v podaljšku Majnikove ulice v Ribnici za izgradnjo tehniškega igrišča. Tu še vedno stoji stanovanjski blok, ki pa je predviden za rušenje. Predlagali bodo, da se to vneso tudi v planske dokumente za naslednjih pet let.

ZEMLJA SE VDIRA - Prav tam, kjer je predviden jez za bodoče akumulacijsko jezero pri Prigorici, pravijo kmetje, da se udira zemlja. Na eno takih lukenj oz. udorin, ki je nastala pred dvema letoma, je KZ Ribnica že takrat opozorila Območno vodno skupnost. Strokovnjaki te skupnosti bodo prišli na ogled šele te dni.

DOKONČATI ZACETO - Občani, ki žive ob trasi vodovoda, zahtevajo, naj Hydrovod hitreje dokonča začeta dela. Zaradi počasnih del namreč nekateri občani že drugo leto niso mogli izkoristiti svojih zemljišč. Drugod spet teče voda po zemljiščih, ki se zato spreminjajo v močvirje.

— Ste obvestili Kočevce, da ste dogradili plavalni bazen?
— Ne, ker se bojimo, da bi oni takoj začeli graditi večjega.

REŠETO

Pred urejanjem kamnoloma je treba pridobiti še vsa ostala soglasja, izdelati ekonomsko študijo (vlaganja, vračanje posojil, stroški proizvodnje in cena kubika kamna oz. peska). Šele če se bo izkazalo, da bo pridobivanje donosno, se bodo odlo-

KOČEVJSKE NOVICE

— Kaj meniš o naših planskih dokumentih?
— Da bodo načrtovane investicije še krepko pristržene; če jih ne bomo sami, jih bo pa stabilizacija.

Soglasno o nujnem ukrepanju

S problemske konference o težavnih razmerah otroškega varstva v trebanjski občini

Komunisti, ki žive v Trebnjem, so 20. novembra pripravili problemsko konferenco, na kateri so obravnavali vprašanja otroškega varstva. Konferenca, katere se je udeležila pretežna večina v Trebnjem živečih komunistov, je v celoti uspela, saj se je na njej pokazalo, da je moč tudi taka vprašanja ob potrebni soglasnosti reševati hitro in učinkovito.

Čeprav je sicer res, da Zveza komunistov ni pooblaščen za konkretno reševanje takih problemov, saj lahko v skladu s svojim statutom daje le smernice, pa je zavzetost komunistov za rešitev tega vprašanja vendarle tako velika, da Trebanjci lahko v kratkem pričakujejo določene ukrepe. Na konferenci je bilo v razpravi predlaganih več rešitev, od uporabe prostorov v stari šoli pa do adaptacije prostorov sedanje osnovne šole, ne-

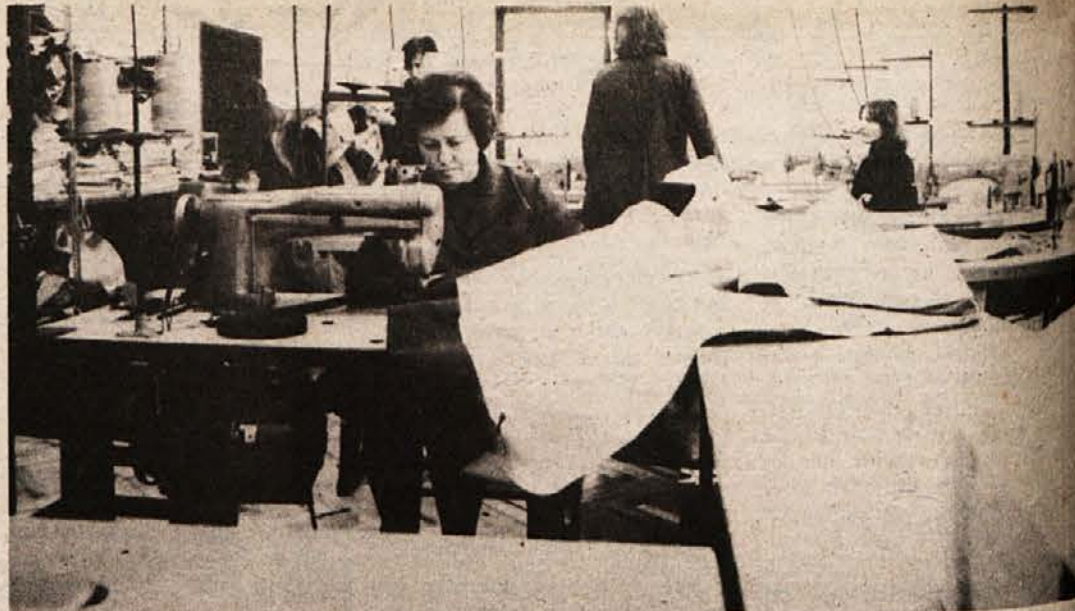
kdo je predlagal celo, da naj bi otroško varstvo uredili v stanovanjih. Stiska z mesti v otroškem vrtcu je namreč zelo huda, ker se je pač zgodilo, da so v trebanjski občini v iztekajočem se srednjeročnem obdobju več pozornosti posvetili manjšim centrom, medtem ko so zdaj zmogljivosti za Trebnje premajhne. Prav tako je bilo premalo upoštevano priseljevanje mladih družin in strokovnjakov, ki so si poiskali delo v trebanjskih delovnih organizacijah.

Kakor koli je že bilo, pomankanje prostora je treba rešiti hitro, so sklenili komunisti. Tako so kot prvi sklep sprejeli, da bo treba na vsak način dograditi novo trebanjsko osemle-

tko, v stari šoli, ki je bila zgrajena pred petnajstimi leti, pa organizirati otroško varstvo. Ker pa bi na to rešitev čakali le preveč časa, bodo poskušali z malo adaptacijo prostorov (ki jih je sanitarna inšpekcija sprva zavrnila kot neprimerne) to vprašanje rešiti na hitro. Ta rešitev menda ne bo terjala velikih sredstev in bo uresničljiva do konca tega leta.

Na konferenci je bilo rečenih tudi nekaj stališč glede predrage gradnje in otroških vrtcev, saj so zahteve prevelike glede na naše gospodarske zmogljivosti. Po drugi strani pa je tudi res, da dokaj nizek družbeni standard soustvarjajo premajhne zmogljivosti otroških vrtcev, saj je v Sloveniji zaposlenih 43 odstotkov žensk. Torej bo treba v prihodnosti poiskati pri gradnji takih objektov take možnosti, ki bodo zagotavljale otrokom več prostora, pa hkrati ne bodo primer razmetavanja denarja.

J. SIMČIČ

ZADOVOLJNE DELAVKE — Delavke obrata Induplati v Mokronogu so res delale v izredno težkih pogojih, zdaj pa, ko so dobile prenovljene prostore nekdanje mokronoške osnovne šole, so pri delu nadvse zadovoljne. V novih prostorih bodo lažje organizirali svoje delo, tako da bodo proizvodni in finančni učinki gotovo večji, kot so bili doslej. Vendar ne bodo samo boljši pogoji za delo, krepko se je izboljšal tudi življenjski standard, saj so dobile nove garderobne in higiensko-sanitarne prostore.

V dogovore naj se vključi še zbornica

Mirenski „Dani“ manjka dva milijona steklenic — Treba bo iti v dogovore med združenji

„Bojimo se, da ne bomo uresničili naših načrtov izvoza na zunanje trge, če ne bomo kmalu dobili steklenic,“ pravi v. d. direktorica Pavla Banič — Kranjc iz mirenske „Dane“.

„Porebovali bi vsaj milijon steklenic z navoji in še enkrat toliko steklenic brez navojev. Če hočemo izpolniti pogodbeno obveznost, moramo te steklenice dobiti do 15. decembra. V nasprotnem primeru bomo izgubili posel, s tem pa tudi kupca in vrsto ugodnosti znotraj kolektiva, da ne govorimo o škodi, ki bi nastala za našo družbo.“ Zato je razumljivo, da si v tej trebanjski delovni organizaciji, kateri je prav v zadnjem času uspelo prodreti na zunanje trge, z vsemi močmi prizadevajo dobiti te steklenice. Mimo stalnih stikov s steklarno v Straži se pospešeno dogovarjajo tudi s trgovci in gostinci, medtem ko z organizacijo akcij po šolah niso imeli preveč uspeha. Vendar so te akcije več ali

manj nenačrtne, prav taki pa so tudi rezultati, čeprav kažejo tako trgovci kot gostinci določeno pripravljenost za pomoč. Da pa bi bilo to sodelovanje uspešnejše, v Dani predlagajo tudi sodelovanje slovenske gospodarske zbornice. Preko nje naj bi se združenje proizvajalcev alkoholičnih in brezalkoholičnih pijač dogovorilo z združenjem trgovcev in gostincev, kako odpraviti sedanje težave. Tam naj bi se dogovorili, koliko bi vsak v tej verigi dobil za manipulacijo s steklenicami, če že sami ne morejo doseči tega dogovora.

„Dana“, ki se je že doslej zelo gospodarno obnašala, zbrala je vsaj štirideset odstotkov steklenic, dvakrat ali večkrat pa je po možnosti uporabljala tudi papirnato embalažo, je namreč še naprej zainteresirana tudi za večji izvoz. V skladu s spremenjenim družbenim dogovorom o razporejanju dohodka in sredstev za OD bodo lahko delovne organizacije, ki bodo v

celotnem prihodku ustvarile 5 odstotkov izvoza, povečale osebne dohodke. To pa je „Dani“ uspelo po letošnjih izrednih uspehih, ko je lanski izvoz preseglja za 540 odstotkov. In velika škoda bi bilo zdaj te uspehe zapraviti.

J. S.

BO AMBULANTA POTOVALA?

Kot kaže, bo bolj težko uresničiti vse, kar je bilo predvideno v osnutkih samoupravnih sporazumov o temeljnih planov za naslednje srednjeročno obdobje. To se bo seveda poznalo tudi občinski zdravstveni skupnosti Trebnje, ki zaradi tega ne bo mogla zgraditi več zdravstvenih postaj. Med delegati izvršnega odbora je zato vznikla ideja, da bi organizirali potujočo ambulanto, ki bi lahko v kratkem prepotovala vse odmaknjene kraje. Zamilsel je vredna pozornosti, pa tudi uresničljiva je lažje kot gradnja dragih objektov.

Opomini vsem slabim delavcem

Stabilizacijski ukrepi v mokronoški Iskri

V času, ko si z vsemi močmi prizadevamo utrditi naše gospodarstvo in povečati njegovo učinkovitost na zunanjih trgih, stojte pred delavci in sindikati velike naloge. Za mokronoško Iskro, ki je v zadnjih nekaj letih dosegla velike proizvodne in poslovne rezultate, bi veljalo reči, da gre marsikateri uspeh pripisati tudi dejavnosti sindikata.

Predsednica osnovne organizacije sindikata Marija Jevnikar je povedala, da so sprejeli že več sklepov, s katerimi žele povečati produktivnost in zmanjšati stroške tako pri porabi energije kot materiala. Nad izvrševanjem sklepov bedi izvršni odbor, za njihov prodor med delavce pa sindikalni poverjeniki. Tako se je razpoloženje delavcev že dodo-

bra stabilizacijsko uravnalo, le vprašanja se med njimi pojavljajo, zakaj niso začeli že prej tako.

Prav tako so dobili opomin vsil slabi delavci — tudi taki se najdejo — naj v prihodnosti bolj spoštujejo svoje delovne dolžnosti. V tem tozdu bodo namreč za precej časa omejili zaposlovanje na novo, prav tako pa ne bodo nadomeščali delavcev, ki so se upokojili. Vsi ti ukrepi so že tako vplivali na delovno zavest, da se že pozna pri izostankih z dela, pri bolniških in izhodih iz tovarne.

Ker je tako, so v tej tovarni, kar se tiče prihodnosti s te strani dobro poskrbeli za izvajanje stabilizacije. Le pri nabavi materiala, ki ga večino dobe iz uvoza, si ne morejo pomagati drugače, kot da med drugim porabijo tudi nekurantne materiale, ki jih je nekaj ostalo na zalogi. Kljub pomankanju materiala upajo, dal bodo do konca leta uspešno premagali vse težave.

J. S.

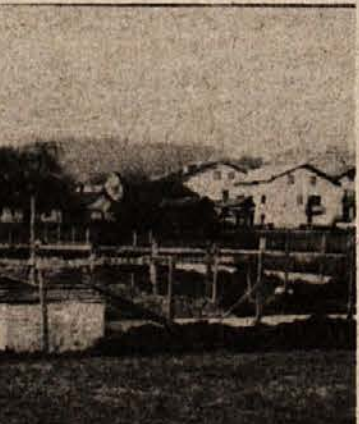

LEPI JESENSKI DNEVI — Potem, ko nam je zima že pokazala dokaj ostre zobe, se je spet prismehtljala „zlata jesen“ in nas obdaruje s prelepimi sončnimi dnevi. Tako so verjetno mislile tudi tele mladenke z Mire, ki so ročno zajezdile vsaka svoje kolo in se morda podale na kratek izlet v lepo mirensko okolico.

Berite »Dolenjski list«

POČASTILI JUBILANTE ZA DAN REPUBLIKE

Za praznik republike bodo v mirenski Dani pripravili proslavo, na kateri bodo ob praznovanju 10-letnice proizvodnje sadnih sokov podelili tudi priznanja jubilarantom. Kar 39 jubilarantov bo praznovalo 10-letnico, 6 pa jih bo praznovalo 20-letnico dela v tej delovni organizaciji. Proslava bo še posebej slovesna, ker kolektiv kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja posluje uspešno.

KMALU BOLJŠA OSKRBA S KRUHOM — Kot kaže hitro napredovanje gradnje nove trebanjske pekarije, bodo imeli Trebanjci kmalu boljšo oskrbo s kruhom. Lepo in toplo vreme gre namreč graditeljem na roko, tako da gradnja poteka po načrtih.

Jabolko zraste na drevesu

Kmetijska zadruga iz Trebnjega je začela akcijo sajenja sadnih dreves — Za zdaj jih bo posajenih samo 130

Ze bežen pogled na današnja dolenjska naselja bi našim prednikom odkril precej nerazveseljeno podobo. Medtem ko so bila nekdanja gosto obrasla s sadnim drevjem, zaradi katerega je bil pogled na vasi lepši, vaščani pa so imeli od njega tudi gospodarske koristi, je danes podoba drugačna. Drevje se je zaradi starosti in vremenskih ujm precej razredčilo, vse manjša pa je zaradi tega tudi gospodarska korist.

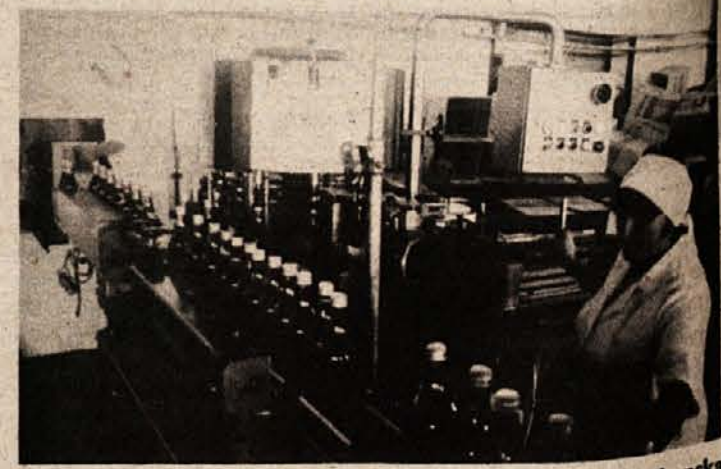
Vse to je že dalj časa več kot očitno, tudi govorjenja o tem, kako bi morali bolj skrbeti za obnavljanje nasadov, je bilo dovolj, narejene pa ni bilo nič. Tudi akcija Kmetijske zadruge iz Trebnjega je za začetek precej skromna, zato pa toliko bolj upravičena in potrebna. Ta kmetijska organizacija se je namreč odločila, da bo kmetom posredovala sadike sadnega drevja, katere naj bi ti potem posadili doma. Po razposlanih vabilih so doslej evidentirali potrebo po 130 sadikah.

VEČ KOT DVESTO KMETOVALK NA EKSKURZIJAH

Na nedavnem sestanku predsednic odborov aktiva kmečkih žena, ki je bil v Kmetijski zadrugi Trebnje, so se med drugim dogovorili o začetku izobraževanja za kmetovalce. Izobraževanje se bo začelo 2. decembra. Hkrati so na sestanku sprejeli poročilo o lanskem delu. Lani so tako poleg izobraževanja za kmetovalce organizirali tudi več ekscurzij, katerih se je udeležilo več kot 260 kmetovalk.

Kot je povedal inž. Alojz Metelko iz Kmetijske zadruge Trebnje, bodo kmetom posredovali v sodelovanju s Kmetijskim zavodom iz Ljubljane predvsem domače sorte, ki ne terjajo toliko nege kot plantažno sadno drevje. Okoli naših vasi naj bi zrasli nasadi carjeviča, krivopecljevke, kanadke, dolenjske voščenske in še katerega sadnega drevja. Vendar je doslej čutiti premalo pripravljenosti za take akcije pri skupnosti za pospeševanje kmetijstva, pa tudi pri večjih domačih porabnikih. „Dana“ z Mire je doslej vlagala okoli štirideset tisoč dinarjev več ali manj samo za ribezove nasade, medtem ko za razvoj sadjarstva ni bilo denarja. Tudi ostali dejavniki na področju kmetijstva bi si morali bolj prizadevati v tej smeri, žal pa vedno zmanjka denarja. Zato ne bi bilo odveč razmisliti o širši akciji, s katero bi bilo moč po naših vaseh posaditi več kot 130 sadnih dreves.

J. S.

STEKLENICE SO POGOJ ZA IZVOZ — Medtem ko si je mirenska Dana v zadnjem letu priborila večje povpraševanje na zunanjem trgu in ima na voljo tudi dovolj surovin, pa se je zataknilo pri steklenicah. Če namreč hočejo izvoziti predvidene količine izdelkov, morajo do 15. decembra dobiti dva milijona steklenic.

TREBANJSKE IVERI

OB RAT STOJI — O gradnji šentrupeškega obrata je bilo izrečenih precej besed, celo ostrih. Predvsem so letele na račun lokacije. Zdaj, ko obrat stoji, je očitno, da ne bo pretirano motil šentrupeškega gabarita. Streha obrata je namreč v isti ravni z drugimi objekti, nekatere druge stavbe pa so celo višje. Zato veselje ob rekordno hitri izgradnji obrata ni bilo skaljeno.

OSKRBA JE DOBRA, SAMO... — O preskrbi je v trebanjski občini tekla beseda že na več sestankih, na več ravneh. In o njej se ne bi dalo reči več dosti novega. Tudi gospodinjice, ki imajo še vedno v največji meri na skrbi nakupovanje, pravijo, da je oskrba dobra, samo kave in pralnega praška še vedno manjka.

TUDI DRUGI ODHAJAJO — Od kar smo napisali, da se je v neki vasi

v dobriški krajevni skupnosti zadnji kmet zapisal med delavce, se oglašajo tudi iz drugih vasi, češ tudi pri nas je vedno manj čistih kmetov. Žal pa to ni v skladu z našimi načrti in težnjami, po katerih naj bi se pridelek hrane čim bolj povečal. Kaj pridelate, da bi več ljudi ostajalo na kmetijah, pa do zdaj še ni nihče donudil sprejemljivega recepta.

DUHOVITA PRIPOMBA — Ko so na problemski konferenci trebanjskih komunistov obravnavali, zakaj je inšpekcija zavrnila pomožne prostore v stari trebanjski osnovni šoli, je bilo med drugim navedeno, da je za otrok lokacija na preveč prometnem kraju. Na to je eden izmed razpravljalcev rekel, da v Ljubljani ne bi smelo biti niti enega vrta, ampak bi morali vse premakniti nekam na Gorenjsko, v idilično alpsko naravo.

TREBANJSKE NOVICE

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi našega dragega in dobrega moža, ateta, starega ateta, prastarega ateta, brata, strica in tasta

ALOJZIJA KOZANA

iz Pribincev

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sovaščanom, prijateljem, znancem, sodelavcem in vsem, ki ste ga poznali in imeli radi, za nesebično pomoč, izraženo sožalje, poklonjeno cvetje ter tako številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala zdravnikom in vsemu zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka novomeške bolnišnice za nego in skrb ter lajšanje bolečin v času bolezni. Zahvalo dolgujemo tudi tozdu Gozdarstvo Črnomelj za pomoč pri organizaciji pogreba, organizacijama ZZB Črnomelj in Adlešiči, kolektivu Belsad, DO za PTT promet Murska Sobota, kolektivu pošte Lendava ter družini Marentič-Novak iz Ljubljane. Iskrena hvala tov. Šimencu za ganljive besede, s katerimi je orisal njegovo življenjsko pot, kakor tudi tov. Cvitkoviču za iskrene besede slovesa ob odprtem grobu. Prav tako dolgujemo zahvalo pevcem iz Dragatša in godbi iz Črnomlja za zapete in odigrane žalostinke ter duhovniku za opravljeni pogrebni obred. Za vse še enkrat vsem iskrena hvala.

Žalujoci: žena Marija, hčerke Katica, Marija, Tinka in Pavla, sinovi Jože, Lojze in Zvonko z družinami, sestri Barbara in Ana ter drugo sorodstvo

Pribinci, 21. novembra 1980

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in tašče

ANICE ŠKARJA

iz Martinje vasi pri Mokronogu

se toplo zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so počastili njen spomin, ji prinesli toliko lepega cvetja, nam ustno ali pisno izrekli sožalje in jo v tako velikem številu spremili do zadnjega doma. Posebej se zahvaljujemo dobrim sosedom, ki so ji ob nesreči pomagali, zdravnikom in ostalemu zdravstvenemu osebju poškodbenega oddelka splošne bolnice Novo mesto za trud, da bi ji povrnili zdravje, Anici Berkovi za njeno veliko pomoč v težkih trenutkih in Jožetu Tršinarju za ganljive besede slovesa v imenu vaščanov. Iskrena zahvala tudi kolektivoma Temejnega sodišča Novo mesto - enote v Trebnjem in Službe družbenega knjigovodstva podružnice Novo mesto za izkazano pozornost, mešanemu pevskemu zboru TRIMO Trebnje za žalostinke, vaščanom za organizacijo pogreba ter župniku za opravljeni obred in poslovljne besede. In še srčna hvala vsem, ki so ji tudi v času njenega življenja kakorkoli pomagali.

Žalujoci: hčerke Draga, Mira in Darinka z družinami

Martinja vas pri Mokronogu, Ljubljana, Trebnje, Novo mesto, 22. nov. 1980

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje nadvse ljube žene, ki ji je v 53. letu starosti zahrbtna bolezen uničila njeno nežno in plemenito srce

MIMICE KROŠELJ

invalidske upokojenke iz Prešernove 4, Brežice

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste jo obiskovali ter jo spremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje. Hvala dr. Nemethu za lajšanje bolečin, kolektivu Agrarie Brežice, tov. Rebernikovi za lepe poslovljne besede, župniku za opravljeni obred, godbi iz Kapel, sorodnikom, vsem bližnjim in daljnim znancem ter prijateljem. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: mož Slavko in vsi njeni

OBRATOVALNI ČAS TRGOVIN

V petek, 28. novembra, bodo vse prodajalne odprte kot običajno - ob delovnih dneh.
V soboto, 29. novembra, in v nedeljo, 30. novembra, bodo vse prodajalne zaprte.

DEŽURNE PRODAJALNE 1. DECEMBRA 1980

V ponedeljek, 1. decembra, bodo dežurne od 7.30 do 10.30 naslednje prodajalne:

DOLENJKINE:

- V Novem mestu:
  - samopostrežba pri mostu
  - market v Bršlinu
  - market Cesta herojev
  - market Drska
  - prodajalna kruha Glavni trg 4
  - market na Kristanovi
- V Šentjerneju:
  - market Šentjernej
- V Straži:
  - market Straža
- V Trebnjem:
  - blagovnica Trebnje
- Na Mirni:
  - prodajalna Grič Mirna
- V Mokronogu:
  - prodajalna živil v Črnomlju:
  - samopostrežba
- V Semiču:
  - market Semič
- V Vinici:
  - prodajalna Vinica

MERCATORJEVE:

- V Novem mestu:
  - potrošniški center na Zagrebški
  - prodajalna Šmihel
- V Škocjanu:
  - prodajalna Škocjan

KZ KRKA:

- V Novem mestu:
  - mesnica Glavni trg
  - blagovnica Žabja vas
- V Mirni peč:
  - prodajalna Mirna peč
- V Dolenjskih Toplicah:
  - prodajalna Pri vrelcu
- V Brusnicah:
  - prodajalna v Brusnicah

ČESTITAMO VSEM POTROŠNIKOM
ZA DAN REPUBLIKE
IN SE PRIPOROČAMO ZA OBISK!

MERCATOR-ROŽNIK, TOZD GRADIŠČE
TREBNJE ORGANIZIRA V TREBNJEM

SMUČARSKI SEJEM

ki bo v šolski telovadnici v Trebnjem
V SOBOTO, DNE 6. 12., od 9. - 18. ure
IN
V NEDELJO, DNE 7. 12., od 9. - 13. ure

Na sejmu vam nudimo bogato izbiro smučij in smučarske opreme
- prodaja rabljene opreme
- montaža okovja
- vpis novih članov v smučarsko zvezo in podaljšanje članarine
- predavanje in predvajanje filmov o smučarskem športu
Pričakujemo vas in se priporočamo za obisk!

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA
„DJURO SALAJ“, KRŠKO
TOZD KOMERCIALA

objavlja
naslednja prosta dela oz. naloge:

1. SKLADIŠČNIK III - za 2 delavca
Pogoji:
- nepopolna strokovna šola trgovske ali druge ustrezne smeri
- eno leto ustreznih delovnih izkušenj

2. DELAVCA-VILIČARISTA III - za 1 delavca

Pogoji:
- osnovna šola
- izpit za voznika viličarja
- 6 mesecev ustreznih delovnih izkušenj

3. DELAVCA V SKLADIŠČU - za 1 delavca

Pogoji:
- osnovna šola
- 3 mesece delovnih izkušenj

Vsa navedena dela oz. naloge so za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Prijava sprejema kadrovska služba naše DO 15 dni po objavi oglasa.
Kandidati bodo pisмено obveščeni o izidu izbire v 15 dni po izteku roka za sprejemanje prijav.

870/48-80

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA DELAVSKEGA SVETA DELOVNE SKUPNOSTI ZAVAROVALNE SKUPNOSTI TRIGLAV - DOLENJSKE OBMOČNE SKUPNOSTI
Novo mesto,

objavlja prosta dela in naloge:

1. CENILCA - likvidatorja škod AVO, AVK, strojeloma in drugih škod s sedežem na predstavništvu v Kočevju;
2. CENILCA - likvidatorja strojelomnih škod in najvišjih možnih škod, s sedežem v Novem mestu;
3. TAJNICE individualnega poslovnega organa in samoupravnih organov delovne skupnosti;
4. ZASTOPNIKA za zastop Mirna.

POGOJI:

- Pod 1:
Višja šolska izobrazba strojne smeri, tri leta delovnih izkušenj ali srednja šolska izobrazba strojne smeri in 5 let delovnih izkušenj.
- Pod 2:
Visoka šolska izobrazba strojne smeri in dva leta delovnih izkušenj.
- Pod 3:
Upravno administrativna šola, tri leta delovnih izkušenj in znanje stenografije.
- Pod 4:
Poklicna šola ali končana osemletka, dva leta delovnih izkušenj.
- Za vsa objavljena prosta dela in naloge se delo združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom po dvomesečnem uspešno opravljenem poskusnem delu. Nastop dela takoj ali po dogovoru.
- Kandidati za objavljena prosta dela in naloge naj ponudbe s kratkim življenjepisom, z zadnjim šolskim spričevalom in dokazilom o delovnih izkušnjah pošljejo v roku 15 dni na naslov: Zavarovalna skupnost Triglav - Dolenjska območna skupnost Novo mesto, Glavni trg 24.
- Sklep o izbiri bo kandidatom vročen v roku 30 dni po obljavi.

DONIT MEDVODE
TOZD TESNILA TREBNJE
Velika Loka

Komisija za medsebojna razmerja TOZD Tesnila objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. LABORANT
2. ELEKTRIČAR

Pogoji za opravljanje delovnih nalog:
pod 1. tehnik - kemijske smeri in 2 leti delovnih izkušenj
pod 2. obratni električar in 2 leti delovnih izkušenj
Prošnje zbira kadrovska služba TOZD 15 dni po objavi v časopisu, pošljite jih na naslov: DONIT, TOZD TESNILA, Trebnje, 68212 Velika Loka.
Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 20 dneh po izteku roka za prijavo.

I. TOZD ZA PTT PROMET KRŠKO

objavlja
prosta dela in naloge

DOSTAVLJANJE PTT POŠILJK,

in sicer z dvema izvajalcema na pošti Krško, dvema na pošti Brežice in dvema na pošti Sevnica.
Za navedena dela se zahteva poklic poštni manipulant ali osnovna šola in strokovni izpit ter 2-mesečno poskusno delo.

II. TOZD ZA PTT PROMET NOVO MESTO

objavlja
prosta dela in naloge

DOSTAVLJANJE PTT POŠILJK

pri pošti Mokronog z enim izvajalcem nalog in z zahtevanim poklicem poštni manipulant ali osnovno šolo in strokovnim izpitom in 2-mesečnim poskusnim delom.

ČIŠČENJE PROSTOROV

pri pošti Novo mesto z eno izvajalko nalog, z zahtevano nepopolno osnovno šolo in 2-mesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pošljejo prijave s potrebnimi dokazili ustreznosti TOZD v 15 dneh po objavi.
Vsa pojasnila dobite po telefonu 068-71200 in 21-370.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 27. novembra – Virgil
 Petek, 28. novembra – Jakob
 Sobota, 29. novembra – Dan republike
 Nedelja, 30. novembra – Andrej
 Ponedeljek, 1. decembra – Natalija
 Torek, 2. decembra – Blanka
 Sreda, 3. decembra – Franc
 Četrtek, 4. decembra – Barbara

LUNINE MENE

29. novembra ob 10.58 – zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 28. in 29. 11. nemški barvni film Vanesa. 30. 11. in 1. 12. italijanski barvni film Fellinijev Casanova. 1. 12. italijanski 2. in 3. 12. angleški barvni film 39 stopnic. CRNOMELJ: 27. in 28. 11. ameriški film Carstvo mravelj. 29. 11.

malio glasi

SLUŽBO DOBI

TAKOJ ZAPOSILIMO dve natakariči ali natakarja, vajenih osnovnih kuhinjskih veščin. BIFE ALBIN KOSMERL, 61318 Loški potok. ZAPOSILIM KV monterja centralne kurjave. Informacije na tel. (068) 69-393.
 ZAPOSILIMO TAKOJ KV natakaričo ali deklo s prakso in veseljem do dela v gostinstvu. OD po dogovoru. Gostilna VIGRED, Reteče 59, 64220 Skofja Loka, tel. (064) 60-354.

STANOVANJA

ZAMENJAM dvosobno lastniško stanovanje v 2. nadstropju za enako v pritličju ali 1. nadstropju v Novem mestu. Naslov v upravi lista (4334/80).
 UGODNO PRODAM trisobno stanovanje s centralno kurjavo v Brestanici. Naslov v upravi lista (4335/80).
 SOBO ALI GARSONJERO v Treblnem išče mlad fant. Naslov v upravi lista (4336/80).
 ODDAM SOBO samskemu moškemu. Naslov v upravi lista (4337/80).
 ODDAM stanovanje in nekaj vrta v okolici Novega mesta. Šifra „VIKEND-STANOVANJE“.

Motorna vozila

VRSTNI RED ZA R 4 (KATRCO) s takojšnjo dobavo odstopim samo za povrnitev. Tel. (068) 25-172.
 PRODAM R 6 skupaj ali po delih. Karel Zupan, Dol. Vrhopolje 8, Sentjernej.
 PRODAM LADO 1600, letnik 1980, prevoženih 8000 km. Tel. 21-703.
 PRODAM ZASTAVO 750 L, letnik 1976, Angela Smrekar, Grad Struga, Otočec, tel. 85-166.
 PRODAM LADO 1200, letnik 1976, prevoženih 16000 km. Vin-

Jugoslovanski film Partizanska eskadrila. 30. 11. in 1. 12. ameriški film Kino za groš. 30. 11. ameriški film Don je mrtev.

KOSTANJEVICA:
 1. hongkonški film Pest velikega zmaja. 30. 11. hongkonški film VI z majevem gnezdu. 3. 12. ameriški film Zaoka.
 KRŠKO: 29. in 30. 11. jugoslovanski film Življenje teče dalje. 3. 12. francoski film Plavalni učitelj. 4. 12. italijanski film Fellinijev Casanova.

MOKRONOG: 29. in 30. 11. italijanski film Smrtonosno cvetje.
 NOVO MESTO: – KINO KRKA: Od 28. do 30. 11. italijanski barvni film Policaj, ki je ljubil žene. 1. in 2. 12. ameriški barvni film Hvala bogu, danes je petek. 3. in 4. 12. angleški barvni film Zvezda diskokluba.
 RIBNICA: 29. in 30. 11. ameriški barvni film Old Surehand.
 SEVNICA: 27. in 28. 11. angleški barvni film Super moški. 29. 11. ameriški barvni film Morilski avto. 3. 12. francoski barvni film Pariški nori konj. 4. 12. hongkonški barvni film Zmaj umirajo težko.

ko Lakner, Sentjernej 25. Ogled od 14. ure dalje.
 PRODAM R 8, dobro ohranjen. Podlogar, Pavlinov hrib, blok 2, Trebnje.
 PRODAM zelo dobro ohranjen 126 P, letnik oktober 1976. Slavica Lekše, Groblje 1, Sentjernej.
 ZASTAVO 101, letnik 1976, prodam. Dol. Toplice 158, tel. 85-742, od 14. ure dalje.
 PRODAM MOPEĐ po ugodni ceni, Tomos APN 4T, letnik 1979, v zelo dobrem stanju. Ogled možen od sobote dalje. Alojz Kum, Zdinja vas 46, Otočec.
 PRODAM ZASTAVO 750 de-lux, letnik 1976. Informacije vsak dan po 14. uri pri Kovačič, Goriška vas 12, Mirna peč.
 PRODAM Z 750, letnik 1976, za 56000 din. Kostrevc, Trebelno.
 PRODAM osebni avto Škoda 120 LS, dobro ohranjen, letnik 1977. Informacije vsak dan po tel. (068) 71-437, Sevšek, CKZ 80, Krško.
 PRODAM popolnoma nov brezzipitni moped Tomos na 4 prestave. Jože Živic, Heroja Maroka 7, 68290 Sevnica.
 PRODAM LADO 1200, prevoženih 45000 km. Informacije na tel. 24-596.
 PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1975. Naslov v upravi lista (4338/80).
 GOLF, letnik 1977, prodam. Tel. (068) 21-964, po 14. uri.
 R 8 S, FIAT 850 in JAWO 350 prodam. Pavlin, Žužemberk 29.
 PRODAM Z 101, letnik 1976, in lado 1600 (novo). Slavko Legan, Ajdovec 9, 68361 Dvor, tel. (061) 786-127, do 14. ure.
 UGODNO PRODAM R 4, letnik 1979. Naslov v upravi lista (4339/80).
 WV DERBY LS 1300, letnik 1980, prevoženih 7000 km, prodam. Informacije na tel. (068) 84-178.
 PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1977, Tomič, Dolnje Polje 12, Straža pri Silosu.
 UGODNO PRODAM Z 750, letnik 1973 in 1975, v odličnem stanju, registrirano do 20. 8. 1981, Merica Kržan, Gubčeva 8, Brežice.
 PRODAM Z 750, letnik 1975. Cena ugodna. Ponudbe javite na tel.

(068) 62-742.
 PRODAM AMI 8 break, lahko za rezervne dele. Naslov v upravi lista (4329/80).
 PRODAM Z 750, letnik 1973. Jože Senica, Dol. Straža 73.
 PRODAM LADO 1200, letnik 1974 oktober. Franko, Straža 75.

Kmetijski stroji

UGODNO PRODAM traktor Ferguson (42 KM), nov, nerabljen, ne-registriran, s 6-mesečno garancijo. Ivan Frankovič, Dolšce 12, Kostanjevica na Krki.
 PRODAM TRAKTOR DEUTZ 25 KM s kosilnico in dvobradnim plugom. Marolt, Podbočje 51.

PRODAM

PRODAM več vrst okrasnih golobov (gošarji, poštarji, kingi) po ugodni ceni. Oglasite se od 2. – 10. decembra 1980. Naslov v upravi lista (4331/80).
 PRALNI STROJ Gorenje, brezhiben, prodam. Stokanovič, tel. 21-398.
 PRODAM KRAVO z rodovnikom. Franc Bartol, Jablan 37, Mirna peč.
 PRODAM 10 g zlata za zobe. Tel. 72-922.
 PRODAM črnobeli televizor Silva de-lux in radio Paloma. Tel. (068) 21-972.
 PRODAM tovarniško nov hladilnik Rade Kočar 170 l-SL. Vrhovčeva 10, Novo mesto.
 PRODAM električni šivalni stroj Singer v dobrem stanju, elektromotor 10 KM 1430 obratov, zamenjam tudi za 4 do 7 KM. Ivan-ka Krajnc, Metni vrh 24, Sevnica.

REJCI PTIC! Prodaj gladko sem in bar v klanju. Cena je 27,00 din za kilo. Pošljem po povzetju. Silva Kopčanski, Maršala Tita 58, 21466 Kucura, Vojvodina.
 POCENI PRODAM obrana jabolka za ozimnico. Naslov v upravi lista (4330/80).
 PRODAM leseno drvarnico 7 x 4 m. Jože Kalin, Dol. Gradišče 17, Sentjernej.
 PO UGODNI CENI PRODAM otroško posteljico z jogijem in jogi ležišče. Emilija Markovič, Še gova 3, Novo mesto, tel. 23-838 od 15. ure dalje.
 MOŠKI USNEN PLASČ s krznenim podlogo št. 54 in zimске gume 615-13 prodam. Tel. 24-663.

KUPIM

KUPIM starejši Mercedes do 6 M, plačam 2000 DM, ostalo na kredit, tel. (068) 24-104.
 KUPIM staro hišo z 2000 do 3000 m² vrta. Ponudbe pod šifro „SONCNO“.
 KUPIM pregibljiv traktor 30 KM Ferrari, TV, Goldoni ali Sane Delfino, Pavlin, Dol. Kronovo 27, Smarješke Toplice.

POSEST

PRODAM 63 arov travnika v Ponikvah. Franc Slak, Dečja vas 5, Trebnje.
 PRODAM PARCELO v Novem mestu z vso dokumentacijo. Ponudbe pošljite pod šifro „GOTOVINA“.
 UGODNO PRODAM 16 arov vinograde na Trški gori, na zelo lepem kraju, primerno za zidanico. Dostop z vsakim vozilom. Električna le poleg. Naslov v upravi lista (4332/80).
 STAREJŠO HIŠO v Novem mestu na Bregu, vseljivo, prodam. Ponudbe pošljite pod šifro „UGODNO“.
 PRODAM enodružinsko 4-sobno vilo z vrtom na Vinici pri Črnomlju. Podgorelec, Kržičeva 4, Ljubljana.
 PRODAM dve zazidljivi parceli. Pepca Zagar, Birčna vas.

RAZNO

IŠCEM POŠTENEGA NAJDITELJA svetlo rjave ženske torbice, ki sem jo izgubila 21. novembra ob 18. uri na parkirnem prostoru izven Ljubljane pri odcepu Kočevje–Novo mesto–Zagreb. Vrniti jo proti nagradi. Marija Šaver, Podzemelj 27, Gradec.
 V MOKRONOGU oddam in najem poslovne prostore (58 m²), primerne za obrt ali trgovino. Informacije v Mokronogu 50 ali po tel. 22-960, popoldne.
 GOSTILNICA! POZOR! Priporočamo se za igranje na silvestrovanju – Ansambel Štajerci. Naslov v upravi lista (4333/80).
 V NAJEM DAM STANOVANJSKO HIŠO z vrtom in drugimi ugodnostmi v okolici Leskovca blizu avtobusne postaje. Informacije dobite pri Jožetu Pavlin, Leskovec 200.

Tatjana in Branko Volaj iz Ragovske.

26. novembra je praznoval 50. rojstni dan JOŽE SELAK iz Dolenje vasi pri Otočcu. Za njegov praznik mu iskreno čestitamo in želimo še veliko zdravja in sreče v krogu domačin. Žena Albina, sin Jože, ki služi vojaški rok v Sabcu, hčerke Silva, Zdenka, mala Jožica in mama.

»Dolenjski list« v vsako družino

PREKLICI

TONČKA BLATNIK, Klenovik 19, prepovedujem vsakršno vožnjo in delanje škode po moji njeni pod Mačkom, KO Zagrad. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala!

ČESTITKE

DRAGEMU SINU in BRATU BRANKU VOLAJU iz Ragovske 14 želimo vso srečo na novi življenjski poti, enako tvoji izvoljenki METKI ŠUSTERŠIČ iz Regeče vasi 65 želi mamica, očim Erh Kupec, brat Bojan, sestra Tatjana in sestra Aleksandra z možem Bojanom in sinkom Borutom. Čestitki se pridružujejo družine Abram, Kink, Brill, Unk Stancar, Urhovi in stara mama Julijana Fabjančič.
 28. novembra praznuje svoj 50. rojstni dan, 8. decembra god draga MARIJA ŠUSTERŠIČ iz Regeče vasi 65, ob enem praznuje god 3. decembra njen mož FRANC ŠUSTERŠIČ. Želimo jima vse lepo, posebno zdravja in osebne sreče, družina Kupec, Blatnik Bojan,

OBVESTILA

IZREDNA PRILOŽNOST! Obveščam, da izdelujem v eni minuti fotografije za potne liste, vozniška dovoljenja in osebne izkaznice. Slikam samo doma. Delovni čas v ponedeljek in petek od 7. do 9. ure in od 15. do 20. ure. Priporočam se fotograf CVETKO TRAMTE, Breška vas 3, Bela crkev.
 SERVIS GORILCEV, meritve, nastavitve opravlja ANTON DRČAR, Prečna 4a, Novo mesto, tel. 23-492. Se priporočam!

ZAHVALA

Nečadoma in za vedno nas je zapustil dragi mož, oče, sin, brat in stric

FRANC UDOVČ

iz Griča pri Klevežu 1

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancom in prijateljem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih in pokojnemu darovali vence in cvetje. Posebno zahvalo dolgujemo Peršetovim, KZ Krka, IMV Smarjeta, učencem 8. razreda OS Smarjeta ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Julijana, sinova Franci in Dragi, mama Angela, brat Pavle z družino in ostalo sorodstvo

OSMRTNICA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancom sporočamo žalostno vest, da nas je v 53. letu starosti po težki bolezni zapustila naša draga žena, mama, stara mama, sestra, tačca in teta

ANTONIJA LUZAR-TONI

roj. Jakše

medicinska sestra v pokoju

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek 27. 11. 1980 ob 15.30 uri na pokopališču v Ločni.

Žalujoci: vsi njeni!

ZAHVALA

Sinek zlati, bratec mili, blede smrt ti je oči pokrila, žarek naših srečnih dni, legel k očku svojem si.

Kruta, prekruta je resnica, da nimamo več v naši sredini nad vse ljubljenega sinka, bratca, vnuka, nečaka

JOŽITA PEČJAKA

iz Gomje Straže 84
 dijaka 3.c. razreda gimnazije

Ob tako težki in nenadomestljivi izgubi našega Jožita, se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom in vsem, ki so nam v najbolj težkih trenutkih priskočili na pomoč in nam kakorkoli pomagali. Največje zahvalo smo dolžni dr. Živkoviču, sestri Zalki in Erni iz ZD Straža ter zdravnikom kirurškega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, ki so se trudili, da bi mu rešili življenje. Nadalje se zahvaljujemo podjetju Gorjanci in sodelavcem za denarno pomoč in sočustvanje. Zahvalo smo dolžni moškemu pevskemu zboru Gorjanci Straža, godbi na pihala Novolesa Straža ter za ganljive poslovilne besede Bojani in soškoli Simoni. Petru Rudolfu hvala za organizacijo pogreba in župniku za opravljeni obred. Zahvaljujemo se za vsa izrečena sožalja. Hvala vsem njegovim sošolcem iz osnovne šole, iz SSVG Franc Rozman–Stane Ljubljana in iz gimnazije, vsem darovalcem prekrasnih vencev in cvetja ter vsem, ki so ga v tako velikem številu spremlili v njegov prerani grob. Še enkrat vsem in vsakemu posebej hvala!

Neutolajljiva mamica Martina in bratec Matej v imenu vsega sorodstva
 Straža, 24. 11. 1980

ZAHVALA

Ostalo je, kar ostane neizživeto! Polje ljubezni vrniti ne more...

V 90. letu življenja se je od nas poslovila sestra in teta

MARIJA ŠKOFLJANC

iz Bregov 2

Srce, ki je vzkliklo, cvetelo in dozorelo sredi polja, je ostalo predano ljubezni in spoštovanju do zemlje in neba, vse do zadnjega dne, ko se je nevidna nit življenja pretrgala. Občudovali smo drobno telo, ki se je kakor pšenični klas sklanjalo k zemlji po novih moči, da kljubuje naravi in letom, z delom od zore do mraka. Bila si živa poezija zemlje, trpka za oko, a topla v svojem dajanju. Takšno so spoštovali vaščani Bregov in vseh okoliških vasi. Kadar so jo dohiteli na poti, so vedno našli prostor v avtomobilu, da so ji prihranili korake, ki so z leti bili vse težji. Danes so njive neme, a čuteče srce je pokopano sredi polja, da prisluhne vetru ali cvetju, ki naznanja vedno znova pomlad. Ob tem tišem trenutku se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste naši sestri in teti bogatili življenje zadnjih let z vsestransko pozornostjo in razumevanjem. Hvala za spoštovanje, ki ste ga izkazovali do njene častitljive starosti, do človeka, ki je cenil vse, kar ste storili zanj. Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vaščanom, ki ste nam pomagali v teh dneh, darovali vence in cvetje, ter pokojno lepo pospremili k zaslužnemu počitku, še posebno pa duhovniku za opravljeni obred in besede...

Žalujoci: sestra Terezija, brata Jože in Tone, vsi nečaki, svakinja in ostalo sorodstvo
 Brege, 14. 11. 1980

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in strica

EDIJA PILETIČA

šoferja v pokoju iz Gotne vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste našega očeta spremlili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence ter sočustvovali z nami. Posebna zahvala podjetju KZ Krka tozid Agroservis Novo mesto za venco in govorniku za poslovilne besede, Združenju šoferjev in avtomehaničarjev Novo mesto za poslovilno svečanost, podjetju in sodelavcem Mercatorja - tozid Standard za podarjena venca, pevcem in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

Novo mesto, 24. 11. 1980

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

FRANC TURK

iz Gor. Mokropolja 5

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali in pokojnika v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se za podarjene vence kolektivu IMV Novo mesto, ZZB, GD Mokropolje in duhovnikoma za opravljeni obred. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Žalujoci: žena Rezka, sinovi Franc, Ivan, Jože z družinami, hčerke Martina, Tončka, Rezka z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame, sestre, tašče in tete

AVRELIJE-RELI BEVC

roj. Foršek

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo tako številno spremlili na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje ter nam ustno ali pisмено izrekli sožalje. Zahvaljujemo se zdravnikom in osebju splošne bolnice v Novem mestu za zdravljenje, še posebno dr. Lavu Morelu za neizmerno pomoč. Zahvaljujemo se sodelavcem Iskre in Zdravstvenega doma ter patronažni službi za cvetje in pomoč. Hvala proštu Lapu za ganljive besede in lepo opravljeni obred.

Vsi njeni

Novo mesto, Mokronog, 24. 11. 1980

ZAHVALA

V 51. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi

JANEZ ŠENICA

iz Meniške vasi 19 pri Dol. Toplicah

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nam pisмено in ustno izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremlili na njegovo zadnjo pot. Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, znancem, prijateljem za pomoč, pevskega zboru iz Dol. Toplic, GD iz Dol. Toplic, podjetju Novoles Straža, tozid Elektro Novo mesto, obema govornikoma za poslovilne besede, duhovniku za opravljeni obred, osebju kirurškega oddelka za lajšanje bolečin. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

TEREZIJSKE KASTELIC

z Dol. Težke vode 12

ki je za večno zaspala v 82. letu starosti, se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, vsem kolektivom, ki so s cvetjem in obiskom počastili njen spomin, nam izrekli sožalje ter pokojno tako številno spremlili na zadnjo pot. Hvala duhovniku za pogrebni obred ter pevskega zboru Stopiče za zapete žalostinke.

Žalujoci: sinovi Tone, Franc, Jože, Alojz ter hčeri Marija in Anica z družinami, vnuki in pravnuki ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in sestre

FRANČIŠKE PEROCI

roj. Knafelc iz Cegelnice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, znancem ter kolektivom Novoteksu in Kovinarju za podarjene vence, cvetje in spremstvo na zadnji poti. Iskrena hvala župniku iz Prečne in Jožetu Kovačiču za lepo opravljeni obred in tople poslovilne besede.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

JOŽETA KRAŠEVCA

iz Žabje vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremlili na njegovi zadnji poti ter nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, sosedom in delovnim organizacijam za podarjeno cvetje in izkazano pomoč, kakor tudi tov. Krajnciču za poslovilne besede.

Žalujoca: žena Pepca in sin Jože z družino

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je za vedno zapustila naša skrbna teta

NEŽKA RAJER

šivilja iz Ždinje vasi 17

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom za podarjene vence in cvetje ter vaščanom, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

V SPOMIN

1. decembra bo minilo tri leta, odkar nas je zapustil naš dragi in nepozabni mož, oče, deda in stric

JANKO POPOVIČ-MAJS

iskreno se zahvaljujemo vsem, ki obiskujete njegov grob in mu prižigate sveče in prinašate cvetje. Ostal nam boš vedno v dobrem spominu!

Žalujoci: vsi tvoji

ZAHVALA

Po hudi boleznii nas je zapustil naš dragi

PETER JAKŠA

iz Sel pri Otavcu

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo pokojnika na zadnji poti. Posebna zahvala ZZZB in PGD Božakovo za organizacijo pogreba, kolektivu OŠ Metlika, tovarni Komet, Beti in Novoteks za izrečeno sožalje, vence in spremstvo na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo govornikoma za poslovilne besede pred domačo hišo in pri odprtem grobu ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

IVAN KOBE

iz Želebeja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter spremstvo pokojnega na zadnji poti. Posebna zahvala ZZB in PGD Božakovo za organizacijo pogreba, kolektivu OŠ Metlika, tovarni Komet, Beti in Novoteks za izrečeno sožalje, vence in spremstvo na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo govornikoma za poslovilne besede pred domačo hišo in pri odprtem grobu ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, babica, prababica, tašča in teta

JULIJANA RAK

s Planine pri Trzišču

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem in sosedom za sočustvanje z nami, za vence in cvetje, ki ste ga poklonili pokojni mami, ter za spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvalo smo dolžni tov. Selevšku in Društvu upokojencev Trzišče za poslovilne besede ob odprtem grobu ter duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: Pepca, Lojze, Julka, Justi, zet Stanko in snaha Marija z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene in sestre

AMALIJE PISEK

iz Orehovca pri Kostanjevici

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in dr. Frlanu. Posebna zahvala organizaciji ZZB Kostanjevica in pevcem za spremstvo na zadnji poti.

Žalujoci: mož Alojz in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta, starega očeta

JOŽETA OBERSTARJA

iz Koprivnika 34 pri Kočevju borca NOV

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so priskočili takoj na pomoč ob tako boleči izgubi. Zahvaljujemo se tudi za darovane vence, cvetje in vsa pismena in ustna sožalja. Posebno se zahvaljujemo pokojnikovega bratu Antonu pri ureditvi uradnih zadev, Antonu Žagarju za poslovilne besede, izrečene ob odprtem grobu, delovni organizaciji ITAS Kočevje, PIONIR Novo mesto, ZKGP tozid ROG Kočevje, Krajevni skupnosti Rudnik-Koprivnik in ZZB Kočevje ter godbenikom in kaplanu Miroslavu Virandu za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem skupaj iskrena hvala!

Žalujoci: žena Katarina, sinova Jože z ženo Marijo in sinom Jožetom, Ivan z ženo Ivanko in sinom Boštjanom ter ostalo sorodstvo

Čas odrekanj kot zgled

Tudi Marica Marič iz Metlike potrjuje resnico, da je človek pač tako ustvarjen, da težko in hude trenutke raje pozabi, v spominu pa mu ostajajo lepi dogodki, uspehi, zadovoljstva. Pa vendar, ko govori o dvajsetletni poti metliškega Kometa, Marica ne more molče mimo enega najtežjih trenutkov v svojem življenju, ko je delavski svet takratnega Invalidskega podjetja, predhodnika današnjega Kometa, katerega članica je bila, zaradi pomanjkanja dela moral odpustiti delavke.

„Danes pa nam dela ne manjka,“ v eselo pove Maričeva in pri tem potrka s prstom po leseni mizi, „in, to je za vse zaposlene res dober občutek.“ Komet je nje govih 450 delavcev, med katerimi je velika večina žensk, praznuje te dni 20-letnico obstoja. Med temi delavkami so tri, ki so v Kometu oziroma prej v Invalidskem zavodu od samega začetka: poleg Maričeve še Kristina Nastav in Karolina Vukšinič.

Cepprav tudi sama invalidka, je Marica, izučena krojačica, prišla k takratnemu Invalidskemu zavodu bolj zaradi spleta okoliščin kot po jasni volji. Ko se je Beti, kjer je delala prej, selila v nove prostore, v starih na Pungartu pa je začel delati Invalidski zavod, se je odločila, da bo ostala, ker je imela do Pungarta pač bliže kot do Beti. No, sedaj, ko se že lep čas vsak dan vozi v službo v Rosalnice, kjer si le Komet zgradil lepe, prostore in sodobne proizvodne prostore, ji to ni predaleč. Očitno se s spreminjanjem časov tudi razdalje krajšajo.

Kljub težkim časom se Marica rada in kar z nekakšno sentimentalnostjo spominja začetkov predhodnika današnjega Kometa, ko je bilo zaposlenih vsega skupaj

23 ljudi, od tega pa je bil menda samo direktor Manek Fuks moški. „Kako smo takrat delale, in kako rade! Nismo vprašale, ali je petek ali svetek; če smo imeli naročilo, smo delali in delali, niti na misel nam ni prišlo, da bi spraševale, če nam bodo plačali nadure, nedeljsko ali nočno delo. Kje pa! Če smo imeli dovolj naročil, smo vedeli, da bomo naše izdelke prodali, da bo denar za plače. Spominjam se celo, da smo na Silvestrovo delali do desetih zvečer ali pa smo nedeljsko delo potegnile pozno v noč, v ponedeljek zjutraj pa na redni šiht,“ je vrela iz Marice, ki je ob tem rekla kakšno tudi na račun „današnje mladine“, ki da bi lahko tudi bila pripravljena na kakšna odrekanja. Sakne, da bi si Marica želela, da bi se tisti časi povrnili, bog ne daj, saj bi to izničilo tudi njeno dvajsetletno delo, vsa odrekanja. Ne, le to bi rada, da bi se vsi zavedali, da je bilo za to, kar imajo danes, treba marsikaj prestati, se marsičemu odreči, pri Caru, kjer vse so šivale, iz brtnega doma, kjer so bile pisarne, iz skladišč, ki so bila raztresena po vsej Metliki, prišli do tega, kar ima Komet danes.

„Vendar tudi ko je bilo najhujše, nisem niti pomislila, da bi šla kam drugam. Kmalu sem dobila od podjetja tudi stanovanje, za kar nisem bila samo hvaležna, ampak sem zaradi tega do podjetja čutila še dodatno obveznost,“ pravi Marica. In da je danes, ko dela kot modelarka, zadovoljna tako, z delom kot z osebnim dohodkom, je v precejšnji meri tudi njena zasluga, kajti brez takih Maric ne samo da ne bi bilo Kometa, ampak še marsičesa ne, kar imamo danes za samo po sebi umevna.

A. BARTELEJ

„PEPEL IN KRI“ TER NEKAJ ZA OČI – V četrtek so prišli na svoj račun ljubitelji slovenske zabavne glasbe. Na odru nabito polnega doma JLA v Novem mestu se je v skoraj triurnem sporedu zvrstila vsa pisana množica pevcev in ansamblov. Prepevanje je ljubljanska radijska hiša posnela na magnetofonski trak in ga bo predvajala v novoletnem prazničnem sporedu. Novomeška ušesa so ob tej priložnosti lahko slišala vse mogoče, od najbolj nežnih melodij do najbolj hrupnih vžigank. Glasnost nekaterih ansamblov je pregnala iz dvorane družine, ki so imele s seboj majhne otroke, kar pa ni bilo ravno izjemen (in pohvalen vreden) primer.

Iz vodovoda pritekla gnojnica

Onesnaženo zajetje mokronoškega vodovoda – Primer, ki je povod za mnoga razmišljanja – Vodovodi brez upravljalcev – Najprej za živino, nato za ljudi

Verjetno ni ravno majhno presenečenje, če ti v kozarec, ki si ga nastavljaš pod vodovodno pipo za potešitev žeje, priteče – gnojnica! Pa vendar se je to dogajalo v soboto, 8. novembra, prebivalcem Puščave, Mokronoga in Doba, ko je iz pip vodovoda pritekla tekočina, po vonju in videzu kaj malo podobna bistri pitni vodi. Nič čudnega torej, če so krajanje o dogodku hitro obvestili trebanjske miličnike, ti novomeško UJV, ta pa še upravo inšpekcijskih služb.

Obisk omenjenih krajanov je v celoti potrdil prijavo vaščanov, čeprav je bilo v soboto popoldne stanje že bistveno boljše. No, na srečo se je pri eni hiši še našel lonec vode, ki je iz pipe tekla dopolnje, kasnejša analiza vode pa je potrdila že omenjeni duh in priokus po gnojnici, zraven pa pokazala še precejšnjo stopnjo amoniaka v vodovodnih ceveh. Inšpektorji, ki so v soboto popoldne pregledali teren, niso mogli na trasi vodovoda najti nikakršne okvare niti odkriti vira onesnaženja. Zato so delo nadaljevali še v nedeljo. Takrat jih je pot zanesla do kmetije, ki stoji okoli 500 metrov nad izvrom. Skrivnost je bila hitro pojasnjena. Lastnik omenjene samotne kmetije je namreč v četrtek izpraznil gnojnično jamo in vsebino razlil po zemlji. Zaradi svojstvene sestave tal je gnojnica ob pomoči dežja dokaj hitro pronicala v zemljo vse do zajetja, od tam pa v mokronoški vodovod. Inšpektorji so ob tem storili vse potrebne ukrepe, tako so povečali kloriranje vode, sestavili pa tudi ovadbo javnemu tožilstvu.

Ob vsem tem pa še nekaj. Voda iz omenjenega vodovoda, ki ga uprav-

lja trebanjski Tregard, je že dalj časa slabše kvalitete, bakteriološko je oporečna, zato bo verjetno potrebno storiti še kaj. Tukaj mislimo na raziskavo tal pa natančno odredbo varnostnega pasu, saj konec koncev sploh ni izključeno, da kmetija, na kateri je prišlo do onesnaženja, ne stoji v prepovedanem pasu, in še kaj. Vedeti je potrebno tudi, da je bil ta vodovod grajen pred preko petnajstimi leti za živinsko farmo v Martinji vasi, zato je nič čudnega, če mu mnogi ob dejstvu, da ga sedaj uporablja velik predel za pitno vodo, očitajo kup pomanjkljivosti.

Ne povsem brez pomena pa je še nekaj. Velika večina vaških vodo-

vodov je brez upravljalcev. Zgrajeni so bili namreč s samoprispelki, prostovoljnimi delom, v večini primerov brez podrobnejših predhodnih raziskav. Torej ne samo da je delo velikokrat opravljeno nestrokovno, pač pa tudi upravljalcev ni. Tako ostajajo vodovodi prepuščeni sami sebi, in če že drugega ne, jim dajmo v desetletju boja za pitno vodo vsaj skrbnike!

B. BUDJA

ČLOVEK SKOZI OBJEKTIV ETNOLOGA

V Pokrajinskem muzeju v Kočevju so v ponedeljek, 24. novembra, odprli razstavo „Človek skozi objektiv etnologa“, ki bo trajala do 24. decembra. Organizirata jo domači Pokrajinski muzej in Slovensko etnološko društvo. Po otvoritvi, ki je bila v ponedeljek ob 17. uri, jel magister etnologije Zmago Smitnik imel predavanje „S poti po Afganistanu“, ki so ga spremljali diapozitivi.

salon pohištva
novoles
komandanta staneta 38
tel.: (068) 25-091

LETOŠNJI PRVAK – Znanemu novomeškemu atletskemu reprezentantu Darku Cujniku se je prejšnjo sredo posrečil še en nadvse uspešen met, vendar tokrat ne met kopja, ampak trnka. Pod jezom v Šoteski je za vabo prijel kralj Krke, sulec. Po polumem boju med ribičema in veliko ribo – Darku je priskočil na pomoč Franc Tičar – sta na suho potegnila kar 16 kilogramov težkega in 123 cm dolgega sulca, ki je od letošnjih šestih utetih v Krki največji.

Naš ris bodoči svetovni prvak?

Izredna lovka trofeja v Gorskem kotarju – Odločitev, če bo naš ris svetovni prvak, bo padla že na prihodnji mednarodni lovski razstavi

Lovska trofeja risa, ki ga je pred kakim mesecem dni odstrelil Tomislav Šporer, gozdarski tehnik Sumarje z Ravne gore, je vzbudila veliko zanimanje lovcev in lovskih strokovnjakov Gorskega kotarja in širše okolice.

Krznno, ki ga je te dni srečni lovec dobil iz preparatorske delavnice, je res svetovne vrednosti. To je mnenje strokovnjakov, ki pa še ni uradno potrjeno. Po neuradni, a strogi in previdni oceni goranskih lovskih strokovnjakov Borisa Kraševca in inž. Alojza Ferkoviča zasluži odstreljeni goranski ris 168,86 točk, kar je precej več, kot jih je dobil sedanji svetovni prvak, ris iz Romunije, ki je ocenjen s 160,64 točke. V teh dneh bodo uradno ocenili vrednost risove trofeje še strokovnjaki Lovske zveze Hrvatske. Na prvi mednarodni razstavi pa bo, kot upajo naši lovski strokovnjaki, krznno našega risa dobilo tudi svetovno priznanje kot najlepše.

Krznno ravnogorskega risa je dolgo 152 cm, njegov razpon (upoštevajoč noge) znaša 137,5 cm, široko pa je 50 cm. Krznno ima izredno in pravilno dolžino dlake. Pege so zelo izražene.

Ob koncu 19. stoletja so v goranskih gozdovih zadnjič videli risa. Zato hrvaški zakon o lovu ne govori o risu: niti kot o trajno zaščiteni divjadi, niti kot o zaščiteni z lovostajem, niti kot o nezaščiteni. V lovišču Gorskega kotarja so risi zašli leta 1973 iz sosednjih kočevskih gozdov. Resnici na ljubo naj povemo, da goranski lovci risu niso naklonjeni, ker menijo, da je z njim

dobila plemenita divjad – pa tudi gozdna kokoš in veliki petelin – še enega sovražnika, posebno pozimi.

HČI BI DELALA KARKOLI

Na vrata kadrovske službe v Hitrotkalu je potrkal in lastnica trkajoče roke ni čakala na dovoljenje za vstop.

„Dober dan. Jaz sem Klotilde Zračnikova, tole pa je moja hčerka Matilda. Prišli sva vrašat, kako ste rešili prošnjo za sprejem v delovno razmerje moje hčerke,“ so zdrdrala usta.

„Trenutek. Bom pogledala... Ja, Matilda Zračnikova. Prošnja je tu, vendar je napisana zelo pomanjkljivo. Niste navedli izobrazbe,“ so odgovorila uradna usta.

„Moja hčerka je hodila dve leti v gimnazijo, veste. Brihtno dekle je, a so jo

profesorji tako zafrkavali, da je pustila vse skupaj. Tudi na srednji ekonomski je bila leto dni. Ista pesem. Na piko so jo vzeli in domov je prinesla šest kolov. Na medicinski pa je že ob polletju videla, da nima kaj iskati, enostavno zato ne, ker se piše Zračnik. Če bi se pisala Inžinerič, Doktorič ali pa Direktorič, bi bila pesem drugačna,“ so bila jezna njena usta.

„In kaj bi rada delala vaša hčerka?“ so bila radovedna uradna usta.

„Nekaj malega zna tipkati. Sicer pa ima zelo lep rokopol. Kavro pa vam skuha takšno, da boljše ne dobite niti v hotelu

A kategorije,“ so bila polna usta hvale.

„Če vas prav razumem, bi radi spravili hčerko v pisarno,“ so pravilno zaključila uradna usta.

„Tako je. Verjemite, da ne boste razočarani. Moja Matilda zna delati z ljudmi, zna kontaktirati, je zelo prijazna, lepega videza, kar je tudi pomembno, zna se smejati, zna biti prijazna,“ je vrela iz ust Klotilde Zračnikove.

„Žal ne bo nič. Administracije ne smemo povečati. Že tako je preveč ljudi po pisarnah. Drug drugemu so v napoto,“ so govorila uradna usta v tretji osebi množine, da

Narava vam nudi

Medex je v Ljubljani odprl trgovino z naravnimi zdravili – Čaji

V svetu je že dlje časa opazna gibanje za zdrav način življenja in prehrane, ki temelji na preverjenem gledanju na naravo. Narava postaja ponovno vrednota in v nji človek odkriva drobno bogastvo, ki ga je v obdobju prodora sodobnih tehnologij prezrl. Gre predvsem za ponovno odkritje zdravnih rastlin in drugih naravnih snovi, ki lahko koristno služijo utrjevanju zdravja in kot zaščitna sredstva. V Jugoslaviji se organizirano ukvarja s tem ljubljanski Medex. Pred kratkim je svojo dejavnost še razširil in je na Miklošičevi cesti v Ljubljani odprl trgovino „Narava vam nudi“, v kateri so kupcem na voljo poleg že priznanih Medexovih proizvodov iz čebeljega panja tudi zdravilna zelišča in čajne mešanice.

Medexova trgovina „Narava vam nudi“ je prva tovrstna trgovina v Jugoslaviji. Posebnost lokala je tudi v tem, da sta v njem kot prodajalca zaposlena diplomirani farmacevt in farmacevtski tehnik, ki bosta kupcem strokovno svetovala pri izbiri primerne naravnega sredstva z zdravilnim učinkom. Občasno pa bosta kot svetovalec pomagala priznana strokovnjaka s področja apiterapije in fitoterapije: dr. Tone Krisper in mr. ph. Janez Kromar.

PREŠEREN NA PIPI – Slovenski rodoljubi so v preteklih desetletjih na razne načine častili svojega pesnika, tako se je nekomu porodila misel, da bi lahko imeli Prešernovo podobo tudi na pipi. Slavko Smerdel iz Krškega hrani porcelanasto pipo, ki je bila včasih last krškega sodnika dr. Borisa Jana. Na njej je Prešernov portret, po vsej verjetnosti delo slikarja Matije Jame, nastal pa naj bi bil okoli leta 1900. Ker se iz pipe običajno rado kadi, je portret uokvirjen z znanim Prešernovim verkom: „Vremena Kranjcem bodo se zjasnila“. (Foto: I. Zoran)

VOJAKI NAJBOLJŠI

Aktiv OO ZSMS iz Ribnice je te dni pripravil zanimive športne igre mladih ribniške občine. Ekipe so se pomerile v šahu, namiznem tenisu, kegljanju, nogometu in odbojki v skupnem seštevku pa so zmagali vojak iz kasarne Mirka Bračiča pred ekipo OO ZSMS Ribnica. Dolenjo vasjo, Rikom, itd. Takšnih in podobnih tekmovalj, ki je tokrat potekalo ob 80-letnici telesne kulture v Ribniški dolini in dnevu republike, si mladi še žele.

M. GLAVONJIC

so iz nepotrebnosti izključila sebe.

„In kaj ji lahko ponudite?“ so vprašala naličena usta Klotilde Zračnikove.

„V konfekciji nam primanjkuje preko petdeset šivilj. Morda bi poskusila...“ so ponudila rešitev uradna usta.

Obraz Klotilde Zračnikove je postal podoben slabo obrišani posušeni šolski tabli in celo ličilo na njenih ustnicah ni bilo več tako rdeče. Sisknila je: „Bo pa že raje doma! Za strojem moja Matilda ne bo sedela, sorodstvo in sosedje bi pomislili, da imam totalno ne sposobnega otroka“.

Vrata kadrovske službe so skoraj zletela s tečajev.

TONI GASPERIC

27. XI. '80

27. PRILOGA

ZASNEŽENO NAVDUŠENJE

Iskra

Iskra

Danes smuča v Sloveniji že 200.000 ljudi, kar pomeni — če odštejemo dojenčke, babice in dedke itd. — da se s tako imenovano belo opojnostjo bolj ali manj ukvarja vsak šesti do sedmi Slovenec. Smučarska moda je prodrla tudi na sicer v mejah zdravega razuma konzervativno Dolenjsko, o čemer priča podatek o več kot 5000 registriranih smučarjih, praktično zrcalo zasneženega navdušenja pa je bil sejem rabljene smučarske opreme v novo-meški športni dvorani. Obiskalo ga je 4000 (ne)smučarjev, trebanjski Mercator pa je v dveh dneh prodal za 1,5 milijona dinarjev smučičevljev itd. Kaj torej storiti, če si slučajno ali načrtno vtepete v glavo, da boste postali smučar?

Milan Maver, odlični novinar — karikaturist in še boljši smučarski učitelj, je zapisal, da je s smučmi približno tako kot z avtomobili: pameten človek si za vožnjo v službo ne bo izbral formule 1 ali za dirko 10-tonskega tovornjaka. Na domačem trgu so na voljo predvsem tri skupine Elanovih smučičev: skupina RC, skupina MD in skupina CR. RC je nekakšno smučarsko plemstvo. Smučiče družine s številkami od 07 do 04 so samo za tekmovalce, samo odlični smučarji pa naj bi smučali na RC 03, zadnjih predstavnicah te

aristokratske družine, katere člana lahko „posvojite“ za 4600 do 2800 din.

Skupina Elanovih smučičev MD je po konstrukciji in kakovosti podobna RC, le da so smučiče nekoliko manj vzdržljive, predvsem pa krajše in tudi cenejše: od 3135 do 1350 dinarjev. Skupina CR ima samo tri razrede: CR-805, CR-803 in CR-802, stanejo pa 1500 do 950 dinarjev. V to družino spadajo tudi krajše — otroške smučiče. Značilne zanje so: lahka vodljivost, okretnost in velika prizanesljivost pri napakah.

Če torej veste, kako dober smučar ste, in koliko denarja imate, je treba izbrati samo še pravo dolžino. Boljši ko je smučar, daljša je lahko smučka — in narobe. Nekako takole lahko posplošimo: daljše smučke so bolj stabilne in primerne tudi za velike hitrosti, so pa manj okretne. Če kdo ne smuča hitro, je nesmiselno, da bi imel dolge smučiče, ker njihovih prednosti nikoli ne izkoristi, pomanjkljivosti pa vselej. Na voljo so tudi konkretne mere. Vse, kar seže čez 205 centimetrov, je že zelo dolgo tudi za dobrega smučarja; za ne prav odlično formo so centimetri od 200 do 190, vse pod temi merami je za, če nekoliko podvorimo, normalne smučarje. Za nežno—enakopravni spol naj bi bile smučiče dolge 170 do 190 cm, izjemno večje naj bi drvele na do 200 cm dolgih deskah, kategorije slabih smučark pa tako ali tako uradno ni.

Kaj pa otroci? Za najmanjše so cicibanske smučiče, neke vrste igračka, za večje pa velja pravilo: do sedmega leta naj sežejo smučiče do brade, od sedmega do desetega nekako do čela. Po desetem letu veljajo pravila odraslih.

Še tako dobre smučiče so slabe brez pravilno naravnanih varnostnih vezi. Danes nihče več ne prodaja slabih vezi, vse vezi so dobre, pomembno je le, da jih izberete za svojo težo. Druga važna stvar pri vezeh je pravilna montaža oziroma nastavitve mehanizma. Naj to opravi strokovnjak, če je le mogoče, z napravo za pravilno nastavitve. Ta naprava upošteva smučarjevo težo, debelino kosti in sklepov in seveda njegove smučarske sposobnosti. K varnostnim vezem obvezno sodita tudi lovilni jermen ali v zadnjem času stoper, rekli bi zavornica. Njena naloga je smučko ustaviti oziroma preprečiti, da po padcu ne odsmuča sama naprej. Samo zamislite si, kako hude poškodbe lahko prizadene podivjana smučka.

Poleg smučičev in vezi so čevlji edini še res pomembni del smučarske opreme. Naloga

smučarskega čevlja je popolnoma fiksirati nogo. Čevlji ne sme biti prevelik, premehak ali premalo zapet. Nekateri strokovnjaki celo trdijo, da je čevlji za dobro smučanje celo pomembnejši od smučičev. Na srečo je izbira domačih smučarskih čevljev zelo solidna, letos so iz Alpine na voljo modeli z zvenečimi imeni: demon, komet, mars, meteor, lady comfort itd. Vsekakor pa je treba čevlji pred nakupom obuti, saj je vsaka noga oblikovana nekoliko po svoje. Za nekoga so lahko popolnoma zanič čevlji, ki so za drugega z isto številko noge odlični.

Pri smučarski opremi je še najmanj sitnosti s smučarskimi palicami. Vsake so dobre, pomembno je le, da so prav dolge. To poskusimo tako, da palice postavimo na trdih tleh predse, seči morajo nekako do prsnih bradavic. Če je palica predolga, snamemo ročaj in jo odžagamo, za prekratke pa ni pomoči.

Se najmanj je treba pri smučarji vedeti o oblačilih, čeprav je v praksi prevečkrat ravno obratno.

Izmed vseh boleznij je norost najbolj nalezljiva, in kadar se pojavi epidemično, ji pravimo moda. Naj to zadnja velja za pretirano smučarsko oblačilje, bog ne daj za smučanje, ki tudi na Dolenjskem postaja nedotakljiva svetinja.

M. BAUER

svečana bluz

Pred novim letom se kar vrstijo prireditve, na katerih se v obleki za vsak dan ne bi dobro počutile. Z najmanj stroški, pa vseeno moderno se lahko oblečete v bluzo in krilo. Tudi staro belo bluzo lahko uporabite, če jo modernizirate z novim ovratnikom. Ta je z naboriki ali pa kombiniran s čipkami. Z enakim okrasom lahko olupšate tudi manšeto na rokavih, ki so zgoraj široki, spodaj ozki.

sveče za vzdušje

K slavnostno pogrneni mizi so di primerna dekoracija. Če praznujete slovo od starega leta doma stabilizacijsko, lahko z lastnim okrasnim podstavkom iz zelenja, šipka in jesenskih rož ter smrečja in sveče ustvarite slavnostno vzdušje. To vas ne bo dosti stalo, razen nekaj dobre volje in truda. Pa še to: sveče bodo poskrbele, da vam cigaretni dim ne bo silil v oči.

mraznice

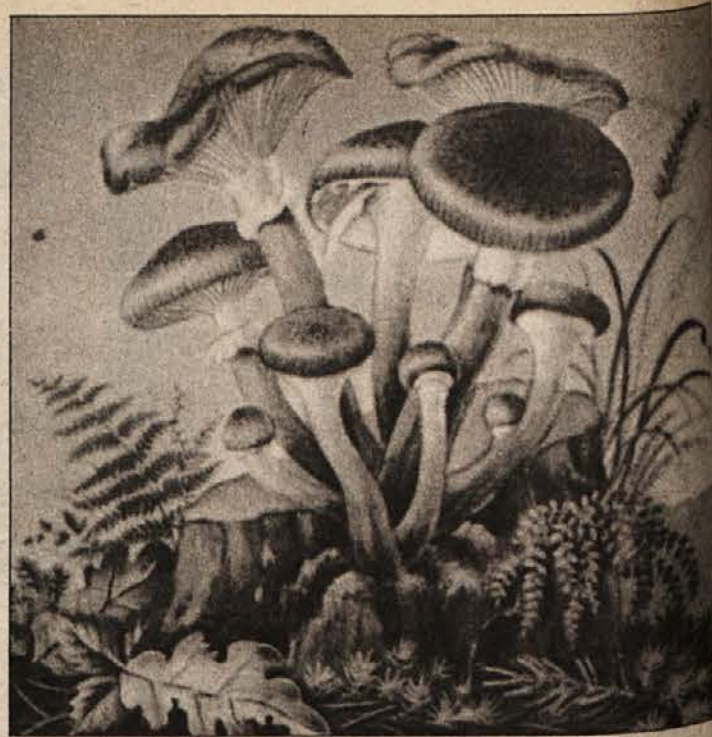
Čeprav smo že krepko na pragu tudi koledarske zime, je nekaj toplih dni vplivalo tudi na rast mraznic. Za slednje velja, da jih je moč najti od septembra do decembra, veljajo pa za nevarne gozdne zajedalke, ki rastejo v mašanem gozdu na štorih, trohnečih debelih in vejah, ne glede na zemljišče. Najti jih je tudi na travnikih, med sadnimi nasadi in še kje.

Klobuk mraznice je spočetka vzbočen, medeno rumen, pozneje pa sploščen in temno rjav. Enako velja za kocen, ki je sprva belo rumenkast in kosmat, pozneje potemni. Koceni mraznic so olesneli, rastejo skupaj, dosežejo pa velikost do 15 cm. Troši so brezbravni in elipsasti, trosni prah pa je bel.

Meso mraznic je blede rumenkasto, mehko, okus pa kiselkast, z duhom po šadju. Mlada mraznica je zelo dobra, medtem ko stara goba ni za jed. Mraznic je več vrst, vse pa so v glavnem užitne, tako da skrbi za zamenjavo ni. Nabirajmo le cele šope, klobuk pa odrezimo šele tik pred uporabo. Ne nabirajmo gob v dežju, prav tako ne kupujmo že odrezanih klobukov!

TESTENICA IZ MRAZNIC

Kulinarična vrednost mraznic je precejšnja, načinov priprave nešteto. Od vlažanja do dušenja, uporabe za juhe, omake itd. Tokrat objavljamo nekoliko zahtevnejši recept.

Za testenico iz mraznic potrebujemo: 80 dkg mraznic, 22 dkg moka, 1/4 litra mleka, 15 dkg masla, 1 jajce, žlico paradižnikove mezge, čebulo, ščepec peteršilja, govejo kocko, olje, sol in poper.

Na deske strešemo moko, naredimo vdolbino in vanjo damo 8 dkg masla, 4 ščepce soli, vmešamo jajce in vse zmešamo v testo. Zatem: vzamemo nizki model za peko, ga namažemo z maslom in obložimo dno in stranice s testom. Pečemo v srednje ogreti pečici približno 30 minut.

Med peko očistimo gobe, zatem pa sesekljamo čebulo in jo prepražimo s 3 dkg masla in žlico olja. Ko čebula zarumeni, damo vanjo mraznice, govejo kocko, posolimo, dodamo poper in dušimo 2 uri. Nekako pol ure pred koncem dušenja vmešamo še žlico paradižnikove mezge in ščepec peteršilja.

Preostalo maslo raztopimo, mu primešamo ostanek moka in mešamo. To zatem razredčimo s toplim mlekom, ki ga med mešanjem počasi prilivamo. Bešamel še posolimo, kuhamo pet minut, nato pridamo gobe in vse skupaj damo v testenico. Slednjo, preden

jo ponudimo, damo še za 10 minut v pečico.

OSTRIGARJI S ČESNOM

Ker so zimski hladni dnevi pripravi tudi za rast bukovih ostrig, gobe, ki jo je najti po njeni vrednosti v prvi skupini gob, celo pred nekaterimi gobami, še tale kratak recept za pripravo ostrigarjev:

Gobe previdno operemo, jim odrežemo kocene, večjim ostrigarjem pa odstranimo tudi kožico s klobuka. Manjše gobe pustimo cele, večje narežemo, Ostrigarje potem v malo vode dušimo tri do štiri minute. Drobnorezane stroke česna spravimo na maslu, dodamo gobe in pražimo še štiri do pet minut. Preden jed ponudimo, jo potresemo s peteršiljem.

GOBARSKA

Mož po kosilu hvali, kako dobre so bile gobe, ki jih je žena napravila. „Liubica,“ ji pravi, „ali boš še kdaj pripravila tako dobre gobe?“

„Veš ljubi,“ pravi žena, „mušnice pa je človek samo enkrat v življenju...“

VOJAŠKI KOTIČEK

NAJBOLJ TRPI CIVILNO PREBIVALSTVO

Vojaški analitiki skrbno spremljajo vojno med Irakom in Iranom. Objavljamo nekatera njihova dognanja, ki temelje na podatkih zahodnih virov.

Na začetku vojne Iranci s svojim prodorom niso ravno blesteli, čeprav so lahko izbrali kraj in čas napada. Kljub tej strateški prednosti so napredovali dokaj počasi, 7 do 10 km na dan. To lahko pojasnimo z omejenimi cilji iraškega nastopanja pa tudi z žilavim iranskim odporom. Obe strani sta za „čiščenje“ terena pred sabo masovno uporabljali artilerijo, prišlo je tudi do spopada iranskih in iraških raketnih metalcev sovjetske proizvodnje tipa BM-21 (40 cevi kalibra 122 mm, domet 15 km), ki jih imata obe vojski. Iranci so za obstreljevanje ciljev v Kuzistanu poleg klasičnih topov uporabili tudi balistične rakete sovjetske proizvodnje FROG-7, ki lete 70 km daleč in nosijo v glavi 550 kg eksploziva. Za bombardiranje Dizfula pa so Iranci uporabili tudi 7 raket sovjetske izdelave SCUD-8, ki imajo domet 280 km, v bojni glavi pa 900 kg klasičnega eksploziva.

Ostalo jim je še 5 takih raket, namenjenih za obstreljevanje velikih ciljev, na primer mest.

V začetku vojne so imeli Iranci 1900 tankov sovjetske proizvodnje — od T-34 do najnovejših T-72, imajo pa tudi nekaj francoskih tankov AMX-30. Iranci na drugi strani pa so imeli v začetku spopada 1870 tankov britanskega ali ameriškega porekla („chieftain“, „scorpion“, M-47/48, „paton“). Brez dvoma so iraški tanki T-72 boljše od kateregakoli iranskega ali ameriškega tanka, vendar jih Irak nima veliko. Če pa primerjamo druge tanke, najbrž vodi britanski (iranski) „chieftain“, ki ima debelejši oklep in močnejši top od vseh sovjetskih tankov (razen T-72) in tudi od francoskega AMX-30.

Iranci so se v skladu s svojo taktiko iraškim oklepni silam zoperstavili z oklepni transporterji in ročnimi protioklepni sredstvi od ročnih metalcev do protioklepni raket. Iranci so uporabljali francoske, že zastarele rakete ENTAC, SS-11/12 in tudi zelo moderne ameriške „dragon“ in „tow“. Iraške rakete, ki opravljajo isto nalogo, so nekoliko starejše, gre predvsem za sovjetske „maljutke“. Obe strani uporabljata tudi oklepne transporterje sovjetske proizvodnje BMP in BRT, Iranci pa imajo v svojih vrstah tudi ameriške M-113.

V boju seveda ne odločajo samo tehnične lastnosti orožij, ampak in predvsem morala ter izvežbanost vojakov. Iranci so nastopili s taktiko tankovskih klinov in ne najboljše podporo pešcev, medtem ko so Iranci uporabili moderno taktiko tako imenovanih modulov, to so mali združeni sestavi pešcev, oklepni

transporterjev, tankov in helikopterjev. Tak način boja so uporabili predvsem zato, ker so bile v začetku spopada njihove glavne sile stacionirane na mejah s Sovjetsko zvezo in Afganistanom. Zajeti so se morali s tistim, kar so imeli trenutno pri roki. Na drugi strani pa Irčanom ni šla od rok graditev pontonskega mostu preko spornega Šat-al-Araba. Tako so morali večino oklepnikov prepeljati čez vodo z motornimi splavi.

Najbolj spektakularno, če lahko tako rečemo, pa je v tej vojni dejstvom letalstva. Iranci so prvega dne vojne napadli 10 iranskih letališč in več njihovih letal uničili na zemlji. Za napade uporabljajo sovjetske avione tipa MIG-23 B, SU-7 B, SU-20, britanske „hunterje“ in francoske „mirage F-1 C“. Za bombardiranje večjega obsega in na večjih razdaljah uporabljajo bombnike TU-22 in Il-28. V akcijah za zaščito lastnega ozemlja sodelujejo tudi letala MIG-21. Ta sicer dobra letala pa imajo težave s tornimi ploščicami zavor. Te ploščice lahko izdelujejo samo dežele z vrhunsko tehnologijo. Majhna iraška zaloga teh ploščic odločujoče vpliva na uporabo MIG-21. Iraško vojno letalstvo je uničilo rafinerijo v Abadanu in nudilo solidno podporo kopenski vojski, medtem ko je bilo pri preprečevanju iranskih napadov na Bagdad manj uspešno.

Poznavalci trdijo, da so Iranci pokazali presenetljivo učinkovitost svojega letalstva, celo več: na plečih letalstva je ležalo glavno breme iranske obrambe. Zgodilo se je, da je letalstvo

večkrat samo držalo fronto. Iranskih 225 letal tipa „phantom F-4“ in 180 „tiger F-5 II“ je prodralo in prodira daleč na iraško ozemlje. Phantomi nosijo po sedem ton smrtonosnega tovora. Iraška protiletalska obramba je po mnenju poznavalcev slabo razporejena, cone ognjene moči protiletalskih topov in raket SA-2, SA-3 in SA-6 se ne prekrivajo, skozi razpoke z lahkoto vidrajo iranska letala, ki imajo tudi odlično elektronsko opremo. Specialna varianta „phantoma“ ima celo napravo za elektronsko motenje protiletalskih raket sovjetske izdelave, ki jih ima Irak. Zračnih dvobojev je malo, običajno zmaga pilot, ki nasprotnika prvi opazi na radarju. Vse drugo opravi raketa zrak-zrak. Iranci imajo tudi nekaj ameriških letal F-14 „tomcat“, ki z raketami „phoenix“ (domet 210 km in hitrost 4400 km/h) lahko sestrelje katerokoli sodobno letalo. Prav „phoenixom“ pripisujejo nekatera nepojasnjena izginotja iraških lovcev tipa MIG.

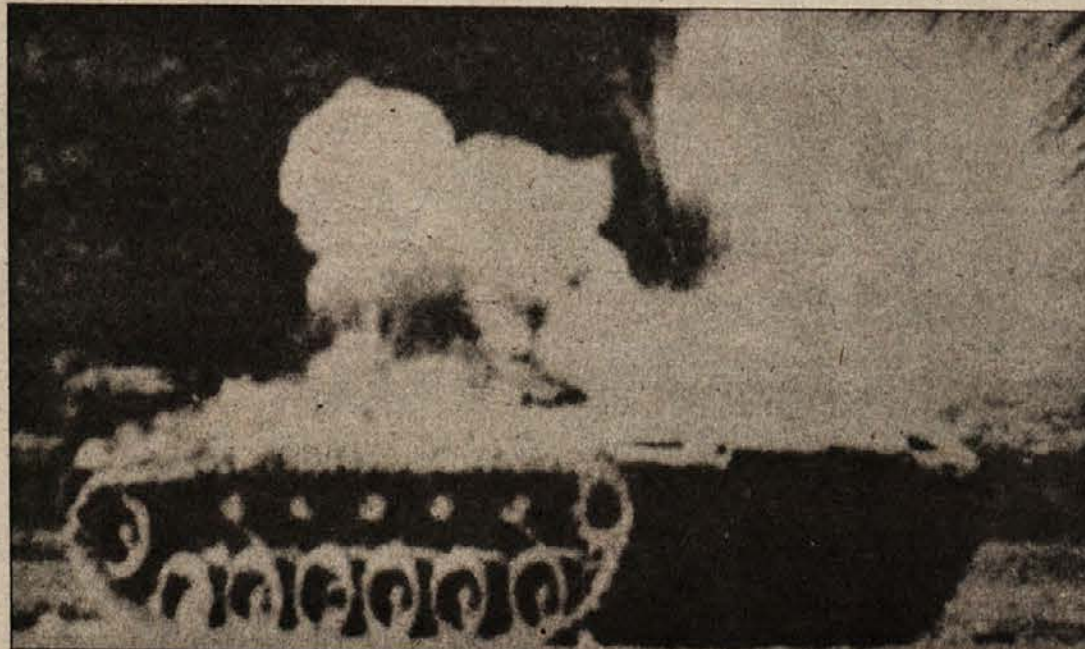
Iranci so se poslužili tudi sovjerske vojne zvižaje. Imeli so 60 majhnih batnih letal. Poslali so jih v napad na iraške položaje; obrambe ni bilo, oziroma ni delovala, ker so imeli iraški protiletalski topovi namerilnike naravnane za napade hitrih reaktivnih letal. Tako presenečenje je seveda možno samo enkrat.

Vojna med Irakom in Iranom je potrdila nekatero izkušnje vojn na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Kar se orožja tiče, so se izkazali sovjetski protiletalski samohodni topovi ZSU-23-4 in ZSU-57-2. Imata jih obe strani. Dobre so tudi protioklepne rakete obih nasprotnikov. Iranci so znova potrdili tradicijo počasnosti orientalskih tankovskih napadov. Irancem pa je zdaj menda jasno, da delna razpustitev redne armade ni bila najboljša poteza. Največji adut v vojnah te vrste ostaja letalstvo.

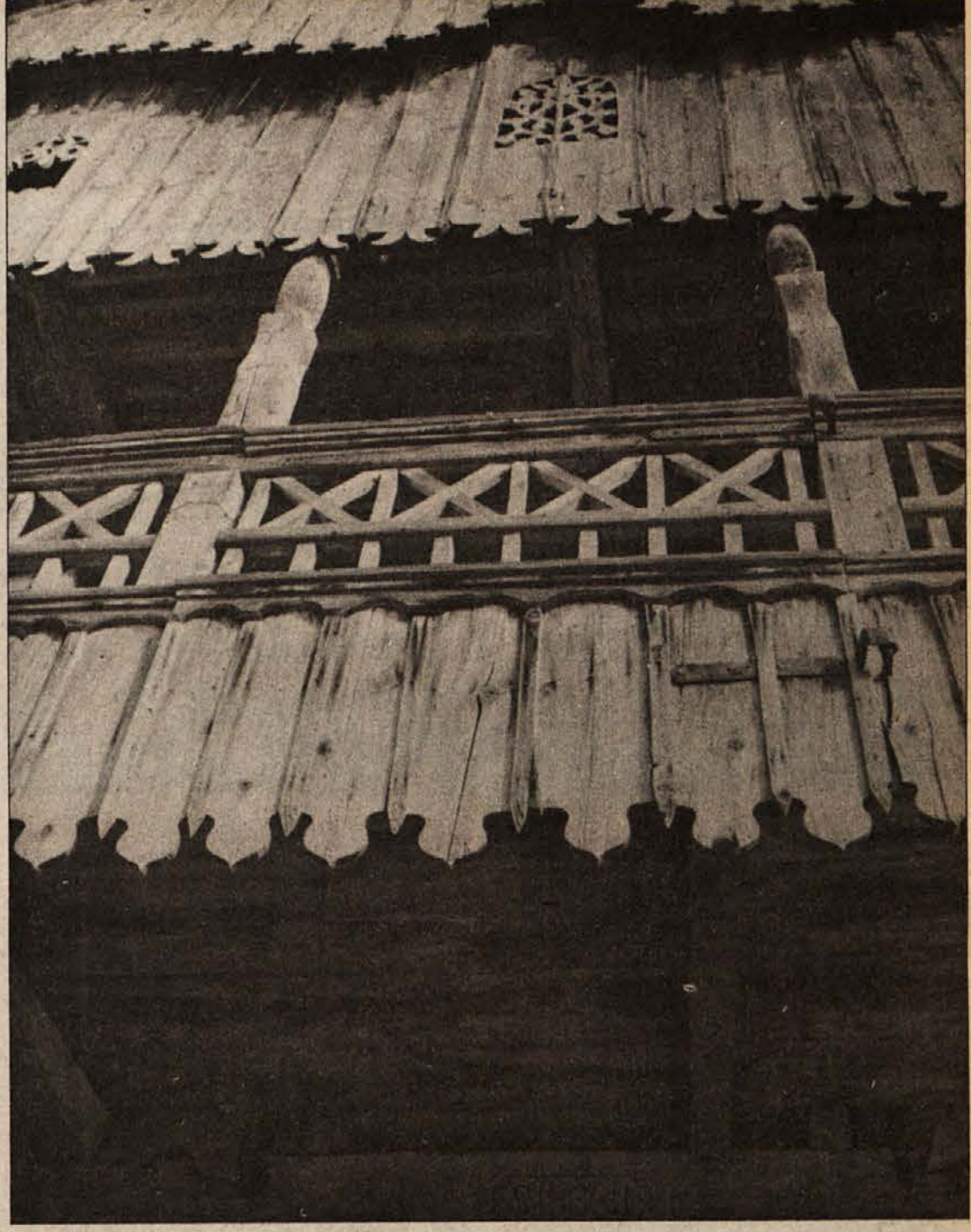
Zgodili so se tudi na videz paradoksn primeri: sovjetsko orožje se je tolklo s sovjetskim, ameriško proti ameriškem, francosko proti francoskemu, britansko proti ameriškem, češkoslovaško proti sovjetskemu.

Ocenjevati dosedanje izgube te ali one strani je zelo nevhvalno opravilo, saj so vojna sporočila „našminkana“. Glede na uporabljeno tehniko in število vojakov, izgube niti niso velike. Najbolj trpi civilno prebivalstvo, kar je žal značilnost sodobnega bojevanja.

Kakšne so napovedi? Dejstvo je, da je iraška vojska trenutno bolj organizirana (britanska tradicija), medtem ko imajo Iranci boljše in bolj številno tehniko, večje vojne potenciale in močnejše letalstvo. Čas dela v korist Irancev, ki so preboleli začetno presenečenje. Iran res lahko izgubi Šat-al-Arab in Abadan, malo pa je verjetno, da bi orožje zaradi tega utihnilo...

Ali se sramujemo svojega podeželja? Izzivajoče vprašanje, ki zbuja nemalo miselnih zvez. Človek se najprej nehote domisli idilične podobe slovenskega podeželja; zasanjani dolenski griči z vinogradi, doline in pobočja z njivami ter s sadnim drevjem pol zakrite vasice mu stopijo pred oči, a že naslednji hip se zave, da je takšna idilična podoba pospešeno izginila iz resničnosti hkrati z revščino in zaostalostjo. Česa nam? Mar kmetov? Če je bilo morda včasih med mestno mladežo slišati besedo „kmet“ tudi kot psovko, ki naj bi pomenila zaostalo, nerazvito osebnost, pa danes ta beseda lahko zveni samo še kot naziv za kakšno izumrlo vrsto. Kmetov je vse manj, vasi so vse manj vasi in vse bolj mesta v malem. Česa naj se torej sramujemo, ko pa podeželja skoraj več ni?

Pa vendar je Marjan Ravbar, v. d. vodje organizacijske enote za varstvo naravne in kulturne dediščine pri Zavodu za družbeno planiranje Novo mesto, pred časom javno zastavil prav to vprašanje: ali se sramujemo svojega podeželja? V predavanju, ki ga je imel pred maloštevilnimi poslušalci, je razgrnil zanimivo problematiko varstva stavbnega fonda v naših vaseh.

Problematika postaja iz dneva v dan bolj pereča, saj se povezuje z vprašanji nesmotrnega poseganja v prostor, z neekonomično, razpršeno zazidavo, pri tem pa podoba naše vasi nezadržno izginja ne samo kot estetsko primernejši, ampak v mnogočem tudi funkcionalnejši način urejanja prostora. (Ali si lahko zamislimo, da bi kmet postavil hišo sredi njive?) Vse bolj se tudi na podeželju uveljavlja breznačajan, nespoštljiv in anarhičen način poseganja v prostor. Zida se vseprek z najrazličnejšimi materiali, prevladujejo našopirjene nadstropne hiše, strešna kritina je vsaj tako pisana, kot so želje ljudi, skratka, obnašamo se, kot da naš narod — pravzaprav kmečki človek — ni v vsej dosedanjih gradbeni in bivalni izkušnji ustvaril nič, kar bi bilo vredno ohraniti, kot da se nimamo od prednikov nič naučiti. Ali nas tisočeri vikendi, ki niso nič drugega kot prikrita nostalgija po starozitju kmečkega, ne postavljajo na laž?

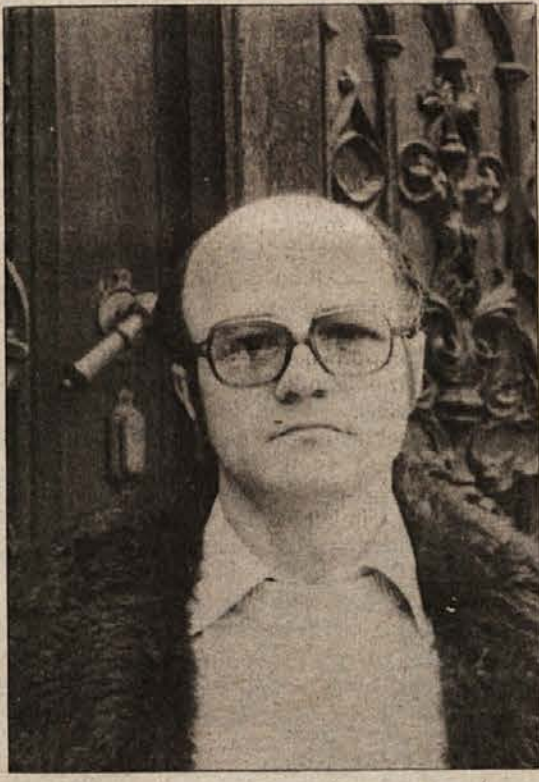
Marjan Ravbar je za Dolenjski list povedal nekaj več o svojem „izzivu“, če smemo njegovo predavanje tako imenovati, saj je v njem spregovoril tudi o stvareh, o katerih smo začeli vsi skupaj morda že prepozno premišljati.

— *Tov. Ravbar, v predavanju ste izrisali dokaj žalostno podobo stanja naše dediščine v kmečki arhitekturi. Ali naj to pomeni, da služba spomeniškega varstva ni delala?*

„Ne, da ni delala, temveč ni mogla biti kos tako široki nalogi, kot jo razumemo danes, ko gre za varovanje naravne in kulturne dediščine. Pojavljala se je kot gasilec, kot nekakšno nepotrebno zlo, ki je gradnje samo dražilo ali zaviralo. Toda ker ni bila prisotna pri nastajanju projektov, ni mogla pravočasno posredovati.“

— *Bo z novo organizacijsko povezanostjo enote za varstvo naravne in kulturne dediščine z Zavodom za družbeno planiranje drugače?*

„Povezanost z zavodom predvsem omogoča varstvene posege že v začetku. Tako lahko deluje-

mo preventivno, hkrati pa se spomeniško varstvo lahko vključuje v družbeno planiranje. Od novega leta, ko je naša enota začela delovati, skušamo že v sami bazi, to je v krajevnih skupnostih, določati varstvena območja. Trenutno delamo skupaj z občani v KS Otočec, ljudje imajo možnost, da sodelujejo in soodločajo. Tako bodo, upam vsaj, sami ustvarili pravila lepega obnašanja v prostoru. Prav za to v bistvu gre, da bi vsakdo vedel, kaj sme in česa ne sme, kaj je njegova in skupna korist.“

— *Je med ljudmi zanimanje za skupno načrtovanje varstvenih območij? Sprašujem predvsem zato, ker doslej kakšnega posebnega zanimanja za varovanje arhitekturne in druge dediščine ni bilo. Dejansko so zgovorna posebno tam, kjer ni nobene prisile; stare, a še dobre kmečke hiše rušijo, namesto teh pa vidimo, kaj raste...*

„Moram reči, da se ljudje zanimajo za varstvo in sodelujejo. V premissljevanih in na splošno so vsi za varovanje, za smotrnejši poseg v prostor, ko pa v praksi pridemo do interesa posameznika, je konec lepega. Potem vidi vsakdo le sebe in svoj egoistični interes. Doživel sem celo, da je strokovnjak hotel postaviti svojo hišo v motečo bližino kulturnega spomenika. Če bi kaj takega poskušal kdo drug, bi imel za izgovor vsaj nevednost, v tem primeru pa še tega izgovora ni in gre res le za osebni interes nad skupnim.“

— *Spomeniki so z zakonom zaščiteni že s tem, da so uvrščeni v spomenike tega in tega reda. Kako je s tipičnimi vaškimi naselji?*

„V novomeški občini je okoli 330 naselij, med njimi polovica s še ohranjenim starim jedrom ali vsaj videzom. To so predvsem tista, ki v razvoju stagnirajo in imajo visok delež ostarelega prebi-

valstva. Kakih 20 naselij ima posamezne spomeniške vrednote: Dvor, Žužemberk, Jama, Maharovec, Javorovica, Bela cerkev itn. Kot celota pa ni zaščiteno nobeno od naselij. Potruditi bi se morali, da bi s pravilnim urbanističnim načrtovanjem v krajevnih skupnostih ohranili, kar je vredno varovati. Ne bi bilo prav, če bi z nesmotrnimi posegi spremenili čisto vse.

— *Če bi se dogovorili, da bo katero od starejših, značilnih naselij zaščiteno, ali bi potem to pomenilo, da se v njem ne bi smelo graditi?*

„Pri varovanju tovrstne dediščine ne gre za nedotakljivost ampak za usklajen in skrben poseg v prostor. Lahko bi zidali tudi nove hiše, a ne, kakor bi bilo komu všeč, temveč z gradbenimi materiali, značilnimi za kraj in okolico, upoštevaje nekatere arhitekturne značilnosti, ne da bi pri tem zapostavili napredno v gradbeništvu. Vse povsod lahko vidimo, kako nesmotrno in z malo posluha gradimo. V modi so nadstropne hiše, ki za dolensko podeželje niso bile nikoli značilne, potem je tu nizek naklon strehe, ki je tudi v nasprotju z izkušnjo naših prednikov, saj so vedeli, da naklonski kot 45 stopinj nudi največji izkoristek podstrešnega prostora. Skoraj odveč je omeniti marmorne in drugačne fasade, najrazličnejše kritine, vse iz materialov, ki so tuji pokrajini in naši kulturni dediščini.“

— *Močno se je spremenilo tudi neposredno okolje hiše.*

„Vsekakor. Mene osebno najbolj moti, ko vidim, kako nove hiše vsiljivo štrle v okolico. Ne tako dolgo nazaj — dolenski kmečka arhitektura ni starejša od nekaj stoletij — so ljudje hišo obdali s sadnim drevjem in tako se je stanovanjska hiša

zčila s pokrajino pa še korist je bila od sadja. Zakaj imamo danes raje nizko okrasno grmičevje namesto jablan, hrušk, orehov, sliv, zares ne vem. Edini možni odgovor je, da slepo posnemamo mestne hiše, pozabljamo pa, da bi se dalo narediti prav tako udoben in sodoben dom na podeželju z upoštevanjem nekaterih elementov, ki sem jih že prej omenil.“

— *Ali ni morda temu zapostavljanju kmečke arhitekture krivo tudi to, da ljudje pač zidajo po načrtih, ki so jih arhitekti pripravili za mesto in mestno okolico? Je mogoče danes kmetu, ki se odloči, da bo zidal novo hišo, dobiti dober načrt za domačijo?*

„Arhitekti so doslej premalo sodelovali pri načrtovanju in oblikovanju našega podeželja, ker so se raje ukvarjali z donosnejšimi načrti, po katerih je bilo tudi večje povpraševanje. Res je tudi, da je načrtov za kmečko hišo izredno malo, povzhu vsega pa bi kmeta, ki bi si naročil izdelavo projekta po meri, zadeva stala precej, zato se ljudje raje odločajo za tipske načrte družinskih hiš primestnega značaja, ki so geprimerno cenejši. Pri zidavi je vsak Dolenjec še toliko mojstra, da tudi ta načrt „plemeniti“ in spreminja po svoji (ne)okusu, in nazadnje zraste sredi enovite in oblikovno dognane dolenske vasi gradič, ki po ničemer ne spada ne v pokrajino ne v vas. Morda bo kmalu bolje, saj se v naši republici pripravlja raziskovalni projekt tipiziranih slovenskih hiš. Osnovni motiv projekta je omogočiti ljudem takšno gradnjo, ki bi se ujemala z okoljem, torej ohranila v sebi elemente naše domače arhitekturne dediščine.“

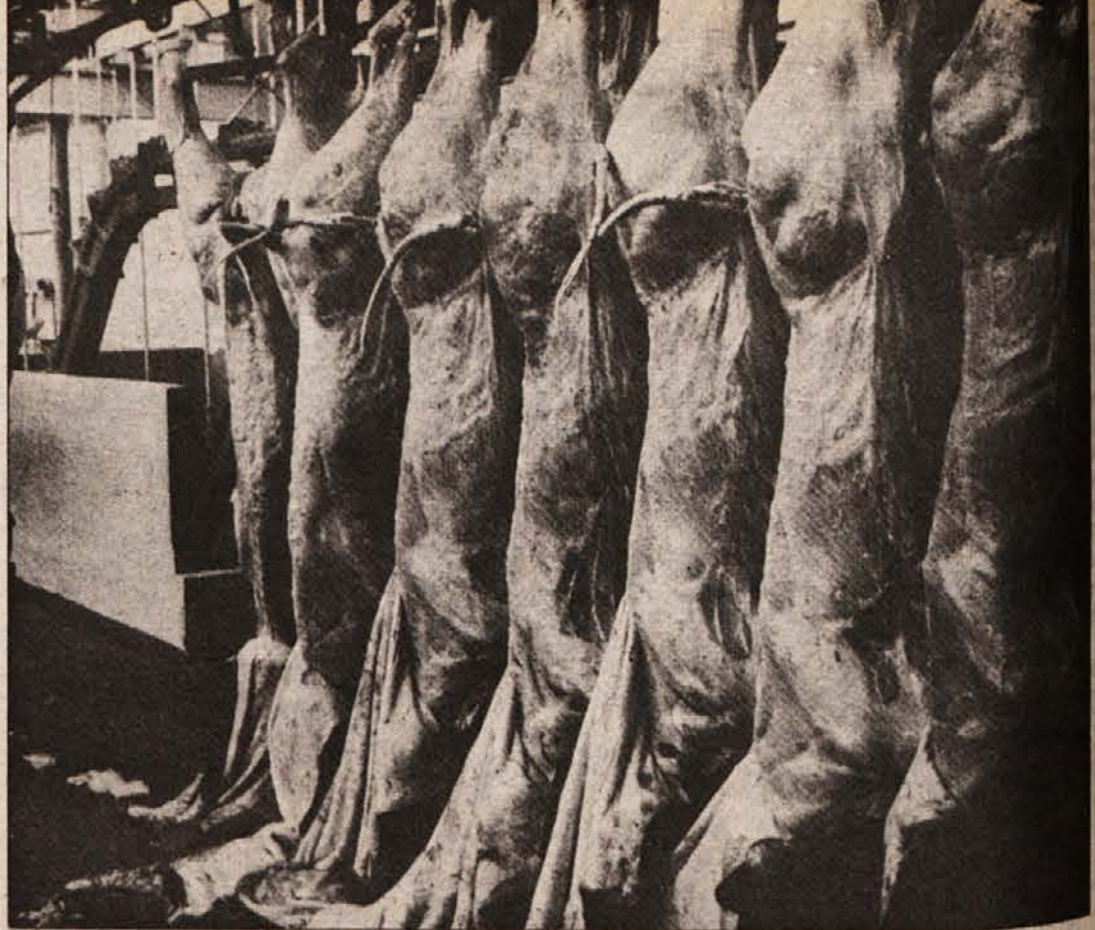
— *Graditelji torej le niso vsega krivi. Kaže, da je treba prenovo vasi, ki naj jo spremlja ustreznjša ravnanje, kot ga poznamo sedaj, spodbuditi z več strani. Kakšna je vaša naloga?*

„Mislim, da bi morali vsakemu občanu, ki se odloči graditi na podeželju, posvetiti več časa. Ugotoviti bi morali, kaj želi in potrebuje, ter ga pravilno usmeriti. Škoda je, da ne moremo pokazati dobrega primera prenovljene kmečke hiše ali morda celo novozgrajene. Prepričan sem, da bi dober zgled potegnil za seboj. Toliko manj možnosti usmerjanja in vplivanja imamo, ko gre za vzorčni zgled celega naselja. Imamo sicer načrt, da bi v naslednjih petih letih z varstvenega gladišča obdelali Belo cerkev, ki bi lahko postala primer urejanja vaškega naselja.“

— *Vzgoja ljudi?*

„Lahko tudi tako rečemo. Več bi morali vedeti o naši arhitekturni dediščini. Če bi jo bolje poznali, bi lahko iz bogatih izkušenj, ki so ohranjene v nji, črpali nove zamisli, našli bi zanimive in izvirne načine, kako jo vključevati v izboljšanje človekovega bivalnega okolja. Kar poznaš, tudi ceniš. Potem ne bo več mogoče — upam, da res napačno — sklepati iz dosedanjega dogajanja, da se sramujemo svoje arhitekturne dediščine. Ne bo več mogoče zaskrbljeno postavljati vprašanje, ali z načrtovanjem naše prihodnosti prepuščamo dragoceni bivalni prostor in z njim arhitekturo v naših vaseh propadu.“

BO SAVA PROTEINSKA NJIVA?

Od kmetijstva veliko pričakujemo, nalagamo mu težka bremena, premalo pa mu nudimo, da nam bo lahko zagotovilo zadosti hrane vsaj za lastne potrebe, nekaj pa tudi za izvoz. Pri kreditih navadno kmetijci potegnejo kratak konec, ker dejanja ne dohajajo besed.

Morda nas bo sedanja kriza le spametovala in prisilila k drugačnemu odnosu do pridelovalcev hrane. Vsesplošno pomanjkanje mesa zahteva predvsem intenzivnejšo živinorejo. V krški občini in v Posavju bi jim tako usmeritev močno olajšala tovarna beljakovinske hrane, katero bi pridobivali iz odpadnega luga v krški Celulozi. Razvojni oddelek tovarne „Djuro Salaj“ je že pripravil študijo in seznanil z njo tudi kmetijske organizacije. Zanje pomeni to veliko obetajoče odkritje, nov mejnik v dosedanjem razvoju, saj

jim odpira možnosti za večji razmah živinoreje, na kakršnega ob razpoložljivih obdelovalnih površinah niso mogli računati.

Aerokombinat v Krškem je vključil izgradnjo take tovarne v svoj srednjeročni program in občinska skupščina prav tako. Zdaj mora priti tovarna še v republiški plan. Za tako tovarno pa ni zainteresirana le krška občina, ampak celo Posavje in zagotovo tudi Dolenjska, saj bi se potem obe regiji lahko močneje usmerili v živinorejo, v pridelovanje koruze in drugih krmnih rastlin, novo vlogo pa bi dobila tudi mešalnica močnih krmil v Novem mestu.

Tovarne, kakršno nameravajo zgraditi v Krškem, po svetu že obratujejo. V Belulozi so izračunali, da bi na uro lahko izdelali po dve toni proteinske hrane ali 14 tisoč do 15 tisoč ton na leto. Odpadni lug, ki ga pridobivajo pri proizvodnji celuloze, zdaj sežigajo v ložnem kotlu, da dobivajo paro in tako ceneje pridejo do toplotne energije. Iz luga pridobivajo še magnezijev oksid in žveplov dioksid za regeneracijo kisline za kuhanje lesa. Odpadni lug pa vsebuje tudi veliko sladkorjev, katere bi s pomočjo fermentacije z mikroorganizmi lahko predelali v beljakovinsko hrano.

Na tak način bi obvarovali tudi Savo, v katero spuščata zdaj Celuloza po 250 ton odpadnih snovi

na dan. Med uparovanjem luga namreč nastajajo odpadni kondenzati s precejšnjo količino organskih hlapnih kislin, za katere je značilna velika biološka in kemična poraba kisika. Vse to potem zastruplja Savo. S fermentacijo bi ta problem lahko skoraj v celoti rešili, saj mikroorganizmi uporabijo vse substance v kondenzatu za svojo prehrano. Z ekološkega stališča je to zelo pomembno.

Tehnologija fermentacije ni zapletena. Proces proizvodnje proteinske hrane pa ne onesnažuje vode in zraka in celo za 70 odst. zmanjšuje biološko porabo kisika v kondenzatu, v obratu celuloze pa za 0 odstotkov.

Po dosedanjih izračunih bi na uro predelali 160 ton odpadnega luga. Tovarna bi obratovala 22 ur na dan in bi imela letno zmogljivost blizu 15 tisoč ton beljakovinske hrane. Za tolikšno količino bi morali zasejati s sojo najmanj 10 tisoč hektarov površin, to pa je precej več, kot je obdelovalne zemlje v krški občini. Imajo je namreč le 7 tisoč hektarov.

Vrednost tako pridobljene živalske hrane je izredno velika. Preizkušena je bila v številnih državah in na različnih živalih, je skoraj brez vonja in njen okus prija živalim. Vsebuje veliko vitaminov in mineralov. Ima celo vrsto prednosti, med njimi tudi to, da je 87 odstotkov te hrane

prebavljiva. Suhi protein se ne praši, ne povzroča alergije, ne vpija vlage in vsebuje le malo pepela. Finci ga imenujejo pekilo protein po mikroorganizmu. V njem prevladujejo živalske beljakovine.

Taka hrana je uspešno nadomestilo za sojine tropine, ribjo moko, meso moko, mleko v prahu ipd., kar zdaj pretežno uvažamo. V Jugoslaviji je namreč proizvodnja beljakovinskih surovin zelo majhna, manjka nam pa tudi kmetijskih površin. Samo Slovenija jih bo morala prihodnje leto uvoziti nekaj manj kot 100 tisoč ton v vrednosti 33 milijonov dolarjev, leta 1985 pa računajo že na 157 tisoč ton oziroma na 54 milijonov dolarjev.

Zato za proizvodnjo proteinske hrane ne bi smeli biti zainteresirani le v Posavju in tudi ne samo kmetijci, ampak širši krog, v katerem ne smejo manjkati tisti, ki so odgovorni za okolje. Pri investiciji naj bi zato z dvema tretjinama sodelovali kmetijci, živilci in trgovina, z eno tretjino pa vodna skupnost, jedrska elektrarna in Tovarna celuloze Djuro Salaj. Tovarna celuloze bo s porabo sladkorjev za hrano izgubila nekaj energije, ko luga ne bo več zažigala. Zato bo potrebovala več mazuta. Po sedanjih cenah bo to znašalo 10 milijonov dinarjev na leto in to bo že del prispevka za novo tovarno.

JOŽICA TEPPEY

Zaradi stabilizacije nekoliko skrčen, vendar še vedno privlačen III. mednarodni sejem plemenitih kovin v Celju je bil neposreden povod, da napišemo nekaj več o zlato, najbolj znanem predstavniku maloštevilne družine kovin, ki jo sestavljajo srebro, zlato in platina. Sploh je značilno, da se pisanje o zlato posebno razmnoži v časih svetovnih gospodarskih in političnih kriz. Sicer ne preveč uporabna rumena kovina je namreč še vedno temelj ali vsaj merilo vrednosti te ali one valute. In v tem je tudi osnovna moč zlata, moč, ki mu jo je zaradi redkosti (v Zemljin skorji ga je samo 2 milijoninki odstotka) umetno določil človek. In ker ga je tako malo, so ljudje bili in so še prepričani, da ga je moč umetno narediti.

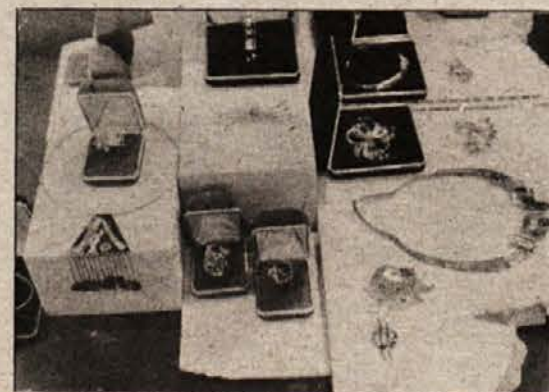
Te ljudi imenujemo alkimiste, izvora besede ni mogoče zanesljivo ugotoviti, domnevajo pa, da sega v stari Egipt. Alkimisti so prisegli, da je mogoče iz navadnih, manj dragocenih kovin dobiti srebro ali zlato. Samo pravilno da je treba z njimi ravnati. Tisti, ki se jim je to posrečilo, so dobili časten naslov „adept“, kar pomeni spreten. In res so bili alkimisti spretni sleparji, čeprav ni mogoče zanikati, da je sicer proslula alkimija babica sicer čisto poštene kemije in deloma tudi zdravilstva.

Stoletja in tisočletja neuspešnih alkimističnih prizadevanj pa niso omajala vere v možnost izdelovanja zlata. Brihne glave so ugotovile, da kljub vsemu kuhanju, mešanju in cmarjenju nekaj manjka in da brez tega dodatka uspeh ni mogoč. Alkimija je šla v novo smer. Odkriti ta čudodelni dodatek, ki so ga najpogosteje imenovali „kamen modrosti“, imel pa je tudi druga ugledna imena, tako: veliki eliksir, veliki magisterij, zdravilo tretje stopnje, rdeča tinktura itd. Kamen modrih pa naj ne bi samo svinec spreminjal v zlato, ampak tudi podaljševal življenje ter prinašal slavo in čast.

V 16. stoletju so se glave toliko zbistrile, da je alkimija začela razpadati v dve veji: v kemijo in obrtno sleparstvo. S slednjim so se ukvarjale tudi z zlato krono pokrite glave, tako na primer več angleških kraljev, posebno Henrik VI., ki je imel celo družbo za izdelovanje zlata. Ta je preplavila z „zlatniki“ ves britanski otok. Z enako obrtjo se je ukvarjal tudi Henrikov francoski sodobnik Karel VII., vneti zagovornik alkimije pa so bili tudi vdova po cesarju Žigi, cesar Rudolf II., Avgust Saški in še niz drugih. Cesar Ferdinand III. je menda leta 1650 lastnoročno pretvoril (transmutiral) neko kovino v drugo. V spomin na ta dogodek je dal skovati zares zlate svetilne s priložnostnim napisom. V zagati si je pomagal tudi hessenski deželni grof Ernest Ludvik, ki je lastnoročno

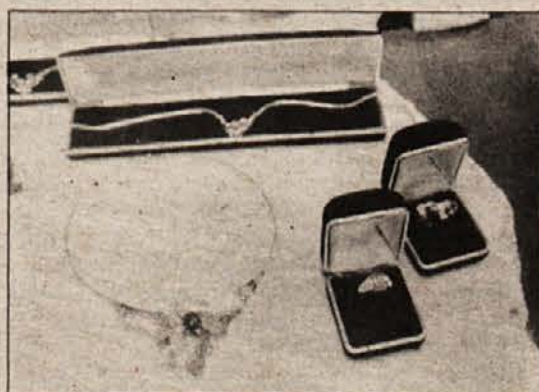
ZARADI ZLATA NA POZLAČENE VISLICE

spremenil svinec v srebro in izjavil, da „je tako Bog dopustil v stiski“.

Podobnih primerov je še nešteto, tako da numizmatiki celo menijo, da je nepopolna vsaka zbirka novcev, ki ne premore vsaj enega primerka transmutiranega srebra ali zlata.

Svoje stališče do alkimije je moralo zavzeti tudi sodstvo, še posebej, ker so bili alkimiji

vdani vladarji le premočna vaba za prenekateroga sleparja. Zanimivo je, da so bili sodniki od 12. do 18. stoletja trdno prepričani, da je spreminjanje srebra ali česa drugega v srebro ali zlato mogoče. Sporno je bilo le, koliko je vredno umetno srebro v primerjavi z naravnim.

Kljub alkimiji naklonjenim časom pa alkimisti niso imeli vedno prijetnega in mirnega

življenja. Kdor je imel „uspeh“, je nanj pritiskala gospodarka, da bi iz njega zlepa ali zgrda iztisnila skrivnost izdelovanja zlata. Leta 1591 je dal že omenjeni cesar Rudolf II. nekega Kellera za toliko časa v keho, dokler mu ni izdal skrivnosti. In mož ni bil edini, ki je zaradi zlata trohnel med podganami.

Veliko lažje je bilo alkimistom, ki so trdili, da kamen modrih sicer ne pretvarja ničvrečnih kovin v zlato, ampak „samo“ bistveno podaljšuje življenje. Tako naj bi neki Artphius zaradi koščka kamna modrosti dočakal 1000 let; pičlih 140 let si je iz enakih razlogov pripisoval nemški deželni knez Trautmannsdorf. Krstnih listov takrat na srečo še niso poznali.

Kako so sleparili? Najbolj premeteni so v kamen modrosti zvrtili luknjo, vlili vanjo nekaj zlata, luknjo zadelali in potem ni bilo nič čudnega, če so našli zlato na dnu lonca z rastopljenim svincem, v katerega so prej vrgli čudežni kamen. Spretnosti te vrste so poznali tudi dvojno dno in še prenekatero zvijačo.

Nagrada za razkrinkane sleparje je bila zelo nazorna: obesili so jih na pozlačena vešala. In skoraj pred vsakim knežjim dvorcem so se v že spametovanem 18. stoletju svetili svarilni zlati zgledi.

Na vešala je moral tudi, po mnenju večine poznavalcev, najslavnejši slepar na področju alkimije. To je bil grof Ruggier, v resnici sin nekega kmeta iz Neaplja. Temperamentni in zgovorni južnjak je svojo umetnost razkazoval po domala vseh evropskih dvorih. Zaradi izrednih zaslug so ga na Bavarskem povzdignili v feldmaršala. Pruski kralj Friderik I. ga je leta 1705 po obljubi, da bo v nekaj dneh naredil za 60 milijonov tolarjev zlata, imenoval za pruskega topniškega generala. Bleščeči vojak Friderik je očito poznal tudi pregovor, da ni vse v orožju in da pride čez vsako obzidje tudi z zlatom otovorjeni osel. Zakaj ne bi uporabil orožje in zlata obenem? Friderik je potreboval štiri leta, da je spoznal, kako se lahko zanese na meč. Laškega grofa pa je dal pozlatiti od glave do pet, tako pozlačen je zabingljal na vislicah pred berlinskimi mestnimi vrati.

Zadnji znani adept je bil angleški zdravnik dr. James Price, ki je pred člani ugledne Kraljevske akademije trdil, da njegov beli in rdeči prah spreminja živo srebro v zlato in srebro. Ko so mu rekli, naj to tudi dokaže, se je zastrupil. Od tega dogodka je manj kot 100 let.

Veliko ljudi je in še bo umrlo zaradi rumene kovine. Kot da človeštvo ne bi vedelo za vrstici iz 31. poglavja prastare Knjige modrosti, ki pravi:

Veliko jih je padlo zaradi zlata; njegov blesk jim je bil v pogubo.

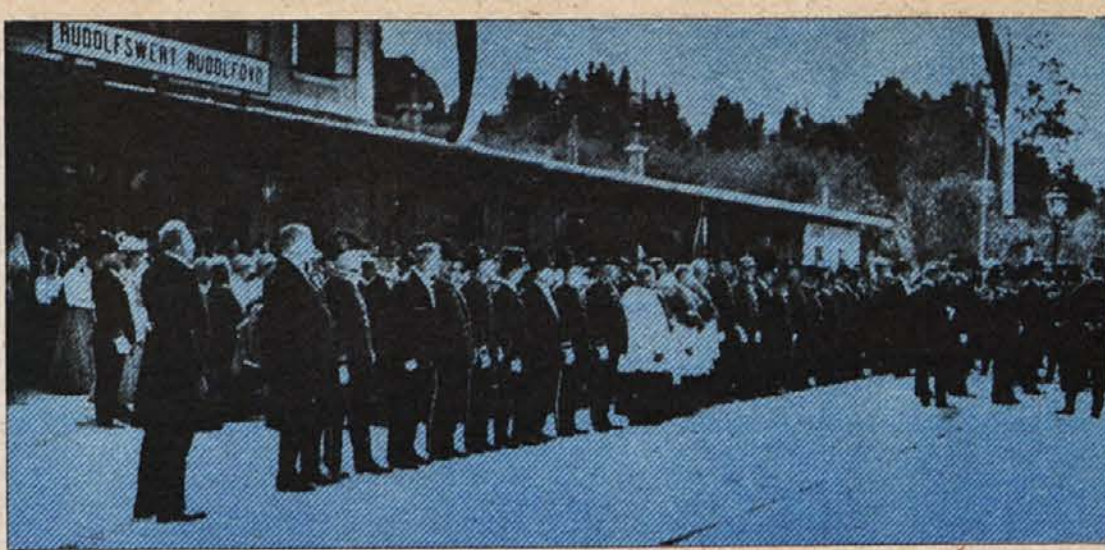

Ko se danes težka dizlova lokomotiva ropotajoč in z muko, ki kar podrhteva iz neuklonljivega velikana moderne tehnologije, vzpenja v breg do Rožnega dola in se nato v predoru, osvobodjena težkega vzpona, radostno požene proti Semiču, se nam zdi to čisto samo po sebi umevno in oko se z veseljem pase po prijaznih belokranjskih logih in bogatih vinogradih. Vendar pa so morali Belokranjci dolgo čakati, da so prišli gostje do njih po tej poti. Tudi potem še, ko so bile železne ceste, kot jih je opeval Prešeren, že prepredle skoraj vse pomembnejše pokrajine tedanje Avstro-Ogrske monarhije.

Čeprav je gradnja železnice že precej odmaknjena, skrita za dimne zavese časa, se je dva graditelja, France Vidmar in Johan Jakše, še dobro spominjata. Dve leti sta garala, krčila gozd, kopala in nasipavala in se meter za metrom skupej s stotinami drugih približevala Beli k rajni. Belokranjci pa niso tako dolgo čakali na rezultat njunega dela, saj je bila železnica zgrajena v dveh letih, ampak na pogajanja, ki so se odvijala pred začetkom gradnje.

Predlog za gradnjo belokranjske železnice je prišel v deželni zbor že leta 1894. Tu sta se zanjo najbolj zavzemala tedanji deželni glavar Franjo Šuklje in ljubljanski župan Ivan Hribar. Od predloga v deželnem zboru do otvoritve železnice pa je minilo kar dvajset let. Železnica je namreč postala jabolko spora lokalističnih in centralističnih interesov. Tako so ji na Dunaju močno nasprotovali vplivne tržaške družbe, ki so se zdale, da se jim bo izvoz iz Dolenjske in Bele krajine, ki je šel do tedaj skozi njihovo luko, izmuznil na Reko in še bolj okrepil konkurenčno pristanišče. Belokranjska železnica naj bi bila preko Karlovca povezana tudi z Dalmacijo. Prav to pa ni bilo všeč Madžarom, ki so povezovali Hrvaško s svojo prestolnico po principu „Vse poti vodijo v Budimpešto“ za horizontalno povezavo pa niso bili nič kaj navdušeni. Poleg finančnih težav — kot kaže, teh nismo izumili danes — je na Dunaju prežala na belokranjsko železnico še ena nevarnost, to je bil železniški minister Wurmbrandt, ki je bil zagrizen pristaš ozkotirnih železnic. Te so bile kar za tretjino cenejše, in to je bil že zadosten razlog, da so se slovenski poslanci bali skopega ministra. Skupni nastop dalmatinskih in hrvaških poslancev ter kranjskega državnega zbora je končno le odstranil vse ovire in priprave za gradnjo železnice so se pričele. Tokrat se je pisalo že leto 1912, dve leti kasneje, 27. maja 1914, pa je zasopihal prvi hlapon proti obronkom Gorjancev.

Od železnice so si Belokranjci obetali veliko, vendar pa je že sama gradnja prinašala v kraje ob njeni trasi novo življenje in dohodek in sicer zelo zaostalo pokrajino. Skoraj vsi mladi fantje in

France Vidmar

Johan Jakše

GRADILA STA BELOKRANJSKO ŽELEZNO CESTO

možje so se udingali pri delu na železnici, saj je bilo delovne sile v tistih časih pri nas še na pretek, kmetje, ki so imeli svojo vlečno živino in vozove, pa so imeli tudi dovolj dela.

Gradnjo odseka od Novega mesta do Laz je prevzela gradbena tvrdka Alojz Samohrd iz Brna. Ta je imela kot inženirje in strokovne delavce nastavljene predvsem Italijane, delovodje so bili

Čehi in Nemci, za krampe in lopate, samokolnice in sekire pa so držali naši fantje, ki jim je bil vsak zaslužek dobrodošel.

Od tedaj je minilo skoraj sedemdeset let in mogoča je bila verjetnost, da bi še našli žive ljudi, ki so si pri tem delu nekaj služili k ruh. Vmes sta bili dve vojni vihuri, ki sta grozljivo kosili med generacijo. Tu in tam pa še kljubuje kaka dolenjska grča zakonom časa. Dve od teh nam je uspelo izslediti.

Johan Jakše iz Malega Podljudna in France Vidmar iz Dolnjega Mrašvega sta se osemnajstletna ozir. sedemnajstletna odpravljala v zgodnjem jutru skozi gozd na gradbišče v Birčni vasi. Tja so se zgrinjale gruče mož z obeh strani železnice, segale po orodju; in že so se zajedle lopate v nedrja dolenjske zemlje in pripravljale pot za železnega konjička. Delo je bilo težko, prav tako tudi vozički na tirih, ki jih je bilo potrebno potiskati iz globokih vsek na visoke nasipe. Delovodja Šilih je bil strog, vendar pravičen. Za svoje delo je prvo leto prejemal sedemnajstletni France Vidmar eno krono na dan, ko pa je pričel delati v tunelu, ki je speljal pod hribom Karnejak ob Poganški hosti, je dobival več. Ob zaključku gradnje je dobival tudi po pet kron. Delo v tunelu je bilo res težko in nevarno. France se je tu laže poškodoval, vendar dela ni prekinil. V tunelu so delali tudi v izmenah, saj se je tako ali tako delalo samo pri luči. Zaključnih del, velba in kamnitih ograd, pa niso delali slovenski, ampak italijanski mojstri.

Na delo pri železnici so prihajali tudi sezonski delavci iz Primorske in drugih pokrajin. Ti so stanovali pri kmetih in v barakah, tako da je gradnja železnice spominjala na ameriški Daljni vzhod. Johan je pripovedoval, da sta bili delavcem na gradbišču Birčna vas na voljo dve kantini, kjer so se zbirali ob pivu, ki je bilo veliko okusnejše od današnjega in precej poceni. Stalo je vsega enajst krajcarjev. Ni čudno torej, da so si ga prepoteni delavci privoščili v velikih količinah. Mnogi so tu pustili večino svojega zaslužka, pregrete glave pa so se večkrat sprle in pretepi med domačini in prišleki so bili na dnevnem redu. Ko je bila železnica zgrajena in je bila maja meseca 1914 otvoritev, so delavci pobrali svoj zaslužek in se porazgubili po domovih, medtem ko je gospoda v Novem mestu slavila. Doma pa niso počivali dolgo. Že jeseni so se nad Evropo zgrnili vojni oblaki in isti delavci, ki so gradili železnico, so se po njej tudi odpeljali na daljna morišča. Mnogi od njih se niso več vrnili, da bi uživali sadove svojih žuljev. France Vidmar in Johan Jakše, ki živi sedaj na Boričevem, sta imela srečo. Po mnogih bitkah in zapletih sta se izčrpana, vendar živa vrnili na svoj dom...

TONE JAKŠE

VSAK PETI ZEMLJAN JE KITAJEC

Zavedati sem se začela velikih privilegijev, ki jih uživam na Kitajskem kot tujka. Dovolili so mi, da potujem sama, dali so mi prevajalca, ki odlično govori nemško. Povsod imam na razpolago avto s šoferjem, ki ga lahko neomejeno uporabljam. V nekaterih mestih se nam pridruži še lokalni šofer — vodič, da kaže pot in spremlja v bolj oddaljene kraje na deželi. Kitajci namreč želijo nuditi svojim turistom in zemljepisnim turističnim karavanam. V vsakem mestu me sprejmeta delegacija Društva za sodelovanje s tujimi državami in lokalni prevajalec.

Na velikih razdaljah potujem z letalom ali z ladjo, od mesta do mesta z nočnim vlakom. Gostoljubnost Kitajcev ne pozna meja! V vsakem večjem mestu me pisatelji, igralci, kiparji in slikarji vabijo na večerjo z lokalnimi specialitetami. Stanujem v ogromnih, toda praznih hotelih, zgrajenih z rusko pomočjo in v ruskem stilu, z vsem komfortom. Celo copate in jutranja halja so pripravljene za goste, medtem ko je ogromen rožnat glavnik že običajen hotelski revizit. Svobodno se sprehajam že zjutraj ob 5. uri.

Zahtrkujem okrog osmih, in sicer posebej pečeni kruh za evropske goste, ker Kitajci ne poznajo kruha, kakršnega imamo mi. Zraven jem mar-

melado in pečena jajca, kozarec oranžnega soka in ruski čaj. Ob 8.30 gremo navadno vsak dan na pot z avtom in obiščemo to ali ono ustanovo. Govorim z ljudmi in si beležim. Za kosilo se vrnem v hotel, ob 14.30 pa spet nadaljujem z obiski, navadno v tovarni, bolnišnici, akademiji itd. Na hitro večerjam v hotelu, se preoblečem in že hitim v gledališče. Ker Kitajci radi rano vstajajo, se predstave začenejo že ob 19. uri, da gredo lahko zgodaj spat. Ob 21. uri so ceste že kot izumrle. Po nekaj dneh se navadim tako nudega delovnega tempa. Včasih prosim, da bi program malce skrajšali in spremenili. Tako menim, da bi se rada pogovarjala s kakšnim policistom, da bi rada videla zapor. Čeprav se zavedam, da je tem željam zelo težko ugoditi, mi prošnje ne odbijem. Vse lahko obiščem, vse fotografiram. Ugotavljam le to, da se Kitajci zavedajo svoje revščine in da jim je zaradi tega včasih nerodno, če hočem fotografirati.

Dolgo pa je trajalo, preden sem se navadila spremstva na cestah. Ker je obisk Evropejke zanje redkost, me je povsod spremljalo tudi po 500 radovednežev in včasih še več. Opazovali so me, nikdar pa niso bili ne vsiljivi in ne nesramni. Ogromne množice na cestah dajejo vtis strahotne prenaseljenosti, vzbujajo v tujcu strah in občudovanje hkrati. Občudovanje do njihove partije, ki je uspela in znala te množice aktivirati in jih predvsem nahraniti. Vsak peti človek na Zemlji je namreč Kitajec! Manjka pa jim poljedeljske zemlje, ki bi lahko prehranjevala naglo rastoče število prebivalstva. Dežela je ogromna in promet je bil dolgo časa zelo primitiven, zato so tudi Kitajci in deli te dežele tako različni. Izobraženi Kitajci, ne glede na to, iz katere okolice prihajajo, govorijo in pišejo enoten jezik. Toda ti so v manjšini. Samo 400 milijonov Kitajcev razume ali govori na-

cionalni jezik, ostali uporabljajo dialekte, ki jih je toliko, da sploh niso vsi registrirani.

Mao Ce Tung je vladal od leta 1949 dvajset let in v tem času je nastala relativno stabilna Kitajska. Potem je dežela prišla v vrtinec političnih doživljanj, ki jih je sam Mao sprožil. Prepričan, da je Komunistična partija preveč birokratizirana in da je revolucionarni duh umolknil, je leta 1966 pozval k veliki kulturni revoluciji. Iz mladine je zgradil fanatično Rdečo gardo, ki je skušala uničiti vse in vsakogar, celo stare komuniste, če jim njihovo ravnanje in politika nista bila všeč. Vse skupaj je privedlo do kaosa, ki se je širil, in posledice se na mladini še poznajo.

Policijskega komisarja srečam zvečer v veliki hotelski konferenčni sobi. Kot izgubljena sediva, pogreznjena v ogromne fotelje, pod blede neonsko lučjo. Od časa do časa prekine pripovedovanje, pokašlja, iz navade si obriše vrat in obraz z velikim rdečim robcem. Član partije, druga navzoča oseba poleg prevajalca, ves večer ne izusti nobene besede. Kadi po eno cigareto za drugo.

„Pri nas vlada še razredna borba,“ pripoveduje policijski komisar. „Moj revir obsega 10.000 družin, to je 40.000 ljudi, od tega 13.000 šolskih otrok. Samo 248 otrok nam dela preglavice. Se pretepajo, kradejo, nekateri imajo slabo moralno. (Razložila sem že, kaj pomeni slaba moralna: na primer to, da dekle spi s fantom pred poroko). Nekateri od teh mladih tudi igrajo za denar, kar je prepovedano.“

Mladina je pod vplivom starejših in včasih slabih elementov v naši družbi. Mnogi starši vzgajajo svoje otroke slabo: pretepajo jih, zato otroci beže in zapadejo v slabo družbo. Predsednik Mao in tudi Ču En Laj sta se zavzemala za zdravo rast mladine in sta dala navodila, kako naj mladina

odrašča, kako jo moramo zaščititi in tudi kako kaznovati. Opozarjala sta nas predvsem na dvel nasprotje (tipično kitajski stil govorjenja!): na nasprotje v ljudstvu in nasprotje sovražnika. Otroci so največkrat žrtve prvega nasprotja. Tej mladini moramo pomagati. Približamo se ji s toplimi besedami in potrpljenjem. Pomagamo organizaciji Zveze mladih, šolan in cestnim komitejem pri organiziranju prostega časa mladih. Redno obiskujemo družine problematičnih otrok. Od 248 vzgojni problematičnih otrok se jih je sčasoma 173 poboljšalo. Eden od njih, imenovan Meng Bing, 17-leten fant, je bil v vsem mestu znan pretepač. Ni hodil več v šolo in njegovi starši si niso vedeli pomagati. Njega smo 30-krat doma obiskali, potrpežljivo z njim govorili, pa se je poboljšal. Ne samo da se ne udeležuje več pretepop, pomaga nam celo pri vzdrževanju javnega reda. Njegovi starši so nam zelo hvaležni in na nekem mitingu, kjer je bilo več kot tisoč ljudi, je pripovedoval svoje izkušnje.

V mojem revirju dela 24 policajev. Ponoči patrolirajo naokrog z bicikli, pri razkrinkavanju tatov pa nam pomagajo ljudske množice in revolucionarni komiteji. Pojavljajo se kraje koles, zelo redki pa so umori ali posilstva. Samo enkrat se spominjam, da je neka deklca javila posilstvo. Nismo je preiskali, analizirali smo samo dejstva. Jaz ne nosim orožja, ker nas ljudje spoštujejo. Tudi mučenje živali je pri nas neznano in tudi pijančevanja skoro da ni. Če pa hoče kak fant postati policist, mora imeti srednjo šolo, biti mora najmanj 18 let star, 1,70 metra visok in predvsem pripravljen služiti ljudstvu.“

Povedal pa je še to: „Poznamo smrtno kazen, toda le pri težkih hudodelstvih in če ljudstvo to zahteva.“

THEREZA DE GROOT

Plešasti hrib sredi ravnice pod mogočnimi Gorjanci. Brez drevja, brez hoste, ves posejan z vinogradi, med katerimi se vije kolovoz proti vrhu kakor spirala. Pod vrhom je nekaj zidanic, raztresenih po pobočju, nad cesto tudi. Nad cesto, ki se vije skozi dolino. Spomladi, ko trte ozelene, se vrh zdi kakor pašnik, če ga gledaš od daleč. Od blizu opaziš kolje, okrog katerega se vije trta. V jeseni, ko je grozdja obrano in listje odpade, kolje začne razmetano vsevpred, kakor bi zabadal zemlji akupunkturo. Dobro grozdje rodi vrh. Dobro in rodovitno. Upravičeno ga imenujejo „tolsti“.

Zakaj so se Italijani odločili, da bodo napravili na njem postojanko, bo ostala skrivnost. Bržkone je bila odločitev odsev nedoumljive sposobnosti in strateške in taktične izurjenosti oficirjev, ki so, gledajoč specialko, s svojimi dolgimi svinčniki pokazali na zaznamovano vzpetino na karti in odločili: tukaj! Tako kot vedno v vsaki vojni so z uresničenjem odločitve tudi to pot neznanosko pohiteli. Že drugi dan so začeli na vrh griča voziti kamioni. Kamenje, cement, opeko, hlode, deske, železo, bodoče žico. Te je bilo čez vse. Kolobarjev, da se je senca delala. Kamioni so se s težavo prebijali po ozkem kolovozu. Za vožnjo je bil potreben natančen vrstni red: pet kamionov do vrha, razložiti material, se vrniti s hriba in spet drugih pet na kolovoz. Toda kamioni niso ostali osamljeni. Za njimi so prišli delavci. Strokovnjaki za utrdbe. Razrili so vinograde okrog treh zidanic, da je zemlja čreva pokazala. Po dolgem in počez so po temenu griča skopali rove, okrog in okrog griča so naredili nasip, na njem zgradili osem bunkerjev, mogočnih kakor živa skala, ki so črno gledali v dolino in grozeče kazali zobe. Pred nasipom so trikrat opasali grič z bodočo žico. Šlo je zares. Hrib so utrdili kakor Avstrijci Svete Višarje v prvi svetovni vojni.

Ko je bila utrdba končana, so pripeljali vojake. Ti so zasedli bunkerje, napolnili strelske järke, oficirji so odšli v zidance. Iz strelskih lin so pokukale cevi pušk, lahkih in težkih mitraljezov, po okopih je mrgolelo zabojev z municijo, ročnimi bombami, na samem vrhu so se šopirili trije minometalci, obrnjeni vsak v eno stran kakor razprta roža s tremi listi. Postojanka je bila pripravljena, vojaki nared, samo sovražnika je manjkalo.

Ko so partizani zvedeli, kaj se dogaja na Tolstem vrhu, niso mogli verjeti, da je to mogoče. Odločitev, napraviti postojanko vrh hriba, cel kilometer nad cesto in debelo uro oddaljeno od varnega Novega mesta, jim je bila nedoumljiva. Toda da bi jim pustili, da se takole šopirijo po ozemlju, ki je bilo čisto partizansko, ne, nikakor ne! S Tolstega vrha jih je treba nagnati, postojanko uničiti in zemljo zravnati!

Tisto pozno pomladno jutro, ko je štab brigade sklical sestanek, se je obetal jasen dan. Prijeten hlad je pokrnil pokrajino, toda kazno je bilo, da bo hitro šlapel. Prepeličije petpedikanje je glasneje zvenelo, žvrgolenje škrjančka razločneje odmevalo. Trava med brezami je bila mokra in rosne kaplje so močile obraze. Drevje ob ribniku je stalo na glavi in se kopalo v mlačni vodi. Muhe so razigrano brenčale.

„Premaknili se bomo,“ je dejal Ivan, ko so z Dušanom in Lojzom hiteli po gozdu.

„Kam?“
„Ne vem kam, premaknili se bomo, čutim, da se bomo!“

„Kje čutiš, v kurjem očesu?“
„Nad Tolsti vrh bomo morali,“ je zamrmral Lojz.

„Bodi no! Zdaj bi morali imeti top. Brez topa si bomo samo glave obtokli.“

„Kaj veš, kaj se kuha v Jelovi glavi,“ je ugibal Ivan.

Jeli so, med seboj seveda, rekli komandantu brigade. Zato ker je — bil je Črnogorec — nenehoma vpletal med govorjenje besedico jeli, tako kot nekateri vlečejo a-a-a, ali recimo, ali mislim in podobno. Ko so bili na drugem sestanku z njim, si je Dušan privoščil domisljico, da je med komandantovim govorom, med katerim je mrgolelo jeli, na listek načelkal: Jeli, jebenti, jeli, boga, jeli! Listek je krožil med sestankujočimi in zbudil nenavadno veselost, toda Jeli ni nič opazil. Kadar je govoril, je bil namreč toliko zaposlen s poslušanjem samega sebe, da je bil slep in gluha za okolico.

„Verjetno se bomo premaknili,“ je ponovil Ivan jasnovidno.

„Zakaj?“
„Ker smo že dolgo na enem mestu.“
„Kam naj se premaknemo?“

„Ne vem, v Žumberak ali k Ljubljani, na Notranjsko, že kam!“

„Jelitu je všeč tukaj,“ je rekel Dušan. „Všeč mu je, ker ima blizu divizijo in Glavni štab. Lahko hitro pride do njih in se pohvali, kaj je njegova brigada naredila.“

„Njegova brigada.“ je Lojz zaničljivo zav ustal. „Bataljoni opravijo delo, Jeli se pa šopiri: Jaz sem odločil, zapovedal, vodil, obkolil, napadel, razbil in uničil sovražnika!“

Jelita bataljoni niso marali. Prišel je z juga, skupaj s skupino oficirjev, ki so prišli v pomoč slovenskim partizanom po nalogu vrhovnega štaba. Zdjaj so bili na Slovenskem že več kot pol leta in vsi so se sijajno pokazali, le Jeli ne. V tovarštvu, kjer je bilo vse tako prekleto občutljivo, v disciplini, v vojevanju, hrabrosti, poveljevanju. Vsi so bili resnična opora in pomoč, le Jeli ne. No, tudi njemu ni bilo odrekati vojaških sposobnosti. Kot komandant je imel dragocene izkušnje iz stare jugoslovanske vojske, kjer je bil aktivni podporočnik. Tudi hraber je bil. Kadar je zrak postal gost, se je izkazal, da ga je bilo veselje gledati. Druge reči so bile, ki so mu zbijale ugled. Predvsem je bil častihlepen. Vse je bil on. Zasluge drugih si je mirno prilastil. Častihlepeje ga je gnalo, da je nenehoma iskal zmage. Pri tem je bil grob, netovaršiški, nasilen, včasih naravnost nevaren. Ni se zavedal, da ima pri vojskovanju opravka z živimi, preprostimi ljudmi, s prostovoljci, se pravi z različnimi političnimi silami, ki vedo, za kaj gre in kaj jim je storiti. On pa je, če v spopadu ni šlo vse po njegovi zamisli, delal z ljudmi kakor svinja z mehkom. Poleg tega je gledal vrstnike v štabu, v bataljonski komandi nekam zviška in jim je, če je le naneslo, to tudi pokazal. Take reči niso bile dobre. Niso bile dobre predvsem, ker je vsa moč partizanstva izvirala iz tovaršstva in prijateljstva med vsemi, kjer ni bilo ali skoraj ni bilo malone nobene razlike med navadnim borcem in poveljavočim. Ne, Jelita partizani niso radi in to ni bilo dobro.

„Mogoče gremo v Belo krajino na oddih, k počitku,“ se je zasmel Dušan. Ta je bil vedno poln norih domislic.

„Kar pojdi, če hočeš, da ti bo Jeli odgriznil glavo!“ je Lojz z zlobo dodal. Lojz je postavil noge na ven, zato je lahko bil majčkeno zloben.

„Za dva dni, nič več,“ se je obližoval Dušan ob misli na presenečenja, ki te lahko doletijo v Beli krajini.

„Po riti ti bo dal dva dni, skoporitež, kolikor ga je!“

Misli na Belo krajino so jih zazibale kakor mlado vino. Še na vsake kvatre se jim niso želje izpolnile!

Mah je ovijal stare bukve. Spotegnjeni sončni žarki so brskali po trhli zemlji. Nad Krškim poljem so se preizkušali avioni. V sadovnjaku so tiho rdela jabolka.

Hiša, kjer je bil sestanek, je stala na robu gozda, odprta proti šentjernejski strani. Ni bilo torej nevarno, da bi jo opazovali s Tolstega vrha. Okrog hiše je mrgolelo partizanov. Eni so tekali s pošto, drugi stražili, tretji čistili puške, četrti razgrinjali srajce nad mravliščem, da bi jim mravlje pokončale uši in gnide, peti so okrog tabornega ognja premlevali „Slovenskega poročevalca“.

Zbrali so se v prostorni sobani. Za mogočno mizo in na klopeh ob peči. Štirikrat trije iz vsakega bataljona in štirje iz štaba brigade. Šestnajst korenjakov se je drenjalo med nizkimi stenami. Puške in brzostrelke so odložili pri vratih, kape so dali v žep, razpeli suknjiče. Če ne bi imeli jermenov čez bluze, bi človek dejal: zbrala se je družina v nedeljo dopoldne v gostilni po maši. Le vina ni bilo na mizi. Čez mizo je bila razgrnjena specialka in komisariji so potegnili zvečiče iz torbic. i „Začnimo!“ je dejal komandant. Bil je nizek in čokat, širok kakor omara, s skodranimi vranjimi lasmi in črnimi očmi, ki so rade vrtale po človeku. Sestanek se je začel tako kot vsakič, kadar ga je vodil komandant, brez ljubeznivosti, tovaršškega pomenka, šal, duhovitosti. Vse je bilo nekam uradno. Sicer pa z njim nikoli ne bo drugače. Dušan se je večkrat zalotil pri razmišljanju: zakaj je ta hudič tako samozavesten? Ali zato, ker zna nekaj, česar tisti, ki niso služili vojske, niso znali? Ker je vedel nekatera začetna pravila, na primer, da vsaka krogla ne zadene; da se te sovrážnik prav tako boji, kakor imaš ti strah pred njim; da njim naše krogle prav tako škodujejo kakor njihove nam; da v vojni zelo veliko municije postreljajo, pa zelo malo zadenejo in podobne zadeve.

Ali je zato takšen? Ali je takšen zaradi tistih vojaških spretnosti, ki se jih je naučil v šolah in slonijo na starih izkušnjah iz balkanske vojne, iz vojn s Turki, Bolgari, Avstro-Ogrsko, iz prve svetovne vojne? Ali mu je samozavest v krvi? Se je rodil z njo? Prepričan, da je nekaj več, kot so drugi? Vrga si ga vedi. Eno drži, da takšen, kakršen je, ne spada med partizane. Toda svoje pobožne želje si je Dušan lahko zataknil za kapo!

„Kakor veste, je sovražnik utrdil Tolsti vrh,“ je začel Jeli in hrvaške besede je mešal s slovenskimi, da bi pokazal, kakšno voljo ima prilagoditi se slovenskemu okolju. „Utrdil se je in moramo ga pregnati. Pognati zato, ker nam je zaprl v zno pot iz Hrvaške preko Gorjancev v Slovenijo. Ker nam je skrčil osvobodeno ozemlje, ki smo ga doslej imeli od Novega mesta do Šentjerneja. Ker lahko s Tolstega vrha z daljnogledi kontrolira velik del Gorjancev in dolino reke Krke in nas lahko zasipa z minami iz treh minometalcev, ki jih imajo na Tolstem vrhu, ali pa z artilerijo iz Novega mesta, če jo obvesti.“

Lojz je pomenljivo pogledal Dušana in Ivana. Vedel je! Ne bodo njega, starega mačka, kar tako pretentali. Vedel je, da gre za Tolsti vrh. Kaj pa drugega! Kako bi Jeli mirno dopustil, da se zasidrajo v njegovem področju. S tem so mu vrgli rokavico naravnost v obraz. Kdo ve, če ni sam predlagal napad. Seveda ga je. No, tužna majka tistemu bataljonu, ki bo moral to opraviti. Tako rekoč z golimi rokami, brez topa. Saj ne bo šlo. Saj je nor, Jeli. Toda če si je napad vpiknil v glavo, ga nobena reč ne bo premaknila.

„Zato je štab divizije v dogovoru z glavnim štabom odredil, da je treba postojanko na Tolstem vrhu obkoliti, napasti in uničiti. Računamo, da je v postojanki tristo Italijanov in belogardistov. Oboroženi so s tremi minometalci, petindvajsetimi lahкими puškomitraljezi in tremi težkimi italijanskimi bredami. Naloga, ki je pred nami, ne bo težka, ker so sovražni vojaki demoralizirani, prestrašeni, ker so jih odvlekli iz varnih novomeških utrd. Prestrašeni so, ker se čutijo osamljene, saj jih loči od Novega mesta debela ura hoda in od Šentjerneja prav tako.“

„Že spet pripoveduje pravljice,“ je zašepeta Lojz Ivanu. In bilo mu je za malo, kako jih podcenjuje. Prestrašeni, pravi, že lahko, toda zato se bodo toliko bolj krčevito branili. Od hudiča, se je jezil in od jeze ga je prevzemala prava omotičnost. Le kaj si mislijo drugi? Toda obrazi vseh so bili zbrani, resni, le Dušanov je kazal progoljivost. Ta ni mogel skrivati, kadar je človeka spregledal. Strela, bister je bil kot lisica. Toda kaj mu pomaga, komanda je komanda in poprijeti bo moral tako kot drugi. Edina uganka je bil komisar brigade. Kaj ta misli? Zrl je v njegov obraz, toda za zamolklo kožo in svetlimi lasmi ni bilo ničesar razbrati. Ta bi moral reči besedo, če se pripravlja neumnost. Njegova dolžnost je opozoriti, da se ne bodo zaletavali z glavo skozi zid. Kot je bilo videti, je bil tudi on prepričan, da je vse v redu in da je blesteča zmaga na dlani.

„Kaj je naša naloga?“ je nadaljeval komandant. „Z enim bataljonom napasti Tolsti vrh, z drugim bataljonom zavarovati proti Novemu mestu, s tretjim proti Šentjerneju in četrti bataljon bo v rezervi. Kot veste,“ je zategnil, „je zdaj po vrstnem redu za akcijo na vrsti drugi bataljon. Vi,“ je s prstom pokazal na komandanta Ilijo, brkonjo, visokega, vitkega fanta, za katerega so vsi vedeli, da nekaj da na svojo zunanost, da je vedno kakor iz škatli es in da ima tudi v največjem blatu zloščene škornje, „vi boste napadli postojanko, prvi gre v zasedo proti Novemu mestu, četrti proti Šentjerneju in tretji ostane za rezervo.“ Utihnil je. Nekaj trenutkov je trajal moreč molk. Nobenega navdušnja, nobene zagretosti!

„Prosimo!“ je nenadoma dvignil roko Dušan. Vsi so se radovedno ozrli vanj. Kaj bo pa zdaj?
„Izvoli, Dušan!“ se je Jeli blagohotno ozrl nanj.

„Akcija, ki je pred nami,“ je počasi začel, se majčkeno odhrkal, da bi poudaril tehtnost svojih besed, „je takšna, tako odgovorna, da je prav, da jo izvede moj, prvi bataljon...“

Lojza in Ivana bi skoraj s klopi vrglo. „Počakaj!“ je siknil Lojz skozi zobe in pri tem zarenčal kakor stekel pes, da se je Dušanu zataknilo. Zmešalo se mu je, je pomislil Ivan in bilo ga je groza pred posledicami. Toda če bi zdaj kaj rekel, bi nastala lepa šlamastika na račun prvega bataljona. Prekleti Dušan! Takle kozav mulec, kaj si privoščil, ne da bi ju vprašal. Toda Dušan je že gnal svoje: „Moj bataljon je najbolj izurjen, to boste menda vsi priznali. Vsa čast ti, Ilija, in tvojemu bataljonu,“ je dvignil roko, „toda mi imamo več izkušenj.“

Ilija, ta prevejanec, je debelo požrl, da mu je poskočilo Adamovo jabolko, in počasi, zvito pokimal. Mrha, nikoli ne bi priznal, da je njegov

predstavljamo vam

Janez Vipotnik, zdajšnji predsednik republiškega odbora ZZZ, je dokaj znan tudi kot literarni ustvarjalec, ki s svojimi pisateljskimi močmi oblikuje tisti del slovenske književnosti, kateremu pripada oznaka spominsko-dokumentarna ali reportažna proza. Seznan s petih knjig o partizanskem življenju in vojskovanju je nedavno tega dodal še eno — zbirko enajstih novel, ki je pod skupnim naslovom „Ledina“ izšla pri založbi Borec. Za to knjigo, ki vsebuje tudi izgubljeno poglavje iz romana „Rodna letina“, je Vipotnik prejel letošnjo

Tovarištvo in sovrážstvo, vztrajnost in trenutku omahljivosti, pogum in strahopetnost pa ljubezen in smrt, značajske posebnosti junakov sredi hudih bojov — to so motivne razsežnosti pričujočih novel. Živopisno, brez pretiravanja in črno-belega prikazovanja bese-

dila govorijo o nekaj kamenčkih iz mogočnega mozaika narodnoosvobodilnega boja. V ospredju pisateljevega zanimanja so preprosti ljudje, njihove osamične usode pa tudi skupne vezi, vrline tovarštva in vere v stvar, za katero so se bojevali, premagovali mokroto, mraz, lakoto, bolečine.

Novela iz „Ledine“ so prepričljivi (tudi literarno zanimivi) popis časa, ko je šlo za prebiti se ali izginiti, ko se je nečloveški krutosti uprla partizanska odločenost zatirati zlo, odločenost priboriti si novo življenje, brez neenakopravnosti in izkoriščanja.

Ponatiskujemo uvodno tretjino novele „Tolsti vrh“, v kateri je Vipotnik popisal poskus osvajanja italijanske postojanke na „plešatem hribu sredi ravnice pod mogočnimi Gorjanci“.

bataljon slabši od prvega. Spregledal je, kaj pomeni napasti Tolsti vrh, zato je požrl grenko pilulo, da poveljuje slabšemu bataljonu.

„No, tudi meni se je že prav od začetka zdelo, da bi bilo najbolje, če bi napadal prvi,“ je nekam zagreto kimal Jeli, si v mislih mel roke in pokroviteljsko pogledal Dušana. Resnično je bil prepričan, da bo samo prvi bataljon kos trdi nalogi.

„Potem pa se takole dogovorimo, da napademo prvi, drugi drži zasedo proti Novemu mestu, četrti proti Šentjerneju in tretji ostane za rezervo.“ Presedel se je. „Takoaj pričnite s pravami. Napadli bomo še noč. Najkasneje ob osmih moramo začeti, v prvem mraku naj se privlečejo čete čim bliže vrhu in ga obkolijo. Pravite tri vrste prostovoljcev: minerje, ki bodo pobrali mine pred žico, borce, ki bodo s škarpami prežali žične ovire in napravili prehod skozi njih, in bombaše, ki bodo jurišali skozi pripravljene odprtine. Skličite takoj politične in vojaške sestanke po četah in pozovite komuniste in skojevce, naj se kot prostovoljci priglasijo za najodgovornejše naloge. V postojanki morate uničiti vso živo vojaško silo razen tiste, ki se bo predala, in zapleniti vse orožje in municijo.“

V pogovoru so določili podrobnosti pri napadu, kakšna poročila in kdaj jih je treba poslati, kje se bo držal štab brigade in podobne zadeve. Ves sestanek ni trajal dalj kot eno uro.

obzorja

knjige

Kos sveta v knjigi

Svet v knjigi. Tako se imenuje zbirka, ki je pri založbi Obzorja prinesla že nad sto osemdeset knjigi. Tako se imenuje zbirka, ki je pri založbi Obzorja prinesla že nad sto osemdeset romanov. Zvečine gre za sodobna dela, književnosti, iz katerih zbirajo prevajalci, pa tukajšnjemu bralstvu niso neznane. Red-

ko se zgodi, da zbirka predstavi besedilo, ki bi sdrstilo literarna prizadevanja na oddaljenih koncih sveta, od koder je slišati, da ljudje tudi pišejo, in to celo presenetljivo dobro (kar dokazujejo poslovenjeni romani, ki so izšli pri drugih založbah). Sodeč po literarnih imenih, ki so se že zvrstila v omenjeni zbirki, slednja kaže le kos sveta v knjigi.

Založnik, ki noče tvegati, bo bralstvu postregel s preverjenimi deli. Taka sta gotovo tudi romana „El hakim“ Johna Knittla in „Kramer proti Kramerju“ Averya Cormana. Švicarski pripovednik, katerega dela zelo cenijo tudi slovenski, zlasti žensko bralno občinstvo, je spisal več romanov o življenju v Egiptu, nad poprečje

tovrstnih pripovedi brez prave literarne teže pa se uvršča le pričujoči roman, ki premore dokaj kritičnih opažanj o medvojni egiptovski družbi. Glavni junak zdravnik je nacionalno in družbeno ie osvješčen do tolikšne mere, da poziva na upor zoper kolonializem, zaostalost in podkupljive oblasti. To Knittlovo delo je v slovenščini doživelo že več izdaj, s svojo eksotičnostjo in mestoma celo sentimentalnostjo, ki zastirata pripovedno širino in kvarita umetniškost romana, pa bo nedvomno pritegnilo nove bralce.

Literarna preverjenost „El hakim“ (tokrat imamo opraviti s prevodom Božidarja Borka) je tako rekoč zgodovinska, saj je izšel že 1936. Izdelek današnjosti pa je Cormanov roman (poslovenila ga je Vesna Marinčič), ki dve leti ali kaj po nastanku ni budil večjega zanimanja, uspešno pot v svet s severne ameriške celine mu je zagotovil šele izredno odmevni istonaslovni film Roberta Bentona, film, ki je letos pobral kup oskarjev in pravkar polni kine tudi na Slovenskem. Boljše reklame za prodajo romana si ni moč želeli, nekaj časa bo najbrž šel v denar ko tople zemlje, trajnejših literarnih sledi pa najbrž ne bo pustil — kljub nevsiljivi poučnosti, saj tudi na tukajšnjem koncu sveta ni malo staršev, ki so prepozno spoznali, da niso za skupaj, nato pa si na vse kriplice prizadevajo, da bi bil otrok dodeljen njim.

D. R.

okroglo povesti

Ob nedavni izdaji Honoreja de Balzaca „Okroglih povesti“ velja posvetiti nekaj besed knjižni zbirki, ki so jo pri Cankarjevi založbi naslovili po tem žgačkljivem Balzacovm de-

lu, v naslednjih letih pa naj bi iz svetovne književnosti prinesla še več besedil, katerih se drži oznaka „erotična literatura“.

Založba napoveduje, da bo izbirala med tistimi literarnimi mojstrovini, ki nasploh govorijo o ljubezni, za vsako posamezno pa je značilno še nagajivo posmehovanje človeškim slabostim, saj so se pisci posluževali porogljivosti, satire in celo grotesknosti.

Pred izidom je že Boccacciov „Dekameron“, s to „knjigo desetih dni“, zbirko stotih renesančnih novel, se ne bomo srečali prvič. Enako velja tudi za Rabelaisov roman „Gargantura in Pantagruel“, znamenito renesančno delo, polno sočnega humorja in človekoljubnih misli. Vnovično izdajo tega romana je Cankarjeva založba napovedovala že za zbirko Sto romanov, prihranila pa jo je torej za še bolj povedno zaokrožen sklop knjig.

Zbirka bo postregla tudi s prvimi slovenskimi prevodi proslavljenih del iz svetovne književnosti. Tako bo Apulejev „Zlati osel“ za precej zmanjšal praznino na področju slovenjenja antične proze. Končno bomo doživeli obsežnejši izbor pripovedi iz pravljicne zbirke „Tisoč in ena noč“, pravcato odkritje za slovensko bralstvo pa bo najbrž tudi starodavnega perzijskega pesnika Nizamija spev o „Sedmih princesah“.

D. R.

iz izložbe

„Tito — ilustrirani življenjepis“. Pri izdaji monografije je z dvema beograjskima sodelovala tudi Cankarjeva založba, besedilo pa je poslovenila Ksenija Dolinar. Gre za bogato ilustrirano delo o Titovi življenjski poti, pisano in slikovno gradivo (od 190 fotografij jih je slaba polovica v barvah) ne govori le o Titovem revolucionarnem in političnem delu, temveč posega tudi na področje njegovega zasebnega življenja. V osemnajstih poglavjih je prikazano: Titovo otroštvo in mladost, njegova udeležba v prvi svetovni vojni in med ožtobrsko revolucijo, medvojni revolucionarno delovanje do prihoda na čelo partije, Tito kot voditelj zmagovite narodnoosvobodilne vojske, graditelj nove Jugoslavije, samoupravljanja, gibanja neuvrčenih in svetovnega miru pa še vrsta drugih torišč Titovega delovanja.

„Slike in besede, ki so zbrane v tej knjigi, so navadne slike in besede, govore pa nam o povsem nenavadnem življenju našega pokojne-

ga velikega tovariša Josipa Broza—Tita.“ To so uvodne besede iz spremnega zapisa Josipa Vidmarja, ki o Titu pravi tudi tole: „Občudovana in občudovanja vredna življenjska pot tovariša Tita nikakor ni bila lahka in gladka. Potekala je v trajni nevarnosti, v trajnem preganjanju in kaznih. V trajnem tveganju, pri tem pa v nenehni pozornosti in zbranosti na eno samo misel: kako privedi naše in ne samo naše delavstvo in naše narode v svobodo in jim zagotoviti mesto pod soncem, ki jim pripada... Tito spada v vrsto... velikih revolucionarjev in tvorcev novega sveta. Zgodovinski trenutek je bil njegovo edino življenje. Posvečen mu je bil ves in vsak dan njegovega dolgega življenja, ki je tako čudovit primer velike, povsem nevsakdanje nadarjenosti za politiko... Enkratno življenje, sorodno življenju velikega umetnika ali znanstvenika, ki mu je usoda s trenutkom razsvetljenja vžgala pečat večnosti.“

Na navedenih literarnih imenih in delih se kaže zbirka Okroglo povesti več ko obetavna. Uvaja jo Balzacovih trideset okroglih pa tudi bodičastih povesti, ki tvorijo knjigo (opremljena je z risbami Gustava Doreja) „krepkih začimb“, knjigo, „ki ne pristoji mlečnozobcem“. Posebej je ne bomo predstavljali, kot že nekajkrat prej, je tudi tokrat dostopna v čudovitem prevodu Antona Debeljaka, ki je do potankosti istoznačno uspel posloveniti še tako dvoumne in zapletene Balzacove jezikovne pogruntavščine.

D. R.

aspazija

„Bila je ne samo najlepša med ženskami, ampak tudi pametna in značajna in očarljiva in nežna ženska in Atenke ji veliko dolgujejo.“ To so Sokratove besede o Aspaziji, o tej ženski izpred poltretjega tisoč-

letja pa je obsežen roman. Spisala ameriška književnica Janet Taylor Caldwell; v prevodu Jožeta Stabeja je delo (v dveh knjigah) izšlo pri Državni založbi Slovenije.

Pisateljica je v uvodu zapisala, da namenoma ni navedla virov, po katerih je gradila literarno podobo Aspazije in drugih oseb, vsekakor pa različna značilnih sestavin življenja (miselnost, kultura, navade in podobno) v stari Grčiji

bistveno ne odstopa od stvarnih zgodovinskih dognanj. Tako rekoč po nobenih virih pa niso preverljivi zaporedje dogodkov, njihovo prepletanje, dvogovori in še kaj — po tej plati knjiga ni pravi življenjepis, temveč roman o znani zgodovinski osebnosti.

Slednja (kot literarna junakinja) je sprva lepa hetera, dovolj bistra in preračunljiva, da se iz brezimnosti povzpne celo tako visoko, da postane žena Periklu, slavnemu atenskem državniku in politiku iz 5. stol. pred našim štetjem. V romanu nastopa veliko stvarnih oseb takratnega časa, v središču dogajanja pa sta kajpak Aspazija (ki ponazarja grško dovezetost za ljubezen, tankočutnost, razveseljevanje nad malim, lepim, dobrim) in Perikles (ki posebej moč, globokoumnost, politično bistroidnost, smisel za veliko, splošno, bistveno).

Pisateljica je uvod sklenila z mislijo, da je roman o zgodovinsko dokaj znanih osebah in dogodkih spisala zato, da bi prek preteklosti pokazala na zdajšnjost, katero obvladuje trinoštvo. „Če se ne bomo učili od preteklosti, bomo obsojeni, da jo ponovimo.“ Tako je prikrojila Aristotelove besede o učenju in preteklosti, da bi nakazala sporočilni smoter svojega dela.

knjiga pesmi

Za Pomursko založbo je Elli Peonidou izbrala precej pesmi desetih sodobnih ciprskih pesnikov, besedila sta poslovenila Marjeta Sašel-Kos in Jože Šmidt — in tako imamo priložnost podrobneje seznaniti se s pesniško tvornostjo na narodnostno sprtem sredozemskem otoku, na katerem pesniki ustvarjajo že tri tisoč let.

Izbor obsega pesniška dela T. Pieridisa, K. Mondisa, T. Anthiasa, M. Kralisa, N. Kraniotisa, K. Haralamidisa, T. Stilianouja, P. Nikolaouja, M. Pasiardisa in E. Peonidou; že po priimkih lahko sklepamo, da gre za ustvarjalce grškega porekla, turških ciprskih pesnikov antologija ne vključuje, kajti Peonidoujeva z njimi ni mogla priti v stik. Ta podatek dovolj zgovorno priča, kakšne so današnje ciprske razmere, ki se na svojski način odražajo tudi v pesmih. Te niso le ljubezenske, impresivne, filozofske ali t. i. kozmopolitske, ampak govorijo tudi o socialnih in narodnostnih bojih ciprskih ljudstva.

I. ZORAN

pesniške samoizjave

Že nemalo let skrbi elektrikar Nebojša Ignjatović, da se ne prekine tok energije, ki poganja stroje v kočevskem Liku. Delo ima rad, saj se je za poklic odločil iz veselja, sam in ne na prigovarjanje. Med sodelavci ne velja za posebnega zgovorneža, kadar pa se mu jezik le razveže, govori tako, da je vsaka beseda na svojem mestu. Očitno je, da mnogo premišlja. „Da sem bolj tih kot glasen, da zmeraj kaj tuhtam, je že kako res,“ pravi, „a tak sem od malega. Se pravi

bolj slabo komunikativen. Zato sem že v osnovni šoli, ki sem jo obiskoval v domačem Prokuplju, večkrat ugotovil, da mi beseda bolje teče na papirju kot iz ust. Morda sem prav zato začel pisati pesmi.“

Prve verzje je Nebojša napisal pod vplivom pesnika Radojka Jovanovića, sorojaka in sorodnika po materini strani, ki je bil v literarnih krogih bolj znan pod psevdonomom Rade Drainac. Njegova zdaj revolucionarna, zdaj domoljubna lirika ga je vsega prevzela, tako da je „stric“ Radojko postal in ostal do današnjih dni edini Nebojšev vzornik. Kajpak je kasneje jemal v roke tudi druge pesnike, tudi sodobne, od katerih se mu je priljubil zlasti Jesenin. Ob branju se je Nebojša izobraževal in se pesniško izpopolnjeval. Glede na svet, ki ga izpoveduje, in sredino, kjer si služi vsakdanji kruh, se ga je oprjelo, da je delavski pesnik.

Ignjatović živi v Kočevju nepretrgoma že deset let. Ustvaril si je dom in družino in niti na misel mu ne pride, da bi se preselil. Seveda stika z rodnim krajem ni pretrgal. Često obišče Prokuplje in svoje, ki tam žive. Nebojša je čustven človek in ga nemalokrat daje domotožje. Prav to pa pogojuje eno glavnih usmeritev njegovega pisanja. Pesmi, ki jih porajata domotožje in srčna navezanost na domače kraje, ni malo in se mu kar izlivajo. Rad zajoje tudi o junakih, ki so postali legenda, nemalokrat o brezimnih in neštevilnih malih ljudeh, ki so šli skoz trpko življenje z dvignjeno glavo in neprikritim ponosom.

„Pišem tudi sodobne pesmi,“ pristavi Nebojša in pove, da je pravzaprav vsa njegova poezija usodna doživetij, spoznanj in izkušenj. „Vznemirjajo me medčloveški odnosi, o katerih menim, da še niso najboljši. Če bi znal, bi to povedal na sestanku, ker pa ne znam govoriti, poskušam to preliti v verzje. To so moje aktualne izpovedi, nekakšne samoizjave. Da, mislim, da so moje na sodobno občutje ubrane pesmi prav to.“

Nebojša piše v materinem jeziku, zato je razumljivo, da je več njegovih pesmi zagledalo beli dan v srbohrvaškem časopisu in revijah. Objavljal je v „Topličkem k mlajševnem časopisu“, „Studentskih vidicah“ in „Mladosti“ pa kajpada v „Kočevskih razgledih“ in „Mentorju“, reviji za začetnike, ki jo izdaja ZKO Slovenije. Lani je bil v Velenju na prvem srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov, ki kot

pripadniki drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti bivajo stalno ali začasno pri nas. Odzval se je vabilu za sodelovanje na drugem tovrstnem srečanju, ki bo decembra na Ravnah na Koroškem.

„Od takih srečanj veliko pričakujem, ker mi lahko dajo prepotrebno spodbudo in potrditev, da ne ravnam napak. Jaz se namreč zavzemam za to, naj vsakdo piše v svojem materinem jeziku ne glede na to, kje živi. Po mojem je to dostikrat pomembnejše od tistega, kar je napisano. Ni pa vedno tako, še zlasti ne, ko gre za sodelovanje s pisci drugojezičnih področij; v takem primeru je, se mi zdi, pomembno samo to, kaj je napisano, kaj se od literature kot take pričakuje in kaj daje. Zato menim, da bi ne bilo odveč, ko bi si v Sloveniji, kjer se je skrb za literate začetnike tako svojsko razplamtela, omissili še tretjo obliko srečanja, kjer bi enakopravno sodelovali vsi slovenski in neslovenski pesniki in pisatelji začetniki.“

Nebojša Ignjatović se ima še vedno za začetnika, akoravno po svojem pesniškem stažu to že dolgo ni več. „Zato, ker se pri pisanju še vedno lovim in me včasih zaustavljajo prav začetniške težave,“ pojasni. Vsega tega pa ne bi bilo in se tudi ne bi počutil kot „konj na šahovnici“, ko bi imel svojega mentorja, nekoga, ki bi mu pokazal bližnjico do tistega, v kar naj se kot pesnik razvije.

Pesniški svet je treba urediti, šele ko je to postorjeno, ga je moč izpovedovati. Za začetnik je značilno, da prav tega ne znajo. Zato bi naj ne hiteli preveč s sestavljanjem in obelodanjanjem svojih prvih pesniških zbirk. „Vsakdo naj bi se prej preveril v reviji ali almanahu in šele potem pomislil na samostojno objavo večjega zaključenega dela.“

Nebojša je sicer že pomislil na lastno knjigo, a se je za urcničenje takega dejanja odločil še malo počakati. Ko bo stvar v celoti dozorela, tudi ne bo pomembno, kdo bo njegovo delo založil in izdal. „Nekateri mislijo, da je kaj vredno samo, če te tiskajo v znani založbi, jaz pa sem prepričan, da lahko kvalitetno delo zagleda beli dan tudi pri obrtniku. Kajti kaj pomaga, če so stvari natisnjene na finem papirju in obdane s super platnicami, ko pa jih nihče ne bere. Jaz pišem pesmi zato, da bi jih brali, ker se z ljudmi lahko samo tako iskreno pogovarjam.“

S kruhom so vse žalosti manjše

V vseh časih je bil kruh zelo spoštovana jed. Ni še tako dolgo, ko so veljale hiše, pri katerih je bil vedno na mizi, za premožne, saj je bil kruh nekakšen zunanji videz blaginje. Številni naši predniki kruha niso poznali drugače kot ob praznikih. Nadomeščali so ga žganci, polenta, po odkritju Amerike tudi krompir. Zgodovina kruha je stara več kot 5000 let. Prakruh je bil nekvašen, ljudje so ga začeli izboljševati s kvasom v začetku našega štetja.

Za naše kraje so ohranjeni zapiski, da so kvas delali na več načinov, dokler ni vseh izpodrinil industrijski kvas. Na Dolenjskem so izdelovali kvas iz prosene oziroma koruzne moke in mošta. Iz tega so zamesili hlebčke, jih posušili, pred peko zmočili in zamešali med moko. Takšnemu kvasu so rekli kravaic, po drugih krajih pa pravijo temu droži, ki pa so lahko tudi hlebčki, ki so jih v mentrgi puščali od stare peke in z njimi zamesili novo testo. Takšna peka je še danes živa, posebno poleti. Domač kruh z drožmi je malo kiselkast, njegova prednost pa je, da zelo dolgo ostane svež.

Kruh so mesili iz raznih mok. Med najbolj okusne domače kruhe so spadali pšenični kruh iz pšenice, mlete na črno, soržični (pol pšenični, pol rženi), rženi in zmesni. Za manj dober je veljal koruzni in ajdov kruh, če ni bil dovolj mešan s pšenično moko. V hribovitih krajih, kjer uspeva samo oves, ali če je bila stiska, so naše prababice pekle ovsenjak. Kralj domačega kruha, najbolj prazničen domač kruh, pa je bil in bo ostal kruh iz bele pšenične moke.

Iz testa za vsakdanji kruh so poskušali narediti boljše kruhe in jim dati lepši videz in okus. Gospodinje so zmešale dvoje različnih barvnih test. Vsako so posebej razvaljale, položile enega vrh drugega in ju zvile. Tako so nastali tako imenovani pisani kruhi. Pšenični kruh, to hišno svetinjo, pa so včasih izboljševali z dodatki, na primer z mlekom, jajci, maščobo in celo z nadevi.

Pravi domači kruh pa je seveda lahko prišel samo iz krušne peči, srca kmečkega doma. Krušna peč ni služila samo za ogrevanje tako imenovane „hiše“ (danes bi rekli: dnevne sobe) in tudi ne samo za kuho vsakodnevnih jedi, peko kruha ter včasih potic in kolačev. Kmečka peč je bila tudi središče družabnega in družinskega življenja. Žene in dekleta so ob dolgih zimskih večerih ob peči predle, klekljale, plette in seveda klepetale, za poribano javorovo mizo so posedli možaki, pili vino in žganje in moževali o letini, gospodarjenju in vaški politiki. Naglušni stari oče je kraljeval na zapečku, puhal iz pipe, in ne da bi ga kdo poslušal, modroval, kako je bilo nekoč vse dobro bolj dobro, vse slabo pa neprimerno slabše. Krušna peč je imela opraviti tudi z ljubeznijo. Prenekateri od nas tlačijo to zemljo zaradi njenih vročih objemov.

V krušni peči so kurili vse leto. Pozimi je gospodinja naložila velike panje, teli so in ves dan ogrevali peč in hišo. Poleti je gorel samo ogenj iz drobnih sekanic, na katerem so mati skuhalo kosilo. Ko pa je bila peka kruha,

najmanj enkrat na teden, je bila peč polno zakurjena tudi poleti.

Krušna peč ni ne vem kako stara iznajdba. V Evropi je v 18. stoletju zamenjala odprto ognjišče. Njena razvojna pot do današnje oblike je trajala skoraj pol stoletja. Prve krušne peči so bile nizke, enoetažne. Kasneje so dodali vmesni obok, peč je postala višja, izraba drv bolj gospodarna. Zapeček prvotno ni služil za lenarjenje, temveč za sušenje orehov in lešnikov, medtem ko so krljke sušili kar v peči. Zanimiva je tudi zgodovina pečnic. Sprva so bile gladke, brez lošča. Kasneje je izkušnja pokazala, da z rebastimi ali vdolbenimi pečnicami povečajo ogrevalno površino. Podobno je z današnjimi radiatorji.

Krušna peč je vse bolj postajala tudi okras bivalnega prostora. Tudi bajtarji so veliko dali na lepšo peč. Morala je biti lepo očiščena, železne vezi, ki so varovale peč, so navadno hčere vsak teden zdrgnile s smirkovim papirjem. S stropa je viselo železno ogrodje z lesenimi latami, na katerih so se sušile plenice in perilo. Pred ličkanjem so na latah sušili koruzne storže.

Gospodinja je polnila lonce na ploščadi peči pred notranjimi vratci. Obvezen pribor za peč je štel burkle, grebljo za uravnavanje žerjavice, „parkelj“ za ometanje tlaka in lesen lopar za vsajanje kruha. Zakuriti tako peč ni znal vsak. Najprej je bilo treba vanjo poriniti butaro dračja, ki so jo podkurili z žerjavico izpod pepela ali pa z drobnimi trskami. Na butaro so prišle tanke cepanice, pravo vročino je dal šele panjs še eno nalogo je opravljal stara dobra kmečka krušna peč. Dim iz nje se je valil v dimnico, „šije“ za okajevanje mesa, šunk in klobas.

Od kruha in krušne peči smo tako prišli do prekajenih mesenih dobrot, ki so prišle nekdanj na mizo še bolj redko kot kruh. Nekdo je zapisal, da je zgodovina kruha in vse, kar gre z njim, pravzaprav zgodovina človeštva. Malo drzna trditev, zato dajmo prav vsaj rahlo otožnemu Cervantesu, ki je rekel, da so „s kruhom vse žalosti manjše“.

NA ČELU ČETE SKOZI NEMŠKI OBROČ

V tišini vasi Draga, ki leži na majhni vzpetini nad zeleno in prostrano Šentruperško dolino in pod prijaznimi vinogradi, živi Jože Vrana. Pravzaprav bi bilo treba reči, da samo stanuje, saj se zelo rad umakne v svojo malo leseno kočico, ki si jo je postavil v svojem vinogradu nad vasjo. V koči in okoli nje se namreč šele začne njegovo pravo življenje. Tu so rože, s katerimi se že nekaj let zelo rad ukvarja, čebele, vinograd, majhen zelenjadni vrt in prelep razgled v dolino, na veliki zvonik šentruperške cerkve, na prostrana polja, kakršnih je na Dolenjskem bolj malo.

Ko začneva razgovor o njegovem boju med narodnoosvobodilno borbo, za dolgo časa utihne, kot bi zbiral misli in spomine, prebujal davna občutja, ki so se v njem utrnila v bojih po Kočevskem, pri Sušaku, v domačih krajih. In ozračje v njegovi leseni koči je ravno pravšnje za tako prebiranje spominov. Tu se zdi, da se je čas ustavil, da sploh nima nobene veljave več. Na steni namreč visi nekaj starih koledarjev, odprtih na poljubnih straneh, potem so tu še tri slike, bržkone kupljene nekje na sejmu, na njih pa upodobljen lovski prizor in kopanje nekakšnih nimf v potoku. V štedilniku prasketa ogenj in na njegovi plošči bo kmalu zavrela kavica.

„Mlad fant sem bil, ko sem šel v partizane. Seveda sem bil najprej enkrat zaprt, ko pa so me iskali še drugič, sem sklenil, da pobegnem v partizane,“ pravi Jože Vrana. In drugega mu niti ni preostalo. Italijani so ves čas tečnarili po vaseh in zapirali mlade fante in možake. To je bil že sam po sebi dovolj tehten razlog, da se je odločil za boj proti njim. Žal ni imel sreče, da bi bil kdove kako organiziran, saj je bil preprost kmečki fant, ki ni bil vključen v nobeno organizacijo. Celotno sreče ni imel, da bi se lahko izučil obrti.

Potem ko je bil 1941 kot sedemnajstleten fant zaprt, je sklenil, da gre v partizane. Najprej se je priključil v začetku 1942 skupini partizanov, ki se je zadrževala v domačih krajih, kasneje pa je

bil premeščen v prvi udarni bataljon. Vendar v njem ni mogel ostati, ker je bil že prej v neki bitki ranjen. Po boju pri Svetem križu, kjer so jih napadli Italijani, je dva ali tri dni ležal v Rogeljčkovi zidanici. Ker je bila tedaj na partizane hajka, niso takoj prišli ponj. V tem času je bela garda odkrila, kje je. Ko so ga starši odpeljali domov, so ga prišli nagovarjat, naj se vključi v belo gardo. Potem so ga odpeljali v Mokronog, kjer je bil obsojen na smrt. Končno je le navidezno pristal, da se zapiše v kvislinske enote in pod spremenjenim imenom so ga odpeljali v Novo mesto, od tam pa k Šentjoštu, kjer je bil priča ustrelitvi 28 talcev. Še danes se čudi, kako je ostal živ; končno si ni mogel sam pomagati niti malo, ker je bil ranjen v nogo in je ležal na tleh. Seveda so ga potem še pretepali in mučili, med drugimi tudi mirnopoški kaplan. Kasneje so ga prepeljali v Novo mesto v bolnico, odkoder je s posebno prepustnico prišel v partizansko bolnišnico v Rajakoviče. Potem je bil do italijanske okupacije v bolnišnici v Kočevskem Rogu. V tem času se je nekaj časa boril v Levstikovi brigadi, potem v IX. brigadi, nazadnje pa se je vrnil v domače kraje, kjer je deloval v enotah VDV in narodne zaščite. V Beli krajini je potem bil v šoli narodne zaščite, po vojni pa v milici, zadrugi, družbenopolitičnih organizacijah. Nato se je za pet let zaposlil v ljubljanskem Litostroju in se leta 1965 upokojil.

Med vojno je bil petkrat ranjen, enkrat celo z nožem. Bili so trenutki velikega tovarštva in teškega pričakovanja svobode, da, bili so celo trenutki obupa. V veliki ofenzivi na Rogu, ko je ostal sam kot star partizan na čelu čete in je bil naokoli obroč Nemcev, si je že hotel pognati zadnji dve krogli iz avtomata v čelo. Zadnji hip ga je rešila neka tovarišica in krogla je mimo ušes zletela v nebo. Potem pa je prišlo kot presvetlitev, prijel je mitraljez in se na čelu izmučene čete pognal skozi sovražnikov obroč. Za hrabrost je dobil tudi odlikovanje.

Danes je Jože Vrana zadovoljen s svojim življenjem. Res le, da ga tu in tam tarejo zdravstvene težave, vendar so te dolg 56 let dolgemu življenju, so pač dolg vsemu preživetemu. Nemajhno mesto v tem pa zvezema NOB z vsem, kar je v petintridesetih letih svobode bilo pri nas prav na njenem temelju postavljeno in tudi branjeno, kar pa že ni treba več dodajati k tej zgodbi.

J. SIMČIČ

